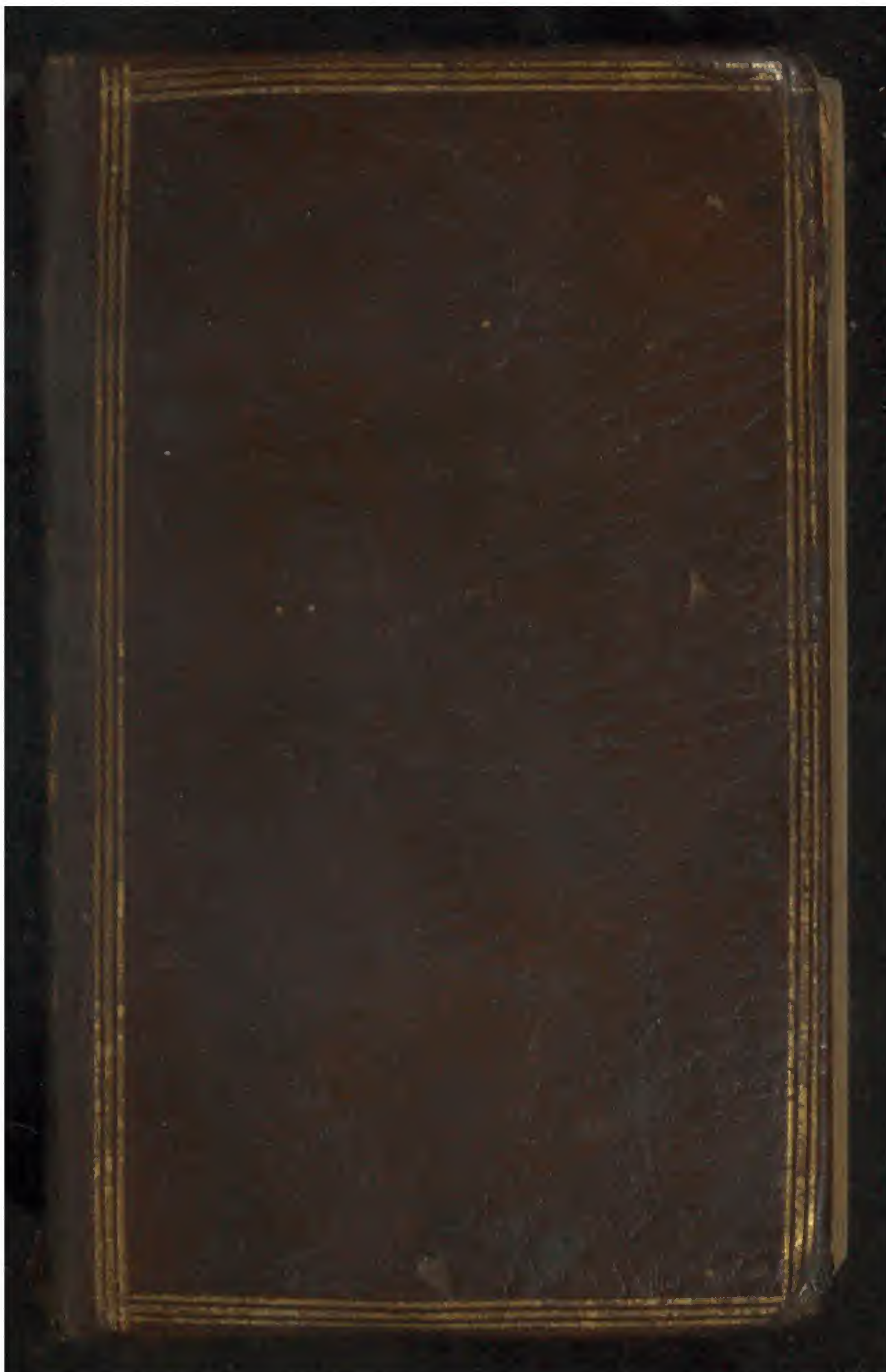
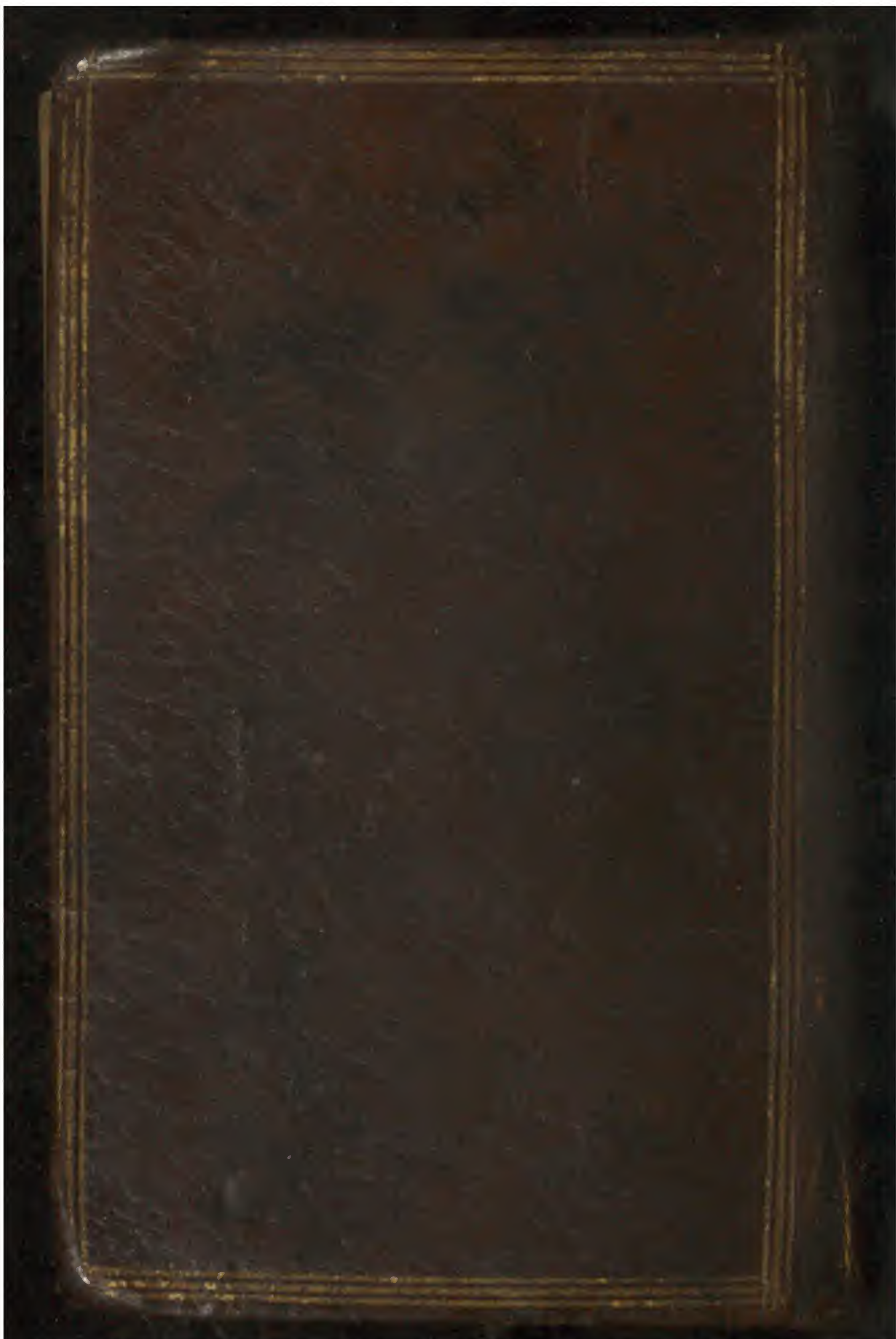

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

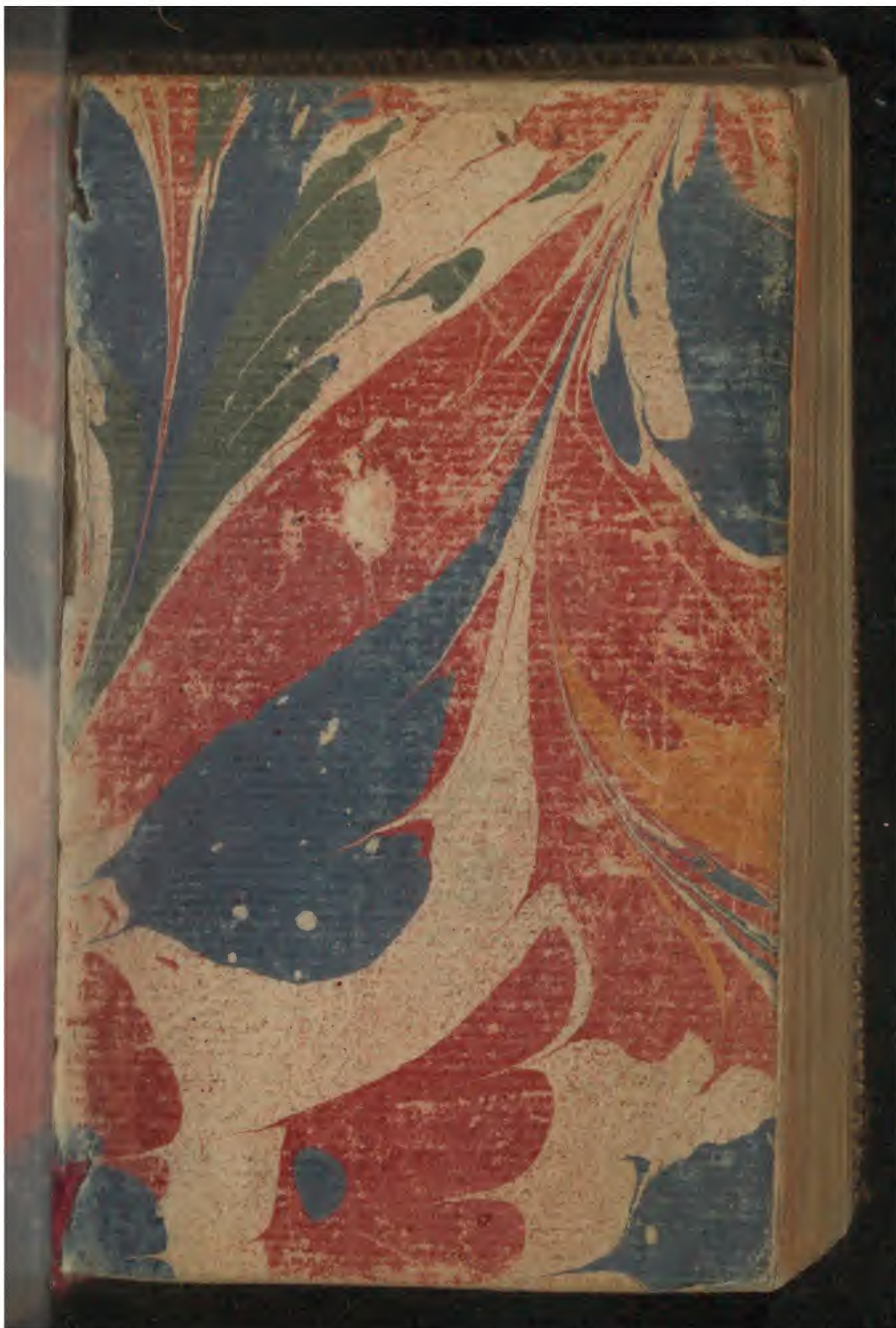

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

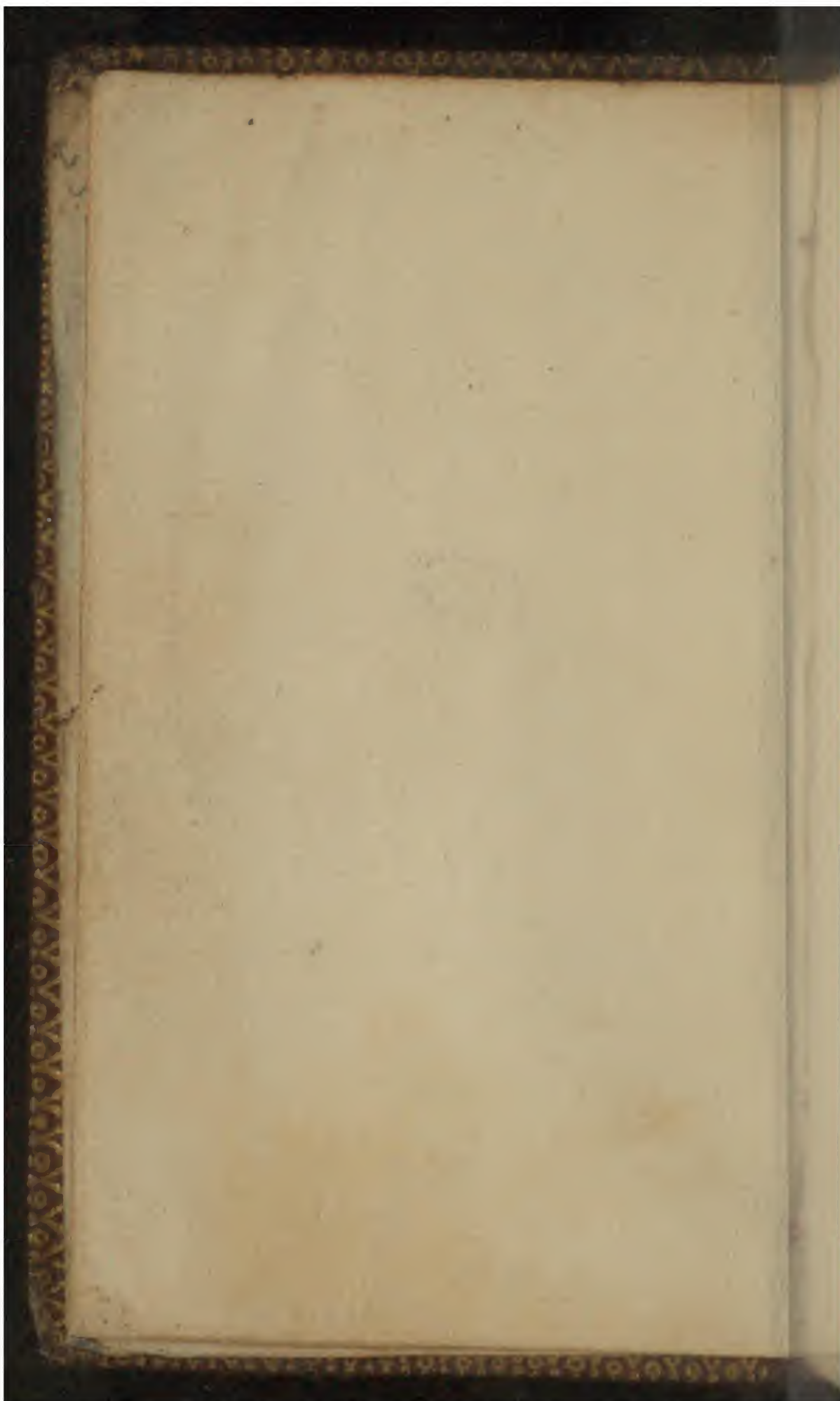

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

2784/A L XLI
2787
(1) 785
16/Gesner

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

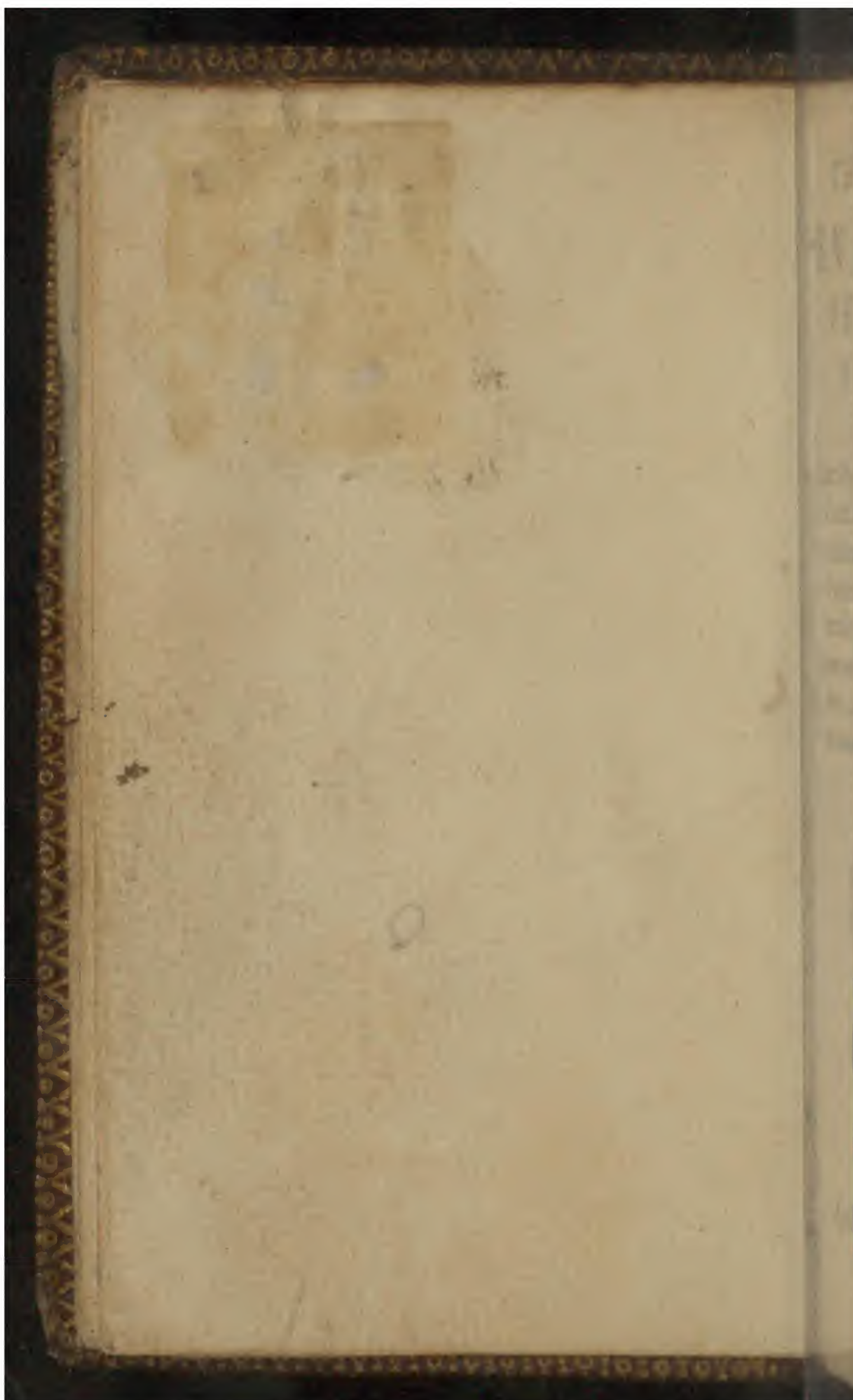

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

2[a]

1810

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

76127

THESAVRVS EVONYMI PHILIATRI, DE REMEDIIS SECRETIS,

Liber Physicus, Medicus, & partim etiã Chymicus, & œconomicus in vinorum diuersi saporis apparatu, medicis & pharmacopolis omnibus præcipuè necessarius.

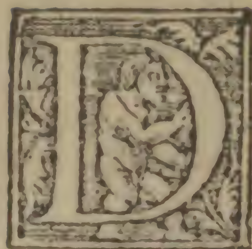
Quem præter hæc quæ antea prelo commissa fuere, quàm plurimis fornacum figuris & auximus, & illustrauimus.

LVGDVNI,
Apud Antonium Vincentium.
M. D. LIX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

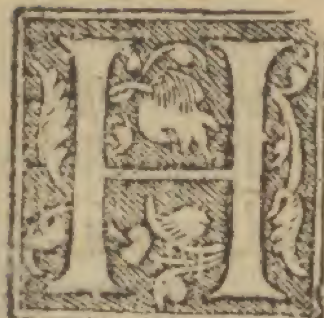
ARGVMENTVM.

E remediis secretis hunc librũ inscribere placuit, quod de illis medicamentis doceat, quæ non integra & in substantia sumuntur, aut applicantur, sed puriore sui parte, hoc est liquoribus, aquis, oleis aut succis secretis siue abstractis per destillationem, aut alios modos artificiosos. Deinde etiam quod secreta arcana, & paucissimis hactenus cognita remedia, quæ empirici quidam tanquam mysteria occultabant, contineat quàm plurima. Non solùm autem de medicamentis istis singulatim & empiricè tractat, sed logicè etiam ac methodicè, hoc est de præparationibus & compositionibus eorum in genere. Hæc lucubratio nostra si approbata fuerit viris bonis & eruditis, meditabimur etiam alterius libri æditionem de experimentis & raris quibusdam remediis, quæ integra vel in substantia sua vsurpantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

CLARISSIMO
VIRO D. NICOLAO
Zur Kinden Bernensi, Euonymus Philatros
S. D. P.

Vnc de secretis remediis siue librũ siue cẽtonẽ, quem partim ex libris diuersis, excussis, manu scriptis, Latinis, Germanicis, Gallicis & Italicis. collegi, trãstuli, in ordinẽ digessi: partim ex obseruationibus propriis confeci, tuo imprimis nomini, clarissime Nicolae, inscribere volui, quoniam & in bonis literis te excellere, nec earũ cultũ per magistratus honorẽ, quem in clarissima Reipli. Bernẽsis ditione Sabaudica gessisti, tibi imminutũ esse, & bonos studiososq́; homines summa humanitate ac beneuolẽtia te dignari, & de hac præcipuè rei medicæ parte, quæ circa stillatitios plãtarũ liquores ver-

ſatur, iudiciũ ferre poſſe: iamdudũ cognoui. A quo tẽpore etſi nulla familiaritas propter locorũ interualla tecũ intercedere mihi potuit, ſemper tamen nõ ſolũ maximi te feci, ſed etiã amaui ſummoperè, ita vt ſæpe huius animi, quo erga te afficior declarãdi, occaſionẽ quæſiuerim. Quod ſi id in præſentia commodè facio, eſt quod gaudeã & & gratuler mihi, ſin minus, tu tamen voluntatẽ noſtrã boni cõſules, & quicquid pro iudicio tuo et experiẽtia, quibus plurimũ potes tum aliis tum his in rebus, emendandum aut quouis modo mutãdũ deprehẽderis, admonebis me, ſi me amas, quàm liberrimè, ſi quid etiã his noſtris adiicere de tuo poteris, quod nõ dubito, id quoque candidè, ingenue, ac liberaliter vt facias per illũ quo te proſequor amorẽ & publicam rei medicæ ſtudioſorum vtilitatem, etiam atque etiam te oro. Vale quàm fœliciſſime.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

CAPITA PRAE-
ſentis libri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

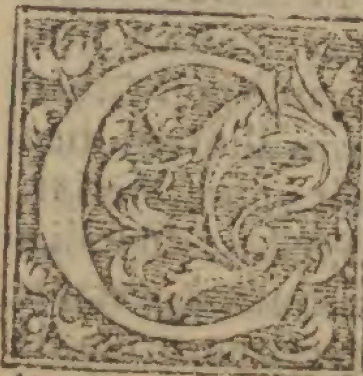
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

SVMMA PRAEFATIONIS

CAPITA.

1. *De liquorum, & oleorum ſtillatitiorum inuentione.*
2. *De ſcopo huius libri. De quo plura etiam dicuntur circa finem præfationis.*
3. *Laus eorum, qui quæ optima & efficaciſſima habent remedia, communia eſſe volunt.*
4. *Quantùm in omni re apparatus referat.*

Præfatio.

Hymiſtica ars quã chymiã, alchymiã, alkimiã, chemiam, (vt Suidas,) & alchemiam vocant multa humanæ vitæ vtilia inuenit: & in re medica quoq; mira quædã & laude digna, ſi quis rectè & diligẽter paret: nam me-

dicorum & pharmacopolarũ vulgariũ, imperitia, auaritia, aut negligentia factum est, vt pleræque huiusmodi præparationes contemnantur: & meritò quidẽ si ea respicias quæ ipsi parant immeritò, si artem ipsam, quę certè & pulcherrima & vtilissima est, id quod in causa mihi esse videtur cur tam diu latuerit, & serò admodũm vsurpari cœperit. Sunt qui ad Hieronymum Brunsuicensem, qui ante annos circiter septuaginta medicinam Argentorati factitauit, aquas, vt vocant, & liquores & olea è medicamẽtis simplicibus vi ignis eliciendi originem referant: sed illi multùm falluntur. non enim ab illo inuenta hæc ars est, sed lingua nostra Germanica conscripta & euulgata primùm. Meo quidem iudicio tam vetus hoc inuentum est, quàm ipsius chymiæ, quam ab hominibus Punica siue Arabica lingua vsis primum celebratã & literis proditam existimo, paulò post Gręcorum medicorum ætatem, illorum dico qui vltimi ferè scripserũt, vt sunt Aetius, Oribasius, Actuarius, Psellus. In Italiæ quibusdam bibliothecis hodieq; extant, Gręcorum quorundam recentiorum de chymia scripta, & nominatim Stephani cuiusdam philosophi: item liber inscri-
ptus

ptus de mutatione metallorũ, quæ vulgò Chymia dicitur, siue Archymia. Auicennæ etiá de Alchymia ad Assem philosophũ liber habetur, Geber nepos nescio cuius magni Mahumethis, q veluti dux & princeps huius sciẽtię celebratur, qua vixerit ætate non facile dixerim. Quanquam non illum primum huius artis inuentorem, sed illustratorem fuisse existimo. Hic in opere quod Summæ pfectionis inscribitur, de destillatiõe in genere multa pulchrè differens, varios destillandi modos ferè omnibus notos esse scribit, nimirũ vt vetus quoddam suo etiam seculo, non recens quoddam inuentum. Recentiores quidam non solum Alberti Magni, & diui Thomæ, & Razæ ac Auicennæ medicorũ Arabũ, sed etiam Aristotelis, Platonis & Salomonis de Alchymia scripta aut certè mentionẽ eius ab ipsis factam, referunt. quibus ego parum adhibeo fidei, non quod hoc studium recentius putem, sed certe philosophis istis aut ignotum aut nusquam memoratum. Sunt qui omnia poëtarum figmenta, & præcipuè illud de vellere aureo ab Argonautis quæsito, ad chrysopœiã seu artem de mutatione metallorum argutè interpretentur. Alij etiam altius ascendũt, &

primos statim à condito mundo homines eius authores faciant. Sunt qui simpliciter antiquissimam faciant, deq; primis inuentoribus nihil certũ haberi asserant. Pataui in Italia nostro seculo repertum est monumentum vetustissimũ nempe vrna fictilis, cum inscriptione huius hexastichi.

Plutoni sacrum munus ne attingite fures,
Ignotum est vobis hoc quod in vrna latet.
Nanque elementa graui clausit digesta labore
Vase sub hoc modico Maximus Olibius:
Adsit faecundo custos sibi copia cornu,
Ne pretium tanti depereat laticis.

Intra hanc vrnam erat altera vrnula cũ inscriptione horum versuum.

Abite hinc pessimi fures.
Vos quid voltis cum vostris oculis emissitijs?
Abite hinc vostro cum Mercurio petasato caduceatoq;.
Maxumus maxumo donum Plotoni hoc sacrum facit.

Rursus intra hanc vrnulã reperta est lucerna adhuc ardens intra duas ampullas, alteram ex auro, alteram ex argento, purissimo liquore quodam plenas, cuius virtute creditur per multos annos lu-

cer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cernam hanc artiſſe, vt annotarũt in ſuis Antiquarũ inſcriptionum collectaneis, Petrus Appianus & Bartholomeus Amãtius, Meminit huius rei Hermolaus Barbarus etiã in corolario in Dioſcoridẽ, vbi de aquis in commune agit. Eſt & cœleſtis aqua, inqt, ſiue potius diuina, chymiſtarũ, quam & Democritus, & Mercurius Triſmegiſtus nouêre, modo diuinã aquam: modo Scythicum laticem appellantes, modo pneuma, hoc eſt ſpiritũ ex ætheris natura & eſſentia rerum quinta; vnde aurum poculentum, & iactatus ille necdum inuẽtus philoſophorum lapis, & ſabulum cõſtet. Hinc & arti datũ nomen, pſammurgicen, & myſticen: & ammophyſiam, & ſacram & maximam vocãdo, ceu literas quaſdam ſecluſas habeat, & à quibus prophanum vulgus arceri cõueniat. Hoc genus laticis, Vt arbitror, ſignificat epigrãma nuperrimè in agro Patauino iuxta oppidulum Ateſtæ inuentum opere lateritio ac proinde fragili, per imprudentiamq; manus ruſticæ proſcindentis ibi terram, corrupto: Cuius memoria ne pereat verba prætexuimus: [*Plutoni ſacrum munus, &c.*] vt ſupra. Itaque antiquiſsimum huius artis apud Barbaros ſtudium fuiſſe conſtat ad

Romanos verò & Græcos deriuatum tardius, nec prius fortè quàm Romani magnę orbis parti imperitarēt: aut si prius, latuisse tamen & intra paucissimos se cōtinuisse. Cicendulę quæ noctu lucēt, (inquit Cardanus,) docent nos liquorem fieri posse qui reluceat in tenebris. fit autē putrescentibus his quæ cādorem, lucem ac perspicuitatem summā habēt: & fieri posse nō dubito: sed quib' & quomodo, adhuc mihi incertum est. Sed hæc ferè extra scopum, nisi omnino sublimandi destillandiq́; vt loquuntur, ratio, à chymistica profecta, & simul cum ea semper durasse videretur, nostris verò hominibus tum primùm aperta fuisset cum orbe per imperium Romanorum patefacto, aromata quoque multa, & remedia diuersa Europæ prius Græcisq́ue & Latinis incognita importari cœperunt, & postea etiam amplius cùm Mauritani & Arabicæ linguę doctrinęq́; homines magnam Hispanię partem tenuerunt vnde; eruditorum aliquot libri ad nos peruenerunt: & inter postremos, vt puto, Bulcasis Benaberazerin cuiusdā, qui vbi de præparationibus medicamētorum agit, de nonnullis quoq; sublimādis destillandisq́ue docet. Eiusdem ferè ætate Ioannes

M esu

Mesuen claruisse puto, quem legimus vixisse circa annũ Domini 1158. Is tamen nõ alias destillatas aquas quàm rosarum & absinthij commemorat. Auicennam floruisse aiunt anno Domini 1149. qui & ipse rosaceæ aquę distillatę meminit. Lõgè antiquior, saltem quod ad authorum traditionem, metallicorum sublimatorum vsus est, & oleorum quæ per descensum fiũt, vt apud Rasim & Aetium. Græcis recẽtiorib. liquores huiusmodi destillatitios nõ ignotos fuisse nuper quidam scripsit, cuius nomini parco, hoc argumẽto quòd in Actuarij scriptis aliquoties stillatitij liquores nominent. Et sanè nominat ille alicubi Rhodostagma, vt in zulapio cõtra tussim: & paulò post in alio zulapio Intybóstagma. Sed his vocibus nõ aliud quã simplex de rosis aut intybo syrupus significatur. Rhodostactũ describit Aegineta libro 7. cap. 15. his verbis, Rosarum quibus vngues sunt ademptis succi sextarios duos, mellis sextarium incoquito despumans quoad quarta pars fuerit absumpta. Quin & paulo ante hydrorosatum, id est aquam rosatã describit, illam quoq; à stillatitio liquore siue aqua destillata lõgè diuersam. constat enim rosarũ vnguibus exemptis li-

bris quatuor: aquæ ſextarijs quinq;: mellis ſextarijs duobus. Arabes etiam vel eorum interpretes cũ plantæ alicuius aquã dicũt, eius in aqua decoctum intelligũt: & ſimiliter Nicolaus Myrepſus qui cõpoſitiones medicamẽtorum Græcè ſcripſit, quem recentiſsimum eſſe ex barbaris quibus frequentiſsimè vtitur dictionibus apparet, in quo illud miror, nullã ab eo aquarum oleorúmue chymiſticis inſtrumentis paratorum mentionem fieri. Capniſtum tantum oleum, quod per deſcenſum deſtillatur, deſcribit, vt Aetius quoque. Porrò ea quæ chymiſtæ faciunt duobus fermè generibus ſummis cõprehenderim, vt aut liquores ſint, aut ſolida. liquores rurſus aut aquei aut oleoſi: & hi vel aërei vel ignei. Solida verò, aut quæ in vaſorũ fundo remanent, aut quæ ſurſum efferũtur: idq́ue dupliciter, vel tanquam pura corpora, vt quæ ſublimata vocantur, argentum viuum, arſenicum, &c. vel fuligo ad oculorũ remedia apud medicos. Sunt & alij quidam artificioſi præparationis modi, quibus quod in medicamentis puriſsimum efficaciſsimumq́ue ineſt extrahitur, & veluti forma à materia ſeparatur.

Et quãquã ego nec in chymiſticis neq;

cæter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cæteris apparatibus verſatus ſim, ſed obiter quædā tum ipſe experiendo paucula, tum ex amicis cognouerim: tamen quicquid & quantulumcumque hoc eſt, rei medicę ſtudioſis communicabo: non vt perfectè accurateque artem ipſam deſtillandi & alia præparandi tradam, ſed tanquam ijs ſcribens qui iam prius non prorſus rudes & imperiti harum rerum ſint, quod vel ipſi periculum fecerint, vel aliorum ſcripta legerint. Nihil enim tā egregium aut ſecretum habeo, quod nō cupiam in publicam & cōmunem vtilitatem prodire: & quāquam in tenui fortuna ſemper natura ad communicandū pronus fui, quod alij ad ſimplicitatem, alij melius ad liberalitatem ingenij referunt. Sunt qui ſua omnino celent, diuerſi quidē generis homines, ambitione quidā, vt habeāt quo præ cæteris excellant. alij etiā auaritia, vt lucrū faciāt. alij per ignorantiā veterū ſcriptorū, quaſi non aut eadem aut meliora multò à veterib. prodita ſint, quæ nūc pleriſq; negliguntur, & noua ſemper quærēdi ſtulta & inſatiabilis libido eſt. Non deſunt qui magna & efficacia remedia ideo abſcondenda putēt, ne homines imperiti, vt multi ſunt empirici omnis ferè rationis & om-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nium ſtudiorum expertes, ijs abuti, & quæ ad ſalutem inuenta ſunt ea in hominũ perniciem cõuertere poſsint. His ego dixerim malum quidem minime faciendum quicquam vt aliquid boni ſequatur: bonum verò non ideo non faciendum, ne quid ſequatur mali. Nam qui rebus et inuentis bonis abutantur, deerunt nunquam. At viri boni, ſimpliciter quæ bona habent communia facient, non ideò omiſſuri quod metuant improbos quoſdam per eadem nocere poſſe. Sed relinquo hanc diſputationem. hoc candide & ex animo teſtor, cupere me exemplo meo doctos & bonos medicos excitare, vt depoſitis ambitione, auaritia, inſcitia, inuidia, ſi quid præclarum ad profeſsionem noſtram adferre poſſunt, id vt ſimiliter candidè publiceque præſtent, Indocti certe nõ magnis tantùm iſtis & efficacibus medicamẽtis, qualia hic prodemus nõnulla, ſed cibis etiam & potibus communiſsimis, intempeſtiuè exhibitis hominũ vitã ſæpe ad morbos mortemq; cõpellunt, & notum eſt Hippocratem noſtrum ptiſanam intempeſtiuè exhibitã, mortis cauſam fuiſſe pleuritico cuidã ſcripſiſſe. Iſti igitur ptim inſcitiæ partim improbitati ſuæ relinquẽdi ſunt:

ij verò q medicorũ opera indigẽt admonendi, idẽ in medicina vt faciãt, qđ in oĩbus alijs artib⁹ omnes solent: hoc est medicos vt eligant bonos & eruditos, quiq; hanc artem ex professo tum rationibus ceu philosophiæ partem, tum actu ipso medendi colant exer~antq;. Sed redeo ad institutum. Apparatus igitur, inquã, maximam in omni re vim habet. In oratione elocutio, actio & pronũtiatio, magis ferè mouẽt audientiũ animos, quàm ipsum quod tractatur argumentũ. hinc est quòd numeris & metris inclusa, tãtopere delectant: quæ si oratione soluta efferas, frigida, supina & inertia habebuntur. Hinc est quod quidã in oratore quid primum esset interrogatus. pronũciatio respondit: quid secundum, quid tertium, idem. Spectacula & dramata quod adeo afficiũt auditores, & spectatores, multis modis formę eorum & apparatui potius quã argumento debetur. Sic in ipsis rebus, & operibus, tũ naturæ tũ artiũ, forma, figura, modus, in summa apparatus quidam, magis quàm materia spectatur, aut laudatur. Similiter in re medica maximũ recte præparandi ars & commodè administrandi solertia momentum habent: neque plus refert quid exhibeas

quàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

quàm quo modo. Et licet plures sint circonstantiæ vt rectè exhibeas medicamẽtum considerandæ, modus tamen & apparatus intra medicamentum est, eiusq; veluti forma aut pars: reliqua verò extra ipsum, tempus, locus, & quę circa ęgrum considerantur. Sed alijs apparandi pręparandique modis nos in præsentia omissis, illos tantum attingemus, per quos à medicamentorũ substantia virtus & facultas omnis separatur, ita vt liquidior tantũ, purior & subtilior cuiusq; remedij pars secreta et abstracta à crassa & terrestri habeatur, siue ea in liquorẽ ab eodẽ remedio abstractũ colligatur, siue in alium quendam externum, &c. quod exuirtuare & excorporare barbarus scriptor Arnoldus appellat. Iam si quæ curiosius aut operosius scripta videbũtur, cogitandum est ea non ad medicos vulgi, & pauperũ pertinere, sed ad illos qui diuitijs & otio magis affluunt, & ministris abundant, qui vt in principum regumque aulis versantur: aut etiã ad philosophos, qui mirabiles rerum naturæ mutationes ac vires rimantur, & in ijs se oblectant. Postremò non est quòd quis miretur medicamentis quibusdam magna & prolixa eulogia addi, vt quintis
essen

essentijs quas vocant, aquis vitæ & balsamis factitijs, & quibusdam facultates valde mirabiles attribui, quales sunt, ingenium & memoriam acui, sensus & iuuētutem conseruari, &c. quando huiusmodi effectus apud veteres etiam Græcos Latinosque theriacæ & alijs antidotis & compositionibus, præcipuè quidē apud Arabes diuersis, sed à Galeno etiam theriacæ adscriptos legimus. Sunt quæ nolim defendere, & quorum fidem apud authores relinquo, quorum nomina adscribo vbique. Sed iam prius dictum est hæc omnia à nobis pro hominibus eruditis scribi, qui plerunque quantum cuique fidei sit habendum facilius iudicabunt. Et si in plurimis eruditione & iudicio valere non satis sit, nisi etiam experientia accesserit.
Sed desino præfari.

AV

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

AVTHORES IN hoc Libro citati.

AEgidij cuiusdam libellus de nouem aut decem liquoribus destillatis, in quo reperio multa quæ etiam in Raimundi Lulli de aquis libello habentur.

Aetius Amidenus.

Albertus Magnus.

Alexander Benedictus.

Andreæ Furnerij libellus Gallicus de decoratione humanæ naturæ.

Antonius Guainerius.

Arnoldus de Villa noua.

Auicenna.

Bartol. Montagnana.

Bulcasis, quidam Albucrasin vocãt.

Brudus Lusitanus.

Dioscorides.

Epiphanij Empirici medici in Græcia peregrinati, quẽ adolescens cognoui, remediorum liber manuscriptus.

Geber Chymista.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Gualtheri Ryffi de destillationibus liber Germanicus.
Hermolaus Barbarus.
Hieronymus Brũsuicẽsis, qui de aquis destillatis primus Germanicè scripsit.
Hieronymus Cardanus.
Iac. Hollerius de materia chirurgica.
Iac. Syluij Commẽtarij in Mesuen, & libri de simplicibus medicamẽtis præparandis & componendis.
Id. Armenal de morbo Catholico.
Io: Bracescus.
Io. Ganiuetus.
Io. de Rupescissa, vide in Raim. Lullo.
Ioannis Gœuroti liber Gallicus.
Io. Manardus.
Io. Mesue.
Io. Tagautij Metaphrasis in Chirurgiam Guidonis de Cauliaco.
Ioañis de Vigo Chirurgia.
Marianus Sanctus Chirurgus.
Monachorũ commentarij in Mesuen.
Nicander.

Nico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Nicolaus Maſſa de morbo omnigeno.
Nicolaus Myrepſus.
Petri Andreæ Matthæoli Senenſis liber de morbo Gallico: & Commentarij Italici in Dioſcoridem.
Petrus Aponenſis.
Phil. Vlſtadij Cœlum philoſophorum.
Raimũdi Lulli liber optimus & doctiſſimus de quinta eſſentia, qui Argẽtorati olim editus eſt & nuper Norimbergæ; ſed in multis differẽs. Mihi exẽplaria duo manuſcripta ſunt, et alia duo apud amicũ uidi, quæ omnia & inter ſe & ab impreſſis differũt. Vidi & Ioã. de Rupe ſciſſa libellũ de quinta eſſentia ferè ꝑ omnia ad verbũ eundẽ, vt Lullus ab eo trãſcripſiſſe, videatur, aut Lullo aliquis falsò tribuiſſe, ſi modo is ante Lullũ ſcripſit, vt in Io. Braceſci dialogo legimus. Symphorianus Cãperius tamẽ Lullũ ſiue Lulliũ claruiſſe anno Christi 1311. annotauit: Io. verò de

Rup

Rupe ſciſſa anno 1340. Tritthemius.

Eiuſdem Lulli libellus de aquis, vide ſupra in Aegidio.

Raſis.

Remaclus. F. Limburgenſis, qui ſcripſit de aquis deſtillatis illis quæ in communi vſu ſunt.

Rogerius Bacho de viribus aquæ vitæ per 12. ſigna quem librum aliqui non rectè Arnoldo de Villa noua tribuunt.

Serapio.

Et alij quidam tum excuſi, tum manuſcripti in diuerſis linguis, quorũ aliqui nullum authoris nomen expreſſum habent.

Scripſit & Adamus Lonicerus nuper de deſtillandi arte quædam Latinè, ita puto vt Brunſuicenſis & & Ryffij ſcripta breuius comprehenderet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

DE DESTILLATIONE EIVSQVE DIFFERENTIIS IN GENERE.

ESTILLATIO (vt doctiores scribunt, nō distillatio) est humoris è succo tenuioris extractio vi caloris. Syluius. Destillatio per ascēsum dicitur, vbi vapores sursum elati, ibi concreti in aquam destillant, Idem Humida corpori (sic enim vocāt latius vas, à quo vapor tollitur) imposita, vi caloris tenuantur in vaporem, qui capitelli vel alterius frigiditate coactus, in aquam, alueolo in marginē capitelli inserto ferè excipitur, mox per nasum (sic enim etiam vulgò vocant capitelli partē, naso nostro figura & vsu finitimā) in subiectū vas, receptorium & matellam dicūt, aliquod destillat. Syluius. Similia quædam natura fecit, tum in meteoris præsertim humidis, tum in hominis & aliorū quorundam animaliū catarrhis à capite ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſubiectas partes. Plãta ergo aut corpore alio ad deſtillandum compoſito, pars eius quæ tenuari eſt aptior, (ſcilicet natura tenuior, leuior, rarior, liquidior, ſuperficiaria magis,) illa primũ vi caloris tenuata attollitur: poſtea alia illi natura ꝓpinqua, poſtremò id q̃d ceu humidũ rei ſubſtantificum terreas partes glutinans, pingue, & oleaginum vi ignis validiore ſeparatur, integrumq́; atollitur: quo omnino extracto, velut cinifactum corpus & diſſolutum cernitur. A plãta igitur omni & animali ex omnibus vtriuſq; partibus aqueum aliquid crudum, ac velut pituitoſum excrementoſumq́; primum extrahitur, mox coctius & tenuatũ magis: poſtremò oleaginũ: quod etiam ex oſsibus ipſis extrahitur: non modò ex alijs partibus ſolidis: niſi quòd quędam eſſentię tenuioris, vires propè vniuerſas remittunt primas. Porrò hęc omnis humorũ extractio calore perficitur. Nam quæ per liciũ penicillũ (filtrum vocant) arenas, vas figulinum crudũ, ciſſybium, id eſt, vas hederaceum (Plinius puto de ligno hæderę Smilacis ſcribit, ꝙ aquam vino mixtam tranſmittat, quod ego olim experiendo verum deprӕhendi) fit humoris tranſmiſsio, deſtillatio nõ fue-

rit, nisi abusiuè loquētibus. Calore enim proprie dicta destillatio perficitur, & eo vel à Sole, vel ab igni, vel à putredine. A Sole flores magna quorūdam industria aquam reddunt; floribus ipsis odoris & gratis qualitatibus aliis proximam. Ab igni autem, id est à flamma, quæ ex ære & æreis corporib⁹ producitur, vel à carbone ignito, qui fit ex terra vel terreis corporibus accēsis, destillatio fit vel nullius alterius interuētu, vel mediis aquis feruentibus, vel etiam ab his vapore: cineribus, arenis tenuib⁹: scoria læuigata. Flamma præterea ipsa, vti & carbo, non parum variat: non solum maioris & minoris ratione, sed etiam lignorū vel putriū, vel graueolentiū, vel beneolentiū & integrorū, vel viridiū, vel siccorū. Adde q̃ clibani magnitudo, & figura & cōnexio, magnā vim habet caloris mutandi. Præter hæc carbo ex suffocatis & semiustis lignis graueolentiā & qualitatē quandā alienā rebus destillandis, vt coquendis & aliter preparandis imprimit. Sint igitur carbones omnino accensi & semiusti, vt ex eis malignitas ante expirauerit, quàm his res destillanda cōmittatur, presertim si in corpus est recipienda, nam foris admouēdorū ratio minus
habe

habenda eſt, Hæc omnia Syluius. Elemẽta quatuor per deſtillationẽ vini ordine aſcendũt, leuius, tenuius & calidius primum, nempe ignis: ſecundo loco aër, tertio aqua, terra in fundo remanet, & ſimiliter puto in deſtillatione aceti. In craſsis verò & terreſtribus, ac iis etiã liquidis quæ præter aquoſas partes, habẽt craſſas aliquas, & que denſari poſsint, vt lachrymis, ſuccis, gũmis, reſinis, & in melle etiã, quod aquoſi⁹ eſt primò effertur, quod aëreum ſecũdo, quod igneum poſtremo, terreæ partes in fundo manẽt & ſi maior ſit ignis aduruntur, in metallicis verò eædem in vaporẽ reſolutæ & alembico adhęrentes concreſcũt, colore in album mutato, vt argentum viuum, arſenicum, halinitrum, &c.

Ignis attenuat (inquit Cardanus) vel cõminuendo ſicca, vt cùm arenã in puluerẽ redigit: aut colliquando, vt metallica: aut tenues partes ſeparãdo, vt in deſtillationibus. Contingit tamẽ in deſtillatiõibus aliquid attenuari ac alteri miſceri: cum à calido humido non ab igne fiunt. Calor enim miſcet, & cũ humido attenuat. (Cõtra forte, Calor enim attenuat, & cum humido miſcet.) Fit autem hoc, vaſis in aquam feruentem immiſsis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vocántque Mariæ balneum. Proximum bonitate destillationis genus huic in equino fimo, inde quod per cineres, præstantissimum in oliuarum recrementis postquã oleum detractum est, nam cùm calida sit ac humida substãtia, per multos mẽses calorem seruare potest, atque eò longiore temporis spatio quàm vuarum acini, quò oliuarum substantia densior est ac pinguior. At nullũ horũ metalla liquare põt: sed illa igne indigent. Sed vt ardentissima destillatio fit per ignes, ita mixtioni ac vere attenuationi inepta, cui fermè similis est quæ fit per cineres. Nam si igne destillata fecibus suis miscueris, fiet totũ pro molis ratiõe grauius quàm antea: tum etiam siccius. Non igitur verè attenuat ignis, sed natura ipsa quę totã substantiam cõcoquit ac miscet. Vnde ob subtilitatem omnia in vnum conueniunt, mixtúmque densius fit: & tamen ex subtilissimis compositũ partibus. Ergo in naturali coctione, vt quæ in liquãdo durissima, etiam vim ignis obtineat, & mollis balnei in attenuando: partes crassiores cõminuuntur, quod ab igne impetrari non potest.

Calor primi gradus, qui temperatus est vt fimi equini, Balnei Marię, vocatur

calor digeſtionis, reſolutionis, putrefa-ctionis ſeu maceratiõis & circulationis: de quibus ſuo loco plura dicemus.

De modis deſtillãdi diuerſis per ſublimationem, cum aqua & ſine aqua, vide infra in Roſacea aqua, ex Bulcaſi.

De deſtillatione in genere quædam ſcripſit Geber Arabs Summæ perfectionis 1.4.50. vbi multa pulchrè diſſerit, pręſertim de differentia, & diuerſis effectibus deſtillationis per aquam & per cineres. Ibidem capite 39. de ſublimatione docet, cur ſit inuenta. & deinceps capite quadrageſimo, quid ſit ſublimatio, & de tribus gradibus ignis in ea obſeruandis. & capite 41. de moderando igne in ſublimatione, & quomodo eius rei ratio intelligatur lana xylina in ſuperius foramen aludelis immiſſa. De lignis eligendis, capite 43.

Quę deſtillãda imponũtur in roſario vulgaria, in iis, præſtat nõ multa ſimul imponere, ne inferiora arida & aduſta relinquantur, ſupremis adhuc ferè integris. Et præcipuè ſi qua odorata & precioſa deſtilles, ſatius fuerit ſæpius recentia imponere, ſic & vberior aqua fluet, Brunſuicenſis.

Herbæ deſtillandæ, flores aliáque ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

plantis,in ipſa maturitate colligi debēt: præcipuè verò creſcente luna,cœlo ſereno,& per diem in vmbra relinqui, cōcidi:& etiam ſi opus videatur, contundi, & ita mox deſtillari, Idem.

De Viribus liquorum deſtillatorum in genere.

CVm animaduerterem (inquit Manardus in epiſtolis 15.15.) in vulgaribus aquis quæ per ignem à plantis extrahuntur: neque odorem neque ſaporem eundem ſeruari,ſed plerunque contrarium. (Aquam enim abſinthij dulcem, à mentha, & ocimo mali potius quàm boni odoris exire videbam:quod certam mihi fidem faciebat, quòd non eiſdem viribus aqua ſola, quibus tota herba polleret:) cœpi anxie cogitare, conſultis etiam his qui ab huiuſcemodi fuſionibus chymici vulgò dicũtur,quonam ingenio valeret idem odor, & ſapor in aquis hiſce cuſtodiri, qui in tota planta reperiretur. Longum autem eſſet ſcribere modos omnes quos ad hęc conſequenda attentauerim. Sed vnum tantum attinguā qui melior & facilior

mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mihi visus est. Fit autem per vaporem aquæ calidæ in duplici vase,&c.

Destillata vires simplicium à quibus separantur,retinent:nisi quod tenuiora & valentiora fiunt,quò frequentius destillantur, quod in aqua vini ferè experimur,rarò in aliis. Syluius.

Liquoris qui destillatur vires quidam alterant vel illito capitello aliqua materia, vt melle,ladano,alijs:vel ea naso im posita, quòd fere fit ad odoris gratiam. moscum enim, cariophyllos, caphurã, id genus alia nodulo ligata summo naso impingunt,vt per has materias transmissus liquor odoris suauitatem cõtrahat,Idem.

Dubitatio.Si ignis cũcta calefacit siccatque,omnes aquæ quæ destillatiõe habentur,calidæ ac siccæ esse deberẽt. Nec repugnat substãtia,quòd aquea sit,talis enim cùm sit aqua ardẽs,& vritur & corpora humana egregiè excalefacit ac siccat. Rursus aquæ omnes frigidæ sunt ac humidæ,vincente substantia.At neutrũ semper verũ est:Imò aliquæ ex his similiores sunt his à quibus excipiũtur,vt rosacea,odore,sapore,virib⁹. Vrceus aquæ plãtaginis fluentẽ vndequáque sanguinem sistere potest.Nõ idem facit lactu-

cæ aqua, & si sit frigidior. Quidã nuper dum memoriam augere niteretur melissam triduo albo vino infudit, inde leuiter expresso vino aquã destillãdo collegit, cuius potu memoriam recuperare visus est, sed cùm calidi esset iecoris, bonam valetudinẽ penè funditus euertit. At qui hic mos est à philosophis vocatus stellas cœlo infigere.

Quæri igitur solet an aquę hę ꝓprias vires retineant. Diximus olim dũ de malo medẽdi vsu loqueremur, nullas esse vires, quòd odore & sapore destituãtur. Absinthij enim aqua nec absinthium redolet, nec amara est: imo quòd mirum est, subdulcis. Ardẽs tamen aqua (vt rosaceã prætercam) fidem facit inesse vim aquis. Nam si talem ob ignem esse dicas, quid est quòd nulla aliarũ talis sit? Nam hæc ęgregiè calefacit, siccat, penetrat, acutũ olet, ardet. Itaq; vires aquis iã inesse certũ est, sed nec omnib⁹, nec æquas. Quæcunque enim res tenuem substantiã habent frigidæque iunctã, aquam emittũt sibi nõ adsimilem, vt rosa. Quæ vero tenuem & calidam, similem sed vrentem emittunt, vt viuũ & metallicorum quædam. Quæ crassam & calidam, dissimilẽ & prauam, vt absinthium. Quæ crassam

ac fri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ac frigidam, dissimilem sed nō prauam, vt cucurbitæ. Iuxta hanc rationem vires aquarum, quę læui excipiuntur igne, facile perdisces. Nam quę vehementi igne indigent, omnes siccāt vehementer, plerunque etiam excalefaciunt, Hæc Cardanus.

Sed diligentius hęc mihi consideranda videntur. Primùm enim quod absinthij aquam amarā esse negat, verū est, si (vt vulgus pharmacopolarū solet) negligenter & in alembicis plumbeis destillentur. In balneo Mariæ destillato, odorem saporémque deesse non puto. Vtrunque efficacissimè obtinebit, & hæc & quęuis alia planta odore, saporéque aliquo prędita, si arida prius per dies paucos vino maceretur, deinde in balneo Mariæ, aut per cineres leniter destilletur, vt infra docebo amplius. Iā cū quędā odoris sui magna abundēt copia, eáque tam efficaci, vt longo tempore non expiret, nimirum quoniam vis illa odoris in totā earùm substātiam ex æquo digesta est, nihil mirū in iisdem vasis aquas alias similiores destillari suis plantis, vt rosarum, quas suū odorē diutissimè seruare Theophrastus etiā scripsit, alias verò dissimiles. quarū enim vis in superficie est, illæ

facilè exhalant, vt abſynthij, cuius odorem eodem in loco exiſtimandum haberi vbi ſapor eius amarus continetur, reperimus autẽ illum in ſuperficie tantum. nam ſi corticem à caule aut ramulis ſepares, quod interius eſt inſipidum aut dulce reperies. Itaque hæc differentia non à craſsitie aut tenuitate partium petenda eſt, quanquam hanc etiam aliquid afferre momenti puto, ſed magis ab eo quod vis cuiuſque aut per totum ex æquo diſtributa eſt, aut centro aut ſuperficiei vicinior. Ego ſanè cum Raymundo Lullo eius ſum ſententiæ, poſſe ab omni planta, aquam eiuſdem facultatis elici, à frigidis frigidam, à calidis calidam, à ſiccis ſiccam, ab humidis humidam. Eandem verò vim manere, niſi odoris ſaporisve, aut vtriuſque vt in odoratis, ſimilitudo relinquatur, minimè conceſſerim.

Cur odor florum quorundã, vt iaſmini, & caryophili floris non retineatur in aquis, &c. vide infra ex Cardano, vbi de Balneo Mariæ in genere agitur.

Bonum eſſet omnẽ aquam ſemel deſtillatam denuò, aut etiã tertiò ſuper fęces ſuas contritas ſuperinfundi, & per duos aut tres dies putrificari, atque iterum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rum deſtillari, aut potius, ſemel deſtillatã, nõ ſuper feces relictas, ſed ſup eiuſdẽ generis herbas infundi, & in circulatorio aut alẽbico cæco putrificari, ac deſtillari, Brunſuicenſis ſi bene memini. Quibuſdã prima deſtillatio ſufficit, vt roſis.

Vidi alchymiſtã, qui nõ herbas ipſas, ſed ſuccum tantum herbarũ aut fructuũ deſtillabat, repetendo aliquoties deſtillationem, & fecibus ſuper marmore cõtritis aquam deſtillatam ſuper eas refundendo, Guaynerius.

Auena (potus nimirum ex auena: vt ceruiſia ex hordeo) excalefacit & inebriat non minus quàm vinũ. Apud Tartaros referunt aquã è lacte deſtillato inebriare. Sed omnis aqua (non elementũ ſed liquor aliquis cõpoſitus aut ſuccus) cùm ſæpius deſtillatur hoc poteſt efficere. nã incaleſcit, attenuatur, & vim ignis magis recipit. vnde ardens ſępius deſtillata eò acuitatis deducitur vt bibi non poſsit, Cardanus. Quò autem liquor aut res deſtillanda craſsior fuerit, eò magis calorem & ignem repetita deſtillatione concipere videtur.

Conſtat aquã fieri poſſe (inquit Cardanus) quę lapidem veſicæ per catheterẽ immiſſa, illico confringet. Nã cùm duo ſint

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſint neceſſaria & quòd lapidem atterat, & quòd veſicæ ſit innoxia: primum præſtabit modus ac materia: nam extremos vapores è ſcorpionum cinere, vel Macedonici Petroſelini vel tecolito, aut lapidibus cancrorum excipiemus. Sic enim aqua fiet, quæ etiam porphyritem comminuat. Porrò innocentiã pręſtat, ſi materia ex qua aqua excipitur, omnis ſalſedinis expers fuerit. Nõ igitur è ſalis genere: aut alumine vel chalcãtho, aut vini fece, ſed ex aliquo eorum quæ nuper retulimus, aquam excipere oportebit. Opus autem ſemper eſt diligenti experientia in confirmanda ſubtili ratione, vt ea quę adeò ſubtiliter explorauimus, ſecurè per experientiam confirmata, in vſum hominum poſsimus deducere. Equidem ſcio ſtercus columbicum, ac parietariam hoc vel illud hac arte in aquã deductũ, lapides veſicæ duriſsimos frangere poſſe. Quodnam autem illud ſit quod id facturum ſit & abſque noxa, experientia declarari oportet. Nam & hircinus ſanguis, & leporis pellis, & vitrũ, multum probantur ratione. Sed tamen nihil horum forſitan ſeorſum, ſed ex his aliqua ſimul iuncta, atque certa menſura. Metallicum certe ſit tale oportet, aut

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ad metalli naturam mutatum. Audiui quondam inuētam à quodam Ianuense, sed denuò amissam morte illius, qui eā notam nemini facere voluit. Hoc certū sanè est inūeniri posse, atque hanc esse illius artē, hucusque Cardanus. Iuuaret fortasis ad hanc artem chrysocolla quoque, arte facta nimirum & acrimonia carēs, qualis etiam ab aurifabris laudatur, quamobrem ad boracem faciendum, aqua pluuiali destillata quidam vtuntur & lacte destillato, aliqui etiā melle, medullis, &c. Ego nuper audiui empiricum quendam calculos vesicæ in quibusdam curasse cum borace mixta aqua ardente ad spissitudinem ferè mellis, admixto etiam trito tartaro aut calculo ab homine exciso, aut fece vrinæ è matula. Iubebat per quatuordecim dies hoc medicamēto vti, ita vt semper parum eius vino bibendo, etiā in prandio & cœna, admisceretur. Memini legere de liquoribus quibusdā, in quibus lapis aut silex positus resoluatur. Chymistæ ad resoluenda metalla aceto destillato vtuntur, & vrina destillata.

Dissoluūtur aceto forti, presertim destillato, vel succo limonum, margaritæ, testè ouorū, lapides renum vesicę, coral-

linum

lium vtrunque:eaque post siccata prompte friantur, Syluius.

Non possum hic omittere aquã Epiphanij Empirici, quæ huiusmodi est. R. Antalis & dentalis, boracis, sarcocollæ, coralliorum alborum, crystalli albi, gypsi, anethi, orizæ, farinæ orobi, portulacæ, ana semunciam. Fiant trochisci cum aqua fabarum moscata. Vsus est mulieribus ad faciem dealbandam, sed suffiatur antea facies cum aqua decoctionis hordei & auenæ. deinde trochiscus vnus diluatur cum aqua fabarum, & illinatur facies sub ingressum lecti, mane verò abluatur cum aqua decoctionis fabarum & furfuris ac rursus cum aqua frigida. Quod si trochisci fiant cum aqua limonum, magis ornabunt faciem, nam & limones assi per se illiti eandem ornant. Quod si hæc aqua à ieiuno bibatur, & pecten inde vngatur, frangit lapidem, signũ est, quod si per noctem in ea porcellanas reliqueris, postridie ceræ instar eas digitis subigere poteris. (Porcellanas vocant conchas quasdam, sed & fictilia quædam preciosa.) Hæc pluribus, vt industriis medicis diligentius super hac re cogitãdi occasionis aliquid præberemus.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De multiplici vſu liquorum deſtillatorum tum in re medica, tum extra illam.

AQuarum deſtillatarũ vſum multiplicẽ eſſe video: ſed maximũ & precipuũ medicis, qui ſtillatitijs huiuſmodi liquorib. ritè paratis tum intra tũ extra corpus vtuntur per ſe & cum alijs medicamentis. Aquam ardentem & olea calida chimiſticè parata, vnguentis admiſcẽt, vel odoris gratia, vel vt reddant calidiora, & vt promptius penetrent. Lintea his aquis madida imponũt partibus refrigerandis, precipuè viſceribus, fronti, temporibus, brachialibus, tumoribus inflammatis. Validè exiccantibus ad abluenda vlcera chirurgi vtuntur. Communiſsimus verò vſus longo iam tempore obtinuit in admixtione ſerapiorum quæ propinantur, & ad zulapia ſiue iuleb, præcipuè de roſis & violis.

Sunt qui propter ſolam odoris gratiam diuerſorum generum liquores, & olea conficiant. Aqua ardente vtuntur etiam vitrarij encauſtæ. Aqua forti, vt vocant, aurifices. De chimiſticis vſibus ad metallorum mutationem, & ad colores ac pigmenta diuerſa: necnon ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

venena, vt occidantur animalia noxia, hîc locus dicendi non eſt. Raymundus Lullus ardẽtis aquæ etiam in bellis ſub-ipſos cõflictus vſum eſſe ſcribit mirabilem, ad excitandos confirmandóſq; militum animos. Sed de vſibus aquæ ardentis ſuo loco amplius dicam. Quinetiam in bonæ & ſalubris aquæ inopia, vt quæ ſolæ ſuppetũt, ſalſæ, corruptæ & inſalubres, aquæ potui idoneæ fiãt, neceſſaria

fuerit deſtillandi ars. Poterit autem in magno lebete, cui magnum altúmq; ſit oper

operculum rostratum, aqua dulcis à salsa separari.

Forma purgandi aquas turbidas. ex Bulcasi.

OLlam magnam A aqua turbida replebis, & igne B leui subiecto duo ligna C transuersa ollę marginibus im-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

pones crucis instar: lignis verò impones lanam D mundam & diligēter elotam: & quicquid imbiberint lanæ ex ascendente vapore expressum repones, idque continuabis quandiu aliquid vaporis ascenderit. Sunt qui aquam turbidam instar rosaceæ destillent. Alij clarificant iniiciendo aliquid anethi, (error videtur, malim aceti) aut amyli, aut farinæ: quoniam ista descendunt, & trahunt secum ad fundum vasis crassitatem aquæ.

De balneo Mariæ in genere, & de iis destillationibus, quæ fiunt in vapore aquæ feruentis, & in fimo equino.

AQuæ feruētes aut ab his vapor minus agūt in rem destillandā, quàm vel ignis ipse per se, vel etiā per media alia sicca prædicta. Ob id vt Galenus in diplomate, id est vase duplici (balneum Mariæ vocant cum chymistis pharmacopolæ) liquat, calfacit, coquit ea, quorum vires ignis violentia dissipari non vult: sic quæ mitia integriora volumus, in aquis feruētib. imposita destillamus, vel earum vapore. Quę quamuis minus

diutu

duratura putantur, ſunt tamen minus à ſua natura mutata: quam rem odor priſtinus declárat.

A Fornacem huius generis habeas, cui vas B æneum grãde ſuperponitur aqua plenum: ei verò vaſi æneo vaſcula in arcum ſuperponãtur quàm plurima poſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſunt, C in quorum fundo res deſtillanda inſit, A Alij aliter fornacem, velut in

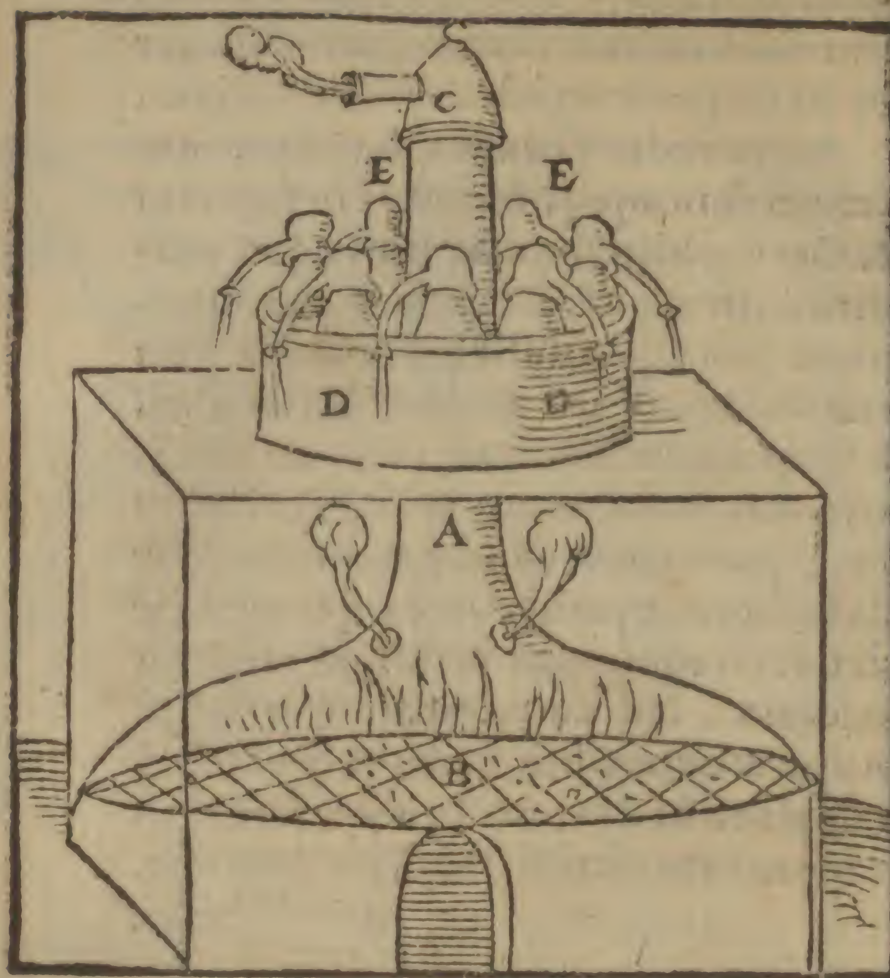
arcem ſcilicet extruunt, & eius lateribus vaſa inſerunt terrea, B longa, fundo latiore deſtillanda continente, intrò penetrante, ore foris tanquam lagena

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

na operculato, C in qua vapor per aptilem eius ventrem elatus concrescit, per os eiusdẽ prælongum destillat, Syluius.

Sed cur odor florum quorũdam non retinetur in aquis, verum vt in Iasmino & Caryophilo flore ac lilio aqua euadit odoris expers, dictum est alibi: quoniam tam tenui substantiæ nulla pars crassior iungitur. Ergo in his iuuabit, si folijs herbarum, quæ odore careãt alternatim positis materiæ crassiori, nõ tamen quæ vratur, adiungatur odor, inde destilletur: atque hęc vnica spes proliciẽdi odoris cùm aquis infusa nõ remittãt odorem, sed putrescant, Cardanus. Apparet autem hos flores proculdubiò in balneo Mariæ, aut in aquæ feruentis vapore vasis vitreis destillari oportere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Balneum Ma. commodè calfit cum amplo canali è cupro in mediũ immisso, A in cuius imo craticula est, B vt cineres defluant, vulgus pigrum Henricum vocat. Vldastius furnum acediæ. Imponitur & operculum è cupro, C cum paruo canali transuerso, qui per fenestram aut foramẽ aliquod fumum efferat. (Sic ali-

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

qui iam folia etiam calefaciunt ad balneandi vsum.) Huius canalis D tum prçcipuè commoditas est, cum pluribus
L vasis destillatoriis in circuitu ponẽdis E decem vel duodecim, simul vti libuerit, vt tẽpori & labori nec non sumptui parcatur.

Quidã cucurbitis stanneis vtũtur ad destillãdũ in Balneo Ma. alembicis verò vitreis, quorũ rostra si breuiora sint aut fracta, alia ex cupro apponũt & lutant.

Herbas destillandas in Balneo vel aliter aliqui primum terunt, deinde aliquã diu relinquũt (per aliquot dies fortè) antequam destillent, tanquam sic vberiorẽ aquam habituri, quod si in vasis obstructis præsertim loco calido id facerẽt, bene haberet: sed plerique pharmacopolæ & alij qui quæstũ inde faciũt, locis frigidis relinquunt in fiscis apertis, donec odorem amittant, & humido crassóque aëre vitientur.

Sunt qui aquæ Balnei Ma. arenæ etiã nõnihil admisceant, vt vehemẽtior fiat calor: vt Matthæolus Senensis in aqua philosophica cõtra morbum catholicũ. Et in tali destillatione duplicem liquorem excipi posse ait, primũ dilutiorem alterum rubentiorem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Aqua in Balneo Mariæ nõ magis calere debet quàm digitus tolerat, Brunsuicensis.

Destillationem cuiusdam aquæ vitæ in Balneo Mariæ Vlstadius ita lẽto igne fieri iubet, vt numeres vnum duo tria, vsque ad septem, antequam vna gutta cadat.

Plura quæ ad communem Balnei Ma. rationem pertinet, leges infra in mentione aquæ Camphoræ ex Bulcasi & aquæ rosaceæ ex eodem.

In Balneo Mariȩ destillatio adhibetur oleis etiam, vt loquuntur, rectificandis, vt plegma ab eis abstrahatur. Sola enim aqua Balnei calore eleuari potest, oleo in fundo residente.

Cùm animaduerterem aquas vt ex plantis vulgò destillari solent, neque saporem neque odorem eundem seruare, anxiè cogitare & multa experiri cœpi, vt modum inuenirem, quo qualitates istæ in aquis custodirentur. Longum autem esset scribere modos omnes quos attentaui. Vnum tantùm attingam, qui melior mihi visus est & facilior. Is autem est, vt in duplici vase, eo modo quo Galenus iussit omnía vnguẽta confici, hæc fiat operatio, ita tamẽ vt eius vascu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

li A fundum in quo herba B continetur, aqua C in maiore D bullientem non attingat, ſed ſolo vaporifero humore ab ea eleuato incaleſcat. A calore enim illo miti, ex totius herbæ ſubſtantia vapores exhalant, qui in aquam vertuntur, omnium herbæ partium vires adſeruãtem, quæ ex odore & ſapore

aper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aperte cognoſcuntur, Hæc Manardus.

Sed hoc modo deſtillata, & ſi vires plantarum & qualitates (vt odorem priſtinum) interius retinēt: quia tamen excrementoſa ſunt, parum diu ſeruari poſſunt, Syluius.

Fimi vel (vt quidam loquuntur) ventris equini, vſus præcipuus eſt, vt materia deſtillāda in vaſe vitreo ei impoſita colore ipſius præparetur, vt dicemus ſuo loco latius in putrificationis mentione. Poteſt tamē in eodem etiam deſtillatio fieri, ſi vel paupertas vel alia cauſa impediat quò minus igne vtamur. De hac deſtillatione plura vide infra, vbi de præparatione ad deſtillationem agitur. Fimi calor (propter calcē admixtam) medio gradu caliditatem Balnei Ma. excedere iudicatur à Brunſuicenſi.

Si aquā ex carnibus cuiuſcúnque animalis deſideres, animal ſuffocabis, ne ſanguis vllus ab eo effluat, & pinguedine omni detracta carnes minutatim cōciſas in fimo eqno deſtillabis (aut) igne lento ne aquæ fœteant, aut vſtilaginem ſapiāt, quod facile fieri ſolet, quāobrem vt bis deſtillentur præſtat, Brunſuicēſis.

Animalium partes, vel excremeta, vt ſanguis, iecur, pulmo, oua, (fel) & fimus

bu

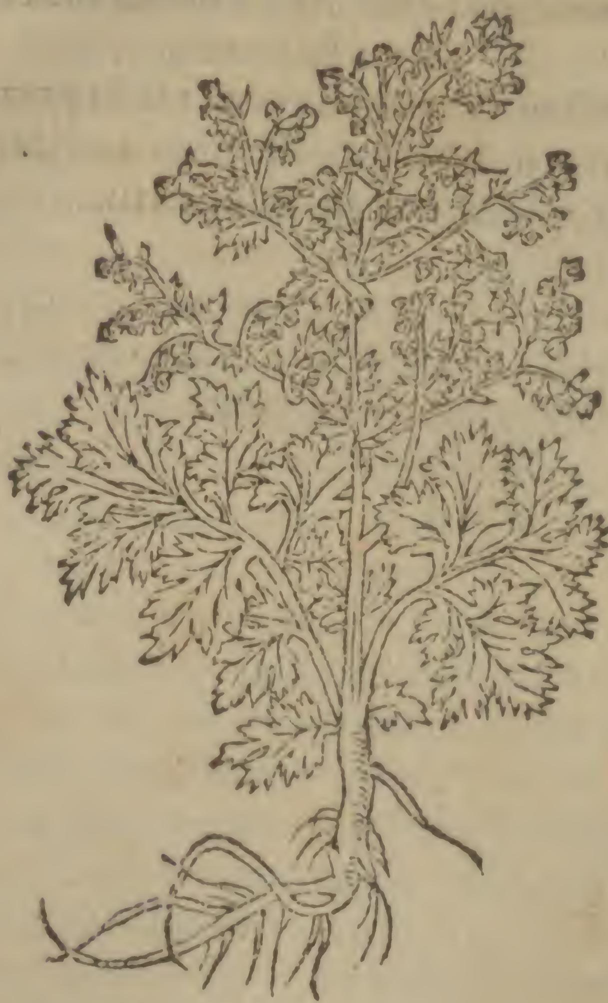
bubulus, destillari debent in fimo equino, vasis nō prorsus obscuratis, (sed mel & lac obturare licet,) ne fœtida reddatur aqua. Si tamen sic etiam fœteat, destilletur iterum in Balneo Mariæ, præsertim aqua de fimo bubulo, cuius prima destillatio rarò sine fœtore inuenitur. Brunsuicensis.

Melius succedet si exigua salis portio addatur, in fimo putrificandis aut destillandis, quominus corrumpantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Egregiæ quædã aquæ simplices in Balneo Ma. destillatę, ordine alphabeti enumeratæ: primùm ex plantis, deinde ex animalibus.

Absinthium, Absince, *Assenzo.*

ABsinthij aquæ meminit Ioan. Mesue: & eius quidē & rosaceę tãtũ, vt anno

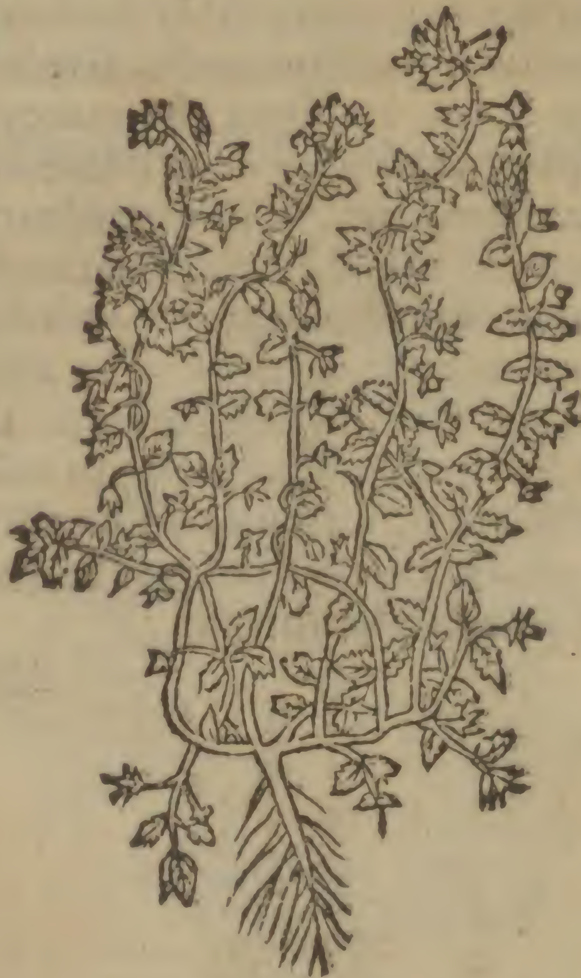
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

annotauerunt Monachi qui in Mesuen scripserunt: vt existimandum sit eximiā quādam vim præ cæteris in duobus istis stillatitijs liquoribus inesse, si rectè parentur: nam vt vulgus pharmacopolarum parat, absinthij aqua odore saporéque omni caret, vt in præcedentibus dictum est. Quod si quis efficaciorē hūc liquorem desiderat, absinthium aridum in vino maceret ac destillet in Balneo Mariæ, aut si adhuc validiorem, in cineribus. Sed quæ in liquore aliquo macerata destillantur, horum iam non simplices aquę, sed compositæ sunt: de quibus infra priuatim scribemus.

Alsines

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Alſines, Mouron, *l'Alſinè*.
Offic. Auricula Muris.

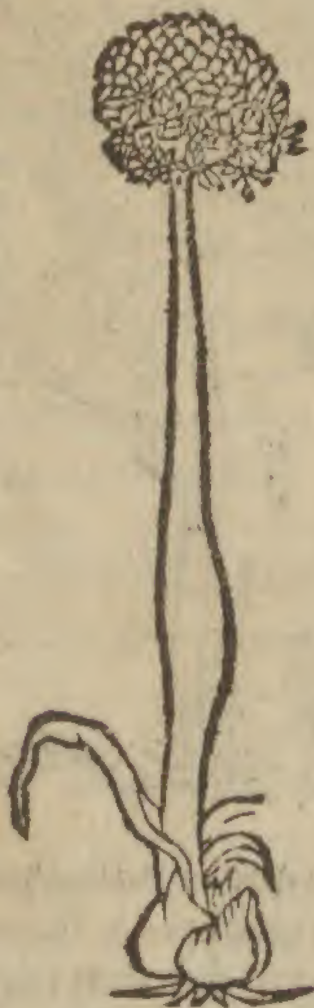

Alſine,(quam vulgò morſum gallinę vocant,)aqua deſtillata,infantib.& pueris epilepticis datur per ſe, vel cũ aqua fontana. Valde hoc commendant mulierculæ, & quædam ſua experimenta prædicant. Ego nuper fruſtra propinatã vidi:ſed ea mihi guſtãti ferè nauſeã moue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

uebat:forte quòd vetuſtior,aut in alembicis plumbeis collecta erat.

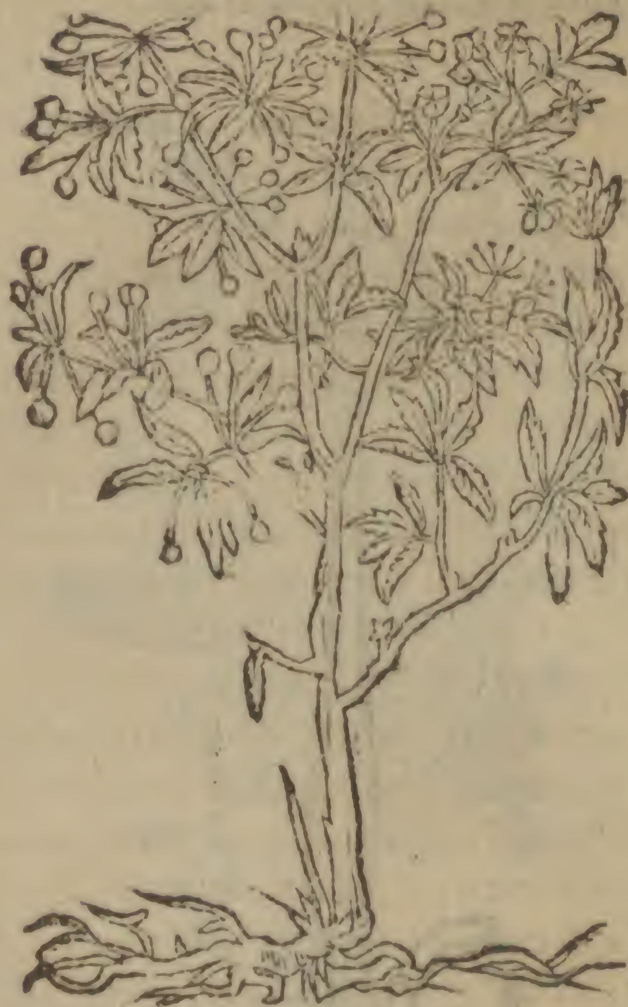
Cæpa, Oignon, *Cepola.*

CEpæ albæ aqua deſtillata lapidem frangit. Marianus Sanctus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Cerasus, Cerisier, *Cirego*.

Cerasorum quorumuis aqua bibitur contra nimios calores, & foris imponitur: priuatim verò dulcium nigrorũ quæ & contra paralysin à multis commendatur si ori infundatur, & os inde bene colluatur, vt amissum linguæ vsum restituat. Destillatur aũt vel caro sola, vel vnà nucle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nuclei quoque contriti, vt calculosam renum & vesicæ materiam educat destillatus inde liquor. Nigra & accida, visula vocantur, aquam reddunt salubrem in febribus tum aliis tum pestilentibus refrigerantē & cōfirmantē vires, vtilē quoque aduersus sitim & dysenteriam, Riffyus.

Dulcium nigrorum recentium destillata à Remaclo F. Lymburgēsi mirificè commendatur. Cùm primum, inquit, in os epileptici Paroxysmo correpti infusa fuerit (dosis est drachmæ quatuor aut amplius) illicò reuiuiscit recreatus: nec vllo amplius spasmo conuellitur, donec statuto tempore, vt fieri solet, post aliquot dies, alius paroxysmus oboriatur: quod vbi contigerit iterū infundēda est: impedit enim, aufert atque sanat paroxysmū.

Camphoræ aqua siue oleum, sic fit, Accipe vas ex vasis aquæ rosaceæ quod dicitur baten (id est venter) & imple id lignis (segmentis) pini quæ habet magna folia (latifoliæ, Syluius) & impleat vas aqua rosacea (Syluius ita accipit ac si aqua rosacea segmentis pini affundenda sit: mihi verò videtur vas aquæ rosaceæ simpliciter hic pro cucurbita seu corpore nominari, vt sit repetitio quædam eiusdem quod prius dixerat) & co-

operiatur vaſe habente naſum. Tum pones ventrem in vas æneum aqua plenum ſuper ignem donec bullire incipiat, nam deſtillabit oleum (atqui oleum per calorem aquæ attolli poſſe negant) ſubtile, boni odoris, quod appellatur aqua camphoræ. Aut ſi libet deſtilla in furno Aquæ roſaceæ, eodem modo quo illa deſtillatur, Bulcaſis.

At Bellunenſis, Aqua camphoræ ſecundum Arabes eſt (inquit) aqua quæ fluit ex arbore producentecamphoram, quæ vt & arbor eius calidę eſt naturæ in tertio, camphora ipſa eſt frigida, Monachi in Meſuen. Apiculas tres pone in vaſe vitreo vbi camphora ſit, quæ ſic in Aquam vertetur, Obſcurus.

FRaga matura in vaſe vitreo putrificabis (poſſet forte ſal adiici, aut ſaccharum,) & deſtillabis. Hęc aqua (inquit Lullus lib. 2. de quinta eſſ.) ſalubris & diuina eſt. Confortat naturam, venena expellit, menſes prouocat, humores ardentes remittit, conceptum confortat. Pręcipuè verò maculas recentes oculorum de vtroque humore (calido nimirùm aut frigido) frangit, ſi modo non multùm excedant. Lachrymas ex vtraque cauſa (calida aut frigid.) exciccat. viſum vtraq; cauſa perdi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Fragaria, Fraiſes, *Fragaria*.

ſa perditum reſtituit & clarificat. Et ego vidi mulierem recenter in tota facie puſtulas ex percuſsione lapidis cum calore habentem, quæ ſola lotione huius aquę, ſtatim magna cum admiratione ſanata eſt. Eſt autem virtus eius centuplo mirabilior & efficacior cum aqua ardente, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

multò magis cum quinta eſſentia. Imo lepram curat hæc aqua, mixta cum quinta eſſentia, vel aqua ardente.

E Fraxini cortice interiore deſtillati liquoris vnciæ tres cũ totidẽ vnciis vini albi contra peſtẽ bibuntur & idẽ potus poſt tres horas repetitur, ſic Deo volente intra 24. horas liberabitur æger.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

HAliçacabi acinorum Aqua contra calculum renum & vesicæ commendatur à nonnullis, si semel aut iterum in septimana bibatur.

Helxine, Parietaire, *Parietaria.*

Helxines, quam parietariam vocamus, aqua contra calculum vesicæ proficit: vide supra in viribus aquarum destillatarum in genere ex Cardano.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Hieracij, Cichorée. Hieracin.

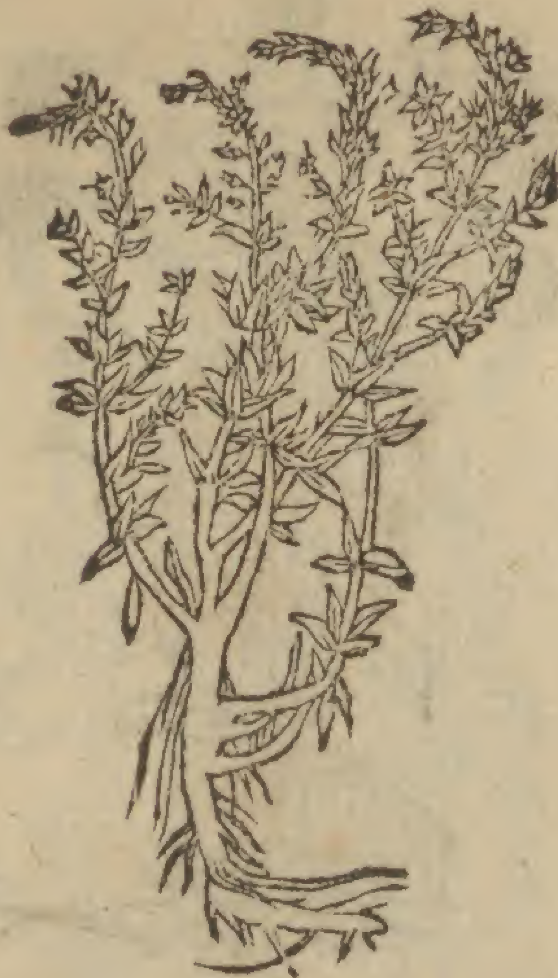

Hieracij minoris, siue dentis leonis, nostri vocãt[Korlfraut,]aqua,eiusdẽ facultatis videtur, cuius est aqua intyborum. Aliqui per dies circiter octo in vino maceratam destillãt, acetoso sapore, & contra comitiales paroxysmos propinant, mirifico(vt aiunt)experimento.

Hysso

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Hyssopus, Hyſoppe. *Hyssope.*

Hyſſopus mirè vim ſuam retinet inſtillatitio liquore, licet in cõmuni figlino alembico tantùm ſuper arena in patellam poſita deſtilletur: & ſimiliter pulegium, & aliæ quædã. Hyſſopi quidam aqua ad Dentium dolores mitigandos vtuntur, eſt enim acris & ſubtilis, &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

INtybi ſeu Endiuiæ Aqua refrigerat omnes affectus calidos:& omnes aduſtiones ex igne vel Aqua calida factas ſanat, ſi inde abluantur. Conducit etiam febribus quotidianis,& obſtructionibus viſcerum, tum pota, tum foris adhibita, Lullus de aquis.

Lauen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Lauendula, Lauande, *Lauanda.*

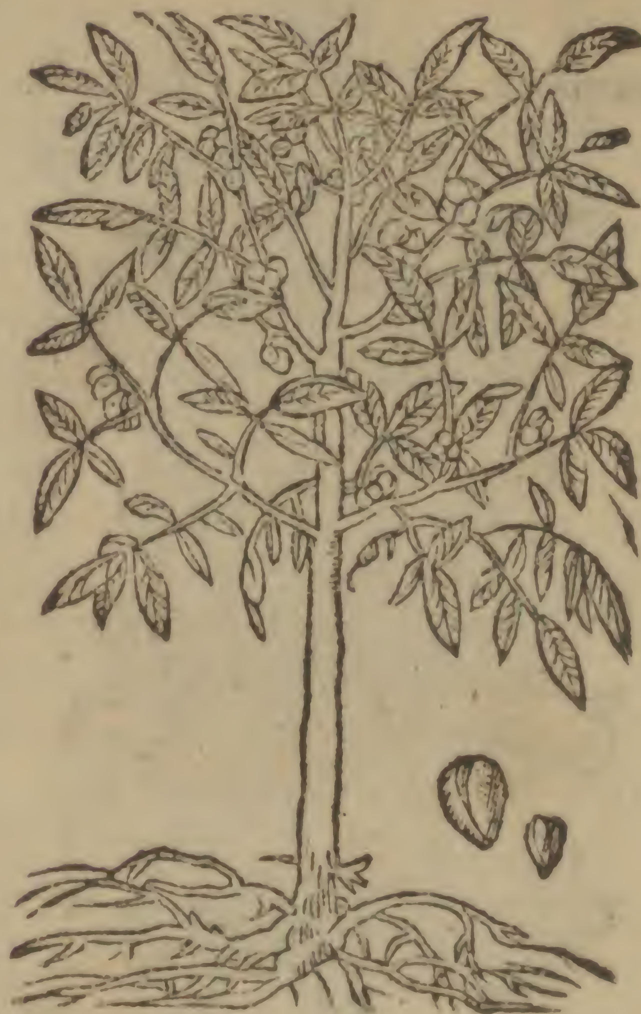

LAuendulæ florum aqua odorata est. Remaclus.

Iuglans,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Iuglans, Noyer, *Noce.*

NVcum iuglãdium immaturarũ aqua circa feſtum diui Ioannis parata, fo ris impoſita prodeſt vulneribus, & vlceribus calidis,& anthraci peſtilenti:pota etiam ad duas aut tres vncias refrigerat, & peſtilentiæ reſiſtit. Ex putaminibus etiam exterioribus iuglãdium(ſiue ma-

turio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

turis, ita vt iam à nuce ſoluantur: ſiue nondum omnino,) menſe Septembri Aqua deſtillatur, nec refert nigra fuerint, modo ne putredinem ſenſerint, imò nigra præferuntur. Huius aquæ mediocris potio, (cum tertia parte aceti, ſi cum calore morbus ingruat,) vena prius ſecta, aduerſus peſtem tanquam certum experimentum propinatur. Laudatur & ad aurium tinnitus, & audiendi difficultatem, & ad anginas gargarizata.

Foliorum verò iuglandis aqua circa finē Maij deſtillata mirè commendatur ad ſiccanda & adſtringenda vlcera, & inducendam eis cicatricem, ſi mane & veſperi inde lauentur, & madidum inde linteolum imponatur, Brunſuicenſis.

Orchis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Orchis, Satyrium, *Satyrio.*

ORchis, id est testiculus, herba cum suis radicibus destiliatur, ad epilepsiam vtilis, vt ferunt.

Per[...]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Persica, Peschier, *Persicho.*

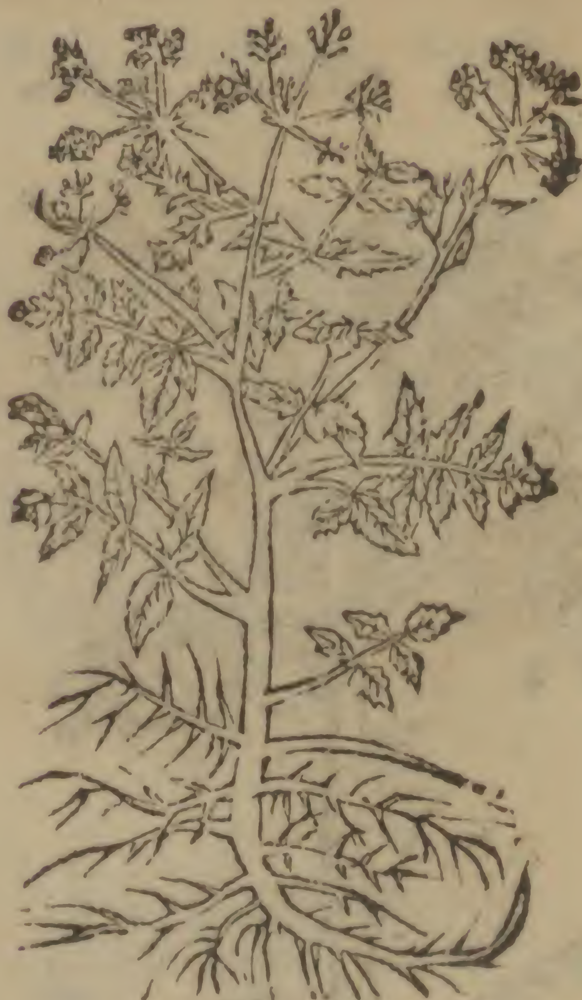

PErsicorum aliqui flores & folia etiã destillant.

Patro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Petroſelinum, Perſil, Petroſello.

Petroſelini (hortenſis nimirum) contriti in mortario aqua deſtillata, appetitum confirmat, & flatus omnes corporis & ventriculi diſſoluit, concoctionem roborat, & pectoris (renum potius) prauos humores expurgat, Aegidius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

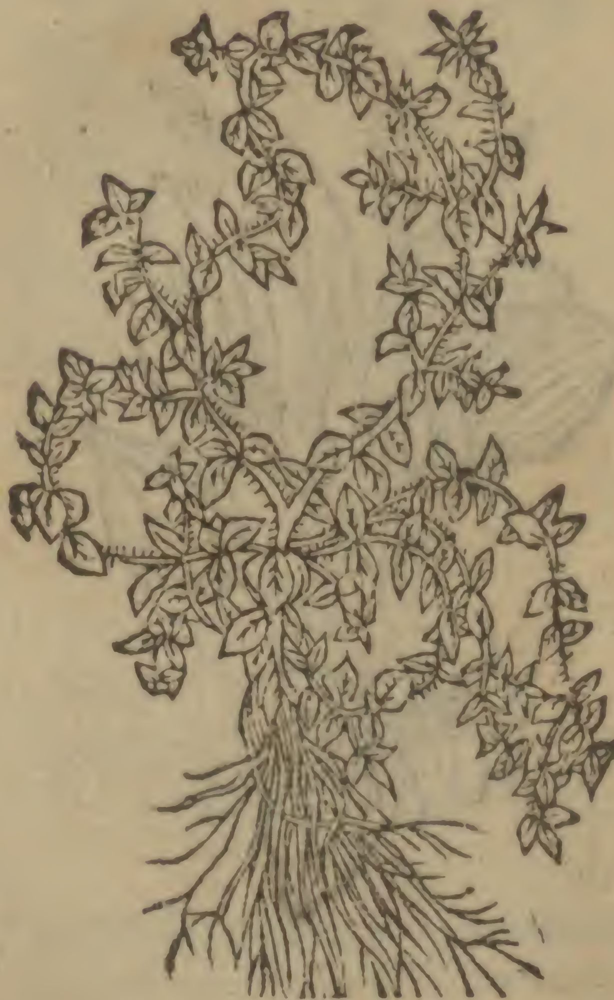
Plantago, Plantain, *Piantagine*.

Plantaginis aquæ vrceus fluentem vndequaque ſanguinem ſiſtere poteſt, Cardanus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Pulegium, Poulieu, *Il pulegio*.

Pulegium. Vide ſupra in Hyſſopo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

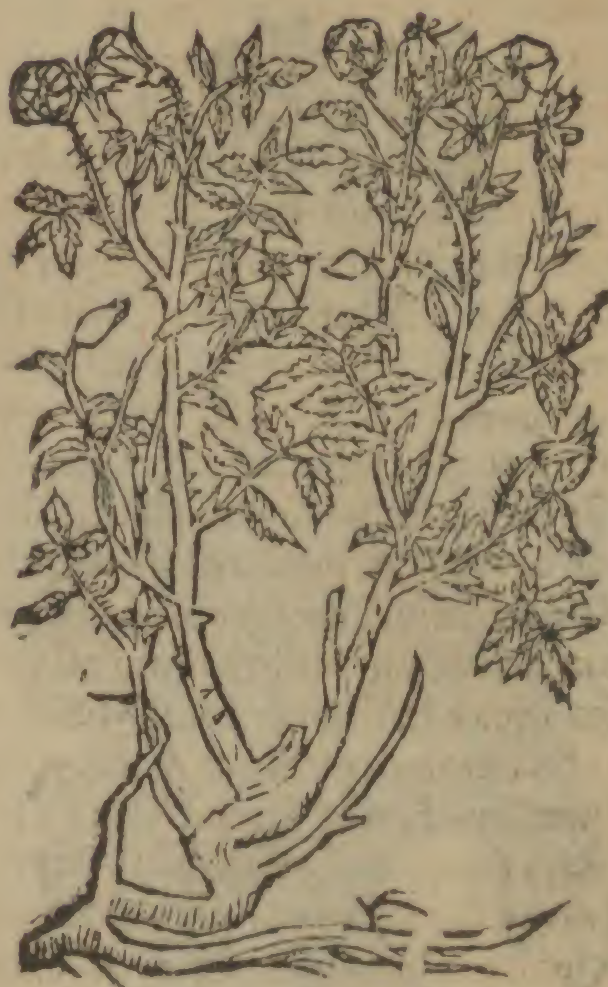
Rapum, Raue, *Rapa.*

RAporum aqua fieri poteſt, tum ex integris ipſis conciſis, tum ex corticibus priuatim, qui acriores & calidiores ſunt, vt vrina prouocetur, aut ſudor promoueatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Rosa, Rose, *Rosa.*

Aqua rosacea prima omnium inuenta videtur, reperio enim eius mētionem apud Auicēnā lib.2.in capite de Rosis. Aqua rosarum, inquit, pota confert in syncope, & eius succus. Et rursus, Aqua rosarum bona est hepati: & confortat, qui

qui ex ea nutritus eſt cum melle ſtoma-
chum,& eſt geleniabin,& iuuat ad dige
rendum. Et roſa quidẽ & eius ſuccus con
ducũt ſtomacho nimis humido. Et quã-
quam Arabes plerunque aquam pro ſuc
co decoctóve dicere ſolent: hoc tamẽ in
loco pro ijs accipi nõ poteſt,cùm de ſuc-
co ſeparatim loquatur, & decoctionis
quoque mentionem prius fecerit. Aqua
roſarum per ſublimationem facta pluri
mùm cõfortat: Meſue in capite de roſis.
Et rurſus, Roſa & oleum eius,& aqua ſu
blimata confortant cor, &c. Idem de a-
qua roſarum deſtillata loquitur diſtin-
ctione ſexta, vbi iuleb roſatũ deſcribit,
vt Monachi eius interpretes probant: à
quibus hoc etiam obſeruãdum eſt, duas
ſolùm aquas deſtillatas apud Meſuẽ me-
morari, nempe roſaceam & abſynthij.
Nullum ferè hodie fit epithema, quod
nõ accipiat aquam roſarum. In acutis &
magnis inflammationibus ad membra
principalia roboranda commodè admi-
niſtratur. Valet ad fluxus inteſtino-
rum & vomitum. Oculorum inflamma
tionibus initio multùm auxiliantur,
quidam admiſcere ſolent modicum thu
ciæ & ſaccari candi. Oculos corroborat
& viſum acuit. Sanguinem à naribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

fluentem linteolo imposita sistit. Quæ paratur ex rosis rubris, magis, vt loquũtur, cordialis est magisque roborat: ex candidis verò, magis refrigerat Remaclus F. De vino mixto cum aqua rosarum tẽpore cibi, vide apud Arnoldum in libro de vino.

Rosacea aqua licet variis modis paretur, optima fit tamen per Balneum Mariæ, Mattheolus. Si rosæ quas incarnatas vulgò vocamus, siccatæ vapore aquæ humectatæ destillentur: aquam rosarum bonam reddent, Syluius. Poterunt autem retineri in linteo supra aquam feruẽtem, donec satis vaporis imbiberint.

De *aqua rosacea ex Bulcasi.*

Aquæ rosatę apparatus notus est apud plerasque gentes. Melius autem fit cum aqua, quàm sine ea: melius etiam per ignem carbonum, quam lignorum. vnde ex quatuor modis, qui sunt, Sine aqua cum lignis accensis, Sine aqua cum carbonibus, Cum aqua accensis lignis, Cum aqua super igne carbonum, primus vilissim⁹ est & minimi odoris aquã reddit, melior eo secundus, secundo tertius, quartus verò omnium optimus, Secundus quidem & tertius modus vsitatior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tiores ſunt. Ego hîc tertium, (qui fit cum aqua accenſis lignis,) deſcribam, vt in vſu eſt apud reges Aharach. A Facies igitur in domo ampla iuxta parietem berchilem B (ſic vocat vas quod aqua impletur) paruum, cuius fundum & latera ſint ex plumbo, ita ſolidatum, vt aquã non tranſmittat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Huic vasi deinde coopertorium aptabis ex vitro, vel terra vitrea, & foramina C rotũda in eo facies duo vel tria, plus minus pro vasorũ capacitate, & prout vel multam vel paucam aquam destillare desideras. Deinde ollam D æreã facies, similem ollæ balnei, quam construes super furno, ita vt berchile super furnum humiliore situ sit quàm olla, (ita quòd applicet de calore ignis berchilis ad ollam: sed hæc verba mihi redundare aut deprauata videntur.) Facies quoque caminũ per quẽ fumus extra domum efferatur totus, ne noceat aquę rosatę. Posteà reple ollã aqua, quæ sit in puteo (vase magno) iuxta ollã facto instar putei in balneo. Tum igne E sub olla accẽso aquam bullientẽ per canalem ex olla in berchile pertingentem transmittes, & alia aqua frigida ex puteo ollam replebis. In berchili quoque cannulã facies: per quã aqua cùm plenum fuerit extra domũ effluat. Pones autẽ cucurbitas siue ventres, id est vasa destillatoria in foraminib⁹ coopertorij berchilis: & adstringes circunuoluendo pannos lineos, vt firmiter maneãt in suis foraminibus, & aquę vapor non egrediatur, Similiter & capita eorum stringes panno lineo. Et

sint

ſint vaſa iſta ex vitro, vel ex terra vitrea. Tũ roſas impones, & addes cooper torium ſuũ cuique. Et ſuppones cuiuſq; naſo phialam ad recipiendum aquam roſatam effluentẽ. Deſtillatione perfecta roſas primas abijcies, & impones recentes, Hæc Bulcaſis. Miretur autẽ aliquis, quòd in tali fornacis apparatu, vbi ignis vaſi duplici ſeu berchili non ſubiicitur, (vt cõiicio, cùm ex plumbo fundũ & latera eius faciat,) ſed ad latus fornacis ponitur, referre putet ex lignis ne, an carbonibus ignis ollæ ſubiectus fiat. Preterea notũ eſt (inquit eodẽ in loco Bulcaſis) aquam roſaceam ex ſylueſtribus roſis quę ſine rigatione ſponte naſcuntur, odoratiorem eſſe quàm quæ fit ex roſariis domeſticis, quæ coluntur & rigãtur aqua. Fit autem ex his aqua deſtillata apud nos maiore compendio, quàm ſuperior, hunc in modum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Olla A ærea qualis tinctorum est, ad parietem ponitur, cui coopertorium B cum foraminibus aptatur, quibus ventres C inseruntur. Olla repletur aqua, & subiicitur ignis D ex lignis vitis vel similibus. Progrediente autem destillatione claudes os furni, donec absoluatur tota destillatio. Pro lignis si carbones accendas, odoratior fiet aqua. (Hîc plus rationis est quã supra, quoniam ignis hîc statim sub ipsis vasis destillatoriis fit.) Secũ di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

di modi, hoc eſt, deſtillandi ſine aqua cũ igne carbonum, ratio eſt huiuſmodi.

Fac furnum A quadratũ aut rotundũ cum coopertorio, B cui inſerentur ventres C facti ex terra vitreata, ita vt poſſint ſuſtinere ignẽ: & cùm accẽſis carbonibus aqua deſtillare incipiet, claude

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

os furni, & relinque foramina aperta per quæ fumus egrediatur. Eſt & aliud compendium tertij quartiue modi: Olla

A ænea plena aqua ſuper foco ponitur, cũ coopertorio B perforato ita vt duos aut tres ventres, C ex vitro, plus minus, recipere poſsit. Subiicies autem ignem ex ſarmentis vitium vel carbonibus donec bulliat aqua.

Sal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

saluia, Saulge, *saluia.*

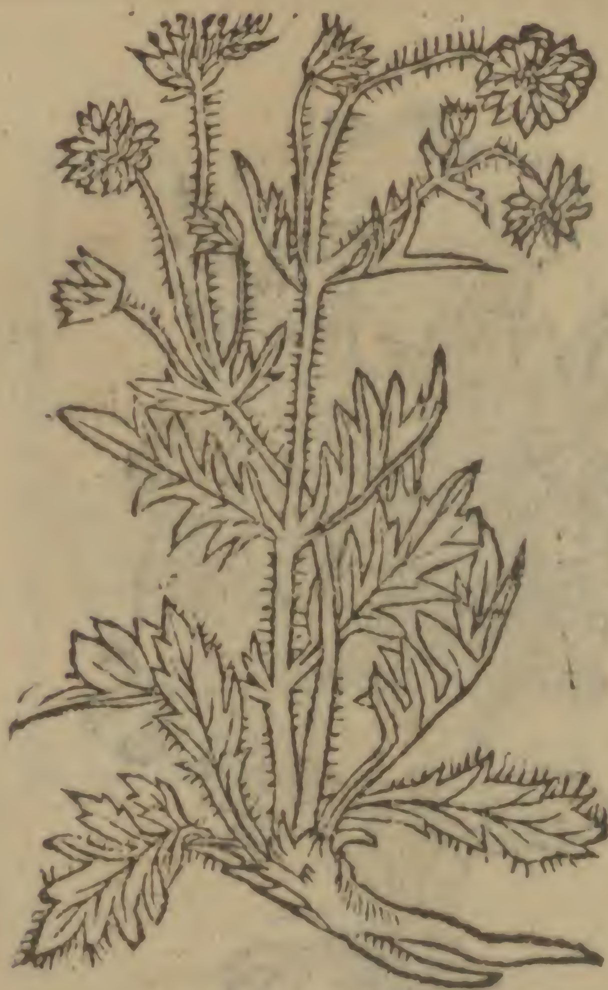

Saluiæ aqua odorẽ priſtinum retinet.
Remaclus. F.

Scabio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Scabiosa, Scabieuse, Scabiosa.

Scabiosæ aqua propinatur vtiliter iis qui fistula aliqua laborant,& ipsa herba trita fistulæ pariter inseritur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Sedum minus, Ioubarbe, *Sempreuiuo.*

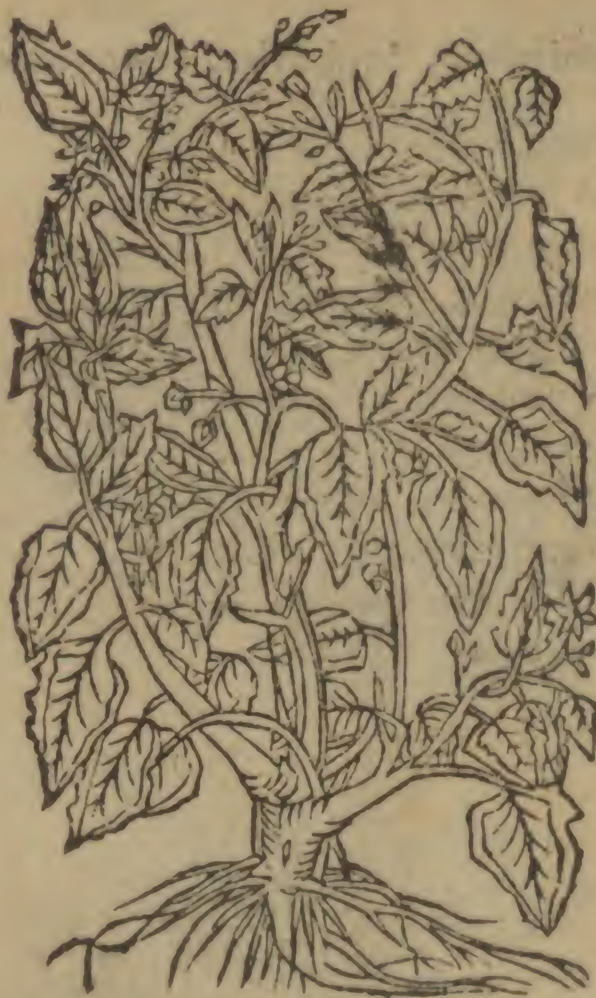

Sedi minoris aqua in vſu eſt chirurgis ad partes calidas refrigerãdas, Rema. F.

Sola

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Solanum, Morelle, *Solatro.*

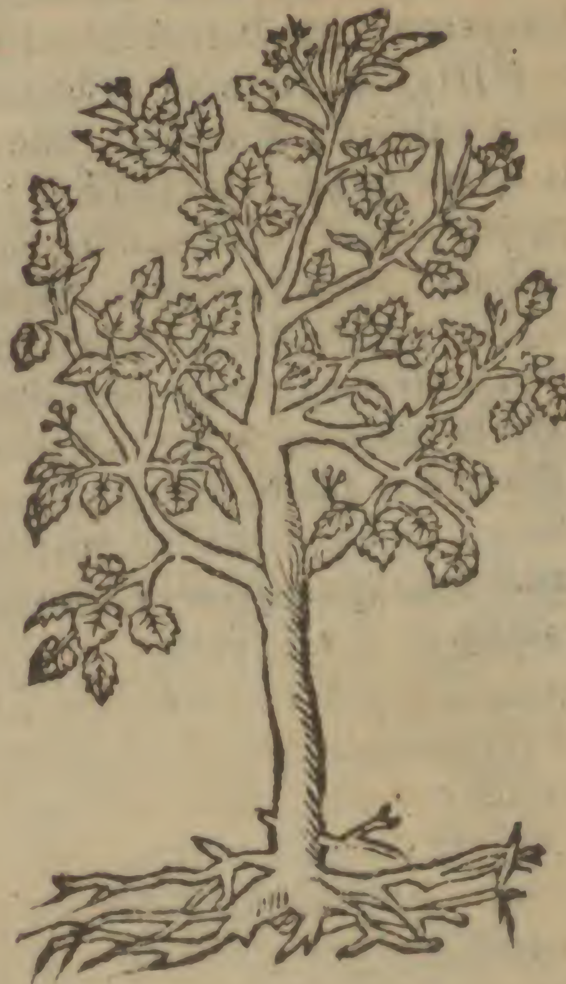
Solani ſeu morellę aqua prodeſt contra omnes febres, ſi ęger in die acceſsionis ab omni cibo & potu abſtineat: & cũ fuerit in calore magno & multum appetit bibere vt amplius temperare ſibi nequeat: detur ei vitrũ hac aqua plenum. Poſtea diligẽter cooperiatur, & per vim etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

etiam retineatur in calore: & ſudabit ſudore fœtido. Abſtinendum autem ei ab omnibus acetoſis, & ab aëre nimium vel calido vel frigido. Item valet hæc aqua ad inflammationes & concuſsiones, ſi pannus lineus quadruplex in ea madefactus imponatur: & cùm ſiccatus eſt iterum madefiat. Item ad omnes plagas & alios affectus calidos, ſi abluatur hac aqua, & pannus in ea tinctus imponatur. Iuuat etiam iecur calefactum, & pulmones qui ſiccantur aut hectica grauantur. Aduerſus omnes iſtos affectus propinari debet cum tertia parte vini, Lullus in libro de aquis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Tilia. Tilier. *Tiglia.*

Tiliarum è floribus (quorũ perquam
ſuauis odor eſt & vitium flori ſimili
odore)aqua deſtillatur in frequente vſ
Apud Germanos. Exiſtimatur autẽ mc
dicè calida,ſicca,& emplaſtica: pota vt
lis ad epilepſiam,cordis tremorem,vte
dolores,calculũ renũ, & ſanguinem i
cor

corpore ob caſum, aut ictum aliquem concretum, ad quod remedium aliqui etiam tritos tiliæ carbones admiſcent. Doſis eſt vnica, aut ſeſqui. Oculorum dolores mitigat: & locos igne aut quauis materia feruente aduſtos ſanat, idq; efficacius ſi interior cortex albus tiliæ in hac aqua maceretur, aut eius loco cydonij grana aut pſyllium, & nata inde muccilagine loci illinantur, Ryffius.

Aliqui liquore vi ignis extracto ex ſanguine Melis aduerſus peſtem vtuntur.

Item ex anatum ſanguine contra venena, &c. de quo plura leges in lib. Deſtillationum Ryffij Germanico.

Hirci ſanguinem aliqui medicamentis aduerſus calculum deſtillandis admiſcent. Aquam compoſitam ex ſanguine Maialis alijsque diuerſis medicamentis infrà alicubi deſcribemus.

De aqua ex lumbricis, & cantharidũ genère quod à menſe Maio. [Menlander fafer] denominatum ait, vide Brunſuicenſem.

Aqua ad rugas & maculas faciei tollendas, & cutim clarificandam. Albumina ouorum in aqua coctorum ad duritiem, remotis vitellis in mortario con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

teres, & in alembico vitreo aut alio va-
ſe vitreo deſtillabis. Vſus eſt, vt per tres
vel quatuor dies facies quotidie ter illi-
natur.

Attexerem hic catalogum aquarum
deſtillatarum ex plantis, quæ in Germa-
nicis deſtillationum libris Hieronymi
Brunſuicenſis, & pleraque omnia ab eo
mutuati Gualterij Ryffij deſcribuntur,
niſi breuis eſſe ſtuderem. Et ſane ni-
hil attinet ſingulas enumerari, cum à
plantis ijſdem omnibus quarum vllus
in re medica vſus eſt, liquores etiam de-
ſtillari & poſsint & ſoleant. Sed vires
quoque & facultates ſingularum recen-
ſere, vt quidam faciunt ſuperfluum eſt:
cùm nullæ aliæ ferè, ſed eædem etiam
aquis quæ plantis ipſis attribuantur, vt
repetitiones iſtæ non minus quàm braſ-
ſica bis cocta faſtidium vel mediocriter
erudito lectori excitent. Quoniam ta-
men pharmacopolis aquæ nõnullæ præ
cipue & præ cæteris in vſu ſunt, vt illę
quas Remaclus F. deſcripſit, earum cata
logum hic attexam, eodem quo ille vti-
tur ordine.

Abſinthium. Apium. Artemiſia. Agri
monia. Althæa. Acetoſa. [Alkekengi.]
Auricula muris.

Baſi

Basilicon. Buglosus. Balsamita, id est, menta Romana. Betonica. Bursa pastoris.

Chamęmelum. Calendula. Carduus benedictus. Centorium. Chelidonium, Cichorium. Capillus Veneris. Caprifolium, id est, Periclymenon. Cucurbita. Cuscuta.

Ebulus. Endiuia. Enula. Euphragia.

Fœniculum. Fumaria.

Gentiana. Genista.

Hepatica, id est, Lichē. Hedera. Hyssopus. Hippurus, id est cauda equina.

Lactuca. Lauendula. Lapathum.

Maiorana. Melissa. Marrubium. Melilotus. Mille folium. Menta. Malua.

Nenuphar vtrunque cum floribus. Nigella.

Origanum.

Pæonia. Papauer satiuum. Parietaria. Pentaphyllon. Petroselinum. Pimpinella. Pastinaca. Plantago vtraque. Portulaca, Polygonos, id est centumnodia. Pulegium.

Rosæ albæ & rubræ. Ruta satiua. Rosmarinus. Rubea tinctorum satiua. Raphanus.

Saluia. Saxifragia. Satureia. Sambuci cortices, flores, folia. Scabiosa. Sco-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

lopendrium. Solanum, cuius cùm plures ſint ſpecies, ferè, ex halicaccabo tantùm, id eſt [Alkekengi,] aquam à pharmacopolis elici ſcribit Remacius. Semperuiuum. Serpillum. Salix. Senecio.

Thymus. Tapſus barbatus, id eſt Verbaſcum. Tanacetum. Tormentilla.

Violæ. Valeriana. Virga paſtoris, id eſt, Dipſacus. Verbena. Vermicularis, id eſt, Semperuiuum minus. Vrtica.

Harum autem ſingularum plantarum imagines non adpinximus, tum quod in aceruum congeſtæ ſingillatim diſtingui non patiantur, tum quod crambe hæc fuiſſet repetita, cùm eas in Fuſchij herbario ex noſtra officina typographica depictas ad viuum & deſcriptas videre liceat.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De aquis destillatis ex animalibus, earûmue partibus aut excrementis. Et primum ex animalibus integris.

EX catulis aqua destillata prohibet renasci pilos, Andr. Furnerius. Ego curiosis istis,& exquisitis remedijs & parum credo,& etiam si vera sint,non probo,presertim vbi alia multa & parabilia non desunt.

Ciconiam teneram aliqui suffocari & destillari instar aquę rosaceæ iubent,inde illini paraliticas aut contractas partes, & per vices ablui cum decocto cancrorum viuorum sine sale:mirificè enim subuenire aiunt,si continuetur. Sunt qui in ciconiæ tenerę,& quæ nondum volarit,corpus exēteratum vnciam camphoræ & drachmam ambræ imponi iubeāt, & destillando tres aquas colore differentes,singillatim colligi : ex his vltimam præcipuè laudant, vt facies alba & pura reddatur.

Destillatur & aqua ex pica, de qua lege Brunsuicēsem & Ryffium, vt de sequentibus etiam. Ex capone, de qua infrà priuatim agemus, non enim simplex

tãtùm, ſed & multis modis cõpoſita fit.

Ex ranis, cancris, limacib. formicis.

Ex ſanguine anatis hirci, taxi, vituli: vide Ryffium & Brunſuiceu.

Ex humano ſanguine: vide Brũſuicenſem: & infrà in mẽtione. Quintæ eſſent.

Ex iecore & pulmone vituli.

Lactis liquore deſtillato chymiſtæ vtuntur, & qui boracis ſeu chryſocollæ cõfectionẽ moliuntur aliqui. Mirum eſt quod refertur apud Tartaros aquã è lacte deſtillato inebriare. Oportet igitur lac denſius eſſe, & moram apud ignem cõtraxiſſe. Itaque ex lacte forſan equorum id contingit. Sed omnis aqua cùm ſæpius deſtillatur hoc poteſt efficere, nã incaleſcit, attenuatur, & vim ignis magis recipit, Cardan.

Sunt qui aqua ex vino & lacte ſimul deſtillatis cõtra quartanam vtuntur, in Anglia præſertim, vt ſcribit Brudus Luſitanus: aliqui contra auriginem bibũt. author Ioannes Gœurotus.

Priuatim verò aqua ex lacte caprino deſtillatur: vide Ryffium.

Aqua ex felle bubulo: vide apud eundem.

Ex ouorũ albumine & vitello. Ibidẽ.

Ex ſpermate ranarum in aquis inuen

so

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

io:vide Ryffium.

Ex vacarum ſtercore:vide eundem.

Humani excrementi aquam deſtillatam fiſtulas aliqui ſanare promittũt, itẽ vlcera corroſiua & difficilia curatu, & cancros, & tineam ſeu manantia capitis vlcera: item cicatrices cuti aſsimilare, maculas ſeu albugines oculorum abolere. Potam comitialibus prodeſſe, hydropicos iuuare, calculum è renibus & veſica pellere, cõtra rabidi canis alióſq; venenatos morſus antidotum eſſe. Oleũ ex eodem, quod poſt aquam igne aucto deſtillat, multò efficacius eſt ad fiſtulas & cancros, aliáque prædicta mala, Matthæolus Senenſis & alij. Vide mirabilia quædam apud Brunſuicenſem.

Vrina humana deſtillata chymiſtæ vtuntur ad metalla quędam reſoluenda: typographi ad atramentum librarium, ſed hi in roſarijs deſtillant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De vasis & instrumentis diuersis ad destillationem pertinentibus.

VAs destillatorium nominantes corpus intelligunt, seu cucurbitam, quam Germani suo vocabulo à similitudine figuræ clauam appellant [ein kolbem:] Idem aliqui cucurbitam vocant.

Corpus vel corpulentũ vas aliqui vocant latius vas, seu cucurbitã, in qua ponitur quod destillãdum est, Syluius. Habet enim hoc vas, alembico ceu capiti comparatũ, corporis seu thoracis quandam similitudinem. Idem Arabicè à Bulcasi Beten seu Batan, id est venter nuncupatur. Videtur & Atanor apud eundem

ybi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vbi aceti destillationem præscribit, cucurbitam significare.

(Furnum athannor vel fixatorium describit Geber in libro Fornacum.) Cucurbitam quidam barbari Bocciam vocant. Eiusdem figuræ maiora vasa ad digerendum seu putrificandum apta sunt: inde cùm destillari oportet, materia digesta in aliquot minores cucurbitas distribuitur. Alembicũ pro corpore simul & capite accipi puto, magis propriè tamen pro capite.

Caput enim seu capitellũ, vt dixi, est vas superius quod capitis quandam speciem præ se ferat, inferioris quod maius & oblongius est respectu. Idem vas recentiores campanam vocitãt, & capellã, (aliqui metã, in quã per expiratum guttatim

tatim colligitur liquor(alij pileum:nostrates Galeam.[ein helm.]

Tubus qui ab alembico oblõgus procedit & deorſum flectitur, naſus,roſtrũ, & ſimpliciter canalis vocatur : quòd per cauitatẽ eius concretæ in alembico guttæ,quę omnes in limbo, id eſt, interiore circa imum alembici plica,conueniunt, effluentes deſtillẽt in vas ſubiectũ, quod vulgò recipiens , receptorium & matellam nuncupant. Naſus & roſtrum à ſimili figura dicuntur,ꝙ hęc pars non aliter promineat quàm à capitibus auium roſtrum,& quadrupedum naſus. Recipiens vas cũ olea ex metallicis,vt vitriolo deſtillantur , vbi magno igne diúque

opus

opus eſt,per amplũ requiritur.ſec⁹ enim propter copiã vaporum in vaſis collectã, ne diſsiliant periculũ fuerit. In amplis & largis capitibus aquas & olea præſtãtiora fieri creditur, quàm in anguſtis.

Cæcũ alembicũ dicitur, quod naſo roſtróue, & ſimiliter limbo caret, præparationi & rectificationi ſeu circulationi, id eſt perfectioni, idoneum. Eiuſdẽ genus alterum cũ limbo eſt, quo vtimur, cùm phlegma ab aliquibus aquis vel oleis in Sole aut alio loco calido abſtrahere voluerimus, vt dicetur in oleo vitrioli.

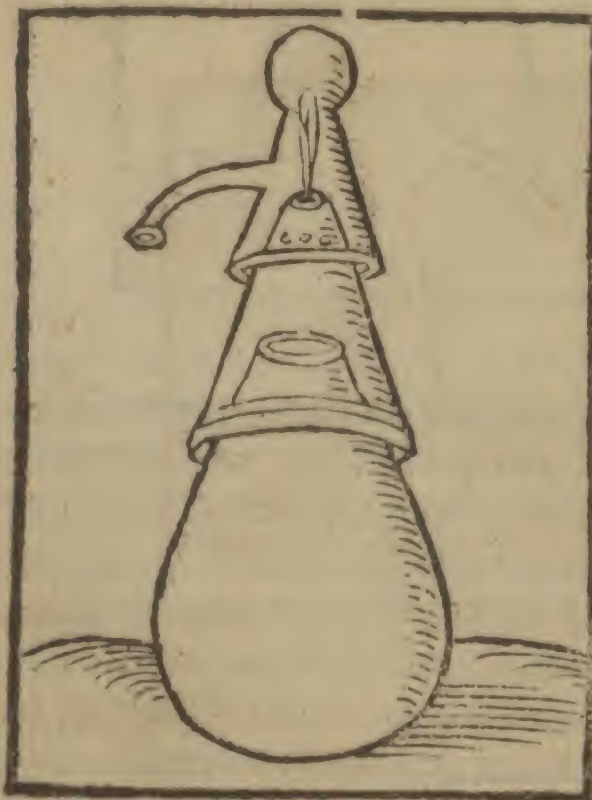
Quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Quæ corporibus ſeu corpulẽtis vaſis non erectis, ſed velut cubantibus imponuntur capitella limbo carẽt, ſuntq́; lagenis terreis vulgaribus ꝓxima, Syluius.

Vidi & capitella duo, vt per inferius pertuſum materiæ portio in ſuperius ferretur, qđ cùm inferiore clauiculatī iungebatur, ne inferius lutatum eſſet auferẽdũ cùm recẽs materia vaſi corpulento erat infundenda Idem.

Inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Interdum capitelli forma est in altum pyramidis, modo mucronata, interdum parte summa capitis modo latescit, vt plus vaporis capiat, & largiorem aquam

cogat: sed tunc ferè in vas corpulentum ex vertice relabitur, Syluius.

Sublimare pro destillare multi simpliciter accipiũt, alij peculiariter pro eo q̃d est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

eſt in alembicum eleuare vi ignis materiam illi figendam, vt metallica multa ſublimantur.

Alij vtriculos vitreos aut terreos mutuò applicant, quos Muſas cornutas vocant, quorum alter lutatus igni inſidet, materiam deſtillandam continens: alter ab igni procul abeſt, humorem recipiẽs in ambobus collis concretum, Syluius. Inſtrumenta hæc vulgò Retorta vocant, Galli etiam Cornetas.

Porrò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Porro Musa cornuta musicum instrumentum est, quod Germani vulgò Sacci fistulam nominant. Est autem vas retortum, idoneum destillandis illis quæ non possunt altius attolli.

Vas recipiens plerunque est, phiala vitrea collo oblongo, cuius ori alẽbici nasus inferitur, & aliquando venter eius ollæ aut alteri vasi concauo imponitur, vt firmius loco maneat, vel pro rei cõmoditate aliter atque aliter collocatur. Circulatoria vasa dicuntur in quibus per vices vapor ascendit, & rursus in liquorem conuersus descendit, vt dicemus infrà in putrificationis mentione. Ex his præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſtantiſsimum eſt, quod vas Herme-
tis ab authore nominatur: & à figura,
vt conijcio, Pelecanus. Nam vt picto-
res Pelecanum repræſentant roſtro ſuũ
pectus pungentem: ita hoc vas vtrinque
tanquam anſatum canales habet, qui à
capite id eſt ſuperiore parte inchoãtes ſe
mi circuli figura deſcendũt & reflectun-
tur quaſi in principium vẽtris infixi, quæ
figura eſt ſi à vitrarijs difficulter & ma-
gno prætio impetratur, omnium tamen
optima eſt ad circulandum: ſi haberi ta-
men non poſsit, cucurbita cũ alembico
cæco ſine limbo vtemur: aut vaſe ex
integro vitro, quod in medio anguſtius
ſit

sit, & ab initio ventris eminentem habeat breuem canalem per quem liquor infundi & effundi posſit. Vtriuſque horum figuras ponemus infra in Titulo de quinta eſſentia: & alias quaſdam aliorum vaſorum & fornacum paſsim in hoc opere. Formæ vaſorum diuerſæ & propemodum infinitæ ſunt, chymiſtis vſurpatiſsimæ, Syluius. Figuras & nomina diuerſorum vaſorum qui requirit, ex Brunſuicenſi, Ryffio, Andr. Lonicero & alijs petet. In vitrarijs quidē officinis quos quis voluerit modos ſibi conficiendos locabit: quales & in Heluetia ſunt prope Scaphuſiam, & non procul Baſilea & Solodoro. Sed optima ex vitro albo fiūt, vt Venetijs: talia apud nos fieri poſſunt fragmentis orbiū ſpeculariū alijsque vitri albi collectis. De Aludele, vaſe vide Gebrum in libro Sūmę perfectionis 1.4.4.4. & rurſus in libro fornacum. Albertus alutel ſcribit, & vas interpretatur ſublimationi deſtinatum: ſimiliter Bulcaſis. Idem arſenicum ſublimari iubet in patella terrea vitreata, cuius formam deſcribit in capite de ſublimando adichbardic. Aluthel (per th.) eſt alembicum quo vtuntur alchymiſtæ in deſtillationibus, Bellunenſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De materia Vasorum ad destillandum: & primum contra Plumbea & ænea vasa.

AQuę destillatę per Balneũ Marię tātum excellunt illis, quæ per ignem simpliciter in alembicis plumbeis fiunt, quantum aurum prępstat ferro. Namquæ in Balneo Mariæ parantur cum capellis (alembicis seu capitibus) amplis, & bene magnis & vitreis, absque vllo molesto odore fumi aut empyreumatis, natiuum odorem saporémque herbarũ & florum, à quibus extrahuntur, referunt, quod in vulgaribus plumbeis minimè cõtingit. Nam quæ in his parãtur aquæ paucissimæ & rarò, præsertim adhuc recẽtes, fumi aut vstilaginis insigni fastidio carẽt: quod quidem bibẽtibus ægris non molestum modo, sed etiam noxiũ est, nam praua plumbi qualitas stomacho pectori, & omnibus visceribus nocet: & simili ter æris qualitas. Quo intellecto docti & præstãtes medici, veteres secuti, decoctionibus tantùm vtuntur. Sed aquæ vt par est destillatæ, id est, odore saporéque suę plantæ præditæ, nõ solùm decoctionum vires æquãt: verùm etiam superãt in eo quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

quòd tum guſtu ſuauiores, tum viſu clariores cùm ſint, magis oblectant. Debebunt autem boni tum medici tum pharmacopolæ relictis plumbeis inſtrumentis, balnea Mariæ dicta ſibi parare, & ſi plus in eis tum laboris tum ſumptus foret, ita Deo pariter & hominibus ſatisfacturi, Matthæolus.

Quæ plumbo deſtillantur, omninò improbanda cenſeo, propter ceruſam & qualitates alias plumbi maleficas, cùm & aquam per tubos plumbeos deductam damnarit Galenus, quòd dyſenteriam excitat, Syluius.

Multum præterea variant, vt cocta, ſic deſtillata, vaſorũ ratione. Quamobrem magna in his cura eſt adhibẽda. vt terrea ſint vel vitrea potius quàm metallica, & quæ terrea ſunt, ex luto ſint puriore & diligenter cocto, qualia ſunt figulina Luteciæ Bellouaca, & Britonica, & Hiſpanica. Vitrea autẽ ſunt præſtãtiora, quia puriora & denſiora: ſed etiã chariora & fragilia magis, niſi paulatim incaleſcant & refrigerẽtur, in quo etiã diſcrimine ſunt terrea. Ob id vtraque luto ſapiẽtię, quod vocãt, paulatim vndique circumlinunt & ſiccant, quantum vaſis eius ignis violẽtia attingere debet, etiam ſi cineribus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

arenis, ſcorijs primùm excipienda ſit. Nam quæ aquis aut ipſarum vaporibus inſident vaſa, munimento nullo indigent. Metallica verò, plumbea, ferrea, ærea, ſtannea, argentea, aurea, cur damnē, in promptu Galeni ratio eſt, in ſingulis propè horum metallicorum generibus. Si enim aquam plumbeis tubis delatam affirmat dyſenteriam generare, quis metus ab aquis receptorio & capitello plūbeo deſtillatis? Adde quod cerusa non pauca in ſuperficie interna plumbei capitelli, vt aceto deſtillando colligitur, ſic vi empyreumatis cum vapore plerunque etiam acri, nēpe ex plantis acribus aſcendētis, ea quæ aquas ipſas inficit, & magna parte lacteas reddit, donec ſubſederit. Ex cæteris metallis, quæ vel ferruginem vel æruginem gignunt vaſa, tantum habent periculi, quantum ferrugo & ærugo nocentior ceruſa. Purgatiore argento & auro facta vt ſunt innocentiora, ſic paratu ob ſumptum magis difficilia, Syluius.

Vaſa optima ſunt vitrea, deinde figlina vitreata (intus foriſque.) deinde alembica ex ſtanno, patellæ (in roſarijs) ex plumbo. Tertio alembica ſimul & patellæ plumbea. Nam & lignorum ignis

ſub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſubiectus ſi modicus ſit, plumbo non nocet: ſed oportet patellas iſtas plumbeas in cinere cribrato ſitas eſſe altitudine palmi, non in arena. Quarto alembica ex cupro intus ſtanno inducta. Quinto ærea, Sed cuprum, & magis etiam æs, duo incommoda habent. Primum quòd aquas reddunt ad ruffum colorem plerunque declinantes, & vſtilagine vitiatas. Alterum, quòd ſemper vis quædam venenoſa eis ineſt, magis quàm cæteris metallis, ideóque cauendum ab eis monet Chriſtophorus de Honeſtis, Brunſuicen. Cùm igitur eruditiſsimi quique medici & experientia ipſa, aquas in vaſis ex plumbo, ære & a dijs impuris metallis deſtillatas omninò improbent, boni viri officium fuerit ad magiſtratum hæc referre, vt pharmacopolis aquas huiuſmodi partim nocentes, partim certè inutiles amplius parare aut venundare non liceat. Bulcaſis quidem cucurbitis plumbeis vtitur in roſis ſiccis deſtillandis: quod fortè concedi poteſt pro illis aquis quæ extra cor pus tantum vſurpari debebunt. Sunt qui vaſa ex puro & optimo ferro parata non vituperent, quòd nulla praua qualitas inde, vt aiunt, in materiam aut li-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

quores redundet: & metallica quædá magno ac diuturno igne destillâda tam validis vasis indigere videâtur. Sed de hoc alij iudicent: ego chymistis ea relinquerim. Berchile Bulcasis vocatvas in furno aquæ rosaceæ bullientem Aquam excipiens ex aheno iuxta posito deriuatam, cui vasi cucurbita rosas continens imponitur.

De Fornacibus, &c.

FOrnacũ genera duo destillationi per cineres apta supra descripsi: & Balneum Mariæ etiã ex Bulcasi. Hic aliud fornacis genus delineabo, cuius vsus erit varius: præcipuus tamẽ cùm quid per ignẽ validum destillari debet, ita vt nihil medium sit inter ignem & cucurbitam qua continetur materia destillanda: quo modo olea quędam siue liquores caustici ex metallicis eliciuntur, vt aqua fortis, &c. Erit etiã vsus ad sublimandum: & si quis lebetem in summo super crucẽ ferream imponat, eam vel cineribus vel aqua replebit, & luto circumposito quam voluerit destillationem instituet. Pro aqua forti verò aut similibus cucurbitã lutatam statim, recta super crucẽ imponet. Quin & supra tabulam é ligno validã hæc fornax cõstrui poterit, vt ego feci, vt in quẽ volu

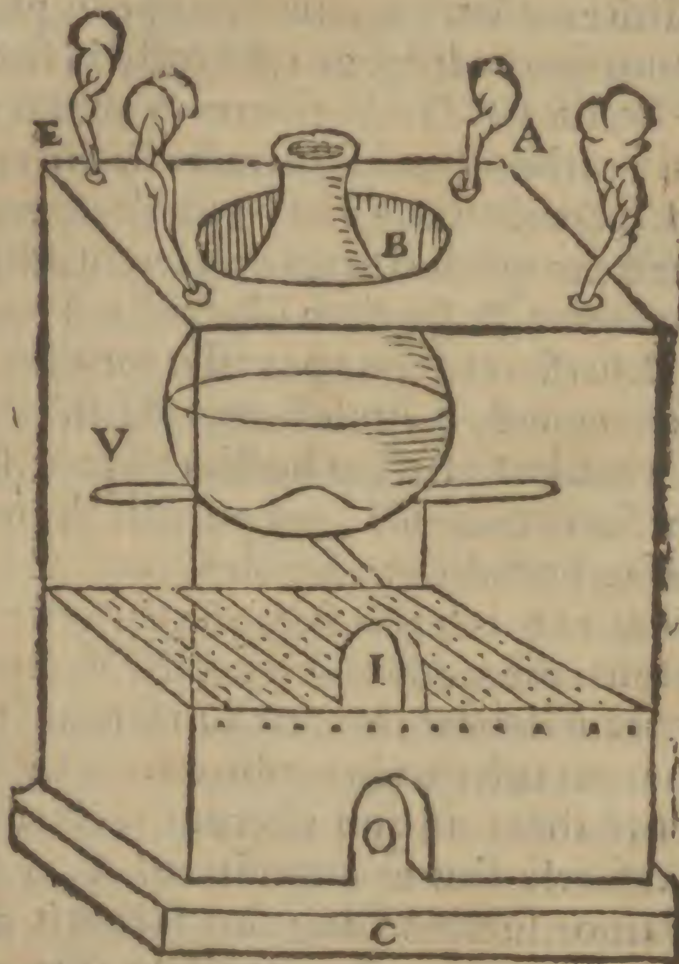
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

volucris locum trãsferatur. Itaque super tabula lignea quadram fornacem ſtrues, ea capacitate quæ mediocri cucurbitæ imponẽdæ ſatisfaciat. parietes ex lateribus eriges, quos luto optimè præparato cõglutinabis. Altitudo pedes duos non multũ excedet. Parietes intus pedis plus minus ſpatio diſtabũt. Cõſtructo iã fundo hoſtiũ fiet, O. vbi cineres eximantur, qui à carbonibus à ſupſtructa ſtatim craticula deciderint. quod ſi etiã altera craticula per quam cineres deciderent, interponeretur, (& ſpacium illud infimũ paulò altius fieret,) non opus eſſet toties eximere cinerẽ, & ignis foret vehemẽtior.

Vocalis I. alterum hoſtium ſignat, ſtatim ſupra craticulã, quã punctis aliquot trãſuerſis ordine poſitis deſignaui. Id hoſtium, vt & inferius, ſatis eſt tantũ eſſe vt manus commodè inſeri poſsit. V. crucẽ ferream indicat, hoc eſt duo ferramẽta, quorum inferius in medio cauum ſubſidens habeat, in quo alterum recipiatur tranſuerſo ſitu ei impoſitum. A. & E. quatuor ſummos angulos fornacis demonſtrant, in quibus totidem ſpiracula (ventilia vulgo vocant) fieri debent. at ſi fornacem rotundam facere placuerit, ſpiracula iſta inferius alicubi fient, nem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

pe circa crucem, vel ſtatim infra lebetē ſi quis indetur: quem per B literam notaui: tabulā ſuper qua fornax tota ſtruitur per C vt in figura hic adiecta apparet. Aliud fornacis genus pro oleo vitrioli, infrà deſcribam.

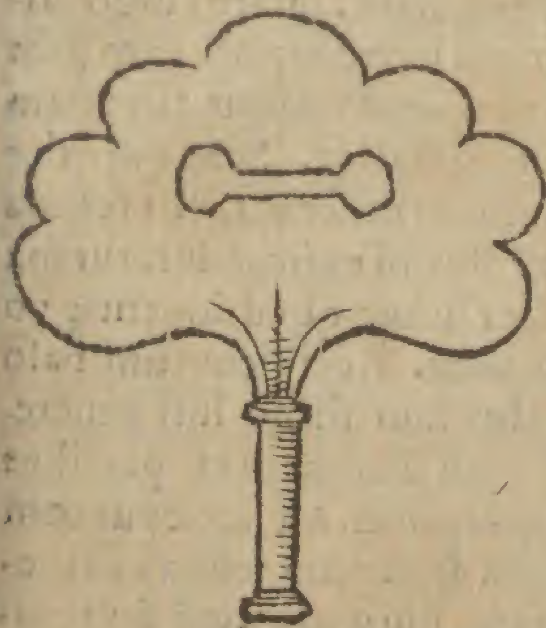

Fornacē pro Balneo Mariæ deſcriptā habes ſupra, vbi de Balneo Mariæ in genere tractamus, ex Syluio item in a-

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

quæ roſaceæ apparatu, ex Bulcaſi. De fornacibus diuerſis chymiſticis & deſtillatorijs liber Gebri extat. De fornace conſtruẽda vide apud eundẽ in libro Summę perfectionis 1.4.43. ¶ De roſarijs cõmunibus, in furnis figlinis, etſi quidã ex ęre etiã faciãt, dicemus infrà, ſtatim poſt deſtillationẽ per cineres. ¶ De pigro Hẽrico ſeu furno acedię, id eſt, canali quo Balneũ Mariæ calefit, ſuprà ſcriptũ à nobis eſt, vbi de Balneo Mariæ in genere egimus. ¶ Carbonũ differẽtias ex Theophraſto: ſed melius ex fabris noſtris præſertim aurifabris, & ipſa experiẽtia cognoſcemus. Dãnãtur foſsiles propter odoris grauitatẽ. Ex fago abiegnis præferũtur.

Dioptrã appello inſtrumentũ quòd quidam faciei obtendunt manu, ne ab ignis vicinia lędãtur, cũ ad vehementiorẽ ignẽ accedere o-

pus

pus est. Ea est tabella rotunda in medi-
per transuersum excisa, cum manubrio
huiusmodi. Liquores destillati in phia-
lis vitreis seruari debent, oris angusti. o-
epistomio ligneo præcipuè ex subere oc-
cludetur, & insuper inducta cera mem-
branam circum illigare oportet.

Vasa quomodo claudantur & mu- niantur, tum luto, tum aliter.

LVtare vulgò dicũt pro eo quod est lu-
to illinere, loricare, incrustare. Odo-
res & qualitates eorum quæ destillantur
vt melius conseruemus, caput cum cor-
pore, & nasum extremũ cum recipiente,
qua committuntur, diligenter luto sæ-
pire & aptare oportet, lutare vulgò di-
cunt. Sunt qui luto simplici cum pilis
bubulis subacto ad id vtantur, alij etiam
calcem addunt, ni fallor. Sunt qui calcẽ
cum oui albumine misceant, vbi festina-
tione opus est: statim enim induratur ma-
teria. alij aliter lutum quod sapientię vo-
cant, componunt. Recipiens cum naso
non opus habet tam firmo luti genere.
Sat fuerit si cum duabus ceræ partibus
vnã resinę incorpores. Ad hoc opus com-
munis abiegna & impura resina adhibe-
tur, sed purgata. Purgatur autẽ si vt pri-
mum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mum liquata eſt igne, mox per faſciculũ ſtraminum traiiciatur & percoletur. De præparatione ceræ ad lutandum per ſtramen, lege Vlſtadium capite 10. Si caput non ſatis aptè reſpõderit ſuo corpori, ſed laxius ſit, chartam in gyrum ductam interpones. Foris etiam vbi circa commiſſuram inducendũ eſt lutum, chartam madidá primùm iniicito, aut linteum: deinde lutato. ¶ Lutum ad conglutinandum cucurbitam cum alembico, &c. debet cũ argilla & pilis fieri, & ſiccari antequam ignis ſubiiciatur, Bulcaſis in oleo de lateribus. Erit autem firmius lutum, ſi non modò cum pilis aut lanis. ſed & ſanguine hircino ſubigatur: magiſq́ue etiam cum ſquama fieri. Lutũ quomodo pro fornacibus parandum ſit, vide infrà vbi de deſtillatione per cineres docemus. ¶ De ſigillo Hermetis, id eſt vitreorũ vaſorum orificiis candente forcipe per lenẽ compreſsionem conſolidandis & quomodo poſtea iterũ reſerari debeant, vide Vlſtadium capite viceſimo. ¶ Luto muniũtur etiam toto ambitu cucurbitæ illæ quæ ignem ſuſtinere debent immediatè ſubiectum, idq́ue bis vel ter, ſiccata ſemper priore cruſta antequã ſecũda inducatur, vt cũ aqua fortis & oleũ vitrioli deſtillantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tur. Pro destillatione in cineribus luta tione nō opus est: si quis tamē vasorū fragilitati cōsulere velit, p̄sertim vbi plura vasa simul in vna fornace ponūtur, seme aut iterū incrustasse sufficiet. Cucurbita illas quibus in Balneo Mariç vtūtur, prç sertim cū plures simul ponendç sunt, ali qui panno laneo induūt, confectis ex eo veluti caligis aut soccis, qui infibulātur.

Vasa vitrea aiunt igni diutius resistere si incerentur: hoc est, si cera liquata vasis priùs calefactis bis aut ter illinantur.

De præparatione ad destillationem.

Quoniam in destillatione elementorum quçrimus separationē, siue propter vnum plurave ex ipsis, siue vt ijs remotis quintam essentiam adipiscamur: separatio verò sine caliditate fieri non potest: Nam caliditas ea quæ eiusdem generis & naturæ sunt colligit, discrepantia separat: varios modos, vt hoc ritè efficerent, tum Chymistæ tum Medici inuenerunt. Vocant autem huiusmodi prçparationem diuersis nominibus, digestionem, fermentationem, putrificationem. Digestionem dicunt comparatione cōcoctionis illius quæ in ventriculo fit, per calorē innatū, qui efficit vt ingesta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſta omnia in vnum chymum vertantur. Nam quod digerere & cõcoquere verba indifferenter accipiant, qui minus latinè loquuntur, notũ eſt. Quòd ſi materia ſiccior cũ liquore cõiũcta ſic pręparetur, vocabulo magis ꝓprio macerationẽ aut infuſionem dicemus. Cęterũ fermẽtatio propriè dicitur vbi vis quædã calida interna, ſed ab externo calore aucta vel excitata in humorẽ agit, ita vt cõmunis quædã qualitas cũ ſpiritu calido & bullas ciente per totũ corpus miſceatur extendaturq́;, vt fit in fermenti propriè dicti cum farina ſubacta mixtione: item aceto in terrã effuſo. Et hic quidem affectus initium putredinis eſt in ijs quæ humorem ſuperfluũ habent. Ab hac nihil differret quę putrificatio vocatur, niſi vaſe quod pharmacũ deſtillãdum continet, in materia aliqua putreſcente collocato fieret: idq́; non aliam ob cauſam, niſi vt vnus idemq́; calor per dies aliquot continuus & æqualis pauco labore ſumptuq́; conſeruetur. Materiæ verò putreſcentis odor & qualitas pharmaco, qđ in cucurbita vitrea ore diligentiſsimè obturato conditur, meo quidẽ iudicio cõmunicari non poteſt, & ſi quidem aliter ſentiant. Nã ſi vas diligenter obſtructũ ſit,

vitium

vitium nullum accidere poteſt. accidit tamen aliquando non propter fimũ aliámve externam cauſam: ſed quoniam materia in vaſe excrementitio humore habũdat, qui accedẽte quouis calore extraneo facilè putreſcit. Ipſum quidẽ vas vitreum vtcũque lõgo tpe in fimo permanſerit, nihil vitiatur, nec obſcuratur p̃ſertim ſi, ex optimo vitro fuerit, quale venetũ eſt. nã vulgare vitrũ viride nebulã quandam & veluti curtim in ſuperficie acquirit.

Deſtillatio quæ à putredine fit, vel fimi equini tam ſolius, quàm cum calce paulatim irrigata & ſępe mutata. vel corticum humectatorum, vel aliorum putrentium, vt chymiſtis fuerit in multis vtilis: medico tamen non eſt recipienda, propter cauſam in lignis putribus & ex putredine vel alia de cauſa graueolentibus, ſi pręſertim intra corpus eſt recipiẽda. nam admouendorum foris minor habetur ratio, Syluius.

De hac deſtillatione in fimo equino, vide ſuprà in fine eorum quæ de Balneo Mariæ in genere ſcripſimus. In præſentia quidem de putrificatione potius quàm deſtillatione agendum erat. Sed quoniam putrificatio quoque in fimo equino improbanda videtur ſi deſtillatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tio in eo vituperatur, non omninò præter propositum nostrum & aliorum super hac re sententiam hoc in loco exposui.

Putrificatio in fimo equino cũ calce, aliâs sic fit, vt fimus quotidie aut alternis diebus, maioribúsve interualis aqua tepida aspergatur, alias sine aspersione, cùm scilicet per se satis calidus fimus videtur. Scrobe effossa in aliquo dom⁹ angulo fimi equini stratũ ponitur, altum circiter pedem, id est tres palmos: deinde alterum calcis ad palmi vnius tantùm altitudinem, & sic deinceps alternis. Opus est autem plerunque fimi tribus oneribus, quanta baiulus gestare potest.

Sunt qui destillanda in vino prius macerata præsertim, in lagenam stanneam infundant, eamq; clausam in calce viua condant, quam aqua pluuiali per interualla extingunt. Alij fimo equino stramen de culmis auenæ miscent, & aqua calida aspersa vas imponunt, totúmque stuppis, pannis aut sacco inuoluunt, in aliqua domus parte vbi frigori accessus non sit. Alij in vinaceis per autumnum condunt. Alij in oliuarum fracibus, id est, post expreßionem reliquiis omniũ optimè, vt Cardanus docet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Pro leui quidē calore ſimpliciter inſtrumenta conciſa imponi ſatis eſt.

Germani quidam qui in ſtubis degūt per hyemem (hypocauſta aliqui vocant, ego zetas potius) fornaces A in eis humiliores faciunt, & in ſuperficie ſuperiore duas aut tres ollas B vitreatas imponūt ſuper bacillis ferreis, C lutóq; diligēter muniunt. In his tenuiſsima arena repletis, aut cinere, & deſtillari aliquid poteſt quod & ipſe experiri volui, & liquores quidam præparari aut rectificari, & cætera. ſic ſumptui & labori parcitur.

Aliqui vt materiam deſtillandam in Sole digerant, caua ſpecula D in hunc vſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vſum conficiũt, quæ quos exceperint radios B reddunt, & reflectũt in vas C quo materia continetur, ad hoc, vt audio, cõmodior foret figura parabolæ D cauæ. eſt autem parabola coni ſectio. Vide Archimedem in libro de ſpeculis comburentibus.

Idem commodè fieret globis cryſtallinis A ſuſpenſis inter vas circulatorium & Solẽ, B vt ita Solis radij per globos ad vas C pertingãt. Sed horũ ipſe nihil expertus ſum. Vnus omnium iſtarum præparationum finis eſt, vt liquor facilius, vberius, & efficacius etiam extrahatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

¶ Digeſtionis tēpus pro materia variat, quæ quo ſolidior eſt, eò longiore indiget tempore. Herbæ recentes breuiore egēt tempore, cùm in vino alióue liquore macerantur: ſunt enim molliores & diutius relictæ mucorem contraherent. eædem aridæ paulò longiore, dein de ſemina, poſtremò radices: ita vt duplum ferè temporis ſequentibus debeatur, herbis recētibus dies tres, aridis ſeptem, ſeminibus & aromatibus pleriſq; duodecim aut quatuordecim, radicibus viginti octo, aut minus ſi recentes fuerint. Sunt quæ per dies quadraginta relinqui iubēt medici quidā, thymiſtæ verò etiam amplius ſua metallica. Hoc etiā refert an ab initio ſtatim trita infundantur. nam ea quoque multo breuiori, duplo fortaſsis, tempore egēt: quàm quę integra imponuntur. In aquis aureis, vt vocant, aromata aliquando integra per dies aliquot in vino macerari: tum exēpta tritaq; rurſus infundi, & per aliquot dies adhuc relinqui ſolent.

Putrificatio herbarum deſtillandarū in fimo equino ferè per dies quatuordecim fieri ſolet: in Balneo Mariæ verò per duos aut tres tantùm dies naturales, Brunſuicen.

Putrifi

Putrificatione pręcipuè indigẽt quorum ſubſtantia ſiccior eſt, cauſa, denſa. cruda minus quæ contra ſe habent, & per naturam aut Solem digeſta præparataque ſunt.

Putrificatio citiùs perficitur tempore nubilo, quàm ſereno, Vlſtadius.

Pleriſque quæ in fimo equino præparantur, aliquid ſalis adiicitur, vt animaliũ ſanguini, carnib. piſcib. Guaynerius.

Vt digeras, accipito alembicum cæcum: ſi verò materia pura ſit, vt liquor purus, vas circulatorium, in quo genere optimus eſt pellicanus: quanquam is vix fieri poteſt, nec niſi magno ſumptu, &c.

Cæterum in digeſtione ſeu putrificatione vas totum occultari debet fimo equino, aut vinaceis, &c. Ad circulationem verò media pars vaſis, aut ſaltem tertia, in aërem liberum & frigidũ eminere debet (vt etiam ad deſtillationem,) Vlſtadius ca. octauo, vbi pluribus docet de putrificatione in fimo.

De rectificatione liquorum deſtillatorum.

AQuæ in Balneo. M. deſtilatæ, inſolari & rectificari debẽt: nẽpe in va-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſe vitreo(cuiꝰ os corio obligatũ ſit)aquã deſtillata repleto,ſic vt tertia pars vacua relinquatur,in arenã feruentẽ impoſito per quadraginta dies,vt phlegma omne conſumatur:debet autẽ tertia pars vaſis in arena cõdi. Deſtillatæ verò calidæ facultatis aquæ,in vino aut aqua ardente prius infuſę,ne nimio calore homini noceant,loco frigido in arena humida per mẽſem aut ampliꝰ,ſi feruidior aqua ſit, relinquantur,ſimiliter tertia parte vaſis in arenam condita:aut duæ vaſis partes (duæ tertiæ)in ipſam cellæ vinariæ terram defodiantur, Brunſuicenſis. Aqua quæq; repetita deſtillatione, præſertim ſuper fæces bene contritas, rectificatur: eóque magis quo ſæpius deſtillatio eius repetita fuerit:ſed pleriſque ter aut quater repetiiſſe ſufficit. Curandũ autem vt ſingulis vicibus phlegma omne diligenter ſeparetˉ,quod fit ſi vel primus liquor, aut ſi aqua ardẽs deſtilletur,vltimus,qui aquoſus eſt,ſeorſim excipiatˉ,&c. Phlegmate iam ſeparato,vltima per circulationem,(de qua iam proximè dictũ eſt, dicetúrque amplius in Titulo de quinta eſſentia,)rectificatio adhiberi debet.

Vt verò empyreuma, quod his ineſt paulatim expiret, ſatius fuerit, phialas, qui

quibus hi liquores ſeruantur,apertas ali quandiu tenere,obſeruãdo tamẽ ne interim odoris gratia,& cum ea viriũ multũ exhalet, Sylu. Liquores deſtillati diuerſi aliquãdo ſi miſceantur,turbulẽti fiunt inſtar ſeri: & plerunq; liquor vetus cum recente mixtus perturbat eum. His puritatem & claritatem reddes,in libras tres aceti albi acerrimi ſex aut octo guttis iniectis:nam turbulentã materiã ad fundum detrahunt, Brunſuicen.

Deſtillatio per filtrum.

DEſtillatio per filtrũ chymiſtis magis in vſu eſt quàm medicis excogitata, vt leuior & ſubtilior puriórque pars à craſsiori & fęculenta ſeparetur. Itaque ſucci herbarum ſic deſtillari poſſunt,in vaſe A aliquo poſiti,in quo pannus B laneus imponatur, cuius pars latior tantum in vaſe ſit,tenuior & in anguſtum deſinẽs, ſiue in vnam faſciolam mucronatam,ſiue in duas aut tres diſciſſas,extra vas depẽdeat.debet autem vas modicum à latere faſciæ inclinari. Licet & marginales aliquot panni faſcias imponere,ſingulas ferè longitudine pedis,per quas liquor in vas ſubiectum deriuabitur. Quod ſi iterum aut tertiò ſic

destillare voles eundem succum aut liquorem, vas primũ in quo liquor est in scalis ponere potes altiore gradu, secundum inferiore, & sic deinceps, cũ fasciis panni in singula vasa impositis & depẽdentibus in subiecta, vltimum solum fasciis carebit, quod excipere tantũ debet, non etiam effundere. Destillatio per filtrum fit etiam in duobus retortis vasis vitreis bene lutatis, quorum vnũ altius stet altero, cũ liquores pretiosos & odoratos à materia (digesta prius in Balneo Ma.) detrahere libet: vt meminit Vlstadius ca. 56. Ad syrupum qui de acido citri succo conficitur, succũ illum destillari oportet per pãnum seu filtrũ, alioqui coagulatur, cùm refrixerit: & similiter succum limonum & arantiorum.

Per filtrũ aliqui destillant etiã herbarum decocta ad lenissimũ ignem facta, quæ postea paulatim ad spissitudinem mellis decoquũt, vt è radici ellebori nigri. Alij simpliciter collare cõtenti sunt.

De aqua ardente seu aqua vitæ simplici, eiusque viribus & vsu multiplici.

AQua ardens, seu aqua vitæ, à vino extrahitur, apud nos ex fæcib. tantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tùm ab iis qui vulgò vendunt, & ex hoc vno ferè victum quærũt. Et fortè nihilò deterior eſt, quę à fęcib. detrahitur: nam Lullus à corrupto etiam vino rectè ſeparari poſſe docet: imò ſi aliquoties deſtilletur, efficacior fiet, hoc eſt, calidior & ſiccior. Nam fæces etiam vſtæ perquã calidæ ſunt, & calidiſsimum reddunt oleũ, quod de tartaro vocant. Sed quæ à vino detrahitur aqua ardens, ſuauior mihi futura videtur & odore ſaporéque gratior & nihil vſtilaginis recipiens: & ad quintam eſſentiam quoque aptior.

Aqua ardẽs vocatur etiam aqua ſaponis, ex qua oleo admiſto fit ſapo, vrit enim corpus & veſicat. Fit autem hæc aqua, tanquam lixiuium, ex duabus ſeu tribus cineris partibus & vna calcis: & illa eſt fortior, in qua ouum ſubmerſum magis ſupernatat extra aquam. itaque primò ſic facta, fortior eſt ſecundaria ad vſum cauterij, Monachi in Meſuen.

¶ Aqua ardens ſæpius deſtillata eò acuitatis deducitur vt bibi non poſsit, Cardanus, ſed hoc vulgò notum eſt, ſolent autem vulgò qui vendunt bis tantũ deſtillare: ad encauſtorum vitriariorum verò vſum quater, ni fallor. Nos ſuprà docuimus, quomodo ſemel aut iterum

destillata in serpentinis aut aliis consuetis vasis,(cannis brachialibus æreis,) in cinerib. postea perfici possit, donec phlegma omne deponatur: qua ratione non tantũ calidior & subtilior fit, sed etiam gustui gratior odoratiórq;. Neq; corporũ quę vocãt, neque capitellũ(quę alẽbica dicũt) vna omnibus ad omnes succos destillandos est forma.

Nam aqua trahitur quibusdã ex vino imposito in vas A æneũ magnũ igni incubãs: cui collũ B crassũ trepidale est, & collo huic insidẽs capitellũ C etiã æneũ in pyramidẽ fastigiatũ, ambiente id velut situla D aquã frigidã cõtinẽte, vt celerius

lerius vapor largus à capitello refrigerato desentur,& ne ignē sic referat aqua vini. Aliis loco colli & capitelli vaporē excipit fistula ex ferro albo vel alio metallo, prælōga in multos anfractus mæandrorū modo& serpentū cōtorta(vnde ei vulgò serpētinæ nomē est)in aquā magna sui parte mersa. Aliis alia quoq; est forma, Siluius. Formas vasorum diuersas aquā ardentē destillandi, apud Gualtherum Riffium & And. Lonicerū depictas vidimus, Bulcasis ait vinum ita destillari posse, vt acetū, cuius destillationē descripserat. Vide infrà, mox post Titulū de destillatione in cineribus. Sūt qui

ab operculo lebetis vinū aut fęces cōtinētis fistulā A teretē rectà ascēdētē faciāt, infrà largiorem, vt quasi coniformis sit.

eam

eam supra recto ferè angulo flectunt, & per situlã & aqua frigida plenam sedi altiori impositã dirigunt, simplici quidem non intorto ductu, sic copiosam aquam reddi aiunt. Similia instrumenta parua pharmacopolæ quidam parãt, & vesicas vocant: vt si quo alicuius herbæ stillatitio liquore indigent, ex tempore conficiant: quin & aquam superfundũt, vt copiosior reddatur, quod minimè laudo.

¶ Aquam ardentem satis destillatam esse: hoc est vt minimũ quater, & à phlegmate omni purgatam intelligitur, si accensa tota à flammis consumatur, vt nulla prorsus humiditatis nota in fundo vasis relinquatur: aut si intinctum in ea linteolum accẽsum non comburatur, quod maioris perfectionis indicium est, vt illud etiam si iniecta olei gutta subsidat.

Oleum enim aërium est, quo substantia ignea, ad quam aqua ardẽs toties destillata peruenit, leuior esse debet, Sed vltra caliditatẽ repetitis destillationibus maiorem subinde tenuitatem acquirit. & cùm ignis quilibet quò crassior est, eò magis vrat, quò tenuior eò minus tenuissimus sanè omnium minimè vret.

Eadẽ causa est, ꝙ gutta aquæ vitæ in volã infusa, quò melior fuerit eò citius

eua

uanescit & consumitur. Audio & hanc esse notã huius aquæ laudabilẽ, si succinum accensum eiq́ue in cochleario immissum ardeat. Cùm vinum (inquit Vl-

stadius cap. 10.) bis aut ter destillatũ fuerit, spongiam subtilẽ scinde in frusta ita magna, vt ab omni parte posśint attingere cucurbitã in parte superiori, (nempe in ambitu interiori.) debet autem alligari spongia tribus aut quatuor funiculis extra eminentibus, quando superimposueris alembicum, ita quod spongia non posśit in fundum destillatorij cadere: & intingatur in oleum oliuæ, & parum iterũ exprimatur, ne fortè oleũ in cucurbitam incidat, & cum materia destillãda misceatur. Tum alembico super

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

per impoſito claudat cũ cera(vel reſin
purgata)prędicta. Per hanc ſpongiã ſpi
ritus optimè deſtillabũtur, & phlegm
propter oleũ non tranſibit. Et hoc mo
do plus proficies vna deſtillatiõe, quàn
alioqui tribus. Alembicus tamen ſit fa
ctus abſque limbo, vt cæci, ſed roſtro n
careat, Hæc ille. Noſtri phlegma quod
infundo remanet à fæcibus deſtillatis a
quã mortuã vocant. eſt enim inſipida &
fœtida. Talis, hoc eſt fœtens, à ſolis ne f
cibus reddatur, an etiam vino, non ſum
expertus. Pro aqua ardente deſtillanda,
vinum eligẽdum eſt optimum, nigrum,
vel rubeũ, vel album. Nigrum quidem
& vetus vberiorem & meliorem aquam
reddit. Ignis primò læuis, deinde vehe-
mentior fiet: ſed cauendũ eſt ne vllo mo
do bulliat vinum. Quæ elicitur aqua, ar
dens cognominatur, aut anima vini: &
cum bis vel ter deſtillata fuerit, aqua fla
grans, Albertus vt quidam citant.

¶ Ex fęcum quinque partibus duplici
deſtillatiõe, hoc eſt prima & ſecũda, vnã
relinqui audio, vel paulò minus. Phle-
gmate omni iam conſumpto, nihil am-
plius deſtillando amittitur, ſed totũ red
ditur. De quatuor menſuris vini ple-
rúmque vna mẽſura aquę ardentis colli-
gitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gitur in prima deſtillatione,plus minus ſecundum bonitatem vini.Deinde in altera deſtillatione, pro vna mẽſura redit dimidia.In tertia,pars vna de quinq; cõſumitur:in quarta tantundem redditur, quantũ impoſueris,vt plurimũ ſi deſtillatio ritè fiat. Perges tamẽ deſtillare.ſic enim aquã magis magisq; perficies, ita vt nona & decima repetitiõe quàm perfectiſsima euadat. Sed quoniam ad deſtillationem toties repetendam & tempore maiore, & ſumptu opus eſt, tertiò aut quartò deſtillata aqua ſæpè ſumus contenti,& perfectam vocamus. Et ſanè vt citius tardiúsue perficiatur aqua, plurimum refert inſtrumentum. Vapor enim magis deſtillatur in prima deſtillatione canonis, quàm in tribus ſerpentinæ.(Vide an legendum ſit, Vapor enim magis deſtillatur & perficitur in vna deſtillatione quæ per ſerpentinam, id eſt cannam anfractuoſam fit, quàm vel tertiò repetita per cannam rectam.) Sciendum præterea quòd tres diuerſæ aquæ ex prima deſtillatione colligi poſſint,quarum prima perfecta eſt, illa ſcilicet quæ ardet & igne conſumitur: linteum verò in ea intinctum quamuis ardens,non conſumitur.(facies igitur aliquot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

quoties periculũ,& cùm ardere aqua de-
fierit:quod in destillatorio superest,tan
quam inutile auferes. Secũda inter vtil
& inutilem media est.) Tertia inutilis
nisi quòd oculos & faciẽ clarificat, si ter
quotidie mane, meridie & vesperi inde
lauetur. (Sed hæc vis tertiæ aquæ, si ex
vino destillario fiat, fortè vera est: sin ex
fæcibus, vt apud nos, non vera.) Porrò
destillatorium nõ supra duas partes im-
pleri debet, vt tertia relinquatur vacua,
& vaporibus, suum sit spatium, Hacte-
nus Lullus.

De viribus aquæ vitæ ex libro Ar noldi de Villa noua, qui de aqua vitæ inscribitur.

ARnoldus in libro de aqua vitę quã plurimas eius facultates describit, tũ ipsius per se, tũ alijs medicamẽtis ad mixtis ei post destillationẽ, seruato 12. signorum ordine à capite ad pedes. quoniam, vt ipse ait, remedia capiti adhibenda multò efficaciora sunt, si eo tempore admoueantur, quo Luna in ariete est, & similiter in cęteris, id quàm verum mihi videatur, nunc nõ dicam: hoc tamẽ non tacebo, quo nostro seculo doctior quisque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

que eſt eò minus illum huiuſmodi perſuaſionibus, quas Arabes in rem medicã inuexerunt tribuere. Aqua vitæ ſimplex (inquit Arnoldus ex neſcio quo Theoderico) rumpit abſceſſus tũ intrinſecos ſi bibatur, tũ illita extrinſecos. Rubentes, & calligantes oculos emẽdat. Fluxum lacrymarũ reſtringit. Epilepticos pota iuuat. Paralyſin inuncta curat. Ingenium acuit, memoriã reſtaurat. Exhilarat & iuuentutem conſeruat. Lẽtigines, impetigines, & omnes maculas faciei tollit. Synnanchem gargariſata curat, & vuam humore flaccidã, item phlegma ſalſum, guttam roſaceam & dolorem dentium remouet. Maniacis & melãcholicis mirabiliter confert. Venenum fugat. Odor eius (accenſæ) muſcas & reptilia frigida interimit. Decoquit carnes, & piſces à putredine ſeruat. Vinum putrefactum reſtituit. Extrahit virtutes herbarum & radicum, ſi per quatuor dies (aliâs horas) imponantur in ea, viola tantùm excepta. Debet autem reponi in vitreo vel argenteo vaſe optimè clauſo. Melior vberiórque fit ex vino vetere, puro & rubro, Hæc ille. Qui plura deſiderat quod ad vires aquæ ardentis, legat quæ ſuperius ſcripſimus de viribus quorun-

dam liquorũ quos aureos vocãt noſtri, & aquas virtutum. Nam pleraſq; omnes facultates ex æquo tum illis tũ aquæ vitæ ſimplici adſcribunt, & multò magis cõpoſitę, maximè verò quintæ eius eſſentiæ. Adeat præterea Lullũ in libro de aquis. Vidi etiã Alberto adſcriptũ quoddam fragmentum de aquæ ardentis viribus. Sed homines empirici rerũ atque tẽporum imperiti, aut vt ſponte decipiant quos poſſunt, multa impudẽtiſsimè Galeno etiã & Hippocrati & Ariſtoteli, de aqua ardente ſcripta attribuunt. Frigidas paſsiões omnes, quæ curabiles ſunt, breui curat: præcipuè verò cerebri, neruorũ & iuncturarum affectus. Tineã & vlcera, omnémque ſcabiẽ, ſi aſsiduè lauetur, curat. Lienẽ iuuat. Vermes omnes interimit. Anhelitũ fœtentem emendat. Lumborum dolorem tollit. Membra lęſa, ſi illinãtur, priſtinę reddit ſanitati. Carnes & piſces à putrefactiõe pręſeruat: ſed antequam edantur aqua communi ablui debent. Camphora in eam impoſita, diſſoluitur. Infuſa in eam aqua communis, fundum petit: & ſimiliter oleum, Hæc Albertus vt quidam citant.

¶ Sapor eius ſapores omnes excedit, immu

immutátq;,& odor odores omnes, Lullus. Calorem natiuum magis quàm vllum aliud remedium cõfortat, ventriculo, cordi & hepati saluberrima, sanguinẽ nutrit, cũ hoĩs natura mirã & maximè conuenientem habet familiaritatẽ. Membrorũ, venarũ & meatuũ omnium orificia aperit & purgat: obstructiones tollit omnium,& oĩa corroborat. Quin etiã animi affectus immutat, tristitiã & anxietatẽ tollit: lętos ingeniosos & animosos reddit, Lullus. Capitis dolorẽ illita aufert: lũbricos interimit à ieiuno pota. Animi deliquia excludit. Vlcera pudẽdorũ sanat inde abluta. Stomachicis succurrit. Flores omnes exterminat. Cadauera ne corrũpant̃ à vermibus cõseruat, Caniciẽ excludit. Prægnãtibus non concedit̃. Capitis pituitã aut catarrhũ emendat. Potentiã ad coitũ auget. Auditus difficultati auribus infusa prodest. Cum vino mixta & pota comitiali medet̃. Ore diutius retenta varios dentium dolores tollit. Oculorum maculas seu albugines abolet (infusa nimirum:) fluxiones verò eorum auertit, vel ore tantùm retenta. Lepram aliquãdiu prohibet & occultat. Putrida vlcera corrigũtur impositis madẽtibus inde linteis. Cũ pauco apij deco-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ꝺto calculos veſicæ pellit. Mulieres fœcundas reddit, grauidis nocet. Dolores diuerſos curat, & oſsibus quoque fractis vtiliter calida (cum ſtupa aut emplaſtro aliquo) imponitur. Spaſmũ in cruribus illita remittit, Innominatus. Sunt autẽ pleraque vt vidẽtur, ex Lullo deſumpta.

¶ Noui ego mulierẽ vetulam, frigidã, cachecticã, in ſudario per aquã ardẽtem intus accenſam calefacto, reſtitutam.

¶ Sunt qui Conſtantini teſtimoniũ de viribus aquæ ardentis adducant.

¶ Aqua vitæ præter cætera ad ſtrãguriã & alios veſicę affect⁹ valet: ad tertianã & quartanã febres cũ frigido humore cõiunctas, ad lupũ, ad vermes, ad vlceroſum doloris ſenſum. Mẽſes in mulieribus promouet. Calculũ renũ frãgit & expellit, & fœtus mortuos abſq; magno dolore. Fluores vteri cuiuſcũque coloris emendat. Perfectã eſſe aiũt, quæ ex decẽ vini partibus ad vnã redacta fuerit, (hoc tertia aut quarta deſtillatione fieri puto.) Capiti illita vermes, cruſtas, ſcabiem, porriginẽ & achores ſanat. Maculas in facie & alibi tollit. Oua fracta aut quibus adempta eſt cruſta, ſi imponas, in ea coqui poſſũt. Apoplexiam, tumores, phlegmata, teneſmum & laſsitudinẽ

iuuncta

inuncta ſanat. Morpheam potu & illitu emẽdat. Cutim mollem & puriorẽ reddit. Deniq; contra morſum canis rabidi valet, vulnus quoduis aqua ardẽ. ablutũ egregiè ſanatur, ita vt nihil mali ſymptomatis ſuperueniat.

Ego cùm aquam ardentem nimis calfacere & ſiccare perciperem, mel aliquãdo admiſcui, vnde & ſuauior potus, & mitior factus eſt ventriculo frigido vtilis, per hyemem præcipuè. Sunt qui cum aqua mulſa permiſceãt, aut potius cum apomelite, quod vulgò noſtri ex fauis faciunt, &c. Aliqui caricas eo perfuſas & accẽſas, calidas deuorãt. licebit & quẽuis ſyrupũ, prout morbus requiret aliũ atque alium dulcem admiſcere.

Vinum ne cõturbetur aut putreſcat, decima pars ardentis aquę infuſa efficit: melius longè ſulfur, ſed odore prodit dolum. Idem poteſt alumen, ſed noxia ambo, valetudini vehementer obſunt, Cardanus.

Si vinum per ſaporem vaſorum vel vuarum fuerit corruptum, aqua ardente infuſa reſtituitur. Eadem vinum pendulum recentius purgat: item vinum putre factũ, & acetoſum quoque, nam acetũ conuertit. Deniq; cuiuis malo aut cor-

rupto odorem & ſaporem bonum conci liat, ex bono etiam vino melius reddit, Albertus vt quidam citant. Cùm vinum infundendum eſt vaſi vacuo, plerique orbiculum ex ſulfure incenſum, immittunt: alij aquam ardentem, intincta in eam ſtuppa.

¶ Vinum cui datur omnis ſapor & odor in momento, & eſt res curioſa, maxime pro diuitib. qui diuerſitatem vinorũ obſtentare volunt, & etiã vtilis: poſſunt enim vino hoc modo communicari diuerſorum remediorum qualitates. Herbæ, ſemina aut aromata queuis infundã tur in aquam ardentem per horas viginti quatuor, ſic vis illorum extrahetur. Tũ aquę ſic imbutę modicũ vino bibendo miſcebitur, Arnoldus de villa noua.

Cum aqua ardente aromatibus imbuta quomodo fiat vinũ quod vulgò Hippocraticum vocant, in vinis dicam.

De quinta eſſentia vini dicam infrà ſub Titulo de quinta eſſentia.

De iis quæ arida deſtillantur, in liquore aliquo infuſa.

QVæ ſicca vel arida ſunt, deſtillari non poſſunt, niſi in liquore aliquo

quo infusa & macerata fuerint. De his hoc in loco scribam:de iis verò quæ recentia in liquore aliquo ante destillationem præmacerantur, inferius inter aquas compositas, statim ab initio. Quãuis & illæ de quibus hîc agimus, compositis adnumerari potuissent. Arida igitur conteruntur primùm, deinde in aliquo liquore macerantur, vino, aceto, aqua pluuiali aut fontana, atque his ipsis vel crudis, vel destillatis. Acetum quidem & vinum hunc in vsum alias semel alias sepius destillantur: aut in alio quopiam stillatitio liquore. Poterunt & in plantæ alicuius succo macerari, eoq; similiter crudo, aut (quod prestat) destillato. Aqua ardens rectificata aromatib. macerandis magis cõuenire videtur, nisi nimiam caliditatem, qua vtẽtes detracto inde liquore affici possent, vitemus. Aliqui cinnamomum contritũ aqua fontana affusa destillant, vt inter olea dicemus. Semina etiã & alia aromata, quib9 oleũ elicit̃, in aliquo ex prædictis liquoribus macerãtur. Prestat aũt hec omnia, arida dico, infusa in cineribus igne lento destillari, meo quidem iudicio. De aquis virtutum siue aureis quæ fieri solent saluia, aliisque herbis odoratis &

aromatibus in vino infusis, infra dicam inter aquas compositas: & de iis quæ in aqua ardente infunduntur inter aquas vitæ compositas. Refert etiam quandiu infusa in vino macerentur, nam recētia, tenuia, rara, minori tempore indigent quàm sicca, crassa & densa: & contrita quàm integra: radices quàm semina & aromata: & ea rursus quàm herbæ. Vide superius vbi de præparatione destillādo rum præcepimus. Vulgaris quidem consuetudo ea ferè tantùm sicca in vino infusa prius per aliquot dies destillat, quæ odoris maximè gratia requirūtur, vt aromata & herbæ odoratæ. Sed reliqua etiā omnia quorū odorem saporémque, qualiscunque is sit in liquore stillatitio, seruari volumus, rectè destillantur in vino infusa, vt supra etiam docui, vbi de aqua absynthij mētio fuit, & de viribus remediorum retinēdis in aquis destillatis. Et sanè in iis quæ cū recentia sunt, & humore multo habūdāt, ideóque minus odora sunt, vt gentiana, astrātia, iris, baccæ, iunipi, & alia: liquores ex siccis in vino aut alibi infusis magis probarim: si quæ verò rara vel tenuia sunt, aut nulli⁹ odoris, aut refrigerare & humectare debent, ea recentia potius destillanda fuerint
rint
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rint. Est quando anni tempus aut recentium inopia, ad ſicca confugere cogit.

Gentianæ aqua. Gentianæ magnæ ſiue albæ (cuius radices pinguiſsimę ſunt, & vino infuſæ: nec ipſe corrumpũtur, nec vinum corrumpi ſinunt, vt ipſe per biennium expertus ſum) libras quatuor radicum recentium, aut potius ſiccarum cõſiſarum minutatim, in duo vaſa vitrea magna iuxta fornacem in zeta ponito aut ſuſpẽdito vaſe diligenter occluſo: & vinum generoſum ſuperfundito, vt per duos digitos excedat. Perges autẽ recẽs affundere donec radices imbibere deſinant, & ſic eminẽte per duos digitos vino, vt dixi, vas per menſem relinques & demum in duabus cucurbitis vinum cum radicibus diſtributum diſtillabis in Balneo Mariæ, vel in cineribus igne lento. De aqua centaurij minoris & gentianę ſimul in vino deſtillatorum, vide infrà inter aquas compoſitas.

Baccæ iuniperi etiam aridæ vino infuſæ optimum & ſuaui odore liquorem reddunt: abſynthium verò (dies paucos præmaceratum) per quàm efficacem & amariſsimum, idque magis ſi in cineribus deſtilletur, quorum vtrunque nos experti ſumus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Pyretrum vel recens vel ſiccum vino infunditur, aut aceto ſimplici deſtillatóue.

In aqua ardente etiam infuſa, vt dixi, vim ſuam ei communicat, ſed multò efficacius hoc fieri audio, ſi contrita remedia ab initio ſtatim fęcibus vini deſtillandi (ex his enim potius, quàm vino aquam ardentem noſtri eliciunt) admiſceantur. Sic & abſynthij aquam & alias optime parari, quidam ceu rem arcanam me docuit: ego eius rei periculū nondum feci.

Aqua roſacea cum roſis ſiccis ſic fit. Roſis ſiccis ſuper infunde aquam, non amplius quā vt in ea macerari poſsint. Transfer in cucurbitas vitreas aut plumbeas, & deſtilla paulatim. Vtilis erit hęc aqua in remediis, & ad ornatum (ſeu odorem.) Eſt qui libræ vni roſarum ſiccarum, aquæ libras decem affudit, & deſtillauit ſatis bonā. Sed hoc non fit, niſi cū ex recentibus fieri non poteſt, Bulcaſis. Si roſæ quas incarnatas vulgò vocamus, ſiccatæ, vapore aquæ callidæ humectatæ deſtillentur, aquam roſarum bonam reddent, Syluius.

Nucis vomicæ aqua ſiue ſuccus igne decerptus, aquam colore, non odore vel ſapor

ſapore imitatur, præſtãtiſsimum contra venena remedium, Cardanus libro ſecũdo de ſubtilitate. Et paulò poſt, Si venenum recẽs ſumptum adhuc in ventriculo maneat, præſtantiſsima ſunt auxilia quæ vomitum validum prouocant, lac, lixiuium, oleum, aqua nucis vomicæ. Ego per ſuccum igne decerptũ, aquam deſtillatam ab eo intelligi puto. Nam & aquã nominat, quod colore ei ſimilis ſit, non item odore ſaporeque, quod aquis deſtillatis conuenit. Sed cùm nux vomica tota duriſsima ſiccifsimaque ſit, apparet ſcrobem eius oportere in aliquo liquore macerari vt aqua, vino, aqua vitę, aceto. Ego in aceto potiſsimùm macerarim, quod & venenis per ſe reſiſtit, & ad vomitum quoque ſciendum prodeſt.

Aquæ ex recentibus plantis deſtillatę (inquit Brunſuicenſis) præferri debent. Quæ ſi quando haberi non poſſunt, ſiue aliam ob cauſam, ſiue quod peregrina quædã arida tantum afferuntur, vt ſpica, ſaliunca, ſtichas, ſchœnuanthos, epithymus, &c. ex aridis hũc in modũ deſtillabis. Mẽſe Maio quotãnis ante Solis ortum, cùm ea nocte nõ pluerit, & cœlum fuerit ſerenum, rorem colliges, ex prato aliquo diuerſis herbarum & florum genere

nere virenti,non aquoſo aut vliginoſo, neque in cõcauo loco,ſed potius in monte aliquo ,ſi fieri poteſt. Colliges autem linteum albũ extenſum per herbas trahẽdo,donec roris plurimum imbiberit: tũ exprimes in aliquod vas:& iterũ trahendo replebis & exprimes , donec ſatis collegeris. Hunc rorem in Balneo Mariæ ter deſtillabis , & in ſole rectificabis,(nempe in arena feruente per dies quadraginta,) & ſeruabis per annum.

Quocunque autem anni tempore liquorem ex herbis ſiccis deſideraueris,ſic facies.Herbarũ quas in vmbra ſiccaris,(foliis deſtrictis ſeorſim ſeruatis)quantum volueris in vaſe vitreo pones,& roris aquæ ſuperinfundes ter tantùm ,aut tribus vicibus itavt primũ tantũ infundas, vt herbę ſatis operiantur aqua,& rurſus bis tantum.deinde per duos aut tres dies in fimo equino pones,deſtillabis , iterũque putrificabis:ita vt tertiò alternis putrificetur ac deſtilletur. Hæc ſanè aqua multò præſtantior erit quàm ſi quis , vt Bulcaſis ſcribit , ad vnam aridarũ roſarũ (aliarúmve herbarum aut florum)aquæ communis libras decem affundat , & mox deſtillet.Medicus quidam peritiſſimus,ſi ex aridis modo iam dicto aqua

deſtil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

deſtilletur in rore infuſis non ter tantũ, ſed nouies deſtillato, meliorem aquam ſcribit futurã quàm ſi ex recentibus fieret, quę multum phlegma ſecum habẽt. Idem ait rorem nouies deſtillatum vires ex plantis ei infuſis non minus extrahere quàm aquam vitæ, Hactenus Brunſuicenſis.

Rori quidem per ſe etiam vis medicata ineſt, vt in aqua eius deſtillata alibi docet Brunſuicenſis. In comitiali morbo ſi placẽtulam ex farina cũ nocturno rore diui Ioannis ſub cinere coxeris, ac eam infirmo dederis commanducãdam, ſanari aiunt, Alexander Benedictus.

De quinta eſſentia remediorum.

QVintam eſſentiam nominant ſummã & cœleſtem in quacunq; plãta, metallo, animali, aut partibus eorum facultatẽ & virtutẽ, quę toti' eſſentiæ vi & puritate, nõ vlla elemẽtari aut ſenſibili qualitate (etſi abſque qualitatibus nõ) ſi humani corporis valetudinem cõſeruet, iuuentã extẽdat, ſenectã differat, & omne genus morbi abigat. De hac primus omnium Raymundus Lullus ſcripſit, omnibus ſuo etiam ſeculo medicis

ignota

ignota, nec literis prodita, nec vſu ipſo tentata. Illum præter alios ſecuti Ioã. de Rupe ſciſſa, (quem tamen quidam ante Lullum floruiſſe putat, vt ſuprà ſcripſi: ego contemporaneum fuiſſe iudico.) Hieronymus Brunſuicenſis. Philippus Vlſtadius, & alij forte pauci, & ipſi quidam literis de eadem mandarũt. Eſt autem alia ſimplex, vt celebratiſsima illa vini ſeu aquæ ardentis quinta eſſentia, chælidoniæ, ſanguinis humani, fragorum, antimonij, &c. Aliæ cõpoſitæ, nempe cùm remedia quędã ad aliquã quintã eſſentiam iam perfectam adiiciuntur, vt vires eorum extrahat, quibus & aurum potabile adſcribi debet.

¶ Dubitatio oritur, inquit Cardanus, an aquam liceat facere temperatam, quã Quintam vocant eſſentiam. Erit autem hæc, vt docebo, æther, id eſt ſubſtãtia tenuiſsima mobilis, & quæ motu calorem temperatum retinet, & eum plurimum. Hæc igitur vires omnes conſeruare poteſt, & vitam producere. Nam cũ tenuiſſima ſit, miſcet ſe humido primò penetrans ſolida, ac excrementa ſeparat, quæ in illo cõtinentur. Quia verò calidi plurimũ habet eiicit impurũ quicquid eſt, naturalemq́ue ob id calorem inſtaurat.

Nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Nihil enim aliud eſt ſenectus, quàm naturalis caloris imminutio, imminuitur verò, quia motus prohibetur: vt de igne dixi, ſimilis eſt enim huius ad illũ ratio. Motus verò prohibetur ob terreæ ſubſtantiæ abũdantiã. Quoniam ſola terra plurimã habet materiã, & motu omnino caret. Ergo aqua illa calore cũ ſit ſic tẽperato, nec cor vexabit, nec iecori infeſta erit. Itaq; ſola hæc iſta quæ diximus præſtare poteſt. Cùm igitur ardẽs aqua diuturno circulatiõis motu tenuitatem retinens caliditatẽ acuménque ſaporis ac odoris exuerit, æther eſt: ac tũ primũ fragrat. Eſt enim nihil aliud odor fragrans, quàm acutus cum moderatus extiterit. Indicio eſt quod piper non fragrat &c. Igitur ardẽtem aquã, ſi ad temperamentum redierit, tenuitate retenta, neceſſe eſt fragrantem fieri: & ſi fragrãs fiat, neceſſe eſt viciſsim in æthera eſſe conuerſam. Fit & quæ iuuentutem inſtaurat aqua cum tyri carne, fit & cùm elleboro, qualem apud patrem meum vidi. Sed hæ diuexant corpora, & iuuentutis imaginem fucatam reddũt: æther verò veram præſtat, cùm eam retineat diu quam quis habet & exornet. Sed nunquid igne qui calidiſsimus eſt, tenuior

nuior æther? Certè ſic. Nam cœlo conti guus, ideóq; leuiſsim9, impreſſam enim ab aſtris caliditatem circulatione moderatur tenuitate retenta, atque eodem modo hæc aqua calore ignis ad ſummā redacta tenuitatem motu ipſo refrigeratur ac temperiem acquirit. Itaq; & hæc & æther, mediū quaſi ſunt inter mortalia immortaliáq;. Locū enim cū habeat ac temperiem tum ſubſtantiā cœlo proximam corrumpi nequit. Dum verò infrà impellitur, refrigeratur, atq; ſic poſt multa ſecula corrūpitur. Itaque mediū eſt quaſi mortalis ac immortalis, cuius generis Stoici animam humanam eſſe credunt, Hæc omnia Cardanus.

Virtus cuiuſcunque rei latet in quinta eius eſſentia, calida, frigida, humida, ſicca, &c. et idem operatur quod prius in ſuo mixto vel cum ſua materia, ſed celerius & mirabilius multis modis. Poſt deſtillationem ſuper fęces aliquoties repetitam, intercedente ſemper noua digeſtione, ſemper quęlibet aqua tandiu circulari debet in fimo equino aut alibi, donec ſuauiſsimi odoris fiat. Nam fragrantia ſumma in omni quinta eſſentia requiritur. Quędā ſemel & iterū deſtillari ſatis eſt, tum circulari, & poſt dies aliquot

si quid de terra & fęcibus superest in fundo circulatorij, separari defundendo. Essentia quinta vini non amplius vrit os, nec amplius est aqua ardẽs, sed subtilior, & cœlum vocatur: cui stellas suas addi dicimus: cùm diuersarum qualitatũ herbę, & contra diuersos morbos excellentes, in ea macerantur, vt infrà in aquis vitæ compositis docebimus. Solificari autem siue deaurari, cùm Solis, id est auri virtutem ei imprimimus, vt supra in auri potabilis mentione explicatum est, Hæc ferè ex Lulli libro de quinta essentia.

Essentia quinta cuiusque medicamenti millies maiorem habet virtutẽ, quàm antea habuerat, dum adhuc corpus elementatum esset, Vlstadius.

Quomodo extrahatur quinta essentia rerum omnium, ad applicandum illas (vires earum) corporibus humanis, ex primo libro Lulli de quinta essen.

QVinta cuiusque rei essentia extrahi ab ea potest, lignorũ, fructuum, lorum, radicum, foliorum, seminum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

lapidum, metallorum, carnium, & quarumuis ſpecierum, hunc in modum.

Quācunque rem à qua volueris quintam eſſentiam ſeparare, impones in quintam eſſentiam vini (puram & perfectam vt prædictum eſt:) & expones inſolandā in vere, vel in vaſe ad ignem leuem: & intra tres horas habebis quintam eſſentiā rei mixtam cū quinta eſſentia vini, quæ cōuertetur in talem naturam, qualis rei impoſitæ eſt, ſiue ea calfaciat, ſiue refrigeret, humectet, ſiccet, purget, vel cuiuſuis alterius cōditionis aut odoris fuerit: neque idem tantùm efficiet, ſed eodem in gradu quoque, hoc eſt non magis aut minus, &c. Poſt hæc enumerat remedia ſingulatim quæ in primo gradu calida ſunt, deinde in ſecundo, tertio, quarto: & ſimiliter frigidorum, humidorum, ſiccorumque catalogos inſtituit. Deinde de gradibus remediorum & eorum mixtionis artificio in genere docet. Poſtremo addit etiam catalogos iuxta ſecundas qualitates, vt vocant. Quę omnia nos omittimus, quoniam doctis & medicis ſcribimus: neque conuenit partes ſcientiarum inter ſe confundi. Deinde lib. ſecundo per ſingulos morbos, (eos duntaxat qui grauiores & fere incurabiles vulgò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gò habentur,) docet quænam remedia quintæ essentiæ vini admisceri debeant. Scripsit & rogerius Baccho libellum de facultatibus aquæ vitæ per 12. signa, secundum morbos à capite ad pedes, aquis & medicamentis pro singularum partium & affectionum natura aliàs alijs adiectis. Hunc aliqui Arnoldo de Villa noua attribuunt.

¶ Io. Bracescus vir in chymicæ artis mysteriis nostro seculo exercitatißimus vt scripta eius testãtur, in Dialogo cuius interlocutores sunt Raymundus Lullus & Demogorgon (quẽ author. Italicè edidit, vnà cum altero super expositione librorum Gebri. Ioã. Petreius Norimbergæ vtrunque Latinè excudit sine authoris nomine,) quintam essentiam illã quæ ad humanã vitã conseruandam & extendendam faciat, non ex plantis, annimalibus aut gemmis, sed ex solis metallis requirendam asserens, ita scribit Raymũdus. Cùm necesse sit vt hæc medicina omnino incorruptibilis sit, & omnia elemẽtata ĩ hoc superare debeat, necesse est vt extrahatur materia quæ ab omni corruptione quẽ alienißima sit. Demogorgõ. Tñ dixisti tu in lib. quẽ de naturæ secretis inscripsisti, hanc extrahendã esse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

de vino rubeo. Idem confirmat Ioan de Rupe ſciſſa: alij verò Chelidoniam accipiendam eſſe autumant, alij ſanguinem humanum. Raym. Non parum erras, ſi perſuaſum habes philoſophorum ſcripta ex nuda ſcripta intelligenda eſſe, maximè verò in hac ſcientia, quãtò clarius & appertius loquũtur, tãtò plus obſcuritatis habent eorum ſcripta: ſimilitudinibus enim & per ænigmata locuti ſunt.

Demog. In hac re qua vſi ſunt ſimilitudine. Raim. Dicit Senior philoſophus hanc medicinam conuerti & variari de colore in colorem, & de ſapore in ſaporem, & de natura in naturam: propterea nomina eius multiplicata eſſe.

Item Minois philoſophus, Si quæratur (inquit) quare factum ſit rubrum antequam reciperet albedinem. Reſpondendum bis denigrari, bis in colorem citrinum conuerti, & bis recipere colorem rubrum. Cùm verò bis colorem rubrum recipiat, vt rubrum vinum & ſanguis humanus, videlicet poſt putrefactionem & in deſtillatione: propterea veteres per ſimilitudines loquentes vocauerunt ipſam vinum rubeum, ſanguinem humanum, & ſanguinem draconis & his ſimilibus, &c. Paulò poſt etiam ſigna

gna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gna illa quæ Io. de Rupe ſciſſa de quinta eſſentia iam prefecta ponit: nempe vt ad eam in angulo domus poſitam ingredientes omnes mirifice alliciantur: & alterū vt ad eam collocatam in vertice turris congregentur omnes aues, quæ illam odoris ſuauitatem percipiunt, allegoricè interpretatur: vt per turrim intelligatur fornax in angulo domus poſita, in quam vitrum quod materiam continet dequoquendam ponitur: per intrantes verò domum iſtam, & per aduolantes aues ſignificentur ſpiritus & vapores illi qui virtute caloris ſurſum feruntur ac aſcendunt in altum per collum longum vaſis ſiue bocciæ: qui cùm figuntur, & amplius non aſcendunt, indiciū eſt (inquit) humiditatem aqueam iam conſummatam & materiam dulcoratam, & medicinam finitam eſſe. Et in hanc quidem ſententiam etiam Raſis fuit, Hæc ille.

De quintæ eſſentiæ à vino extractione, ex philoſopho Vlſtadio & Raim. Lullo.

VInum quā generoſisſimum, cuiuſcūque coloris vinoſum potiùs quā dulce, quater deſtillabis in alembico, ita

vt cõmuniter aqua ardẽs paratur. Quod si etiam sæpius destilletur, præstabit. Perfectè destillati indicium est, si accensum

in vase aliquo (argẽteo vel stãneo) totũ cõsumat, sic vt nulla humiditas in vase remaneat. Sic igitur pręparatũ imponatur in pellicanum, id est vas vtrinque ansatũ, quod etiã vas Hermetis aliqui vocãt, per cuius in summo foramẽ materia circulãda immitti potest & extrahi. Et vase diligẽter lutato, & luto forti cęmẽtato, & frequẽti ascensu descẽsuq; aqua in veram quintã essentiam conuertetur. Porrò vinum sic destillatũ, vt diximus, cũ habeat omnia quatuor elementa, tamen per crebram motionẽ & agitationẽ ascendendo descẽdoq;, de corruptibili ĩ incorruptibile fermè transit & cõuertitur. Quod si per crebrum destillationis ascensum ac descensum

ſum craſſum à ſubtili, impurum à puro ſeparatur: quãtò magis id contingit in deſtillatorio vbi millies milleſies ſurſum ac deorſum agitatur? Hoc igitur motu exiſtimandũ eſt materiã elementarẽ cõuerti in ſubſtantiã inelementarẽ & corpus incorruptibile, ita vt tãtò remotior quinta hæc eſſentia à corruptione corporis elemẽtati ſit, quãtò cœlũ ipſum quatuor elemẽtis incorruptibilius eſt. Cæterùm hac circulatione multoties iã facta, tandẽ aperiatur quod in ſummo eſt foramẽ: vbi ex precioſiſsimo & ſuauiſsimo odore cognoſces, nũquid de quatuor elemẽtis reſtet, quod in quintã eſſ. nõdum cõuerſum ſit. Nã ſi res pfecta ſit, odor lõgè omniũ fragrãtiſsimus prodibit, adeò excellẽs vt q eo fruũtur, ex terra ad cœlũ eleuati ſibi videãtur, & cœleſti quadã fragrãtia frui. Hic vapor ſi in ſecretũ aliquẽ domus locum ſe inſinuet, adeò replebit totam domum, vt nihil ſuauius, amœnius, & odoratius vnquam ſenſiſſe videaris, res dictu mirabilis & ferè incredibilis. Quod ſi in faſtigio turris ponatur, omne genus auium quæ in vicinia ſunt alliciet. Si verò excellens illa odoris gratia nondum appareat, iterum claudes in pellicanum, & diligenter lutatum rurſus impones ad

destillationem circulatoriam, quousque appareat perfecta ipsa quinta essentia, siue vt vult Raimundus libro primo capite secundo, mercurius vegetabilis. Nõ solùm verò habet odorem illum & saporem excellentissimum: sed etiam quandam incorruptibilem naturam circa alias medicinas. Et certè nullam habet adustionem in ore sicut aqua vitæ, neque vllam humiditatem siue phlegma: quia omnis materia terrestris & elementaris in fundo residet.

Quomodo quinta essentia facilius & minore sumptu extrahatur, in gratiam pauperum ex iisdem.

Fimum equinum impone in vas B magnum & profundũ, vel in foueam ad hoc

hoc factã. & in medio fimi ponatur destillatorium c impletum materia destillãda ad duas tertias: ita vt tertia pars remaneat extra fimum vacua, vt materia ascendere & descendere possit, & sic in aquam clarissimam conuerti Sed fimus per singulas hebdomades semel vt minimum renouandus est. Idem hoc fieri potest in vinaceis recẽs expressis per vindemiam: vel in diebus canicularibus ad Solem. Potest etiã extrahi quinta essentia ex vino turbido immundo & putrido, modò nõ sit acetosum: nam etiam ex corrupto vino, quod in bono loco natũ sit, quanquam turbato & mali saporis, optimam aquã vitæ destillari videmus.

¶ Est & alter modus sine labore extrahendi, huiusmodi. Aquam vitæ quam inueneris nobilissimam, pone in vitrum cum collo longo habente in summitate foramen, quod debet claudi & lutari cera ritè præparata, (vt inferius docet Vlstadius capite decimo.) Deinde ver

tatur vitrũ, & cũ collo imponatur in fimũ, ſic craſsior materia reſidebit in fundo deſtillatorij: quod cùm longo tempore in fimo ſepultum fuerit, tandẽ extrahetur ab ipſo leniter in forma, ſicut eſt impoſitum. Tunc videbis ſeparationem puri ab impuro, & ſubtilis à craſſo: omnis enim materia craſsior erit circa collũ vitri. Itaq; ſtillo ferreo tenui & acuto cẽrã perforabis vſq; ad aquã: & ſtillo extracto effluet materia craſsior, quę in collo reſidebat: hæc cùm effluxerit tota vſque ad ſubtilem, hoc eſt ipſam quintã eſſentiam, vas digito obſtructum inuertes.

Sic habes quintam eſſentiam, ſed minus precioſam ſuperiore. Simili modo poteſt aqua ardens in vas vitreum poni, quod nõ vertatur, ſed directè in fimo ſepeliatur per aliquod tempus. Poſtea colando ſeparetur materia craſſa quæ reſidebit in fundo à ſubtili ſuperiore: ſed hæc adhuc minus precioſa eſt. Attrahit tamen omnes virtutes herbarũ & aliarũ materiarũ, vt non ſit contemnenda. Poſſunt & alij modi excogitari, ſed ego primum modum ex animo omnibus commẽdo ceu optimum & excellentiſsimũ, non magno labore & ſumptu paruo cõſtabit, nec pœnitebit te huius vel illius:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

thesaurum enim magno cum fœnore re
peries, Hæc Vlstadius capite octauo.

¶ His subiicit modum extrahendi quintam essentiam è musto, id est vino nouo feruente in vase per autumnum, quod absque vllo vini nocumēto fit, quem breuitatis causa, & quia ab aliis etiam authoribus, quod sciam, nō attingitur (nisi à Lullo fortè) omittam.

Quibus locis Vlstadius in cœlo suo varias quintas essentias extrahere doceat.

QVomodo extrahatur quinta essentia vini, in qua potest resolui aurum ad faciendum aurum potabile, capite xj.

Quomodo extrahatur quinta essentia mellis, quæ ingreditur aurum potabile, capite xij.

Quinta essentia ex chelidonia, c. xiij.

Ex sanguine humano, ouis, carnibus, &c. cap. xiiij.

Ex pomis, piris & alijs fructibus, capite xv.

Ex floribus, herbis & radicibus, capite xvj.

Ex anti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Ex antimonio, cap. xvij. ¶ De iiſdem omnibus leges etiam apud Lullum libro 1. de quinta eſſen.

Quintam eſſentiam vini, aliqui vegetabilem Mercurium, item cœlum & clauem philoſophorum vocant, hæc, (vt aiunt,) omnis rei per tres horas in ipſa maceratæ vim attrahit. ¶ Io. Braceſcus per vinum rubeum à quo quinta eſſentia extrahenda ſit, allegorice aliud quippiã & metallicum intelligi putat, vt ſupra recitauimus, vbi de quinta eſſen. in genere egimus.

Aqua mirabilis quæ contrarium efficit quàm aqua vitæ: quæ quinta eſſentia frigida appellari poteſt.

FLorum ſambuci, florum vngulæ caballinæ quæ creſcit ſuper aquas habens magna folia & florem giluũ (aliàs florum nenupharis, quod placet, & ſic Rogerius interpretatur (vtrorumque libra. Seminis portulacæ, ſem. latucæ vtriuſque libræ tres, (aliàs ſelibra.) Foliorum ſolani ſcrup. duo. (aliàs, ſolani, quantum de omnibus.) Debent autem hæc omnia recipi viridia, & deſtillari

ſepties

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

septies,seruariq; in terra profunda in vase vitreo. Hæc aqua in Sole cùm calescit in meridie, vasa vitrea vel lignea sub tilia, imagines vel testas ouorum facit per aëra volare, (locus videtur corruptus, aut res ipsa falsa.) Pãnus ex ea madidus & in ignem proiectus resilit ab igne illæsus: & quicquid in ea intinctum fuerit, calorem ignis non patietur. Nec ab igne læditur pannus in ista aqua madefactus, si aqua vitæ super aspergatur, & in ignem proiiciatur, vel per candelam accendatur: ardet enim, sed non consumitur, nec vllum vstionis vestigium in panno relinquitur: Quod si pars huius aquæ sub ardente Sole in scutella ponatur, & in aerem cum aspersorio (vel aspergillo, vt vocant) fundatur, nubem magnam & densam efficit subitò, & calorem Solis pro magno tẽpore mitigat. Menses sistit, sudorem prohibet, appetitũ excitat, doloré capitis sedat, maximè ex calida causa, vel Solis adustione obortum. Cancrum omninò & integrè sedat. Denique multas & magnas virtutes habet: valet enim in calidis causis, sicut aqua vitæ in frigidis. Quamobrem vsus eius est in omnibus febribus tã acutis quã peracutis: in omnibus affectibus

calidis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

calidis, & oculorum doloribus & capitis & caliditate item ad tædium (fastidium) stomachi, ad lupum, & fistulam, & dolorem lateris, & calefactionem membri virilis ex coitu, & omnem passionem circa hæc membra genitalia ex quacunque causa calida. Et post partum mulierum perutilis est, si pannus ea intinctus superponatur vuluæ, & super locum passionis, si passio fuerit extrinseca: si verò intrinseca, sumatur de ea, & per clysterem in vterum immittatur. Si vitium in stomacho fuerit, sumatur de ea ad dimidiam testam oui mane & vesperi. Virgæ intrinsecus dolenti per syringem iniiciatur. Ad obstructionem verò hepatis & lienis & alios affectus ex calida causa, linteum in ea madefactum ter die apponatur ad affectum latus, sanguinem enim maximè purgat. Sed diligenter cauendum est ne pannus inde madidus super stomachum reuoluatur.

Eiusdem facultatis videtur aqua in libello Raymundi Lullij de aquis descripta, his verbis. Aqua composita secundũ residuum (vt habet codex manuscriptus, lego contrarium) aquæ vitæ: R. camphoram candidã, rosas, papauer album & nigrum, lactucam, cichorium, portulacam,

lacam, violas, ſolanum, capillos Veneris, cymbalariam, ſemperuiuum, vermicularem, roſtrum porcinum, cardicellum. Folia terenda terantur & deſtillentur.

De Chelidoniæ eſſentiis omnibus extrahendis: quo exemplo induſtrius quiſque vti poterit ad aliarum quoque plantarum eſſentias extrahendas.

PEr Chelidoniæ quintam eſſentiam aliud quippiam allegoricè intelligi Ioan. Braceſcus putat, vt ſuprà retuli vbi de quinta eſſen. in genere egimus.

Chelidonia (inquit Vlſtadius) vires innumeras poſsidet: & quinta eius eſſentia, quam hic elicere docebimus, etiam ipſum aurum potabile ingreditur. Chelidoniã quum maximè matura eſt cũ herba, radicibus & floribus minutatim cõciſam ac in mortario cõtuſam, pone in cucurbitam terream vitreatam. Cucurbita autem tota repleta, clauſa, & luto ſepta ponatur in fimũ equinum recentem per

tres

tres hebdomadas. Deinde impoſito alẽbico deſtilletur in Balneo Mariæ igne ad modũ lento, & exibit phlegma. Tum fæces extrahes, & ſuper marmore quàm ſubtiliſsimè tritas in cucurbitã repones cũ alembico cæco, & in balneo Ma. per hebdomadẽ relinques: aut in fimo equino (pluribus diebus.) Deinde paulatim refrigerata materia, alẽbicũ roſtratũ impones, & in cineribus deſtillabis, vt capite decimo de ſeparatione olei ab ipſa terra diximus, & exibit aqua clara cõtinẽs in ſe aërem & aquã. Separabis autẽ aquam ab aëre in cucurbita recẽti per balneum M. modico igne: aſcẽdet enim phlegma, & oleum remanebit, quod ſeruabis. Tũc iterum fæces ſuper marmore cõteres, & quatuor partes phlegmatis ad vnã fæcũ affundes, miſcebis, incorporabis, & in Balneo Mariæ per ſeptẽ dies relinques, denique per arenã magno igne deſtillabis, & exibit phlegma primũ, deinde Aqua rubicunda, ſiue potius oleũ quod eſt elemẽtũ ignis, à quo phlegma in Balneo Mariæ ſeparabis, vt ſupra. Cæterũ fæces relictæ quæ nihil amplius præter terram continẽt, igne forti vrgeri & ad calcem redigi debent per decem cõtinuos dies, (nimirũ in calcinationis ſeu reuerberatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tionis fornace, aut in ipſa fornace calcis vt ca. decimo docui.) Deinde iterũ tritæ ſuper marmore imbibãtur cum ipſo phlegmate, & deſtillentur per alembicum, donec in illa materia videas paruos lapillos albos inſtar ſalis. Et hoc ipſum ſal iterum diſſoluatur cum aqua, ex qua deſtillaueris: & poſtea iterum deſtillabis, idq́ue toties repetes, donec ipſa terra amittat omnem impurum & terreum colorem, & ad album deducatur, (ad albedinem ceræ) & ſic terra erit rectificata. Debent autem reliqua etiã elementa rectificari, ita vt ſingula ſepties deſtillentur, aëri quidẽ & igni ad ſingulas vices affundendo phlegma & poſtea ſeparando, vt prædictum eſt. Quum autẽ faciliori via id facere volueris, diſſoluatur quodlibet elemẽtum cũ aqua ſua per partes æquales, & cetera: quæ omitto, quod obſcurius tradita ſint. Eſt etiã alia via ſubtilior redigẽdi quodlibet elementum in ſuam perfectionẽ ſeu quintam eſſentiam, ſed præſupponitur, quòd elementum quodque prius iuſtificatum ſit. Deinde ponatur in vas circulatorium in fimo equino aut in Balneo Marię per dies xxx tunc iterum deſtilletur. Sic corpus ipſum tanquam materia craſſa per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mutabitur in ſpiritum vel ſubſtantiem ſubtiliſsimã. Sunt qui idem facilius efficiunt accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partem de vno quatuor elemẽtorum quodcunque voles, & digerendo modo prædicto, & circulando per dies xxx. ſic quoduis elementum in quintam eſſentiam permutant. Materia autẽ ſatis circulata iudicatur, quum quinta eſſentia ſuper reliquam materiam innatat.

¶ De viribus ſingulorũ chelidoniꝫ liquorũ. Elemẽtũ aquæ prodeſt ad omnes ęgritudines corporis, calidas & frigidas. Temperat etiam omnes venas circa cor, & omne venenũ à corde expellit. Omnes qui pulmoni accidũt morbos curat. Sanguinem purgat, & hominem prǽſeruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Prodeſt in ſumma omnibus ægris in quocunque morbo.

Elementum aëris, oleo ſimile, iuuenũ vires & venuſtatem confirmat & auget, ſi interdum cum cibo vtantur: omnem enim ſanguinis putredinem prohibet. Adurit (Cõſumit) & expellit omne phlegma ſalſum, & tollit melancholiam & omnem bilis aduſtionem.

Elementũ ignis quantitate grani tritici cum vino optimo permixtũ, & infu-
ſum

sum in fauces hominis ægroti, imò etiã semimortui, omnes vires corporis restituit & recreat, penetrat enim vsque ad cor, & ipsum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas superfluitates à corde. Lullus cum quinta essentia vini infundit huius olei guttulã, vt moribundos aut desperatos restituat intra vigesimam horæ partem.

Sunt qui alio modo breuiore quintã essentiam à chelidonia extrahãt. Chelidoniã cũ radice & flore minutatim scindũt, ponderant, & aqua fontana super eã infusa decoquunt donec ad idem pondus reducatur. Deinde in pila lapidea terunt, & succum expressum linteo à fæcibus purgãt, reliquũ ad mellis consistentiam decoquũt. Postea in cucurbitam ponunt, ita vt repleatur dimidia: & in Balneo Ma. destillãtes, aquam seu phlegma colligũt. Deinde vase in cineres trãslato oleũ aëriũ excipiunt: cui cũ supernatans alterũ olei genus viderint (aucto nimirũ igne,) aliud vas recipiens supponunt, in quo ignis elementũ colligitur. Horũ liquorũ vnumquẽque rectificari oportet, vt idoneus sit remediis corporis humani: nempe septies repetita destillatione aquæ quidem seu phlegmatis in Balneo

Mariæ ita vt ſingulis vicibus cucurbita diligenter lauetur (purgetur) à fæcibus remanentibus, quæ admiſceri debent elemento terreo poſt ignei liquoris deſtillationem relicto in cucurbitę fundo. Similiter aërem rectificabis ſeptena per cineres deſtillatione, admiſcendo fæces cum terra. Denique liquorem ignis ſimiliter. (Materiam verò terream, ita vt in ſuperiore modo dictum eſt.) His ita paratis vires attribuūt, eaſdem quas ſupra ſcripſimus, ſingulis, quas nihil attinet repeti: ea tantū in quibus differunt, adſcribemus. Aqueus Chelidonij liquor omnes à pectore calores & venena pellit. Pulmonis & hepatis obſtructiōibus prodeſt. Humorem enim & phlegma ſuperfluum conſumit. Denique hominem intra dies nouem ab omni infirmitate liberat. Aërius liquor non atram bilem non amaram, nec phlegma in corpore humidum obtinere ſinit. Sanguinem auget, & in omnes corporis partes eum diſtribuit penetratione ſua. Quam obrem hoc oleo vtentes ſæpius venam incidūt. In periculo amittendi oculi ſi per triginta dies vna aut altera gutta quotidie inſtilletur, mirifice prodeſt. Liquor igneus multò efficacior eſt aqueo & aëreo, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

iuuat vbi illi frustra tentati sunt. Iuuentutem conseruat, senectam vegetam & iuuenilem reddit: cor recreat: & cum aqua siliginis sumptus dicitur esse elixir vitæ. Porrò terrea materia rectificata per dissolutiones, coagulationes, & calcinationes, est subtile sal terræ, quo cum omnia metalla in lapidem cõuerti possunt, & omnes spiritus figi habentes humiditatem radicalem. Nutrit etiam leprosos. Ex hoc philosophi prisci lapidem fecerunt, quem philosophicum vocant. Modus liquores prædictos intra corpus sumendi, huiusmodi est. Tres guttas ignis chelidoniæ, tria cochlearia aquæ rosarum, modicum cochleare de aëre sanguineo (liquorem aërium intelligo,) permisce, & propina ieiuno: si affectus est calidus, cum vino: & si homo excesserit annum vigesimum quartum, cum aqua vitæ. In febribus autem calidis, nullo modo sumi debet, Hæc omnia Vlstadius.

De quatuor elementis extrahendis à chelidonia, & à foliis Lauri, vide etiã Io. Ganiueti librum qui Amicus medicorum inscribitur, differentia quarta capite septimo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Quomodo extrahatur Quintum esse à fructibus, vt pomis, piris, prunis, cerasis, castancis, &c. ex Vlstadio.

FRuctus minutissimè concisos & contusos in mortario terreo (lapideo,) misce tum decima parte salis cõmunis. Deinde in cucurbita cũ alembico cæco pones in fimo, vt supra dictum est de sanguine humano, &c.

Ex floribus, herbis, radicibus.

PLantas bene maturas collige, cœlo sereno, Luna crescẽte & iam ferè plena, purgatas minutissimè discinde, & in pila marmorea cõtũde cũ decima parte salis: & in circulatorio seu alembico cæco fermentabis in fimo equino per mensem. Deinde in alembico rostrato destillabis in Balneo Mariæ augẽdo primum ignem vsque ad tertium gradum. Tum fæcibus è cucurbita extractis & minutissimè tritis, aquam destillatam rursus superinfunde, & rursus putrificata in fimo vt prius, tandem destillabis, ignem minuendo per gradum medium. Deinde iterum teres fæces, &c. vt prius, & destillando rursus minues ignem per medium

dium gradum. Putrefactio quoque de crescat semper per mediũ gradum:nempe ita vt in secunda digestione putrefiat per dies viginti & vnum, in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo. Quarta autem destillatione per-

acta ponatur in circulatoriũ,(supra infráq; clausum & largũ,in medioangustũ, cũ breui rostro cauo ex summa inferioris ventris parte sursum tendente:) & digeratur in fimo vel balneo cũ igne primi gradus:vel in Sole, aut vinaceis, per mensem. Euadet autem liquor tantò nobilior, quantò sæpius destillatur. Et sic habes quintam essentiam:quæ tamen efficacior fuerit, si ex herbis,seminibus vel radicibus destillaueris aquam: & eam rursus infundas super fæces suas, digerásque per septem dies:& postea destilles per cineres, prorsus eodem modo vt supra de Chelidonio dictũ est:vt singula elementa seorsim habeãtur,& quidem rectificata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De quinta essentia ex sanguine humano, ouis, carnibus, & melle.

QVinta essentia quomodo eliciatur ex sanguine humano, ouis & carnibus, lege apud Vlstadium capite decimoquarto. Additur eis pars decima salis, cum quo bene miscentur, putrificantur, & destillãtur, idque quater alternis vicibus : & demum circulatione longa perficiuntur, donec ad summam odoris suauitatem, & substantiæ subtilitatem perueniãt : meminit & Lullus libro primo capite quarto, de quinta essentia, sed illic addendum esse salem codices impressi omiserunt. Videtur autem sal rectè addi humidis rebus destillandis, illis scilicet quæ facilè putrescerent, quales præcipuè animalium partes sunt.

Aqua preciosissima Alberti Magni, vt in libro quodã manu scripto reperi. Sanguinem hominis sani destilla per vitrum tanquã aquam rosarum. Hęc illita omnis corporis infirmitas sanatur, & potu eius quicunque internus est morbus. Exigua eius quantitas sumpta omnibus viribus exhaustos restituit, paralysin efficaciter curat : & ab omni futura ægritudine præseruat. In summa omne morborum

borum genus curat. Ego verò neque ex ſanguine humano remedium hominibus fieri probare poſſum, quod etiam ſi ratio & experientia ſuaderent, religio tamen prohibere videtur, præſertim in tanto remediorum numero, &c. Sed neque ipſa præparandi ratio placet, in hac Alberti aqua ſi modò eius eſt, cũ ſemel tantùm & ſimpliciter deſtillari iubeat. Plus rationis habet quæ ſequitur compoſitio, ipſa quoque in eodem libro manu ſcripto mihi reperta.

Oleum ſanctum ſiue oleum viuum, quòd vitam hominis cõſeruet, Hugonis Gordonij, quo ille plurimas grauiſsimas ęgritudines curauit. Sãguinis rubicũdi de homine ſano vel hominibus ſanis, ætatis annorũ viginti quinque aut triginta, lib. tres Spermatis certi, medullæ bubulæ, vtriuſque libra. Deſtillentur in alembico bene lutato: & exibit aqua prima alba, altera pallida, tertia flaua, quarta rubea & craſsiuſcula. Oleum ſic deſtillatũ cũ Luna pariter creſcit decreſcitque, quãobrem ſanctũ cognominãt. Quòd ſi ægroto qui & vires omnes & lòquẽdi facultatem amiſerit, tres guttas cum vino perexiguo infuderis, mox & loquetur & validior erit. Si quis quoti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

die huius olei guttam cũ cochleari vini biberit, animo & corpore per omnia mẽbra robusto euadet:& senectutẽ prorogabit quàm fieri potest lõgissimè,nec ab vllo veneno lędetur. Curat etiã fistulas,fracturas veteres & chronica vlcera, si vini lotione prius ficciora euadẽt. Vulnera recẽtia triduo sanat illitu. Ficos ani internos externósque curat. Medetur variis affectibus, lepræ, morpheę, paralysi, & aliis, si quis ieiunus gutta cũ vini albi cochleario biberit.

Nonnulli multum gloriantur de sanguine humano sublimato, vt quidã Bartholomæus de Montagna Paduæ faciebat, sed certè ipsum pręparare nesciebat quo si vti volueris, facias sic. Sanguinem de sanguineis iuuenibus bono victu vtẽtibus recens extractũ, quiescere permitte:& aquam supernatãtem abiice: deinde cũ modico salis triti fortiter agita,& in vase diligenter occluso(lutato)recõde in fimo equino per quadragĩta dies. demum destilla aliquoties, super fæces semper aquam refundendo. Vltimo veró habebis aquam mirabilem, quæ cum zulabio aliquo mixta hecticis summopere conducet. Fiet autem melior si post destillationem rursus quadraginta dies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

in fimo maceretur. Licebit etiam cum ſanguine alia remedia hecticis ſalubria admiſcere, Guaynerius.

De quatuor elementis extrahendis à ſanguine humano, vide Ioan. Ganiueti Amicum medicorum 4.7.

De ſanguine humano ſimpliciter deſtillato lege Bruſuicenſem in libro Germanico deſtillationum: Idem hãc aquã & excrementi humani, ſi miſceãtur, mirabilia quædã efficere ſcribit. Mihi animus ab huiuſmodi remediis abhorret.

Ioã Braceſcus per ſanguinẽ humanũ allegoricè aliud quippiã & metallicũ veteres inſinuaſſe putat, vt recitaui ſupra vbi de Quinta eſſentia in genere ſcripſi. Vlſtadius capite decimo Cęli philoſophorũ docẽs quomodo fiat qnta eſſentiã vini, ſingulis elemẽtis ſeorſim abſtractis: Et hoc (inquit) quod in ſeptima deſtillatione eſt deſtillatũ, appellatur ſanguis humanus, quem chymiſtæ maximè inquirunt, & eſt ipſe aër, Hæc ille. Videtur autem aëris liquor qui in pleriſque deſtillatis oleoſus eſt, ſanguinis humani nomine appellari, quoniam corpus noſtrum ex quatuor humoribus tanquam elementis conſtat, ex quibus ſanguis aëri comparatur calidus, humidus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

dus & pinguiusculus &c. Ioan. Bracesci verò sanguis humanus metallicum quiddam est à colore sic dictum.

De extrahēda quinta essentia à melle, quæ intrat aurum potabile, lege Vlstadium ca. duodecimo, & cap. vicesimosecundo, vbi & modos diuersos præscribit ad triplicem aquam mellis colligendā, & facultates addit, de quibus cap. duodecimo nihil dixerat, & duas tātùm aquas diuersas elicere docuerat.

De quinta essentia metallorum.

IOan. Brascescus in dialogo Raymundi & Demogorgonis, cū asseruisset quintā essentiā humanę vitæ seruandæ & extendendæ vtilem non aliunde quàm ex solis metallis haberi posse, subdit tandem: Cùm autem secundum opinionem philosophorum veterum singula metalla secundum similitudinem, virtutē, nomen, colorem, & proprietatem in omni metallo sint cōprehēsa, vt apertè demonstratum est in libro expositionis librorū Gebri. Igitr & hæc nostra medicina, quāuis solummodò ab vno aliquo metallorum extracta fuerit, habebit tamen nihilominus virtutem omnium metallorū & planetarū, & virtutem super totum corpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

corpus humanum sanandi plures infirmitates curabiles. Idem voluit significare Ioã. de Rupe scissa de humiditate nostra radicali loquens, & de quinta essentia sub nomine aquæ vitæ: dicit enim aquam ardentem bonam in se continere omnium metallorum virtutem, & non aquam esse vitis, sed vitæ: quia vitam hominibus donet. Qui hac de re plura cognoscere volet & clarius, legat eiusdem Bracesi dialogũ quo Gebrum interpretatur.

De quinta essentia extrahenda ab antimonio, plumbo, cerussa, ex Vlstadio.

ESsentia quinta ex antimonio sic fit. Puluerem antimonij subtilissimum incorpora cũ aceto acerrimo destillato, & relinque donec acetũ in colorẽ maximé rubicundum vertatur. Deinde colabis acetum & in vase puro aliud acetum destillatũ antimonio superinfundes, & pones super ignem modicum donec acetum coloretur. Hoc toties repetes, donec acetum desinat colorari. Quicquid veró eius coloratũ fuerit, per alembicũ destillabis in cineribus: destuet autem primo acetum ipsum: post hoc videbis

egre

egredi materiam mille colorum, & hæc est illa quinta essentia quę à philosophis appellatur plumbum philosophorum, & à quibusdam lac virgineũ, (differt tamen ab illo de quo infra dicetur, inquit Vlstadius,) & ferè oleum benedictũ colore refert. Hanc pones in pellicano vt circuletur per dies quadraginta. Vulnera exciccat, & vtilis est ad omnes plagas loco balsami: nam facilè & citissimè omnia vulnera curat: & apostematis omnibus mirum in modum confert.

¶ Quin etiam ex plumbo vel cerusã extrahitur quinta essentia sicut ex antimonio, superfundendo acetum destillatum per digitos quatuor, postea in fimo digeratur, vt dictum est de quinta essentia herbarum & florum. Deinde destilletur, & primò videbis ascendere ipsum acetum: post ipsum liquorem quendam oleo similem. Et hoc etiam appellatur oleum plumbi, siue quinta essentia plũbi, & habet in se quandam dulcedinem sicut oleum antimonij. Valet autẽ contra omnes cõbustiones ignis & aquæ calidæ, vt contra impetiginem & vesicas cholericas. Notandum tamen est, cerussam prius debere ablui sępius cum aqua rosarum, colando per pannum lineum,

donec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

donec nihil in ipso remaneat de puluere cerussę. Deinde exiccata vsui reseruetur. Sic fieri iubet Bulcasis, & Io. de S. Amando super Antidotario Ioan. Mesuæ.

De extrahenda quinta essentia ex metallis diuersis, vt auro, argento, plumbo, sulfure, auripigmento rubeo, sandaracha, antimonio & marchasita plumbea, qui voluerit leget apud Lullum in libro de quinta essentia.

Spiritus siue quinta essentia vitrioli laudatur à quibusdam aduersus comitialem morbũ & apoplexiam. Spiritus auri ad vitia iecoris. Spiritus berylli aduersus renum aut vesicæ calculum. Sed de his & aliis quibusdam infra dicemus inter olea metallica & alibi.

De aquis vitæ compositis.

AQuæ vitæ compositæ propriè dicuntur, vbi remedia quædam in ipsa aqua vitæ macerata & simul destillata fuerint. Minus ꝓpriè vbi postea addũtur, nec destillantur simul. Sunt & aquæ virtutũ seu aureæ dictæ, vbi remedia nõ in aqua vitæ, sed in vino prius macerata destillantur, de quibus infra scribimus:

&

& harum quædam plurima cũ istis quas hîc describimus communia habent nisi quòd minus vehementes minusque calidæ & siccæ sunt.

Aquæ vitæ quædam simpliciter rẽmediis in aquam vitæ infusis fieri iubẽtur: aliæ in aquam vitę ter quatérue destillatam. Sunt quibus etiam tempus infusionis seu digestionis præscribitur, vt dies xiiij. &c. Quædam initio trita immittũtur, alia integra: terũtur autem post dierum aliquot fermentationem. Sunt quæ semel tantùm destillentur, aliæ bis aut ter. Et quędã in Balneo Ma. tantùm, alię in Balneo Ma. semel & iterũ, tertio verò per cineres, vt quam Vlstadius describit cap 46. licet illic infusio tantum in vino fiat apud eundem cap. 44. Aqua vitæ ter destillãda describit, cuius prima aqua dicitur benedicta, secũda aqua vitæ, tertia mater balsami. Rursus quarũdã destillatio sic repetitur bis aut ter, vt aqua prius destillata semper iterũ refundatur super fæces. vt Apud Vlstadiũ capiti 49. & 56. Item aliæ lẽto igne in Balneo Ma. detrahi iubentur: aliæ in eodem valido igne, vt descripta Vlstadio ca. 46. Nõnunquã in prima destillatione herbæ tantùm recentes & semina recentia ponuntur tum

aquæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aqua vitæ: à quibus extractæ aquæ postea adduntur ſicca odorata, aromata & alia, item mel, & iterato deſtillantur: deinde ambra, moſcho & camphora adiectis, tertiò alembicum ſemper inuoluendo cum pãnis madidis ex albumine ouorum cum farina: Vide Vlſtadium capit. 51. & 56. Quod ad materiam, nulla ferè ſine aromatibus componitur: plerisque etiam herbæ quædam odoratæ adduntur: quibuſdam & flores & ſemina, interdum & aquæ aliæ deſtillatę. Item vinum maluaticum, mel, ſaccarum, ficus: quibuſdam denique aurum integrum: ego niſi extinguatur in liquore, fruſtra adhiberi puto. Sed hæc omnia clarius exemplis patebunt. Vlſtadius Aquas vitæ compoſitas numero quatuordecim deſcripſit, quas nos breuitatis ſtudio omittemus. Aqua vitæ cum aromatibus & melle, &c. quater deſtillanda in Balneo Mariæ legitur apud Vlſtadium capite 53. & alia ſimiliter, ſed ſine melle, capite 54.

Mirabilem quandam aquam vitæ deſcribit Vlſtadius capite 56. Primum varia medicamenta recentia iubet digeri in Balneo Mariæ per dies quatuor infuſa in aqua vitæ: deinde deſtillari in cinere igne lento. Poſtea aromata & alia ſic-

ca addit, & per dies quatuordecim digeri iubet, ac iterum destillari in Balneo Mariæ. Deinde addit camphorã, rhabar, crocum, ambram, & moscũ. Quod si aquam inquit, adhuc meliorem desideres, adiice preciosos quosdam pulueres seu species confectionum diambræ, diamoschi, diamarg. & c. & ducatos aliquot optimi auri cũ sacchari selibra, & tribus diebus in tepida aqua Balnei Mariæ digeres: postea destillabis per filtrum in vitris retortis bene lutatis, ita vt vnum vitrum altiore situ sit quàm alterum. Et hæc aqua vitæ (inquit) excellentissima est inter omnes alias.

Aquæ vitæ, contra plerosque morbos auxilium. In aqua vitæ quater destillata impone rosmarinum, cinnamomum, caryophillos, zinziber & macis, & duos aut tres florenos aureos, quib. hac ratiõe nihil decedit. Quater destillata vtere mane & vesperi ante somnũ. Varia morborũ genera depellit, & iuuẽtutẽ restaurat.

Aqua vitæ in qua maceratus sit rosmarinus quid possit, vide infra in Oleo rosmarini.

Dianthos facti cum saccharo, vncias tres pone in tribus libris vini per triduũ vel aqua vini destillata semel pro senibus

bus, (ea ſcilicet quæ prior manat, non quæ poſterior:) præterea deſtilletur per filtrum : quidam in alembico deſtillant, & ſeruant ad vſum. Alij miſcent roſatæ nouellæ partem ternam, vt remittant ca liditatem & ſiccitatem dianthos.

Aqua vitæ contra peſtem.

R. Rutæ, ſaluiæ, florum lauendulæ, maioranæ, abſinthij, roriſmarini, roſarum rub. cardui bened. pimpinellæ, tormentillæ, valerianæ, granorum iuniperi, baccarum lauri, terræ ſigil. boli Armeniæ præpa. ana drach. duas. Dictamni, angelicæ, biſtortæ, corticum citri, melliſſæ, zedoariæ, inulæ camp. gẽtianę, rhapontici, ana drac. tres. Coriãdri præp. florum borraginis, bulgoſſi ſandali albi & rubri, ſeminis acetoſæ, baſilici, rhabarbari ben albi & rubri, granorum paradiſi, piperis, ana ſequidrachmam. Zinziberis drac. duas. Cinnamomi, croci, ſpecierum confectionis contra peſtem electuarij liberantis, elect. de gemmis, diamoſchi dulcis, diacameron, diãbræ, dia rhodon abbatis, lætificantis Almanſoris ana drachmam. Calami arom. caryophyllorum, macis, nucis moſch. cubebarum, cardamomi, galangæ, agallochi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ana ſcrup. duos. Oſsis de corde cerui, ſpicæ nardi, cāphoræ ana drach. ſemis. Folia auri octo. Moſchi ſemiſcrup. Theriacæ electæ vnc. quatuor. Mithridatij vnc. duas. Vini ſublimati rectificati menſuras duas. deſtillentur per alembicum.

Aqua vitæ contra peſtem, à quodam noſtri temporis medico Solodori in Heluetia anno Domini 1547. magno & mirabili ſucceſſu comprobata. ita vt vix decimus quiſque ex infectis qui eam ſumpſerunt, perierit.

R. Margaritas optimas, hyacinthum orientalem, matrē perlarum, corallos albos & rub. de ſingulis vncias duas.

Vnicornis cornu ſeſcunciam. Croci, myrrhæ boli Arm. terrę ſigillatę, zedoarię Venetę, ligni aloës, eboris, Mithrydatij, Theriacæ Alezandrinæ, cinnamomi electi, ben albi & rubei, corticum citri & ſeminum, ſingulorū vnc. duas. Sandalorum omnium, de ſingulis ſeſcunciam.

Oſsicula de corde cerui numero duodecim. Granorum pæoniæ, baccarum iu-

nipe

niperi, vtrorumque numero ſexaginta. Conſeruæ bulgoſſæ vnc. duas. Radicum tormentillæ, dictamni vulgaris, inulæ, aſtrantię, chelidonij, Libyſtici vulgaris, morſus diaboli, ari, Valerianę, ſaxifragę illius quam Germani bibinellam vocāt, angelicæ de ſingulis iſtarum ſtirpiū radicibus vnc. duas. Saluiæ, ſcabioſæ, rutę, mentaſtri, pulegij, centaurij minoris, abſynthij, roſarum alb. & rubr. de ſingulis manipulum. Liquorum deſtillatorum, roriſmarini, gentianæ, meliſſæ, betonicæ, roſarum ſylueſtrium, ſonchi ſiue cicerbitæ quam noſtri carduum ancerinū vocant, cardui benedicti, hyſſopi, florū boraginis, plantaginis maioris, iridis, ſingulorum vncias quinque.

Liquores deſtillatos, vt decet, in balneo Ma. miſcebis cū optimo vetere vino Alſatico, aut potius cū aquæ vitæ ſexies deſtillatæ libris quatuor, in valida cucurbita vitrea menſurarum quatuor capace: quā bene lutatā per quatriduū in Balneo Ma. relīques. Deīde hyacīthos, corallos, marguaritas & matrē perlarū in calcē rediges igne vrendo, & ſuper marmore cō teres diligētiſsimè, ita vt nulla amplius aſperitas tactui ſe offerat. Hunc puluerē in vaſe aliquo impones, & cū aqua roſa-

cea dilutum defundes: & quicquid aspe-
riusculũ remanet, quod nõ miscetur cum
aqua iterũ teres & denuo dilues. Corallos
quidẽ tritos liceret ꝑ dies quatuordecim
in succo berberis impositos ĩ aquã resol-
uere, qui mod⁹ melior videtur. Post hæc
radices mediocriter contundes, & simili
iuniperi & pæoniæ semina: herbas verò
discindes. Deinde in validam cucurbitã
vitream sex mensurarũ capacem immit-
tes herbas, radices & gemmas cũ rosacea
dilutas, & superinfundes aquam vitæ
quæ cũ liquoribus stillatitiis in Balneo
Ma. digesta est: & luto sapientiæ munitã
cucurbitã impones in foueã quam in lo
co humido excitaris, vt in cella aliqua
subterranea, altitudine duorũ cubitorũ,
longitudine & latitudine ferè quatuor
cubitorum, quam fimo equino & calce
replebis alterno situ stratorum, vt vocãt:
ita vt pedes duos supra foueã emineant,
In huius medio cucurbitã relinques per
mensem. Deinde paulatim remoto fimo,
auferes eam: & materiã quam continet
destillandam in sex minores cucurbitas
distribues, & in Balneo Ma. destillabis
igne tam lento, vt ab vnius guttę ad alte
rius delapsum decem vnitate ordine nu-
meres. Omninò enim cauendum est,
ne in

ne iusto calid⁹ sit Balneũ. Peracta destillatione fæces in singulis cucurbitis relictas rude siue bacillo aliquomediocriter agitabis, & aquam à singulis detractam denuò superinfundes, ac iteratò destillabis igne lento, vt prius. Hac etiã destillatiõe finita, fæces omnes effunde: & liquores in sex cucurbitis collectos distribue in duas cucurbitas, quarum vtraque tres mensuras capiat, & in Balneo Mariæ leniter destilla. Sic habes thesaurũ & incomparabile aduersus pestem remediũ.

Vsus est tum ad præseruandũ, tum ad curandum, imperato sudore post eius potum, & cætera. Cùm primum autem aliquis se peste infectum senserit, (modo ne post viginti quatuor horas id fiat, post enim id tempus nulla aut minima remediorum spes,) semuncia huius liquoris epota, in lecto mediocriter opertus sudorem expectet, in cubiculo, vbi aëri aditus sit reclusus. Incipit autem sudor ferè post sesquihoram, & perferri debet vt minimum tribus horis: præstabit autem si paulò plus vel quatuor horis sudetur, nullo interim potu admisso, & facie subinde abstersa linteo. Postea paulatim remotis stragulis & absterso corpore, cùm surrexerit æger, hordeum co-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ctum, aut paucam tostam farinam arenæ in iusculo edet admixto aceto rosaceo, aut simplici, quod etiam per dies octo semper admiscebitur cibis eius. Pro potu sumet hordei decoctum cum passulis & glycyrrhiza, bene refrigeratum, quantum libuerit: & vino per tres aut quatuor dies abstinebit, postea diluet aqua. Cibo igitur post sudorem sumpto, lectus nouus egro parabitur, aut permittetur ei pro arbitrio in cubiculo, sed absque aëre, versari per tres quatuórue dies. Quòd si à sudore internum calorem adhuc perceperit, bibat liquoré destillatum ex refrigerantibus, vt papauere erratico, moris, intybis, floribus sambuci, aut acetosa. Et si inter sudandum, vt sæpe fit, anthrax aut bubo exoriatur, hoc remedio vteris. Cepam parte aliqua rescinde excaua, & in cauum impone theriacam, tormẽtillam, dictamnum diligenter trita partibus æqualibus; & parté resciſſam repone, & inuolue stuppa humida, & sub cinere per sex horas assato: tum in pila tritam, per linteolum aceto rosaceo affuso exprimito. Inde madidum linteolum loco impones, & quoties inaruerit, rursus madefacies.

Quòd si quis semel in mẽse semuncia huius

huius liquoris pota ſudauerit, præſeruabitur. Proderit etiam ſi quis quotidie mane vnam aut alteram guttam ore aliquandiu retinuerit.

Aliam aquam vitæ tum ad peſtem tum alios morbos commendatam deſcribit Vlſtadius cap. 46.

Aqua vitæ ſeu quinta eſſentia, cuius præſentaneus eſt effectus aduerſus venena, præſertim ex animalibus morſu ictú ue relicta, à Matthæolo Senẽſi deſcripta libro 6. commentariorum in Dioſcoridem. Libra antidoti noſtræ iam deſcriptæ, (cuius deſcriptionem nos breuitatis cauſa omittimus, licebit autem eius loco ponere optimã theriacã, vel Mithridatium vel aliam efficacẽ antidotũ) & libræ ſyrupi de corticibus citri, miſceantur cum libris quinque aquæ vitæ toties diſtillatæ, vt ad quintam eſſentiam peruenerit, & ponantur in cucurbita vitrea duplæ capacitatis, (hoc eſt librarum quatuordecim) & eam bene lutatam tandiu leuiter commoueto, donec antidotus tota reſoluatur & miſceatur cum liquore. Sic per mẽſem relinques, bis in ſeptimana ſimiliter mouens aut agitans. Exacto menſe aquã claram, quæ ſupra antidotũ in fundo ſubſidẽtem aſcendit, paulatim

& leniter defundes in aliud vas vitreum, & optimè obstructum reseruabis. Hic liquor tã efficax est, quod innumeris experimẽtis mihi constat, vt si media eius vncia è vino bibatur, aut cũ aliqua aqua destillata idonea aut etiã per se, hominẽ veneno ex morsu ictúue cuiuscunq; animalis infectũ restituat, etiã & si vocẽ & sensus iã amiserit, & magna cũ admiratione omnium reuocet. Vt plurimũ etiã humores iam infecti, vomitu reddũtur. Eadem vis est contra venena quę quis in cibo aut potu sumpserit. Est enim huius liquoris vis adeò subtilis & efficax, vt vel momento temporis omnes corporis venas penetret. Similiter etiam aliis multis & diuersis affectibus medetur, vt eruditus quisque medicus per se æstimabit: imprimis verò pestillentiæ resistit, tum præseruando tum curãdo infectos, Hæc Matthæolus. Aqua vitæ ad cholicam affectionem. In mensurã aquæ vitæ rectificatæ immites cinnamomi semunciam, nuces moschatas duas aut tres, caryophyllorum scrupulos duos, singula trita, diei spatio, & destillata inde aqua in alembico vitreo, cochleare plenum ægro propina, Andreas Furnerius.

Aqua vitæ Georgij à lapide. Cinnamomi

momi, cubebarum, zinziberis, nucis mo
ſcatæ caryophyllorum, galangæ, ſingu-
lorum vncia. Saluiæ recentis vnciæ qua-
tuor. Vini ſublimati ſexies ex vino opti
mo & non ex fæcibus, ad pondus om-
nium, id eſt vnciæ decem.

Deſtillatæ per alembicum aquæ quo-
tidie tantùm ſumi debet quantùm auel-
lana caperet. Hac vſum aiunt M. Gal-
lum phyſicum Caroli Imperatoris, & vi
xiſſe annis 124.

Aqua virtutum nobiliſsima, auro &
argento præferenda, ex libro quodam
manu ſcripto. Caryophyllorum, cinnã.
macis, galgãgę, zedoariæ, baccarũ lauri,
granorum paradiſi, ſingulorum ſemun-
ciam. pulegij, ſaluiæ, hyſſopi, rutæ beto-
nicæ, ceri folij, camphoræ, ſerpentinæ,
ſingu. ſemunciam, granorum iuniperi,
ſem. fœniculi, ſem. petroſelini, ſem. aqui
legiæ, ſileris montani, florum coćti, ſem.
apij, herbæ paralyſis, caſtorei, ſing. dra-
chmas duas. Libyſtici, ſpicæ nardi, cu-
bebarum ana vnciam. Pimpinellæ vn-
cias duas. diatr. (vox eſt corrupta) dra-
chmas duas. Hęc omnia in vino deſtilla-
to per dies quatuordecim, deinde colabis
vinum, ſpecies cõteres, & rurſus admix-
tas vino per dies ocťo relĩque & deſtilla:

& tan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

& tandem iniice aliquot folia ſaluiæ r
centia. Vires ei attribuuntur eædem o
mnes quas ſupra ſcripſimus in aquis vi
tutũ,quę circiter viginti vni ex eis attr
buũtur. Sanitatis conſeruatio,iuuẽtut
reſtauratio, & aliæ quæ etiã ferè ſimpl
ci aquæ vitæ rectificatæ adſcribuntur.

Aqua vitæ quædã in libro quodã ma
nuſcripto contra leprã & peſtilentiã cõ
mendatur: ad cuius compoſitionem fu
mus terræ,vrtica minor, folia bedegua
in vino macerãtur in Balneo Ma.per m
ſem, deinde deſtillantur iniecta etiã aur
in puluerẽ redacti drachma: deinde add
tur vinũ deſtillatum quod cum pipere fi
decoctum,vt æqua ſit vtriuſque liquori
portio: qui iuncti & per octo dies ſimu
in balneo Ma.macerati iterũ deſtillãtur
Huius aquæ cochleare quotidie mane b
bi iubetur per menſem, & loca leproſa
inungi. Purgari ea ſanguinem aiunt,&
congelatum diſſolui, & totam corporis
temperiem inde mutari: & ſi credere fas
eſt,omnes ferè morbos curari.

Aqua vitæ Emperici cuiuſdam,ad di-
uerſos morbos peculiari quodã & egre-
gio apparatu compoſita. Pedis corui-
ni,iuæ moſchatæ,ſaluiæ,turionum ebu-
li,betonicę,hyperici,chamædryos,ſam-
ſuchi

ichi, chamæpityos, origani, pulegij, hyssopi, rutæ, caryophyllatæ, gentianæ, aristolochiæ rotũdæ, singulorũ manipulus sesqui. Polypodij, schœnoanthi, spicæ, casiæ ligneæ, folij, singulorum drachma. Baccarum lauri drachma semis. Chamæmeli drachmæ duæ. Nucleorum persicorũ, balsamitæ, pimpinellæ, chelidoniæ, agrimoniæ, singulorũ vncię duę. Rosmarini vncia. Dictamni tormẽtillæ scabiosæ albæ, singulorũ vncię quatuor. Seminis bardanę sescũcia. Anisi, fœniculi, serpilli, [alkekengi,] granorum iuniperi, petroselini, singulorũ semuncia. Sabinæ, nasturtij, vtriusque manipulus semis. Carui, cumini, seselios, singulorum drachma semis. Cineris vespertilionis, tamarici, radicis ireos cum floribus, singulorum semuncia. Ex his omnibus fiat puluis qui diuidatur in sex partes: quarũ vnam pones in aqua vitæ ter destillata, & relinques fermẽtari per diem naturalem: tum destillabis, & postea aliam partem pulueris in aqua ista destillata fermentabis destillabisq; similiter. & sic deinceps singulatim cæteras quoque partes omnes fermentatas destillato, & vltimum liquorem serua. Deinde Nucis, moschatæ, macis, cardamomi, foliis, cinnamo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

namomi, zedoariæ, ſingulorum vnciæ tres. Agallochi, ſandali albi & rubei ſingulorũ vnciæ duæ. Oſsiũ de cordibus ceruinis, vncia. Theriacę veteris, vncia. Ziniziberis, amomi, cubebarum, granorũ paradiſi, galangæ, piperis, ſingulorum vnciæ quatuor. Moſchi electi vncia vel plus, ſaltem non minus ſemuncia. Trita hęc omnia ponãtur in prędicta aqua per triduum: deinde iterum deſtillentur lento igne in balneo Mariæ ter, ſemper refundẽdo aquam abſtractam ſuper fæces.

Tandem adde huic liquori olei oliuarum clariſsimi quartam partem, & tantundem mellis optimi deſpumati, & cùm per diẽ quieuerint deſtilla vt ſupra. Vtilis eſt hic liquor dolori capitis, epilepſię, maniæ, vertigini, obſcuritati viſus, deficienti auditui, pectori obſtructo, cardiacæ: item contra venena, chiragrã, podagram, guttam, arthritin. Sanguinem purgat, febres omnes de frigida cauſa tollit, ſtomachũ roborat. Curat cholicã, ileon, diabeten, ſplenis & iecoris obſtructionem, aquam hypoſarca, & paſsiones omnes ex frigida cauſa natas. Denique ſelectiſsimum eſt remedium pro conſeruatione corporis. Propinatur quantum dimidia nux auellana caperet cum cyatho

ſtro puri vini albi.

Alia. Mellis deſpumati libram. Aquæ vitæ ſelibram, ligni aloës vncias tres, Gummi Arabici vncias duas, Nucis moſcatæ, galãgæ, cubebarum, cinnamomi, maſtiches, caryophyllorum, ſpicęnardi, moſchi, ſing. drachmas tres, Ambrę drachmas duas. Hæc omnia pariter trita miſce liquidis, & deſtilla. Hæc aqua fœtentem animam emendat, dentes dealbat, ſurditatem & tineam capitis curat: & omnia vulnera ſanat, ſi intinctũ ea linteũ ſuperponatur, denique iuuentutem conſeruat, & amiſſæ ſpeciem reuocat.

Aqua magnæ virtutis in paralyſi, quã amicus quidã ceu experimentis cognitã nobis communicauit. Caryophyl. galãgæ, zedoariæ, nucis moſcatæ, piperis vtriuſq;, baccarum iuniperi & lauri, corticum citrij & arantij, zinz. albi, foliorum ſaluiæ, ozimi, libanotidis, ſambuci, menthæ, pulegij, gentianæ, florum ſambuci, roſarum rub. & albarum, ſpicæ, ligni aloës, cardamomi, cubebarũ, calami aromatici, ſtichadis Arabicę, chamædryos, chamępityos, macis, mercurialis, ſem. artemiſię, caricarum, paſſularum, dactylorum ſine oſsib. amygdalarũ dulciũ & amararũ, pineorum, ſingulorũ drachmã,

con

consolidæ vtriusque, virgæ pastoris, ben albi & rubr. singulorum drachmæ duæ. Scolopẽdrij sesquidrach. Laureolæ drac. semis. Mellis albi drach. quinque. Sacchari libræ tres Theriacæ, Mithridatij vtriusque vnciç quatuor. Aquæ vitæ quater destillatæ libræ sex. Destillẽtur in vase duplici, lento & continuo igne, donec mutetur color, tunc muta recipientem, idque ter facies.

Compositiones duæ aquæ vitæ ex Raymundi Lulli libro de aquis.

IN sequentibus aquis vitæ compositis etsi Raymũdus non exprimit vinúmne medicamẽtis an aqua ardens, vt simul destillentur, addi debeat: visum est tamẽ hoc loco eas recensere, quòd Raymũdus videatur omninò in aqua ardẽte hæc remedia destillari velle, potius quàm in vino, vt qui vbique liquores perfectiores & sæpius destillatos probet.

R. radicum fœniculi, rusci, capillorum Veneris, asparagi, raphani, petroselini, eryngij, milij solis, endiuię, scariolę, singulorũ partes ęquales: miscæ & lẽto igne destilla. (Apparet hunc liquorẽ mouẽdæ vrinæ, & aduersus calculos vtilem esse.)

Alia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Alia.R. Caryoph. nucis mosc. mastiches, doronici, zedoariæ, galangæ, piperis longi, corticum citri, saluiæ, sambuci, (forte sansuchi,) anethi, spicę nardi, ligni aloës, cubebarum, cardamomi, lauẽdulæ, mẽtæ, pulegij, origani, calami aromatici, sticados vtriusque, chamedrios. chamepithyos, singulorum partes ęquales, & parum moschi. Trita destillentur. (Facultates sunt eædẽ quæ aquę vitę simplicis sed longè efficaciores. Vel eædem quæ supra aliis aquæ vitæ compositis ex pluribus medicamentis attribuuntur.) Deinde sequitur aqua ex multis remediis frigidis composita (non suo loco, vt videtur) quam supra commemoraui in Essentia quinta frigida. Deinde subiicitur Aqua vitæ perfectissima, (vt vocat: nimirum quòd ex plurimis iisque calidissimis composita sit.) R. Euphorbij, serapini, opopanacis, pyretri, capparis, chœnoanthi, spodij, bdellij, piperis longi & albi vel nigri, cubebarum, castorei, zedoariæ, singulorum partes æquales, quibus addes mastichen bonam & parum ambræ, croci & ossis de corde cerui. Item R. omnia antedicta in aquis compositis, & igne lento destillentur. Est enim aqua mirabilis, & remediorũ

omniũ mater ac princeps: cuius mirabiles & innumerę ſunt virtutes contra oẽs paſsiones frigidas. Et fit tali modo, &c. Subiungit autem deſtillandi modũ per ſerpentinas, vt vocant, & alia addit quæ omnia aquæ vitæ ſimplici conueniunt, vt codicem noſtrum librarij culpa mutilatum exiſtimem.

De remediis quæ Aquæ uitæ miſcentur citra deſtillationem: primùm intra corpus deinde extra.

SAepe inſtrumenta, tempus aut ſumptus aliquẽ deficiũt, quò minus medicamenta quorũ vim impreſſam vellet (ſeu per metempſychoſin quandam) in Aquam vitæ per deſtillationẽ ei admiſceat, qui vnus miſcendi optimus modus eſt. Nam & per digeſtionem ſeu præparationem in moderato calore primùm aliqua mixtio fit deinde in deſtillatione dupliciter, vaporẽ primò per minimas & tenuiſsimas ſpirituum partes, deinde guttatim cùm in aquam concreſcunt, mixtionis verò omnis perfectionem & colophonem circulatio imponit, & ſanè nulla quam homines moliũtur mixtio propriùs imitari poteſt naturalẽ. Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vel hoc argumēto à fine & effectu sumpto constat: quoniam hoc modo parata & mixta, minus quàm vllo alio corrumpũtur: & simpliicissimã quãdam purissimãmq; essentiam nacta, vt omninò ad sensum simplicia, & æthereæ seu quintæ essentiæ similia videãtur ad incorruptionem quandam, quoad eius fieri potest, perueniunt. Hoc quidem constat quo quæque res minus exactè & per omnia mixtas è quibus constat partes habuerit, eò viciniorẽ esse corruptioni: quòd primum & præcipuè in iis que meteora dicuntur corporibus, deinde aliis multis, siue per naturam, siue per artem mixtis, facilè intelligitur. Sed quoniam in diuersis adeò hominũ conditionibus aliis de causis impediti, non semper quod optimum est sequi possunt, si quinta essentia fieri nõ possit, secunda saltẽ aut tertia, aut quotquot licuerit, destillationes lento igne repetãtur. Multò melius enim omnis mixtio peragitur paulatim & lẽtè, quàm subitò & violenter. Et si destillare simul cum aqua vitæ remedia, (quorũ vim miscere ei desideramus) nõ licuerit: contrita saltẽ aliquãdiu in ea macerentur: attrahit enim ad se omnium ei impositorũ vires.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Extat Arnoldi de Villa noua liber, aut Rogerij potius quem manu ſcriptũ habeo, in quo docetur ſigillatim ad quos affectus & morbos, quæ medicamẽta in aquã vitæ maceranda infundi debeant, per ſingulas corporis partes, quas ille duodecim zodiaci ſignis attribuit.

Gentianã aduerſus grauiſsimos quoſdam morbos & venena antidotum eſſe optimum multis hactenus ſeculis notum eſt, ſed multò efficacius pollinem eius cũ aqua ardente faucibus pecorum quæ veneno in cibo potúue vel morſu ictúue læſa ſciunt aut ſuſpicantur, quidã infundunt: & ſi gentiana deſit, ipſam aquam ardentẽ per ſe. Ad hominis mor borum quorundam remedia, præſertim thoracis, apomeli addi poteſt. Nam & alioqui in deliciis quibuſdam apomeli cum aqua ardente mixtum, & madidus eo toſtu panis pro ientaculo ſumitur. Poteris & arte deſtillatam ex gentiana cũ vino aquã cũ apomelite aut vino aromatite dulci contra diuerſos morbos propinare.

Abſyntites vinum præſtantiſsimum aliqui hunc in modum parant. Abſynthij, præſertim ſicci comis aquam ardentem optimam ſuperinfundunt, & tantũ

dem

dem vini maluatici:huius cochlear parnum miſcent cum paruo vini hauſtu & propinant. Sic ſtatim & efficaciter fit, & diu cõſeruatur:ego in cholica aliquãdo feliciter propinaui. Eadem ratione in aliis etiã tum herbis tũ aromatibus, & cæt. vti licebit. Nam & breui tempore ſic virtus extrahitur:& gratior fit potus,& ſatis longo tẽpore cõſeruatur.

Aqua vitæ viridis. Meliſſæ & balſamitę,quas in vmbra ſiccaueris, illius vncias tres , huius duas, infunde in libras quatuor aquæ vitæ quater deſtillatæ in Balneo Mariæ per dies octo:deinde vtere ſiue p ſe,ſiue admiſcẽdo ei alias aquas vitæ compoſitas,ad confirmandum ſtomachum. Oportet autem in vmbra ſiccatas eſſe herbas,vt viridis & pulcherrimus color reddatur. Nam ſi in ſole ſiccaris,aqua fiet obſcura ſeu ſuccus alicuius herbæ, Vlſtadius capite 56. Licebit & aliis coloribꝰ tingere,qui ſimul & coloris gratiam & remedij vim augeant, vt croco,paſtinacis luteis & rubẽtibus aridis. Sunt qui per æſtatẽ cerafa acida nigra addunt, vnde etiã ſapor fit gratior, & calor nimius remittitur.

Aquæ ardenti quidã iniiciunt mẽtam concifam & contuſam,inſolantque per

quatuor aut quinque dies, postea colant & rursus insolant. Hac extremum nasum illinunt aduersus corruptum, & pestilentem aërem.

His subiiciam aquæ ardentis usum cum aliis medicamentis. extra corpus.

Multi vnguentis calidis, qualia sunt, Martiatũ, Arragon, dialthæa, vsus tempore aquæ ardentis aliquid miscent, & ita inungi iubent.

Aqua cerebro calorem fouens ac restituens, qua perfricandũ est caput. Aquæ vitæ vnciæ duæ. Moschocarij, caryophillorum, sampsuchi, cubebarum, piperis longi, sing. drachma semis. Trita misceto, capitique infricato aliquandiu. Sunt qui euphorbij scrupulum semis addant, Epiphanius, Empyricus, alij alia odorata & calida addunt, vt Saluiæ vncias sex. Rutæ, zinzib. granorum paradisi, ſinnami, florũ rorisimarini, corticũ citri, ana semunciam. Olei laurini vnciam. Spicæ drachmam. Castorei sesquidrachmam. Et in destillato liquore suspendunt moschi & ambræ, vtriusque granum. Hunc illitum capiti prodesse aiunt, etiam odore, paralysin, & apoplexiam

xiam aduertere.

Aqua mirabilis ad pudendorũ abſceſſus, eiuſdem. Ouorum vitellos tres ad duritiem toſtos & minutim inciſos pila contere: aquæ vitæ eminã ſuperinfundes cũ ſcrupulo aluminis, drachmis duabus camphorę, & dimidia æruginis, ſingulis contritis. Macerata aliquãdiu per linteum validè exprimes. Hoc liquore imbuta linamenta ter quatérue per diẽ vlceribus imponãtur, miraberis effectũ.

Aqua pro lauandis partibus paralyticis. Myrrhæ, aloës, ladani, terebinthinæ, caſtorei, ſing. drachmas duas, zedoariæ, galange, cubebarum, nucis moſch. piperis longi, pyretri, ſingulorum drach. tres. Herbæ paralyſis, iuæ arthriticæ, ſtichados Arab. ſaluiæ, ſampſuſchi, mẽtæ, pulegij, centaurij minoris, roſmarini, ſingulorum ſemunciam, Omnia trita infundes in aquæ vitæ deſtillatæ libras duodecim per tres dies: Vt reperi in libro quodã manu ſcripto, ſed fortè nimia eſt aquæ vitæ menſura. Nam ad ſingulas libras eius, ſex drachmę tantùm (cũ ſcrupulo fortè) ſpecierum adduntur.

In Catholicomorbo interdũ fauces & guttur ex prauis deſtillationibus ero-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

duntur, quibus nisi succurratur, sępe ga gareon absumitur, sæpe vsque ad oss. transit corruptio. Itaque purgationes & diuersiones fieri debent, &c. Fit & aqu. ad id mirabilis. Destillatur theriacha in aqua vitæ & aceto per alembicum, aqua exit limpidissima virtutum multarum præcipuè autem valens vbi profundius conduci vis medicamenti debet, si ergo bolum Armenium aut sphragida in ea dissolueris, ac partes erosas tetigeris, & seminaria eius contagionis absumes, & erosionem omnẽ sanabis, Fragastorius libro tertio de contagione.

De aquis destillatis compositis, sed alijs quam cum aqua vitæ.

AQuas quæ ex duabus aut pluribus medicamentis permixtis destillatę sunt, compositas voco. Harum aliæ medicinales sunt, alię odoriferæ, alię cosmeticæ, id est ornandi gratia inuentæ. Sunt quæ simul duo ex his aut etiam omnia præstent. nos vnamquãque tamen ad vnũ genus referemus, in quo scilicet magis excellit. Medecinalium rursus aliæ intra corpus sumuntur, alię extra tantum adhibentur, aliæ vtrobique. Nos

duo

duo tantum capita inſtituemus. Nam licet quædam vtrobique vſurpentur, magis tamen vel intus vel extra.

Nunc earum quæ in corpus ſumũtur quædã ſimpliciores ſunt quas priore loco deſcribemus: ſecundo ex pluribus cõpoſitas. De aquis vitæ compoſitis, vbi ſpecies in aqua vitæ ſimplici macerantur, ſeparatim ſcripſimus. Hîc reliquas vt dixi, & quas caponum aquas vocant ponemus, & vnam cum medicamentis aliquot in ſanguine porci infuſis.

In vino macerari & poſtea deſtillari, de iis præcipuè herbis & medicamentis inſtitutum videtur, quę per ſe parum ſucci habent, vt ſaluia betonica, meliſſa, abſynthium, &c. quæ inſuper odorem ſuũ attrahẽte illum ac imbibente vino, nec ob tenuitatem diſsipetur, ita firmius retinent. Dicemus autem hic etiam de quibuſdã in vino macerandis, ſed recentibus. Nã ſupra de aridis in vino alióue liquore maceratis atque ita deſtillatis egimus.

Betonica, vulgò dicta [eerenbrenſz,] in vino per dies aliquot maceratur, & ſimiliter meliſſa. Vires nimirum eædem ſunt, ſed efficaciores tenuioreſque, quæ herbis ipſis per ſe.

Melissa id est citraria (inquit Lullus) ponatur in vino ad destillandū. Huius vini cochlear bibatur à ieiuno. Intellectum & ingeniū acuit, memoriā auget. Cui lingua impeditur, is linteum hoc vino madidum linguæ imponat, & rectè loquetur, nisi balbutiat naturaliter. Epilepticus cū pauca theriacha ieiunus bibat, & perfectè curabitur. Curat anhelitū fœtentem, & aufert dolorem dentium. Carnes vel pisces in eo positi nō putrescunt, & seruari possunt quādiu libuerit. Vino corrupto infusum, id restituit. Calculos frangit, vrinā & menses prouocat. Valet cōtra iliacos & renū dolores. Cōtra scrophulas bibi debet, & amplastrū ex herba fieri. A ieiuno pota rumpit omnes internos & latētes abscessus. Sanat oēs punctiones, quæ ad cor aut latera feruntur. Omnibus vermiū intra corpus generib. aduersatur. Omnes denique corporis tū viui tū mortui corruptiōes tollit, & omnia quę tangit sanat, seruátque in bona sanitate & bona virtute. Spirit⁹ exhilarat, omnibus mēbris cōfert, & sanat omnia genera guttarū frigidarum. Neruos super oīa confortat. Vtilissimū est contra scabiem ex frigore generatā. Visum bibentis acuit: caliginem & la-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

chrymas & ſuperfluos humores oculorum tollit. Pectori ſalubre, concoctioni vtile cõtra malos humores quibus impeditur. Cũ bono vino potũ, appetitũ ciet. Labes, lẽticulas ſiue maculas faciei inde ablutæ abſtergit. Quod ſi adiecto pauco balſamo facies lauẽt, bonitas coloris efficitur. Gingiuas curat. Odor eius occidit omnes muſcas & vermes. Hydropẽ ſanat cuius cauſa eſt frigida, & cholerã ſuperfluã, potu & ablutione. Omne genus vulnerum vtiliter eo abluitur, & ſic ab omni putrefactione præſeruatur. Omnia febriũ genera ſanat, maximè quartanas. Sancti lazari morbus huius vini potu creſcere prohibetur. Prodeſt etiam iis quorum imminutũ eſt cerebrum. & phreneticis. Item ſi quis caſu ederit araneam & ſtatim hoc vinũ ſuperbiberit, veneno lædi non poteſt, Hęc Lullus, Meliſſa contuſa in vino per noctem maceratur. Deſtillatam hanc aquam quotidie potam vel (&) in ore retentam apoplecticos ſanare aiunt. Item comitiales, hydropen, quartanam, alióſque varios ex bile atra aut pituita affectus. Datur etiã ad vuluæ ſtrangulationem & dolorem dentium, Remaclus F.

Aqua centaurij minoris, auro comparanda

randa. R. Gentianæ partẽ vnam, centaurij partes duas. Trita & quinque diebus in vino macerata destillato. Hæc aqua mane & vesperi pota præseruat corpus ab omni morborũ genere omnia apostemata excludit, bonum colorem facit. Pestilentiæ resistit. phthisicos sanat, stomachum repletum inanit, calculũ in renibus frãgit, aquosos splenis humores separat. menses promouet, si nouem diebus quotidie mane bibatur, & vterũ expurgat. Item purgat omnem bilẽ & sanguinem corruptũ. Omnes plagas intra corpus sanat. visum clarificat. Morsus venenosos curat. Ad vulnera quidẽ sananda cẽtaurij etiam puluis imponi debet, Lullus in lib. de aquis. Quidam hodie aridas gentianæ radices in vino macerant, & aquã inde efficacissimam destillant.

Saluię & pulegij partes ęquales ĩ mortario contusas destilla. Hęc aqua calefacit hominem nimis refrigeratũ. Coctã cum castoreo quotiescunq; aliquis biberit ca. (calidã vel eam) per tot dies prolongat vitã eius vsque ad tẽpus statutũ à Deo. Nec põt esse quisquã tãtopere refrigeratus, quin ea pota cũ castoreo nouẽ diebus perfectè sanetur. A ieiuno potare mouet malum ventris, & omnem guttã

& scia

& ſcabiem, & facit bonum ſanguinem, optimum colorē in facie: & ad alia multa prodeſt, ter die pota, Aegidius.

Aqua de iuniperi baccis recētibus vino maceratis deſtillatur. Ego aridas in vino maceraui, vnde liquorem deſtillatum optimum & odoratum habui.

Iridis radices cōtuſæ per duos aut tres dies in vino albo macerantur, & deſtillantur.

Sed quarumuis herbarum radices quę in vſu medico ſunt aut eſſe poſſunt, conciſę minutius & dies aliquot in vino maceratę, aquam reddunt eiuſdem facultatis, ſed tenuioris, & cętera. Minus autem vini affundi debet recentibus radicibus, quàm aridis: & fortè illis etiam minus, quæ aut refrigerare debent, aut modicè calefacere: quare eaſdem recētes potius quàm aridas deſtillabimus, vt pauciore vino indigeant: aut ſi recentes deſint, in aqua potius macerabimus aridas, aut in alio quopiam liquore idoneo, aceto interdum, præſertim ad vſus extra corpus.

Gualtherus Ryffius radices in vino maceratas deſtillandas enumerat, quæ ſequuntur: Allij, Angelicæ ſatiuæ & aquaticæ, ari, ariſtolochiæ cauæ quā vul-

gò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gò ſic Germani vocant.aſari, biſtortæ bryonię, carlinę, dracũculi, eryngij, hibſci, hirundinariæ, iridis, inulæ, lapathi liliorũ, mei ſeu dauci cretici, pęoniæ, paſtinacarũ, petaſitæ, peucedani, pimpinellæ ſeu potius ſaxifragiæ: polygonati, pyretri, raphani communis & ſylueſtris, rapórum rubię, ſatirij, ſcrophulariæ maioris, ſymphyti maioris, valerianæ. Hic diſuas ſingulis facultates adſcribit integrum librum facit, cùm tamen alias vires nõ adferat, quam quæ remediis ipſis ſimplicibus etiam ante deſtillationẽ attribuuntur, quod vno verbo ipſum ab initio monuiſſe ſatis fuerat. Et ſanè miror cũ tantò ſtudio libros tranſcripſerit, & ſua omnibus modis ad magnitudinẽ augere conatus ſit, cur alias plurimas radices omiſerit, imò potius cur nõ omnes quæ in vllo ſunt medicorum vſu enumerauerit cum ſuis ſingulas repetitis facultatibus, quod quidem ne faceret nõn voluntatem ei, ſed memoriam feſtinatione impeditam defuiſſe puto.

Raphanum ſylueſtrẽ quẽ vulgò maiorẽ vocant, in vino per aliquot dies maceratũ minutatim conciſum, efficacem ſtillatitium liquorẽ reddere crediderim. facilè enim acrimoniã ſuam deponit in

liquo

liquores in quibus maceratur, ita vt etiã dulces quædã radices, vt pastinacę, simul cum eo in aceto maceratæ, acriores euadant, raphani verò segmenta suam acrimoniã exuant. Aduersus calculos quidẽ in aceto macerari poterit, vnà cũ apij radice & aniso, &c. & destillari in cinerib⁹.

Pyretri radix recens (vel etiam arida) contrita & in vino macerata destillatur: vel etiam, ad dentiũ dolores & apophlegmatismos, in aceto siue recenti siue destillato, vt docet Ryffius.

Aqua vtilis aduersus dentium putredinẽ. Radices pyretri tenuissimè contritas cum vino generosissimo misce: & fac mixturam quæ sit similis aquæ vitæ cõpositæ. hanc per alembicum destillabis. Vsus tempore cochlear plenũ gustabis, ore continebis, mane vel quando volueris, nam breui senties remedium. Sanat dentes infirmos, corruptos, cõcauos: eosdem purgat & clarificat: Et ad omnẽ putredinem siue immunditiam oris extrahendam, & per sputum excreãdam prodest. Innominatus.

Aqua ad epilepsiã, cuius duo vel tria cochlearia in ipso paroxysmo dari debẽt ab amico nuperrimè nobis communicata. Aquam angelicæ, quam in vino optimo

mo per triduum pręmacerare poteris, & aquam lauendulæ pari portione miſce & da patienti.

De vino & lacte ſimul deſtillatis, ſcriptum eſt ſupra in ſimplicibus aquis ex animalibus.

Aquæ compoſitæ quædam, vel ex remediis per ſe, vel cum aqua fontana deſtillandis, ex Rogerij tractatu 4. cap. 6.

Aqua extracta è foliis hyſſopi, leuiſtici, ſatureiæ, praſsij, inula, & floribus iridis, & trifolij illius quod multos flores gerit ad magnitudinē nucis gallæ, cuius flores ſi ſugantur ſuccũ dulcē reddũt. Humores phlegmaticos thoracis diſſoluit, ſputum attenuat, promouet & incidit.

Aqua deſtillata ex gũmi Arabico, tragaçantha alba, glycyrrhiza, violis, maluis, omnibus in aquã infuſis & deſtillatis, caliditatem pectoris reprimit, & ſiccitatem emendat.

Aqua foliorum plãtaginis, quinqueruiæ, tormentillæ & roſarum, ſi bibatur cũ vino calido, pectoris vulnera ex cauſa calida conſolidat, & dyſcraſiam calidam alterat.

Aqua extracta è foliis vel floribꝰ iaceę albæ vel nigræ, verbaſco, roſis, ſauina, lappa inuerſa, intēperiem thoracis frigidam

dam emendat, phlegmaticos humores consumit,& vulnera thoracis ex frigida causa consolidat. Aqua destillata è mẽta, betonica, melissa, balsamita, satureia, saluia, serpillo, polio, puleio regali, hasta regia, ex foliis singulorum, capitis & stomachi infirmitati ex causa frigida medetur: fluxum ventris eadem ex causa sistit; concoctionem iuuat.

Aqua è floribus violarum & maluarum alterat & laxat.

De aquis virtutum siue Aureis, & aliis quibusdam compositis ex pluribus remediis, cum vino destillatis.

AQuæ virtutum, quas Germani aureas nominant, omnes destillantur aromatibus & herbis odoratis,(pręcipuè saluia, quæ tanquam basis in hisce aquis cõpositis videtur,) per dies aliquot prius in vinũ infusis,& in vsu frequẽtiore sunt foris adhibitæ, quã intra corpus sumptę: præcipuè ad spiritus suo odore confortãdos,& cõtra capitis dolores,&c. Sunt qui simpliciter in vino infundi iubeant, alij vase optimè obturato (quidam in lage-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

na ſtanea)poſito in cella vinaria, in fimo equino in Balneo Mariæ, in Sole, in paleis aut ſtramēto conciſo, in calce cui aqua pluuialis aſpergatur in lagena.

Aquas virtutū Gualtherus Ryffius in ſuo deſtillationum libro cōplures cum aqua ardente compoſitas deſcribit, pauciores verò aromatibus & cæteris ſpeciebus in vino maceratis, quæ tamen præferendæ videntur, vbi vitia leuiora ſunt, & corpora ſicciora, & minori caliditate indigēt. Sumptu quoque & tēpore minore fiunt. Et licet in his quoque aquā triplicem colligere, viribus differētem, ex quibus mediū præcipuè probarim. Nam aqua vitæ purior circa initiū deſtillationis fluit, circa finem aquoſior. Ex aromatibus verò & gummis, prius dilutiores partes aſcendūt, calidiores & ſicciores ſequūtur, quod vel color magis magisque ad ruffum vergēs declarat. Poſtremæ v ſtilaginē olēt, & guſtu inſuauiores ſunt. Sed extra corpus efficaciter adhibētur &c. Verùm triplex melius colligitur ex aromatibus & ſpeciebus ſiccis tantum non in vino, ſed aqua ardenti quæ nihil amplius in phlegmatis habet rectificatis, in quibus ſimiliter mediā elegerim.

Aquis virtutum, aliqui etiam ſemin

odor

odorata diuretica admiſcent,& fœnicu-
um, violas, petroſelinũ, ſaxifragã, thus,
maſtichen, pomũ arautiũ: præter aroma-
a & herbas odoratas, ſaluiã, coſtũ, rutã,
brotonũ, ſerpillũ, lilium conualliũ, Ta-
is Arnoldo cuidã Pariſienſi adſcribitur.
¶ Omninò in aromatum tum ſpecie-
bus, tum numero & pōdere varietas eſt.
unt qui ad diuerſa aromata, vt caryo-
hyl. nucem moſc. cinnamũ: ſingu. ſemũ
iam: (quibus aliis addũt zedoariæ, galã-
æ, piperis longi, granorũ paradiſi., ſin-
ul. drachmas duas) ſaluiæ & lauendulæ
antùm addant, vt coniunctum pondus
rum æquet pondus aromatum, &c.
Huius aquæ tres aut quatuor guttas
ino quod in prandio & cœna bibitur,
miſceri conſulunt: aut mane & veſperi
ũ modico vino ſeorſim bibi. Hæc aqua
iunt) viſum clarificat, cerebrum & in-
enij bonitatem confirmat. Paralyſin
molitur. Faciem candidam & nitidam
eddit, cutem abſtergit: & alia plurima
ræſtat.

Aliqui menſe Maio vel Iunio, quum
aluia & lauendula in vigore, ſunt huius
imidiũ, (vncias ſex) illius duplum acci-
iunt, & minutatim concidunt. Addunt
aryophyl. zinzibe. nucis moſcatæ. ma-

cis,granorum paradiſi,cinnami,zedoa
galangæ,roriſmarini,ſingulorũ ſemun
ciam conterunt , vino infuſa deſtillan
Hæc aqua (inquiunt) poſt tertium ann
melior eſt quàm initio. Vires habet ea
dem omnes quas ſupra ſingulatim circ
ter viginti in alia aqua virtutum enum
rauimus. Deſcriptionis huius Iudæu
quẽdam authorem faciunt,qui vires h
omnes attribuat.

Aqua mirabilis & multæ virtutis.C
ryophyllatæ,zinzib. roriſmarini part
æquales ponantur in generoſo vino p
octo dies, & poſtea deſtillentur vt aqu
vitæ.Prodeſt dolenti pectori, ſtomach
debili,dolorib.& tortionibus ventris.
Vermes in corpore & inteſtinis inte
imit.Si quis obeſior attenuari cupit, h
bibat:& ſi quis macilentus habitum m
liorem deſiderat,cum ſaccharo bibat.

Aqua virtutum. Saluiam,lauendulan
roriſmarinũ, carui , & aromata diuerſ
conciſa aut trita in optimo vino in lag
nam ſtanneam infuſo macerabis : quar
obrues calce viua per dies xiij.& calci
quam pluuialem aſperges, poſtea deſti
labis inſtar aquæ roſaceæ.Hac aqua ma
didum linteum fronti & ſyncipiti in ca
pitis dolore impones.

Ali

Alia bona & nobilis, Saluiæ libr. 1.ſ. Nucis myriſticæ, zinzi. caryophyllorũ, granorum Paradiſi, Cinnamomi, ana unciam. ſ. putreſiant in vino præſtantiſſimo, more ſolito. Tum ſpecies conterantur & deſtilletur totum.

Sunt qui præterea addant, florum borraginis, roſarum rubearum, corticis citri, ligni aloës, ſingulorum vnciã ſemis. & in optimo vino (cuius pondus ſextuplex ſit ad reliqua) ꝑ tredecim dies macerentur: deinde vino colato ſpecies diligẽter conterant in pila lapidea, iterũmque admiſceant vino, & vel mox deſtillent, vel adhuc dies aliquot relinquãt. Aliqui etiam in vas recipiens deſtillantem aquam ſaluiæ recentis, (malim aridæ) ſemunciam ponunt. Facultates eius hę prædicantur. 1. Carnem omnem, piſces & cibaria reliqua, quibus aſpergitur, ab omni corruptione integra cum odore ſaporeque ſuo conſeruat. . Omnia vinorum vitia emendat, vt cum turbantur, pendula ſunt aut ſitum olent. alitérue corrumpuntur, ſi modicum eius vino inſtilletur, ita ſaporem & colorem recuperant. alia intra ſeptem dies, alia intra vnum, neque amplius deinde corrumpuntur, neque medicata ſentiuntur. 3 Aromatibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aſperſa vim eorum cõſeruat & odorem. 4. Abſceſſus interaneos rumpit, & antequam ſuppurentur per inferiora expurgat. 5. Abſceſſus extrinſecus ſimiliter ſi illinatur aperit, & afluere facit, demum ſanat. 6. Vitia oculorum curat, vt lippitudines tum fluidas tum ſiccas, & puſtulas & maculas, aut albugines ſeu pterygia, ſi modicè cum penna inſtilletur. 7. Quicquid præter naturam in facie ſub oculis excreſcit, & lepræ incipientis ſuſpicionem facit, illita hac aqua per pennam ſanatur. 8. Pota affectus omnes interaneos curat. 9. Item vitia iecoris, ſplenis, inteſtinorum, ventriculi. Omnes malos humores ex cruditate in ventriculo natos, tollit. 10. Argentum viuum ab argento verò ſeparat. 11. Vulnera quæuis ſi illinatur percurat: item plagas & ictus & ortos inde tumores. 12. Hydropem pota & illita depellit: item auriginem. 13. Cerebro (craneo) illita, guttam ex catarrho cerebri naſcentem emendat. Illita & pota capitis dolores aufert. 14. Oris vitia emendat, ſi quis per noctem in eo retinere poſſit. 15. Ozænis & fœtori narium & catarrho medetur, ſi quis intra nares aliquandiu retinendo tolleret. 16. Dentium malis illita ſuccurrit. 17. Cordis affectus ſanat,

nat, & pectus cùm ſiccius vel humidius iuſtò fuerit, aut tuſsi aut anhelatione ægrum, & cæt. 18. Memoriam auget & obliuionem tollit in homine, qui ſæpius per interualla vel guttam inde hauſerit. 19. Furfures, porriginem, ſcabiem, vlcera, poſtulas & ſi quid aliud impurum cutim infeſtat, aut etiam interiora corporis abſtergit, & venena exigit, illita & pota. 20. Illita faciei vtcunque modicè colorem nitoremque iuuenilem conſernat, vt vel octogenarius, vix paucos ſupra triginta annos natus videatur. 21. Omnem lepram incipientem auertit. Hęc ex libro quodam manu ſcripto Germanicè ſine authore. 22. Exhilarat, & iracundiam remittit. Et aduerſus peſtillentiam commendatur. Attribuuntur autem ab aliis iidem aut ſimiles effectus etiam aliis aquis virtutum: aut aquis vitæ potius compoſitis, quæ deſtillantur ex aromatibus & herbis odoratis, & c. in aqua ardente optima maceratis, & fere etiam Aquæ ardenti ſimplici.

Alia aqua virtutum. Saluiæ nobilis vnciæ decem, lauendulæ herbę (aliàs florum) vnciæ duæ: rutæ, zinzib. caryophyllor. granorum paradiſi, nucis moſc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſingulorum vncia, cinnamomi ſemun-
cia, Galangæ, piperis longi, vtriuſque
drachmę duæ. Spicę, citrij caſtorei, ligni
aloës, granorum paradiſi, ſingulorum
drachma. Hæc omnia cõtrita in vaſe ſtã-
neo cum libra olei laurini, & ſeſquimen
ſura vini generoſi, per dies nouem aut
tredecim ſeruentur: & ter aut quater in-
terim agitãdo miſceantur, poſtremò de-
ſtillentur. Alij non oleum laurinum,
ſed baccarum lauri vnciam addũt, & ru-
tæ tantundẽ, & macis drachmam. Vires
ei eaſdem omnes attribuũt, quas & pro-
ximè præcedẽti adſcripſimus circiter vi-
ginti. Alij eandem aut ſimilem nõ cum
vino, ſed cum aqua ardente parant.

Aqua vitæ qualis Conſtantinopoli fit
in aula Imperatoris, vt idem liber manu
ſcriptus habet. Caryophyllorum nu-
cis moſch. zinz. coriandri, galangæ, pi-
peris longi, granorum iuniperi, arantio
rum, ſaluiæ, baſilici, roſmarini, amaraci,
menthæ, lactucæ, foliorum lauri, pule-
gij, gentianæ, florum ſambuci, roſarum
alb. ſpicæ nardi, ligni aloës, cardamomi,
cinnamomi, artemiſiæ, ſingulorum par-
tes æquales: malum punicum, ficus duas,
paſſulas, amygdala, dactylos, de ſingulis
parum. His tritis admiſce partem mellis,
& ſac

& sacchari. Omnia in generoso vino per quinque dies macerentur, ac destillētur. Est autem optimus qui primus effluit liquor, alter infirmior, tertius infirmissimus. Quod in fundo simile vnguēto relinquitur, vtile est ad multos affectus frigidos. Primus liquor remedio est ad omnes maculas oculorum, rubore & sanguinem (concretum.) Ventriculum confirmat, animum exhilarat, guttæ medetur, febri, tussi, vtero, & tineę capitis, bonum denique colorem conciliat.

Aquas vitæ aliquot Vlstadius describit, plures quidem cum aqua ardente cōpositas: cum vino autem ternas, capitibus 46. 49. & 55.

Petrus Andreas Matthæolus Senensis morbum suum Italicum sanguineū cholericumq́ue recenter contractum curare docet aqua philosophica, vt ipse vocat (codicis Basileæ olim excusi folio 70.) cōposita (ex diuersis medicamentis, succis, syrupis & vino, per octo dies simul maceratis.) ac destillata in vase vitreo per balneum feruentis aquæ, cui arenæ quantitas sit commixta. Excipit autem duplicem aquam, primā clarā, secundam rubētiorem. Deinde ad pituitosum vel melācholicū morbū Italicum, aliā com-

positionem subiūgit similiter destillandam. Quòd si efficacius, inquit, in atram bilē remediū desideraueris, tres aut quatuor angues longos, nigros, excoriatos exēteratósque tum multo sale, temporis aliquo spatio, tum aceto perfricatos, vt vnà colliquescant, addere poteris: nam hoc solùm morbo Italico sed lepræ multisq; aliis ægritudinibus, quas nunc prętermittendas duximus, maximè confert. Sed compositionem istarum aquarum & vsum apud ipsum authorem leget qui voluerit. Ipse quidem se quosdam decimo potu curasse ait: alios longiori tempore, in quibus grauior erat morbus.

Io. Almenar libri de curandi morbi Gallici ratione capite quarto: Humoribus, inquit, euacuatis, procuranda est membrorū alteratio: pro qua intētione fiat balneum siue stufa cū aqua dulci, in qua buli. antmalua, bismalua melilotus, chamæmelū, rosæ, lapathū, fumaria postridie post purgationem. Et quū incipit sudare æger, accipiat infra scriptā aquā. ℞. radicis althęæ, fumi terræ, lapathi, inulæ, singulorū selibram. minutim incisa pone ī quatuor libris vini maluatici per diem & noctem, deinde addatur theriacę ætatis decem annorū aut amplius sescun

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cia. destillatæ huius aquæ accipiantur vnciæ tres cum vnciis duabus aquę buglossæ in principio, vt dictū est. Et ista stufa reiteretur omnibus sex diebus transactis aut septē bibendo istā aquā, quæ est optima & singularis, & in hoc morbo magnum secretum, & vltimum est cauteriū.

Aqua ad asthma certi remedij. Calaminthæ, hyssopi, adianti, marrubij, scabiosæ, tussilaginis, singu. manipulus. Aristolochię rotundæ vncia. Ireos sescuncia. Sem. vrticę tantundem. Radicum fœniculi, petroselini, vtrarūque vnciæ duę. Lilij cœlestis vnciæ tres. Inulæ campanę selibra. Sem. sinapis, nasturtij, vtriusque sescuncia. Costi drachmæ quinque. Spicæ drachmæ decem. Baccarum lauri vnciæ quatuor. Nigellæ, sescuncia. Omnia tenuiter trita per dies sex relinquantur in vini albi sex mensuris infusa, deinde lento igne destillētur. Propinabis mane vncias ternas. Epiphanius Empiricus.

Aqua ad renum & vesicæ calculos. Asparagi, rusci, apij, fœniculi, petroselini, rubię, sing. semuncia, seminum quinque diureticorum, ligustici, lithospermi, ammeos, raphani, seselis Massiliēsis, dauci, saxifragæ, sin. drachmę tres. Adiāthi, matricariæ, ceterach, scolopendrij, trifolij,

grami

graminis, senecionis (cardaminã intelligo) hepaticæ, sem. peucedani, sing. manipulus. Iridis semuncia. Xylobalsami drachmæ sex. Glycyrrhizæ vnciæ duæ. Quatuor seminum cõmunium frigidorum maiorum mundatorum, sing. semũcia hederæ terrestris, pimpinellæ, singu. manipulus j. ſ. Nucleorum cerasorũ vncia. Spicæ nardi drachmæ tres. Gũmi hederę drachmę sex. Hircini san. præparati vncia. Cinnamomi tantũdem. Trita infusa vini alibi libris denis, aut q. s. destillato. Similis aqua & ad eũdem vsum describitur à Rogerio tractatu 4. ca. 6. sed cum aceto destillata, non cum vino.

Aqua ad calculum Epiphanij empirici. Hyperici, chamædryos, chamæpityos, senecionis, (non erigerontem, sed sisymbrium cardaminẽ intelligit.) graminis quinque folij. scolopendrij, helxines, verbenæ, eupatorij, pulegij, rutæ, singu. manipulus. Quinq; radicũ diureticarũ, acori, inulæ, rubeæ, asari, tamaricis, singulorũ drachmæ tres. Quinque seminũ diureticorũ, saxifragiæ, lithospermi, dauci raphani, petroselini Macedonici, ammeos, marathri, cari, libystici, sing. drachmę duę. Nucleorũ persicorũ drachmæ semis. Quatuor seminũ cõmuniũ frigi-

dorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

dorum maiorum mundatorum de ſingu lis ſeſquidrach. Glycyrrhizæ vnciæ duę. Baccarum iuniperi ſemuncia. Trita hæc biduo in libris quinque vini relinques infuſa, tum deſtillabis igne lento. Propina poſt balneum, vel mane in aurora tepidam, à ſemuncia vſque ad vncias duas.

Aquæ compoſitæ nonnullæ cum aceto deſtillatæ.

DE ipſo aceto deſtillato vide ſupra vbi de aquis in Balneo Mariæ deſtillatis egimus.

Aqua veſicæ calculum comminuens, Epiphanij empirici, Succi ſaxifragiæ libræ duæ. Succi milij Solis, petroſelini, aniſi, ſing. ſelibra. Aceti albi vnciæ octo. Inde deſtillatã aquã ieiuno propinabis.

Aqua irundinum ſic fit. Hirundines iuuenes tritas in puluerem miſce cũ caſtoreo & pauco bono aceto, & deſtilla. Hæc aqua à ieiuno pota eſt vera medicina morbi caduci de quacũq; cauſa proue nientis. Et quamuis homo paſſus fuerit illum morbũ per quinque annos, curabi tur, ſi huius aquæ parũ ſumpſerit per qua tuor dies, & curabitur perfectè. Phrenitin quoque à ieiuno pota curat intra no-

uem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

uem dies. Cerebrũ bonum facit ſupra o-
mnes medicinas: purgat ſtomachũ & pe-
ctus mollificat, neruos confortat, radices
paralyſis eradicat: augmentat naturam,
& refrigeratos calefacit. Item cum hyſo
po cocta (cum hyſſopi decocto malim)
& pota, hydropen ex frigiditate natum
curat, & febres quotidianas. Sed abſtine-
bunt ea grauidæ, ne fœtus in vtero cor-
rumpatur. Cum hyſſopo pota capitis do
lorem arcet: ſomnum facilem præſtat, &
concoctionem & vrinæ (aliàs alui) excre
tionem promouet. Pilos remouet, vbi-
cunque cuti puræ illinitur, ita vt nunquã
renaſcantur, Lullus & Aegidius.

Aqua Rogerij (tractatu 4. ca 6) aduer
ſus obſtructiones hepatis, lienis & matri
cis ex frigida cauſa frãgit etiam lapides
renum & veſicæ. Poteſt autẽ bibi per ſe,
vel cum ſaccharo. R. radicum ruſci, a-
ſparagi, dianthos, ſcolopẽdriæ, ceterach,
politrichi † pentilidiõ, hepaticæ, pulmo-
nariç, graminis ſenecionis, cretani † ſim-
plicis, centaurij, pſylij, ſeminum citrulli,
melonum, cucurbitç, cucumeris. ruſci, a-
ſparagi, apij, petroſelini Mace. fœniculi,
leuiſtici, ammeos, ſileris mõtani, dauci,
ſaxifragiæ milij Solis, xylobalſami, peu
cedani, vel ireos, hederæ arboreæ & ter-
reſt

restris, gummi hederæ, nucleorum cerasorũ, cantharidũm vel cariarborum, lapidis spongię, † plumbũ, sanguinis hirci, aceti albi, (cardui) fullonis se minoris (seminum minorũ forte) cinnamomi, spicę nardi, seminis † acori vsti, vrticæ, trifolij, tribuli marini & campestris, vniuscuiusque quantum libuerit. Ponantur hæc in

amphora A magna amplum habente fundũ & strictum os, quod cooperiatur superius cum argilla B. Itẽ iuxta vsque quantũ libuerit: ponatur caput emboti. Item ligentur & tunc sub amphora prima fiat ignis lẽtus D, ita ne materia ebulliens attingere possit caput emboti. Sic vapor per embotum ad aliã ollam transiens in superiori condensabitur, & in liquorem valdè clarũ & subtilem vertetur, qui in inferiore olla recipitur E, Hęc Rogerius. Quę à librariis corrupta iudicaui, hoc signo † notare volui.

Capo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Caponum aquæ.

CAponum aquæ, vt vocant, propinā-tur ad vires restaurādas, valde debilitatis morbo aut nimia euacuatione, puerperis & senibus ægrotātibus. Solēt autē caponem ipsum in aqua diutissimè coquere, vt caro omnis ab ossibus soluatur: & sic vnà cum iure destillare, vel per se, vel adiectis aliis aquis preciosis, aromatibus, auro, argenteo, gemmis, Caponem aliqui eò magis commendant, quò fuerit annosior: nec iugulant, sed suffocant: nec in aqua bulliendo deplumant, sed plumas manibus extrahunt, & sic exenteratum minutatimq; concisum destillant. Alij non integrum, sed pulpam adimunt. Aqua capi analeptica, & subadstringens. Caponem coques in aqua secundum artem: & addes aquæ rosaceæ libram, conseruæ rosarum, borraginis, buglossi ana vnciam. Corallij vtriusque ana drach. duas. Specierum diarhodon abb. drachmam. Passularum sine nucleis vnciam. Coriandri præp. semunciam.

Fragmenta omnium (gemmarum,) mrgaaritarū, ana vnciam. ſ Destillentur.

Alia. Capus decoquatur cum libra bubulæ ad sufficientem decoctionem: cui addes

addes vini maluatici, aquæ rosarum vtriusque selibram: panis albi, vt imbibatur, vncias tres. Contundes hæc sine carne bubula, & addes species illas quæ sequuntur. Specierum electu, de gemmis, diarhodon abbatis, diamoschu dulcis, sin. drachmam. Diamargaritõ, specierũ cõfectionis contra pestẽ, vtriusque scru. duos, Folia auri puri octo. Misceantur omnia cũ iure, & destillẽtur lento igne.

Sunt qui hãc aquã parent cum croco & cinnamomo, &c. pro puerperis quæ & debiles sunt, & vteri fluxio eis nõ procedit. Propinatur autem vel per se, vel cum saccharo.

Aliqui etiam sine destillatione hunc in modum parãt. Capum vetustissimũ exenteratum & ritè paratum diutissimè decoquunt: pulpam deinde & ossa comminuunt, & in vase stãneo aut vitreo, bene obturato, & in cacabum aqua plenũ bulliẽte imposito, circiter sex horas coquunt, sũt qui aurum adiiciant, vt annulos aut numos aureos.

Aqua quædam cũ capone gallóue aut gallina decoctis simul variis medicamẽtis confortãtibus, describitur apud Guainerium in capite de cura hecticæ: nõ destillanda, sed coquẽda tantum in vase vi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

treo, imposito in cacabo pleno aqua.

Aquæ compositæ, ad varios affectus, intra corpus præcipuè, quarũ quædam ex recentibus adhuc pharmacis & ſucculentis fiunt, aliæ verò infuſæ in plantarum ſuccis aut aquis deſtillatis ſero lactis, aut ſanguine.

AQua ſomnifera, Hyoſcyami vncię duæ. Radicum mandragorę vncia. Opij drachmæ ſex. Gith, ſuccini, vtriuſque drach. duę. Sedi maioris & minoris, nymphææ, lactucæ, ſingul. manipulus. Trita infundantur in libras duas aquæ papaueris, cum vncia j.ſ. ſeminis lolij. per biduum deſtillentur.

Alia ſommifera. R. ſem. lolij libram. Sem. hyoſcyami ſelibram. Sem portulacæ libras duas. Sem. vel rad. mandragoræ vncias tres, halicacabi tantundem. Sigillatim tritis affundes, ſucci fabæ inuerſæ, ſucci rad. vel foliorũ hyoſcyami, vtriuſque libram. Succi foliorũ papau. nigri, aut ſi id deeſt, rubei, librã. I. deſtillati huius liquoris exhibe vnciam. vehemens eſt.

Aqua petralis dicta, tertia Aegidij q̃ petram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

petram seu calculum comminuat. Seminis pimpinellæ, petrocelini, apij, ari, (aliâs caryophylli, sinapis, aro & lappa omissis, item apij, nimirũ herbę & radicis: nam semen prius nominatur) lappæ, mastiches singulorum partes æquales. Bene trita misceãtur cum sanguine lyncis (aliâs hirci, & melius) & pauco aceto affuso relinquantur per dies aliquot in vase bene occluso: tum destillentur. Vtilis est calculosis, qualiscunque fuerit calculus, rubeus, alb9, acutus, planus, quod si calculus fuerit confirmatus, patiens de hac aqua bibat quotidie, sic enim cõminuetur & redigetur in arenam. Hac aqua si semel quotidie lauẽtur capita scabiosa, curãtur, & noui capilli renascuntur, & scabies intra nouẽ dies curabitur. (aliâs & quæuis scabies inde lota curat intra tres vel quatuor dies,) A ieiuno pota, sanguinis & coloris bonitatem facit (supra omnem medicinã) mirificè, neruos roborat, & morbum caducum tollit his die pota. (Aliâs additur, Paralysin exterminat, si nõ sit mortua in membris) Ægidius & Lullus.

Aqua experta in vlceribus renũ & vesicæ per cardinalem Tutellensem. Caudæ equinæ, plantaginis rosarũ rub. gra-

norũ hallicaccabi, radicum althæę, glycyrrhizę, rasa singulorũ vncia. Iuiubarũ sebesten vtrorumque drachmæ sex. Boli armeni semuncia. Quatuor seminũ cõmunium frig. maiorum mundatorum sing. drachmæ tres. Sem. papaueris albi drachmæ sex. Cytoniorum semũcia. Seri caprini libræ sex. Relinquantur per duos dies in infusiõe, postea destillẽtur. Propinabis ieiuno vncias quatuor tepidas, quandiu durauerit. Epiphanius empiricus.

Aqua alia composita, secunda inter Aegidij aquas: legitur etiã in libro Lulli de aquis. Ruta, satyrium cum manibus & testiculis, chelidonia, (aliâs, Ructa, agrimonia, satyrion, chelidoni.) saccharũ (aliâs tutia) & lapis calaminaris, æquali singula pondere contrita destillentur igne lento. Hęc aqua multis viribus pollet. Nullus oculorum dolor tam improbus est, qui non huic remedio cedat. Pota venenum omne pellit, aut cum cibo sumpta. Sic enim venenum vomitu reddit. Hydropicis medetur, stomachum ab omnibus prauis humoribus expurgat. Ignem sacrum vno die extinguit si stuppa canabis in ea intincta superponatur. Valet etiam in igne

nigra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nigræ diſpoſitionis exterius candido. vel (vt Germanicus quidã liber habet) contra internum calorem ignis: nam ſi rubedo foris appareat, nullo modo emplaſtrum imponi conueniet. Cancrum curat admixta aloë,& ſtuppa canabis in eam intincta emplaſtri modo impoſita, bis in die.

Aqua compoſita, prima inter Aegidij aquas. Hyſopi, pulegij, caryophillatæ, cichorij, ſingulorum drachma. Contrita deſtillentur. Poſtea accipe tutiæ petroſelini Alexandrini, rutæ, zedoariæ, aloës & lapidis calaminaris, ſingulorũ drachmam. Contrita decoques in prædicta aqua ad cõſumptionem tertiæ partis, & liquorem panno colatũ ſeruabis in vaſe vitreo diligenter obſtructo per dies nouẽ (aliâs quadraginta.) Poſtea detur in potu quotidie mane ante diem (aliâs per decem dies) ægro ieiuno. Prodeſt autem contra morbum caducum, ſi ſex horis poſtea qui ſumpſit ieiunare pergat. Et ſanè efficaciſsimum eſt remediũ. Omnem neruorũ reſolutionem ſanat, & membra corroborat. Cum caſtoreo pota valet contra omnẽ guttam, quæ nondum radices egit in membris. Nouem continuis diebus à ieiuno pota fugat o-

mnem febrim ex quacunq; materia prouenientem, (si per nouem dies quotidie manè bibatur.) Est etiam vtilissima hæc aqua ad abluendum vulnera in quibus nerui dissecti sunt.

Alia Aegidij numero nona, aliqui duplicẽ vocant. Seminis apij, sem. papaueris albi, apij. zinzib. (aliâs, Sem. apij, papaueris albi, sacchari, caryophil.) singulorum æquale pondus. Tritis in mortario adde aquam conseruatiuam (hoc est ex petroselino destillatã) & destilla. Hoc summum est tussis remedium, & malè affecti pectoris, si quis ieiunus eam frigidam biberit, & vesperi quàm poterit calidissimam. Cum castoreo calida pota valet contra apoplexiam & membra paralytica sanat, modo paralysis non sit mortua in mẽbris. Somnum & quietem facilem conciliat: membra omnia exhilarat: prauos humores pellit, & caput ac cerebrum confirmat.

Alia inter Aegidij aquas numero sext. Gladioli, hyssopi, sauinę, abrotoni (aliâs seminis abrotoni, omissa sauina, nõ placet.) singulorũ æquas partes, simul tere, & per dies aliquot relinque, tũ destilla. Hæc aqua ꝑ quã efficax est. Resistit omnibus febrib⁹ tũ calidis tũ frigidis. Men-

ses prouocat, si modo ter bibatur; sed noxia foret prægnãti, & fœtũ perderet. Restringit fluxum sanguinis & vẽtris, (ego sanguinem ab ea vndecunq; cieri potius quã sisti dixerim: alius codex, nihil quã ventris fluxum ab ea sisti, habet.) & stomachũ purgat à malis humoribus. Vermes interimit à ieiuno pota, & omnem dolorẽ curat: cum castoreo paralysin sanat, si quotidie quã calidissima bibatur, intra tres dies. Eandem descriptionem reperio in libello Lulli de aquis.

Aqua contra pestem, &c. ex sanguine maiadis, id est verris castrati, ex libro quodam Germanico manu scripto.

MAialẽ vndiquaque ruffum & boni habit⁹ iugulato sanguinẽ olla recens exceptũ, bacillo de iunipero rubra diu agitato, & agitãdo collectũ sanguinis grumũ abiicito. Tum ramẽta eiusdẽ iuniperi immites, & baccas de iunipero rubra similiter circiter vigintiquinque. His addes parum agrimoniæ, rutę, phu, scabiosæ, veronicæ vulgò sic dictæ, pimpinellæ, cichorij, pulegij, singu. manipulum. Quòd si sanguinis mensura sextarios tres excesserit, adiicies theriacæ vn-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cias duas: sin minor fuerit, pro portione sanguinis theriacę modum minues. Debent autem omnia pręparata in promptu esse, vt sanguini adhuc calenti impónantur. Permixtis omnibus liquorem stillatitium elicito, quem diligenter seruatũ in vitreo vase dies octo insolabis. quod semel quodãnis facies: durat enim circiter viginti annos. Hunc liquorem experiẽtia constat egregiè prodesse aduersus pestem, apostemata capitis & laterum seu costarum, iecoris & pulmonis morbos, lienis inflationem, sanguinem corruptum, febrim, tumores, cordis tremorem, hidropem, calores præter naturam, malos humores, & imprimis aduersus venena & pestillẽtem febrim. Bibet autem æger quocũque ex prædictis morbis correptus, lingulę mẽsuram, vel quatuor aut quinque guttas, & vt insuper sudet curabis.

De *purgantibus medicamentis compositis destillatis.*

AQuæ compositæ dicendæ sunt etiã illæ quæ ex medicamentis compositis, in vino, aqua ardente, alióue liquore maceratis, destillantur. Aromaticæ quædam compositiones, ad cordis & spirituũ vires instaurandas aquis caponum

paran

parandis per destillationē, vt supra dixi, miscentur: Item aquis ardētibus, seu potius quintæ essentiæ vini aduersus pestē & venena, vt supra docuimus. Sed & purgātia medicamēta electuaria præcipuè, in quibus diacrydium & alia vehementia & stomacho inimica recipiuntur, liquoribus admixta, pręcipuè cū aqua ardente rectificata, aut cū vino, (fortassis etiam cum vino & lacte, aut lacte seróue seorsim, in calidiorib. naturis & morbis, rectè fieret,) & aliquādiu in infusione relicta, artificiose destillantur, vt propinentur iis qui vel delicati sunt & diuites, vel nimium viribus exausti, aut stomacho ad reliqua pharmacha abhorrente. Quod & Lullus vehementer laudat, & empirici quidam nobis cogniti cum gloria vsurparunt. Noui ego quendam qui electuarium hamech & quòd de succo rosarū cognominatur, præcipuè destillabat: & exceptum liquorem per se propinabat imbecilioribus, robustioribus verò electuarij aliquid miscebat, ita se sine omni molestia ægros purgare inquiens. ¶ Cum elleboro aqua fit quæ iuuentutem instaurat: talem apud patrem meum vidi. Sed huiusmodi aquæ diuexant corpora, & fuccatam iuuētutis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

imaginem præstant, Cardanus.

Aurum potabile.

DE auro potabili, qui volet, legere poterit multa in lib. Philippi Vlstadij, quem Cœlũ philosophorũ inscribit, & in libro Lulli de quinta essentia. Inesse quidem vim auro, quæ ab eo ignito extinctoq́ue in aqua, emanet, argumẽto est, quòd aqua in qua extincta fuerit massa ferri, vel auri, vel argẽti, aduersus aconitũ venenũ commendatur à Nicandro: videtur enim de aqua intelligendum, in qua hæc metalla extingui debeant, cum nullũ alium liquorem nominet. Ferrum, inquit, ignitum, extinguas aut ferri scoriam, aut aurum ignitũ aut argẽtum, in turpida potione intinguas. Vbi interpres, Ferrum (inquit) in aqua extingue, & bibe. Et paulò post, Scoriã ferri in melle extingue & bibe apobamma, sic vocans liquorẽ in quo aliquid extinctũ est. Dioscorides in vino extingui iubet (vt & Auicẽna habet & Aegineta nec nõ Aetius, qui & molarem lapidem ita extinctum conferre addit, & vinum bibendũ esse calidum) his verbis, Et ferri scoria, aut ferrum ipsum, aut aurũ, aut argentum candens vino extinctum, si is liquor bibatur. Et sané vinum plus vi-

rium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rium auri candẽtis quàm aqua recipere posse videtur. Aquam cùm aliquãdo gustarem, in qua sæpius extinctum erat aurum, nullam in eo qualitatem odoris saporisue mutati deprehendere potui. Rursus aquam ardentem, præsertim ad quintam essentiã redactam, amplius vino viriũ auri attrahere credibile est: magisq; si aurum in tenuissimas diductum laminas fuerit, maximè verò si in calcẽ redactũ. Sed hæc omnia superabit, quod ex auro redditũ fuerit oleum. Simpliciter verò decocti auri, vt in iure caponis, vim planè nullã esse, nisi quid ipsa persuasio potest, crediderim cum plerisque omnibus eruditis. De auri facultatibus vide Auicen. lib. 2. cap. 78. Sed quoniam purissimũ ad remedia deligendũ est, adscribam hic Plinij verba ex lib. 33. circa finẽ capi. 4. de auri purgatione. Torretur aurum cũ salis grumo pondere triplici misso: & rursum cũ duabus salis portionibus, & vna lapidis, quẽ chiston vocãt: ita virus tradit rebus vnà crematis in fictili vase: ipsum purũ & incorruptum. Ego Pliniũ hoc loco non rectè schistum lapidem pro schisto alumine accepisse coniicio, nam & alibi, (lib. 35. cap. 15.) aurum à lumine nigro purgari ipse scribit.

Exce

Excellit autem inter aluminis genera quod schiſtum vocatur. Quin & ratio à viribus ſumpta magis pro alumine facit: nã & ſale per ſe purgari dicit aurũ, & ſchiſto addito. atqui alumẽ ad ſalis effectus, magis quàm lapis ſchiſtos accedit, cui veteres nullam aliam vim tribuunt niſi quã cum hæmatite (cui cõgener eſt) communem habet, nempe ſanguinis ſiſtendi. Alumẽ verò ad purgationem metallorũ etiam in aqua forti, vt vocãt, aſſumitur. Excuſari tamen Plinius poteſt, quòd lapidis nomen communis apud eum ſit; nam & argentum viuum, & metallica multa lapides nominat: quare etiã alumen ſchiſtõ, lapidem ſchiſton, appellare potuit. Nõ debuit tamẽ hoc facere propter differentiã illius qui propriè lapis ſchiſtus vocatur. Eodem in loco Plinij poſt verba iam recitata, mox ſubiicitur. Reliquus cinis (ſalis ſcilicet quo cũ vna cremato purgatum eſt aurum, vel duarũ ſalis partiũ, ſchiſti verò vnius) ſeruatus in fictili & ex aqua illitus, lichenas in facie ſanat, lomento eum conuenit ablui. fiſtulas etiam ſanat, & quæ vocantur hæmorrhoides. Quòd ſi trito ſpuma adiiciatur, putria vlcera & tetri odoris emẽdat. Ex melle verò decoctũ cum

melan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

melanthio,& illitum vmbilico, leuiter ſoluit aluum. Verrucas curari eo Mar. Varro author eſt. Hic in prioribus verbis, cinis ſeruatus & illit⁹, nemo dubitare poteſt quin de cinere loquatur. ſequẽtia verò decoctum & illitum, ad aurum ipſum videntur pertinere. Sed meo quidem iudicio legendum fuerit decoctus & illitus, idem nimirum cinis, vt & ſermonis conſequẽtia & ipſa remediorũ ratio poſtulat. Nam & ſalis vſus apud medicos (Dioſcoridem & alios) eſt ad lichenas ſiue impetigines, ad excreſcẽtias omnes eryſipelata & herpetes: & cũ melle roſti ad phagedænas, &c. Puerorum verrucas noſtri ſale & fuligine perfricant. Et alumen apud Plinium putreſcẽtia vlcera compeſcit, cum adipe: phagedęnas vlcerũ ex aceto, aut cum galla pari pondere cremata: cum ſalis duabus partibus (qua proportione etiam ad auri purgationem miſcetur) vitia quæ ſerpũt. Porrò ſpumę nomine Plinius haloſachnem intelligit vt etiam 31.7. In hunc locum nihil obſeruatũ inuenio ab Hermolao aut Gelenio. ¶ Cæterum vt alumine aurum purgatur, ſic etiam miſy, teſte ſimiliter Plinio 34.12. & alia ratione cum argento viuo, vide Pliniũ 33.6. Vt purgetur

tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tur cum plumbo coquitur, Idem 33.3. Alium eiusdem purgandi modum Cardanus lib.6. de subtilitate describit.

Aurum potabile, Recipe mel & fauos de examine apum nouellarũ: cui miscebis ambram griseam, sperma ceti, agallochum, piper lõgum, caryophyllos, nucẽ moschatã: sandalos & aurũ purũ. Hęc in fimo equino per dies triginta relinquens. Postea destillabis per alembicum in Balneo, deinde materiam relictã conteres (læuigando super lapide nimirũ,) & aquam destillatam denuò ei superinfundes, & iterũ destillabis in cineribus. Hæc aqua aurum soluit. Quòd si aurum potabile induratur, accipies de eo magnitudine pisi, & impones in ouum coctum durum, cui vitellum ademeris, ita soluetur. hoc ęgro propinabis, corroborat enim per se, Innominatus.

Chymistæ ex auro solido liquorẽ faciunt, qui potus, vt aiunt, corpus lætificat, Geor. Agricola.

Sapientibus placet, quod edere cibos paratos in vasis aureis, vel quorum decoctioni adiunctæ fuerunt laminæ auri: & bibere vinum in quo lamine vel monetę aureæ extinctæ fuerint multoties, bonã habitudinem cordi cõciliat & imprimit

vali

validè. Arnoldus de cõseruanda virtute.

In quinta essen. vini, aurum, argentũ vinum, margaritæ, & lapides pretiosi aliaq; metalla dissolui possunt, ad faciẽdũ aurũ potabile. Sed hæc auri resolutio ad chymistas potius quàm medicos pertinet, Phil. Vlstadius capite nono & deinceps: vbi plura de auro potabili legent qui volent.

Vinum in quo lamina auri quadragesies aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdam loco auri potabilis habetur, Arnoldus de Villa noua.

Idem in libro de vino. Vinum extinctionis auri, (inquit) habet proprietatẽ magnam in multis cõditionibus, fit autem extincta lamina auri in bono vino quatuor aut quinque vicibus, dimittatur clarescere, & diligenter colatum seruetur, habet enim virtutem confortandi cor, & desicat superfluitates omnium aliarum fęcum à sanguine: & substantiam cordis & spiritus sua claritate illuminare potest. sua soliditate confortare: & suo temperamento temperare & pręseruare, sanguinem purgare, & sua grauitate superfluitates ad partes expulsionum inclinare, & iuuentutem conseruare: virtutes partium princi-

pali

palium in suis actionibus conseruat, &
tẽperie soluit vrinam delegatam, sanat
epilepticos & insensatos, & cõfert lepro
sis. Multi hoc tẽpore viri diuites & prin-
cipes, partes aliquas auri cũ ferculis eo-
rum coqui iubent, alij vtuntur in pãnel-
lis cum electuariis, alij in limatura, nam
in cõfectione diacameron additur tum
auri tum argenti limatura. Sunt qui fru-
stum auri in ore tenere & saliuam deglu
tire soleant. Constat autem quòd argen
tum ore retentum extinguit sitim: & co
ralium confortat stomachũ, tum reten-
tum ore tum collo suspensum, ita quòd
pẽdeat versus stomachum, sic enim eius
conturbationẽ prohiberi expertus sum.
Alij cõuertunt aurũ in aquã potabilem,
qui modus sine dubio optimus est. Et a-
lij quidẽ aliter eo vtuntur pro diuersis
hominũ conditionibus & tẽperamẽtis.
Est sanè aurũ res arcana, perfectissima,
temperamento æquali & mirabili pro-
portione elemẽtariũ virtutũ composita,
cui nullũ corpus mixtũ cõparari potest.
Vulnus cũ eo factum non inflãmatur, in
electuariis cõfortat visum, & synceram
reddit supra omnia substantiã cordis &
principium vitæ. leprã palliat & refræ-
nat. Sed hę virtutes auro vero & natural
nor

non chymiſtico attribui debent.

Elixir vitæ, quod nuper amicus quidam nobis communicauit per literas his verbis. Huius remedij deſcriptio Roma ad me miſſa eſt, quod an tantum poſsit quantum pollicetur nondum expertus ſum. Extingue aurum ter vel quater in vino, vel ſæpius pro quantitate vini. Deinde deſtillabis in Balneo Ma. quater, & vteris in varijs morbis tam calidis quàm frigidis, addendo calida vel frigida remedia, & interdum aliquid bonæ theriacæ prout morbus poſtulauerit.

Spiritũ ſiue quinta eſſentiam auri, quidam ad vitia iecoris ſananda extollunt.

Aquæ aliquot compoſitæ ad oculorum affectus.

AQua mirabilis ad viſum cõſeruandum, & contra maculam oculorũ. Rutæ foliorum, mentæ, roſarum rub. ſaluiæ, capillorum Veneris, (alij menta & ſaluiam omittunt, & pro iis addũt, fœniculum, verbenã, eufragiã, betonicã, ſiler montanum, & endiuiã,) ſingulorum manipuli ſex. Ponãtur in vino albo per diẽ naturalem, deinde deſtillentur per alembicũ. Quæ primò effluxerit aqua, argẽto

comparatur: ſecunda auro: tertia Balſamo, & hæc in vitro diligentiſsime ſeruari debet. Lullus. Aqua ad omnes curabiles oculorum affectus, ex Aegidio & Lullo, deſcripta eſt à nobis ſuperius inter aquas compoſitas ad varios affectus internos. Aqua compoſita ad oculos.

Per initium Maij collige chelidoniã, verbenam, rutam, fœniculum: teres ſingulatim, & de ſucco ſingularum vncias ternas accipies: miſcebis. addes parum de pampinis (vt Galli vocant, pampes) roſarum, tres vncias ſacchari candi, tutiæ optimæ vncias quatuor, & tantundem ſanguinis draconis. Omnia trita miſcebis & deſtillabis in alembico vitreo. Liquorẽ qui extillauerit per duos aut tres dies in recipiente clauſo relinques, deinde vteris. Efficax eſt ad oculos male affectos, rubentes, & catarractam ſiue ſuffuſionem. Aqua vitis vnà cum melle per ignem ſublimata, oculorum lippitudines maximè curat, Monachi in Meſuen. Eſt autem aqua vitis, inquiunt, quę tempore veris cùm putantur vites, ex locis inciſis, per aliquot dies clariſsima deſtillat. Hæc aqua etiã non deſtillata, punctiones & calorem oculorum remouet, & viſum ex calida cauſa impeditum clarificat

ificat, si in vtroque angulo oculi gutta
na ponatur, Rogerius.
Aqua vel oleum de sponsa solis visum
cuit, & quemuis oculorum affectum in
ra quinque dies curat, & cæt. vide infra
n cosmeticis aquis inter eas quæ ad ca-
illos tingendos faciunt. Aqua pro ocu
is æstate, ad præseruationem visus, de-
cripta à Io. Manardo in epistolis 6.4.
Rosarũ partes tres: herbæ fœniculi, ru
æ, ana partẽ vnam: incidantur, & simul
ene commisceantur, & post tres dies de
tilletur aqua, vel cum solo vapore aquæ
ullientis, vel in Sole, vel ad Balneũ Ma-
iæ vocatum, ita vt in recipiente aquam
ase pugillus earundem herbarum (me-
ius si aridæ fuerint, nostro iudicio) im-
onatur, vt super eas stillæ cadant & ro-
rum superioris vasis cum inferiore il-
o studiose committatur, & circumlina-
ur, vt vapores exire non posint.

Aqua ophthalmica quædam ex Rogerio.

Repleto vase destillatorio foliis a-
grimoniæ, verbenę, fœniculi, rutæ,
remithę, & leuistici ĩcisis, supasperge ali
uantulũ vini albi & clari, & vasis lutatis

destilla. Hic liquor tumorem palpebra
ex frig. causa reprimit, lippitudinē de
cat, lachrymas intercipit, visum clari
cat, maculas frangit. Quòd si efficacio
volueris pro maculis frangēdis, adde
lia callitrichi, & morsus gallinæ (anag
lidis) cui flores rubēt. Potest etiam e fo
niculo elici aqua ad easdē causas. Nā
radicibus & foliis fœniculi in aqua
coctis liquor collectus in pelui, supra
quā illā adhuc bullientē posita, in phi
seruatur, & quotidie mane & vesperi g
ta vna in angulo oculi ponitur ad pr
dictas causas communi experimento.

Vt maculam frangas, myrrham &
loēn trita cum præditis aquis misce:
colati liquoris guttam mane & sero
vtroque angulo oculi pone.

Aqua de floribus spinæ albæ & salic
destillata punctiones, calores & rubor
oculorum remouet, lachrymas de cal
da causa intercipit, & maculas de eade
causa frangit.

Aqua de foliis (& floribus) euphragi
lachrymas de frig. causa intercipit, pal
bras de eadem causa tumidas extenua
maculas ex eadem causa frangit; & vi
sum impeditum restituit. (Ego euphra
giam nō calfacere, sed temperatam esse

d modicè refrigerare gradu primo, ſic-
re autē ſecundo dixerim.) Aqua egre-
a, ad viſus debilitatem à Gordino de-
ripta. R. Chelidoniæ, fœniculi, rutæ, ſi
ris mon. eufragiæ, verbenæ, roſarum
b: electarū ana. lib. ſ. caryophyllorum
peris longi ana vnc. duas. Cōcaſſata in
embico vitreo igne lento deſtilla, &
otidie impone in oculis.
Alia eiuſdem ad fiſtulas, quibus eam
ederi certum eſt. Vini albi optimi de-
llari eodem vaſe, quo aqua vitæ, lib. 2.
uæ toriſmarini, ſaluiæ. ſing. lib. 5. ſac-
ari lib. 2. Simul denuo deſtillatis adii-
o ſaluię, florū roriſmarini, ſing. vnciā.
acerata diebus octo, colabis, & vteris.
Aqua ad cancrum in quacunque parte
rporis. Herba cancri quæ etiam pes
lumbinus vocatur, flores cotoneorū,
ores cerifolij, frondes aut folia rubi
ei (quem Galli framboſiam vocant,) &
ucæ roſæ albæ, mel. & vinum album,
alumen quod Galli à glacie nominant,
æc omnia ſimul deſtillentur, Andreas
rnerius.
Aqua ex talpa, &c. ad omnem guttam,
li me tāgere, capitis ſcabiem, guttam
ſaceam & lupum: Vide infra inter coſ-
eticas vbi aquæ ad tingendos capillos

inuentæ recēſentur. In coſmeticis etiā
referemus aquas illas quæ tubercula &
vlcuſcula in facie ſanantur.

De aquis odoris.

AQuę nōnullę ſolius ferè odoris gr
tia fiunt, vt manibus, faciei & cap
tis barbæque pilis aſpergantur: item lin
teis ſudariolis, & veſtimentis, cum a
liis tum lectorum, quibus non ſolū
aſperſione, ſed etiam vapore ſuo ferui
dam odoris ſuauitatem communicent
Roſacea etiam ad ciborum condiment
venit, ſola puto in hoc genere nam & a
intinctus aſſumitur, & infunditur aſsi
carnibus adhuc calidis, &c. Cæterum e
odoratis aquis alię ſimpliciores ſunt, ali
ex pluribus compoſitæ. Vtriuſque aqua
virtutum, aureas noſtri vocant, adnum
rari poſſunt: nam & harum aliæ ſimpli
ciores ſunt, aliæ compoſitæ. Sed aquę au
reæ plerẹque omnes etiam intra corpu
ſumuntur, & omnes in vino aut aqua ar
dente herbis aut aromatib. infuſis fiunt
Odoratæ nobis ſimpliciter dictæ aliter
vt ex ſubiectis exemplis patebit. Rur-
ſus odoratæ vel totæ deſtillantur, ve
poſt deſtillationem etiam odorata quæ-
dam pretioſa ei adduntur.

Quæ

Quædam sine destillatione fiunt.

Ireos puluis aquæ calidæ mixtus, odo
ratam reddit, & barbitonsoribus in vsu
est. Lauendulæ & multò magis spicæ
vulgò dictæ flores, tum recentes, tum ari
di, in aquam aut vinum, aut aquam ar-
dentem vase bene obturato insolatoque
iniiciunt, vt odore suo imbuant. Sed re-
centes & adhuc humidi, vinum ferè in a-
cetum conuertunt. sicci non item.

Odoratior autem fiet liquor, si flores
in vase vitreo clauso, in Sole siccentur: &
postea vinum album affundatur. Quòd
si quis odoratam aquam ex tempore de-
sideret, vnam aut alteram guttam olei
de spica aquæ puræ satis copiosæ affun-
dat, & simul in vitreo vase oris angusti
agitet. Hæc omnia quanquam sine
destillatione fiunt: eadem tamen ritè de-
stillata, præsertim aliis quibusdam ad-
mixtis, siue pretiosis, vt moscho, ambra,
ziuetta, caphura, agallocho, siue medio-
cribus, vt assa dulci, styrace, & stacte,
myrrha, aromatibus quibusuis, præci-
puè caryophyllis: aut etiam vilibus, vt
rosis, corticibus aut floribus, aut foliis
citri, limonis, arantij, foliis lauri, herbis
communibus odoratis, rosmarino, ama-
raco, ozimo, &c. multò suauiora fient.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Crocus quidem nimis vehemens eſt, & caput replet.

Aquæ roſarum cum moſcho, cum croco, cum caryophyllis, cum caphura, &c. ex Bulcaſi.

CVm moſcho. In aquæ roſaceæ libris duabus pones moſchi boni cõtriti aureũ, in vẽtre deſtillationis vitreo. Et deſtillabis paulatim, & repones in vaſe vitreo diligenter occluſo. Aqua eſt mirè odorifera, & regibus conueniens, vt panni eorum inde aſpergantur.

Cum croco. Croci boni ſemunciam in libris duab. aquæ roſaceæ infundes per ſpacium diei, & deſtillabis. Vtilis eſt hæc aqua vt miſceatur medicamentis: item ad odorem & ornatum.

Cum caryophyllis. Caryophyllorum contritorum ſemunciam in ſeſqui libra aquæ roſaceæ per horas xxiiij pones, & deſtillabis.

Cum caphura. Vnciam caphuræ cum libra aquæ roſaceæ deſtillabis, & vteris in medicamentis regum.

Eodem modo fit aqua roſata cum ſandalis, & aliis ſpeciebus (aromatibus) quibuſui-

busuis. Sunt qui destillant hæc omnia in aqua simplici loco rosaceæ.

¶ Tribulum quasi trifolium Romæ vocant, herbam odoratissimam, quam destillant pro suffumigiis, & aliis variis odoramentorum lasciuiis faciendis, Monachi in Mesuen.

Aqua odorifera qua capitis, cordis & stomachi vires refocillantur. Florum lauendulæ manipuli quatuor. Rosarum alb. & rub vtrarumque manipuli duo. Rorismarini, caryophyllatæ, cyperi recentis, corticum citranguli, singu. manipulus. Menthæ. saluię, thymi, sambuchi, foliorum lauri. vel pulegij singu. manipulus semis. Caryophyllorũ vnciæ quatuor. Galangæ, nucis mosch. calami aromatici, zinziberis, cinnamomi, florum (malim radicis) ireos, singul. semuncia. Vini albi libræ sex, (vel q. s.) Trita infundantur per octo dies in vitro bene clauso. postea vtere. Egregia est ad manum lotionem, si parum inde ad copiosam aquam puram miscueris. Poteris etiam destillata vti & imponere moschi scrupulum, Epiphanius empiricus.

Alia eiusdem eximia odoris suauitate oblectans, zibetti, moschi vtriusque drachma. ligetur in linteo subtili, & infun-

datur ad Solem per aliquot dies in aquæ rosaceæ libris duabus.

Alia eiusdem, perquàm odorifera. Ozimi, menthæ, sambuchi iridis, hyssopi, balsamitę, (sisymbrium interpretor,) satureiæ, saluiæ, melissæ, lauendulæ, rorismarini, singulorum manipulus semis.

Caryophyllorum, cinnamomi, nucis moschatæ. singul. vncia. Citrangula poma (à citriorum genere ouata specie, colore luteo) tria aut quatuor. Terantur & infundantur in aqua rosarum triduo. deinde lento igne destillentur. Destillatione peracta addes moschi scrupulum, & insolabis.

Alia eiusdem, excellentissimi odoris.

Aquæ rosarum libræ tres. caryophyllorum, cinnamomi, sandalorum citrinorum, singul. drachmæ sex, florum lauendulæ manipuli duo. Assę dulcis drachmę sex. Vini maluatici, aquæ vitæ. vtriusque vnciæ duæ. Relinque per mensem in infusione ad solem bene clausa in vitro, vel super fornace. Deinde in balneo Mariæ destilla, & adde destillationi mosci drachmam semis. Tum rursus diebus decem in Sole vel super fornace relinque, vtere. Mirum in modum odorata est.

Aquæ

Aqua odorata Andreæ Furnery, in libro eius Gallico de decoratione naturæ humanæ.

AQua mire suauitatis, pro suffiendis lectorū linteis, vnde locus vniuersus grato odore spirat. In paruam phialam vitream immittes octodecim aut viginti grana moschi, & zibetti, & ambræ parum, deinde aqua rosacea impletam igni appones, & cum incaluerit auferes, & bene obstructam refrigerari sines. post quam biduo sic reliqueris, vtêris deinceps. Tam elegans est, ac si destillata fuisset. Cum indusium aut lintea suffire volueris, pones eam in vase ore largo, & supra eam bullientem vestimenta extendes, vt vaporem imbibant. Alius modus aquæ odoratæ quam vocant cassolettam, id est capsulam. In vas paruum ex orichalco funde modicum aquæ rosaceæ moschatæ, & modicum zibetti, & caryopyllos, agallochum, styracem calamitam, omnia trita ad ignem misceto: & exhalante inde vapore imbues quæ volueris vestimenta. Mirabilis est odor, quem vt conserues, vas diligenter claudes: & cùm videbitur, amplius rosaceæ

affundes, vt renouetur.

Alius. In aquæ rosaceæ libras quatuor immittes assæ dulcis crassiuscule tritæ, styracis, & caryophyllorum, camphore, agallochi singulorum vnciam. Moschi, zibetti, vtriusque grana viginti. Hæc pariter indes in vas vitreum membrana clausum, decem aut duodecim foraminibus modicè pertusum & vas ipsum in cacabo aqua pleno per horas quatuor bullire permittes, quasi in balneo Mariæ. Postea refrigeratum colabis per linteum subtile, & in vitreo vase seruabis, in quo moschi grana quindecim iniecta fuerint, quibus cum aqua iam dicta perfusis, (dilutis) vas obstrues, & per quinque dies insolabis. Sic aquam habebis longè odoratissimam.

Aqua odorifera & secreta, cujus pars vna cum decem aquæ pure partibus mixta totã facit suauissimã. Moschi grana viginti plus minus, (prout odor eius magis minúsue tibi placuerit,) nucis moschate, caryophyllorũ, galãge, spicenardi, granorũ paradisi, macis, cinnamomi, singulorum vncia. Omnia trita indãtur, in vas vitreum destillationi idoneũ, affusa aquæ rosaceæ sesquilibra aut circiter. Sic per quatuor aut quinque dies relin-

ques

ques postea addes ter tantum aquæ rosaceæ, & totum hoc destillabis in alembico in cacabo pleno aqua bulliente tanquam in Balneo Mariæ. Aquam inde collectam diligenter occlusam seruabis ad eundem vsum, vt superiorem.

Alia excellens. Aquæ florum citri libræ duæ. Aquæ de rosis rubeis libra. de myrtis, selibra. Rosarum moschatarum bona quantitas, & similiter iasmini (scilicet florum,) caryophyllorum semuncia.

Assæ dulcis bene contritæ vnciæ tres. Vernicis vncia. Styracis calamitæ & rubei, vtriusque semũcia. Omnia trita & aquis admixta destillabis in alẽbico vitreo cũ capite & recipiẽte diligenter luto septis, ad exiguũ ignem aut in balneo Mariæ, vel in cacabo aquæ bullientis.

Aqua odoratissima, qua cum etiã oleũ destillatur. Illa quidẽ vel cum cẽtuplo aquæ puræ permixta, totã sua suauitate imbuit: hoc vero etiã cũ millecuplo. Myrrhæ electæ, puræ, recentis & pinguis in frustula minutatim cõtritæ libra. Succi rosarũ selibra. Mixta in alembico destillantur in cinerib. vbi primum leto igne aquam separabis, aucto deinde oleũ: demum aqua ab oleo secernes. Aqua illa faciei nitorem conciliat. Vulnera efficaci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ter glutinat tum vetera tum noua. Oleũ verò maximè pretiosum est, & eadẽ quę aqua efficit, sed multò celerius: verbi gratia, horæ spatio, quod aqua diei. Aquæ huius destillatæ vnciæ cẽtenis aquæ puræ admixta, omnes reddit egregiè odoratas, olei verò vncia, aquæ puræ etiam centenis libris addita, idem facit.

Aqua rosacea moschata: quæ ad aliàs etiam compositiones requiritur. In vase vitreo quod inferius largũ, supra angustum sit, moschi grana duodecim aut amplius immitte, & sic membrana clausum per quatuor aut quinque dies insolato. Deinde vas aliud simile rosis repletum modicè siccis & tusis, obstrues linteo tenui & raro, vel cilicio. Tum os vasis quod rosas continet, impones in os alterius quo moschus continetur, & diligenter luto obstrues ambitum, & insolabis, ita vt vas rosarum superiore loco sit, alterum inferiore, in fenestra aut alibi vbi calor Solis vehemens sit. Poteris etiam rosas modicè siccas & contusas optima aqua rosarum aspergere, & ita in destillatorium immittere, &c. Hac aquã longè suauissima tum per se vteris cum volueris, tum aliis compositionibus eam admiscebis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Aquæ destillatæ Cosmeticæ, hoc est ad ornatum pertinentes.

AQuæ destillatæ cosmeticæ in aliquot differentias distrahũtur. Aliæ enim faciei conueniunt, vt colorem eius reddant, album, roseum, nitidum, rugas amoueant, à Sole præseruent: aut vt maculas & scabritiem in ea aboleant. Aliæ ad capillos & colorem in eis mutandum pertinent. Aliæ dentes dealbant.

Non debet autem omnis cosmeticorũ vsus inhonestus, & homine probè instituto indignus videri. Nã Galenus quoq; clarissimus medicorum cosmetica medicamenta non pauca præscribit in opere de compositione sec. locos: & sæpe vtilẽ & honestũ eorum vsum esse docet. Nam maritorum quorundam improbitas paruis & leuibus cõiugum vitiis, ab amore earum ad pellices & meretrices auertitur: & vitia quædam huiusmodi sunt, vt hominem ingenuum cum iis in publico apparere pudeat: nonnulla etiam molestiam inferunt dolorémue aut pruritum, vt tubercula quædam in facie, &c.

Nos quidem hæc non mulieribus aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aliis hominibus, sed medicis tantum scribimus, quos viros bonos, & prudentes esse conuenit: vt cum aliàs honestis istis remediis vtantur, tum imprimis cum huiusmodi à Regum & principum nobiliumque matronis spectatæ probitatis requiruntur. Plura de istis, & quid cosmetica ars, qua honestus ornatus quęritur, à commotrica & fucatoria differat, leges apud Galenum de compos. medic. sec. locos libri. 1. capi. 2.

Aquas cosmeticas simplices hic non referemus, vt sunt aqua florum fabarum, fragorum, roris, lactis caprini. Vide supra de aqua fragorum, & de eadem ac cęteris apud Brunsuicensem aut Ryffium. Habet & aqua vitæ vim cosmeticam vt suo loco recitauimus.

Aquæ destillatæ de foliis persici & salicis, æquo pondere mixtæ humectata inde tubercula in facie rubicunda Galli vocant [rubiz.] persanant.

Vinum aromaticū ad ornatum mulierū, quæ cutim albā subtilē, purā & coloratiorē reddit. Zinziber & cinnamomū pone in vino, & destilla ad modum aquæ rosaceæ. Valet etiam contra omnes frigidas complexiones, & maxime contra paralysin, Arnoldus in libro de vino.

Cosm

Cosmeticam aquam, qua cum mulie-
es cutẽ crassam, nigram & squamosam
mendant, ex argẽto viuo cocto in ouo
rudo, &c. habes apud Nicol. Massam de
norbo Catholico lib. 6. capi. 2.

Aqua ad faciei candorem. Spumæ ar-
genti lib. ſ. Tritam cerne, & in aceti albi
ib. 2. decoqueat tertiæ partis consum-
ptionẽ, rudè agitando, decoctam destil-
lato. Tandem addito caphuræ semun-
ciam aphronitri, olei de tartaro, alumi-
nis scissilis, sing. vnciam. Colato per pan
num crassiorem, faciem & collũ illine,
Epiphanius Empiricus.

Alia eiusdem ad faciei nitorem. R. ra-
dicum lilij, arij, dracunculi, singularum
recẽtium selibram. Aquæ florũ fabarum
sesquilibrã. Aquæ rosaceæ vncias octo.
destilla, adiice moscho carij, cinnamo-
mi, vtriusque drachmas duas. Faciem bis
die abluito.

Aqua ad eundem vsum elegans, eius-
dem. R. Florum fabarum, amygdalarũ
amararũ, persici foliorum, singu. vncias
tres: lactis caprini, quãtũ aliorũ omniũ
destillatis, adde 6. vel 8. ouorum elixorũ
albumina, quę misceri agitariq; cũ aqua
destillata oportet: mox iterũ destillato
atq; caphurę drachmas duas admisceto,

Aqua Gallicana,ad lentigines,omn
ſcabritiem & maculas faciei. Tartari a
albedinẽ vſque cremati libra. Maſtich
tragacãthæ,vtriuſq; ſemuncia. Camph
ræ drachmæ ſex. Albumina ouorũ qua
tuor. Trita mixtaq; in aqua roſacea de
ſtillentur. Remediantur cum admirati
ne, Epiphanius Empiricus.

Aqua cõciliãs faciei roſeum & form
ſum colorẽ. R. pintã aquę vitę ter deſtil
latæ, praſilij vnciã: caryophyllos nume
ro decem & totidem grana paradiſi. cu
bebas quinque numero. Omnia trita &
cribrata cum aqua vitę perparũ ferueſa
cies in vaſe diligẽter operculato, ne quic
vllo modo expiret. Deinde refrigeratam
hanc mixturã deſtillabis per alẽbicũ vi-
treũ omnino lẽto igne, & habebis aquã
bonã & clarã. Cùm vtivolueris, ſpongia
inde madida faciẽ vel cutẽ alicuius tin-
ge. Facit eñ ſine dubio colorẽ roſeũ, can
didum formoſum. Et durat iſta tinctura
longo tẽpore: nẽpe per duos vel tres an-
nos. Quòd ſi aqua vitæ defuerit, accipe
vinum rubeũ de Rupella quod reperiri
põt optimũ, mẽſura ſemiloti: maior eñ
vini mẽſura eſſe debet quàm aquæ vitæ.
Sed aqua vitæ multò melior eſt ad hanc
aquã parandã Hæc aqua cutẽ hominis
ſubtiliter

ubtiliter & mirabiliter ornat, Ex codice manu ſcripto ſine authore.

Huic ſimilem mox ponemus ex Gordonio.

Alia rugas maculas faciei tollēs, & cutim clarificans ex albuminibus ouorum deſtillatis. Vide ſupra inter aquas ſimplices in Balneo Mariæ deſtillatas.

Aqua mirabilis quæ delet napas (tubercula ſeu puſtulas papulásue, aliqui napas vocant. Itali puto) Lupinas, glandulas, ſcrophulas, porros, id eſt verrucas, & omnia naſcentia mala vbiuis in corpore tollit. Olei laurini libræ duæ, thuris albi, maſtiches electæ, gummi Arabici, terebinthinæ claræ, ſingulorum drachmæ tres. Tritis terendis miſce omnia & deſtilla per alembicū. Et in aqua iſta ſic deſtillata infunde ſelibram cineris terræ, & iterum deſtilla: & ſerua aquam tanquam theſaurum, Innominatus. Videtur autem hic liquor oleum potius quàm aqua futurus: & niſi cinis adderetur, rectè deſtillatis balſamis adſcribi poſſet.

Aqua coſmetica faciem dealbans, & calculum comminuens, deſcripta eſt nobis ſupra circa finē tituli vbi de viribus liquorum deſtillatorum in genere egi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mus. Vide etiam Rogerium tractatu capit. 5.

Cosmeticas quasdam ad faciem rep ries etiam mox in sequentibus ad capi los inscriptis. Sunt inter balsama quo inferius quæ ad ornatum faciant.

Aquæ destillatæ aliquot ad faci ornatum ex Andreæ Furner libro Gallico de decoratione na turæ humanæ.

AQua ad nitorē & albedinē facie Florū rosarū albarum, nymphæa sambuchi, liliorū adēptis crocis, fabarū singulorum istorum florū libra. Aqu fragorum selibra. Medulæ panis alb quantum videbitur. Albumina ouorum duodecim. Thuris albi vncię duæ: in hi omnibus per noctem infundatur cerus sa trita. Destillentur omnia in alembi co vitreo aqua extracta. Soli expona tur. Ea abluatur facies manè & vesperi ita ne abstergatur.

Alia, vt facies & reliquę corporis partes pulchrā & iuuenilē speciē retineāt Aquæ vitæ vnciæ duæ. Aquæ de floribus fabarum, rosaceæ, vtriusque vnciæ qua tuor. Nymphęæ vncię sex. Mixtis omnibus adiice tragacāthæ albissimæ drachmam

am, per ſex dies inſolatam hãc aquam
labis linteo puro. Vſus eius eſt manè.
a vt non abſtergatur.
Alia ad ſplendorẽ & formam faciei.
qua de albuminibus ouorum recentiũ
er ſpongiam facta cum æquali mẽſura
cci limonũ, deſtilletur vt roſacea: Huic
quæ poſtea addes lixiuij communis cir
ter duas vncias: & limonem integrum
ontuſum (decorticatum potius) immit-
es, poſt octo dies exprimes ab eo ſuccũ.
miſcebis cum aqua. Facies prius ablu-
a aqua pura, & abſterſa, hac aqua deſtil
ata lauetur. Nitorem elegantẽ cõciliat,
utim conſeruat, & omnino optima eſt.
Alia qua vtebatur Iſabella ex Arrago
ia duciſſa Mediolani. Florẽ farinæ fru-
nenti ſubigito cum ſextario lactis capri
i, inde panem in furno leniter coquito,
extrahito antequam nimiũ coctus ſit.
Huius panis medullam per minuta fru-
tula diuiſam aut friatam, & in alio recẽ
i lacte caprino infuſam per ſex horas re
inquito. Admiſcebis aquã è duodecim
lbuminibus ouorũ cum ſpongia factã,
calcis de putaminibus ouorum vnciam.
camphoræ, aluminis ſaccharini, corallij
albi, ſingulorũ drachmas duas. Omnia
hæc trita cum liquidis incorporentur, &

in alembico vitreo deſtillentur. Aqu
inde proueniet optima,& vtiliſsima a
tollendum omnes moleſtias in facie na
ſcentes. Decorem faciei quàm fieri pc
teſt ſummum conciliat.

Alia formam faciei concilians. Foli
rorismarini,& tartarum album cum vi
no albo miſcebis, & aqua inde extract
per alembicum vtêre vt præcedentibu
ad eundem effectum.

Alia ad idem. Flores fabarum in
bono vino albo per vnum aut alterum
diem inſolabis in lagena vitrea, dein-
de lento igne deſtillabis. Vſus eius eſt
mané & ſero vt ea abluatur facies, ſed
eadem ſemper prius lauetur decocto ce
ruſſæ. Et breui tempore videbis effe-
ctum.

Alia quæ omnes maculas tollit. Cry-
ſtallij & corallij partes æquales pone in
vaſe vitreo cum aqua limonum digi-
tum tranſuerſum ſuperante,hoc vas ob-
ſtructum in loco aliquo frigido vt in
cella vinaria,in terram impones,(adden
dum erat per quot dies.) Deinde lima-
ces abiectis teſtis aqua modicè ſalſa to-
ties lauabis,donec omnis eorum viſco-
ſitas abierit. Tum deſtillabis & ſerua-
bis aquam. Deinde ex rapis etiam mi-
nutat

nutatim concisis aquam elicies in alembico. Vsus tempore, accipe primæ aquæ cochlear vnum, secundæ quatuor, & tertię quatuor, misce & ablue faciem, quæ tamen prius abluta sit aqua pura & absterſa.

Alia ad idem mirabilis. Accipe limaces sine testis suis, & laua vt supra dictũ est. deinde salis (aliâs salis gemmæ) contriti vnciam in vase vitreo sparges, & limaces superimpones tum rursus salem alterum sperges, & limaces superimpones, idque alternis facere perges donec tertia pars vasis impleatur. Tunc affundes ſucci limonum tantùm, vt ſupra salem & limaces duobus digitis excedat, & destillabis. Aqua ista vtêris vt suprà scriptum est. Quòd si destillandi commoditas non fuerit, simul omnia mixta insolabis vase clauso, donec vnguenti formam recipiant, eóque vtêris vesperi, vt aliis supra scriptis vnguentis, (facie prius abluta, abstersáque,) & postridie manè ablues faciem cum aqua de floribus fabarum. Hoc etiã in Antidotario Gordonij legimus.

Alia non destillata. Duodecim limones, singulos in quatuor partes diuisos, in bono vino albo pone. Hoc li-

quore vtêris ſicut aquis prædictis. Feliciter ſuccedet.

Poſt hæc ſequitur eiuſdem effectus aqua deſtillata ex ciconia tenera, quam ſupra deſcripſi inter Aquas medicinales ſimplices.

Alius modus optimus & ſecretus. Oua ſex recentia, vini Maluatici ſelibra, pipio nondum totus plumis veſtitus, caſeus à preſſura recẽs cui nihil adẽptũ ſit butyri, arãtia poma 8. olei de tartaro vnciç 3. ceruſſæ vncia. Terẽtur quç teri poſſunt, & miſceãtur oĩa, vt deſtillent igne lento. Aquæ vſus eſt vt præcedentium. Cutem reddit elegantem, ſubtilem. teneram, quàm fieri poteſt maximè.

Lotio ſiue aqua regia quæ tollit omnes maculas. In aquam terebinthinç claræ, quanta de libris duabus extrahitur, impone maſtiches ſemunciã, thuris albi vncias tres, tragacanthæ ſemunciam. Trita commiſce cũ aqua, & deſtilla, aquam ſeruabis. Deinde axungiam porci maſculi nõ ſalitam liquato, & per linteũ duplex colato. Deinde accipito, zinziberis albi, caryophyllorum, cinnamomi, euphorbij, ſpicæ nardi, camphoræ, ſingulorum vncias duas, nuces moſchatas tres. Trita hæc omnia cum

xungia colata, vt dixi, miſceto. his ad-
e vncias duas argenti viui ſępius ablu-
cum ſale & aceto & per corium traie-
ti, & cum hoc incorpora ſcoriam (la
euille ou de la laueure, vt Gallicè ſcri-
itur) argẽti fini (de couppelles.) Omnia
mul mixta deſtillato, aquam ſeruato.
oſtea accipe aquæ de terebinthina præ
ictæ vncias ſex, & poſterioris aquæ de
xungia duplũ miſce: & cum vti volue-
is, abluito faciem prius cum decocto ce
uſſæ & abſtergito. Tum de aqua iſta cõ
nixta circiter ſex guttas in volã manus
ffunde, & vbi volueris illine, & locũ il-
itum linteo intege donec ſiccetur. Effe
tus ſequetur mirabilis.

Alia de limacibus. Limaces albæ tri-
ginta. Lactis caprarum libræ duæ, Adi-
is porci vel hœdi recentis vnciæ tres.
Camphoræ tritę drachma, deſtillentur
n alembico vitreo.

Alia. De medulla panis frumenti albiſ-
imi ſex vncias infunde & laua in libris
luabus lactis. Miſce diligenter, & de-
ſtilla, vt ſupra, & laua.

Probatur etiam aqua deſtillationis al
buminum ouorum.

Alia candorem faciei inducens. Myr-
rhæ vnciæ duæ: thuris albi, maſtiches

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vtriusque semuncia, zinziberis albi drachmæ tres, cinnamomi electi argēti sublimati, vtriusque drachmæ duæ. Camphoræ drachma. albuminis ouorum libra aut sequi. Omnia diligenter mixta ponātur in ventre gallinę iuuenis & bene habitæ, exenteratæ. Quòd si voles gallinā simpliciter adiicito, sed pelle detracta minutatim diuisam: addātur etiā lactis asinini, aut caprini sextarij circiter tres. Destilla in alembico vitreo.

Vt facies eleganter splēdeat. Oua recentissima triginta macerato in aceto quàm acerrimo per tres dies & noctes: deinde cum acicula pertundito, vt quicquid humoris continent effluat. Hæc in rosario destillabis vt facies eo abluatur.

Aqua faciē clarificans. Radicē serpentariæ purgatā & concisam in tenues rotulas per dies nouem macerabis in vino albo ita vt quotidie vini recentis selibra aut amplius affundatur, deinde accipe omenta (toyllettes Galicè) hædina mense Maio seruata numero sex: oryzę contritæ & coctæ in trib. libris aquæ solani nigri, & libram de farina oryzæ, aquæ prunorum syluestriū selibram, fabarum contritarum sine corticibus quę in aqua iam dicta bulliāt. His adiicies duodecim

poma

oma putrida, & oua decem. radicum iridis communis aut iridis Florẽtinę ma i. duos mellis librã amygdalarũ amarorũ selibram, gummi Arabici, sarcocollæ, tragacãthæ, boracis, cãphoræ, singulorũ drachmas duas: lactis ouilli, libras sex. terebinthinę Venetę vncias duas. aquæ de floribus nymphææ libras duas. Hæc pariter in alembico destillentur igne lento. Aqua destillata Soli exposita sæpiuscule moueatur.

Alia quæ maculas cutis delet & dealbat. Boracis vncia. camphoræ drachma semis. aluminis communis drachmę tres. gummi Arabici, & tragacantæ, vtriusque semuncia. sarcocollæ, assæ dulcis vtriusque drachmę duæ, cerussæ vnciæ quatuor. Omnia hæc tere, misce & infunde in aquæ serpentariæ aut (&) de floribus lilij vtriusque selibram, vnà cũ aquis de floribus genestę, de solaneo, de nymphæa, singularum vnciis quatuor. Mixta destillabis in alembico vitreo.

Vt facies clara & iuuenilis fiat, adeò vt vix maiorẽ quindecim annis ætatẽ præ se ferat. Oua gallinæ recentia sine corticibus duodena. cinnamomi vncia. lactis asinini libr. Aqua inde per alembicum detracta ablue faciem.

Cosmeti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Cosmetica quædam ex Antidotario Gordonij.

R. Radicum lilij, rad. dracunculi, ari, cicerum excorticatorum, orizæ amyli, cerusæ lotæ, saponis Gallici, ana, vnc. duas. Ponantur in olla noua cooperta, decoquantur in furno, & cõterantur. Tum R. tragacanthæ, gũmi Arabi. ana vnciam. infundantur in aqua de floribus fabarum. Deinde porcellanas tempera in aqua limonũ, donec possint malaxari. adde boracis semunciam. Hæc omnia cũ valde exigua axungia porci, misceantur cum aqua fabarum. Hinc facto quasi vnguento illine totam faciem mane & vesperi, & ablue cum aqua tepida colaturæ furfuris. Hoc medicamẽ abstergit, purgat, dealbat: deniq; faciẽ reddit summè & mirificè venustam, planam, æqualem, gratiosam.

Aliud. Limones scissi in tres vel plures partes, decoquãtur in vino albo, quo cum facies abluatur.

Aliud ad rubificandũ poma maxillarum, (cui supra quoque similẽ descripsimus.) R. Aluminis, brasilij, granorũ ex quibus fit persicum rubeũ, terantur cum aqua vini destillata. Inde plurimum illi-

nat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

natur locus quem libuerit rubificare. Quòd si adderetur per exiguũ aquæ salis Ammoniaci destillati, color foret firmior ac diuturnior. Caueatur tamẽ ista aqua Ammoniaci: quia omne corp⁹ corrodit, & si vti libuerit minima quãtitate adiiciatur, ne corrũpat medicamentum.

Qui plures liquores, destillatos præsertim, ad faciei puritatẽ & nitorẽ requirit, legat Rogeriũ tractatu 4. cap. 5. vbi is describit aquam fabarum, & limonũ, quarum vsus sit vel per se, vel cum compositione quadã, &c. item aquam cum bryonia & dracunculo compositam, & simplices, ex fragaria, ex hasta regia, ex herba muscata, ex floribus nigellę, &c.

Aqua ad tingendos capillos & alios pilos.

SPonsam Solis tritam (aliâs, Solsosij semina trita) pone in lacte mulieris nutriẽtis puerũ masculũ, decẽ (aliâs quadraginta) diebus, deinde fac oleum. Hoc oleum decoctum cũ auro foliato leniter bulliendo per diẽ vnũ, mirabile eſt: nã si quis cum eo lauerit crines, auro similes euadent. Eadẽ si facies illinatur & fricetur, plana & clara erit, vt angelica videri posſit, continuando per quinque dies.

Quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Quin & visum clarificat,& quemuis oculorũ affectũ intra decem (aliâs à quatuor)dies curat: nec nõ omnes dentium dolores intra triduum: & si gingiuæ cũ ea bene fricentur vermes cadunt & moriuntur, Aegidius,inter cuius aquas hæc numero quarta est. Si quis biberit de hac medicina nouẽ diebus,curatur à paralysi de quacunq; causa proueniente,etiam si durauerit per quatuor annos, Lullus in lib.de aquis. Videtur autẽ hic liquor nõ destillatione,sed expressione tantum fieri, vt dicam inter Olea ex seminibus.

Aqua ex lardo destillata, vt capilli lõgi & flaui ac splendidi fiant,& facies elegantior. Lardi quantum volueris radendo quàm minutissimé conscindes,deinde in pila marmorea contũdes vt pastam subactã referat. Hac in alẽbico destillata liquorẽ albũ colliges,quo pilos & faciem inunges. Pulchritudinem enim eis & splendorẽ conciliat, Andr. Furnerius.

Aqua ex melle destillata pilos venustos & prolixos reddit. Vide infra vbi dicemus de quintis essentiis simplicibus: & inter aquas quę destillãtur in rosariis.

Aqua dealbans,&c.ex talpa,sexta inter Aegidij aquas. Talpam in puluerem redige cum sulphure, & affuso chelido-

niæ

iæ ſucco relinque per aliquos dies, oſtea deſtilla. Hac aqua lauabis locum uiuſuis beſtiæ, & dealbabitur. Eidem ſi dmiſceas aquam, aliàs omittitur vox, quam aloën & ceram, inungendo locũ ffectũ curabis omnem guttam: & quod ocant noli me tangere, ſi emplaſtrũ in-e factum imponas. Iuncta ſimiliter ſca iem capitis emendat, & curat guttã ro-aceam emplaſtri modo impoſita. Cęte-um cũ lapide calaminari & aloë mixta, urat lupũ perfectè, emplaſtro inde im-poſito bis in die, ſi etiam ſuperfluitates adẽ mixtura lauentur. Nullo modo au-em intra corpus ſumi debet.

Aqua tingens viridi colore. Cupero-ſæ, id eſt vitrioli libra. Smerilli ſelibra. Deſtilla & vnge, Epiphanius Empiricus. Capparorum aqua deſtillata virides ve-rè pilos & capilos efficit, Cardanus.

Aqua ad dentium purgationem bene faciens.

R, Salis Ammoniaci, ſalis gemmæ, ſingu. vncias tres. aluminis ſaccha-rini ſeſcunciam. deſtilla, aut in lib. dua-bus aquę macerentur octo dies colétúr-que, dẽtibus lauãdo affrica, Epiphanius Empiricus. Alias duas ſimiles ad eun-dem

dem vſum reperies infra poſt Aquæ fo-
tis deſcriptionem.

Per deſcenſum quomodo deſti- lentur aquæ ex herbis, floribu- & radicibus.

Modus deſtillãdi per deſcen- ſum aquas odoratas & efficaces ex flori- bus & her- bis.

ACcipe vas figulinũ, ſuper quod lin-
teum lineum rarum extende, & ſu-
per ipſum roſas, (nam ſic roſacea fragrã-
mirum in modum euadit,) aut vacini-
florésue alios aut herbas ſparge. In-
de habeas patellam quæ vas integat, &
ſuper fundum ignem pone. Sic deſtil-
latur odoratiſsima nõ ſolum, ſed etiam
efficaciſsima aqua. Roſacea in Sole con-
cluſa poni ſolet, vt fumi odore priuetur,
cùm tamen odorem roſæ retineat. Car-
danus.

Roſæ recentes linteolo ſuper peluim
tenſo impoſitæ, ſi vas carbonibus igni-
tis

s plenum acceperint, deſtillant aqua multa & odora in eam peluim. Eodem modo flores reliqui. Syluius. Mihi quidem hoc deſtillationis genus pro iis omnibus quæ frigida ſunt & refrigerare debent, commodum videtur, præcipuè odore careant, vt pleraque omnia adſtringentia: & magis etiam quæ frigida & humida ſunt. Quinetiam multam aquam & breuiori tempore, minoríque ſumptu ſic habebimus, nec periculum eſt quòd euaporent. Sed danda opera ne vas impoſitum nimis ferueat: & ne diutius quàm par eſt relinquatur, ne aqua aduſtionem recipiat.

Si duæ matulæ ſibi applicentur, & ſuperior roſis impleatur & inſoletur (interpoſito linteo) deſtillat aqua odoratiſsima in ſubiectam, Syluius. Aqua roſarum moſchata quomodo in Sole fiat per deſcenſum, præſcripſimus, ſupra in capite de aquis odoratis. Palpebras inuerſas emendat violarum florum luteorum humor, qui per ſe in vitream ampullam deſtillat. Vas impletur floribus qui diebus pluribus ſole continuo macerantur: vnde liquor quidam colligitur in fundo, is oculis ſalutariter imponitur, Alexander Benedictus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

R. Turiones fœniculi, antequam floreant, ſucci plenos cũ foliis. hos in phialam vitream imponito, non omninò tamen replebis: & os eius inuerſæ in alterã phialam ſubiectam immittito, ac oblinito ferměto, ne ſpiritus exhalare poſsint.

Pones autem phialas in foramine alicubi in pariete, ſolem meridianum feruidiſsimum verſus. Sic intra ſex aut circiter horas aquam habebis vtiliſsimam ad lippitudinem & viſum acuendum: cuius vtilitatem amicus in ſeipſo expertus, qui aquam quoque ipſe parauerat, nobis indicauit. Squillæ recentes detracto cortice exteriore, cultro inciſæ vaſi inferne foraminulento, & ſupra operculato lutoque munito imponuntur. Huius ollæ fundus immittitur in alteram ollam ſubiectam in ſcrobæ terræ, & luto commiſſura circundatur. Tum ignis excitatur circa ſuperiorem ollam per noctem vnã (horas decem aut amplius.) Sic aqua defluit in ollã inferiorem, quæ cum farina vel pane miſta, guſtata mures cito necat: citius ſi lithargyri paucum miſcueris, Bulcaſis li. 2. & ex eo Syluius. Eſt quãdo per deſcenſum fiunt aquæ & olea quædam, quomodo ex reſinoſis arboribus vrendis pix, Syluius. Sed de oleis quæ per deſcen

escensum fiunt, infra dicemus. Quæ-
ām medio ferè inter ascensum & descen
um modo fiunt, vt oleum vitrioli cucur
ita in latus posita transuersa.

Destillatio in cineribus, vel arenis, aut scoria trita, &c.

IN cineribus destillantur tum aquæ, tum olea. Aquę, mitissimo calore, quē nanu tum cineres, tum ipsa destillatoria vasa tangendo discernes. Et fortè nihil interest in Balneo Mariæ aut cineribus quasuis aquas destilles, si ignis modum obserues. Nam in Balneo Mariæ aquam cui destillatoriū vas imponitur feruere licet: cineres feruere aut calere nimis nō licet: nempe cū herbæ, radices, flores, aut liquores aliqui ad deriuandam ex eis aquam destillantur. Eò quidem suauiora, & empyreumatis minus olentia fieri creduntur in cineribus destillata huiusmodi, quò lenius lentiusque res perficitur, ita vt capitellum non caleat, & aliquando inter vnam & alteram guttam delabentem, circiter quinquaginta vnitates ab accelerante numerari possint. Olea verò maiori igni & calore vehementiore indigent: nempe sic ciotæ, itaque licet in cineribus rectè fieri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

posſit, quicquid in aqua fit, non conuertitur tamē: nam olea in cinerib. fieri possunt, in aqua bulliente nequeunt. Sed hęc res clarior fiet infrà vbi de quinta essentia docebimus. Facilis autem & in promptu est per cineres destillatio, si vas figlinum aut æneum mediocre, satis profundum, & cucurbitę seu corporis destillatorij capax cinere tenui & cribrato aut arena tenuiſsima, eouſque repleatur, vt quæ in vase est materia destillanda, tota infra cineres habeatur neque emineat. Hoc vas cineribus plenum ſupra quinque aut ſex ferreos cylindros aut bacillos pones: qui trāſuerſi de latere ad latus impoſiti ſint, tribus nempe lateribus foco impoſitis, eorum duo latera occupabūt, poſteriori, ſi res ad parietem fiat, non eſt opus. Anterior pars huius ceu quadratę conſtructionis aperta relinquetur, vt ignis illic fieri & ſubiici poſsit. Longitudinem laterum ſingulorum pedalem eſſe ſatis eſt: altitudinem digitorum ſex, aut circiter. Hæc omnia circunquaque luto (admiſtis fruſtulis teſtaceis) obfirmabimus, vt calor melius contineatur, duobus ſpiraculis relictis in angulis. Sed modus hic prorſum extemporaneus eſt, & pro vno duntaxat vaſe idoneus. Ego operoſiorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

orem aliquando fornacem conſtruxi
iuſmodi. In angulo domus baſin cum
teribus & calce erexi, ad altitudinem
ſquipedis. Super baſi fornacem rotun-
am cũ hoſtio vno anguſto, longo latoq;
ſtar parui lateris, (ita vt manus inſeri
oſsit,) qui cum claudere libet fornacẽ
pponitur. Spiracula ſeu ventilia erant
ia. Altitudo fornacis ad digitos circi-
r decem. Supra hanc fornacẽ eiuſdẽ cir
unferẽtiæ lamina ferrea impoſita erat,
iametri ad duos pedes aut amplius cir-
a hanc vndique margo erigebatur ex
rudis lateribus (nam pro fornace late-
es coctos accepi) in orbem, altitudine
d duos palmos: Rotundum hoc ſupra la
ninas ſpatium cineribus replebatur. In
ineres per circuitũ circiter quinque vi-
rea deſtillatoria indebantur, vt eodem
tempore, & eodem igne plures ſimul a-
quæ, aut olea deſtillarentur. Vndique
utem fornax munita erat luto ſubacto
cum aqua valde ſalſa, cui pars aliqua fimi
equini miſta erat. Eſt ſanè hoc genus for
nacis valde idoneum, quòd exiguo igne
indigeat, qui & ipſe in tali forma diutiſ-
mè durat: vt mane & veſperi ſemel curaſ
ſe ignem ferè ſufficiat. Debet autem is
ex carbonibus tantum fieri, quiper bacil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

lum ferreum, tantùm vt commodè p
ostiolum inseratur, in fornacem omi
tuntur, bacilli huius margines vtrinqu
modicè eleuãtur, vt carbones cõmodi
cõtineantur. Opus est etiã bacillo ferre
oblongo (pro modo fornacis) in fine cu
uato secundum angulũ rectũ, & ibide
in fine aliquãtulũ dilatato, per quem m
ueantur & digerantur qui intus sunt ca
bones & de bacillo detrudantur. Sed ha
experientia melius cognoscuntur. In h
fornacibus, & quomodocunq; in ciner
bus, tũ alia aquarũ oleorũq;, vt dixi, ge
nera rectè parãtur, & pcipuè quæ sicca i
vino infusa & aliquãdo vase optimè cla
so macerata fuerint, eundem prorsus o
dorem saporemq; redditura: vt absyn
thium, sicut supra docui, gentiana, bacc
iuniperi, & aromata ex quibus destillã
tas aquas aureas denominant nostrates
&c. tum aquæ vitæ destillatio aliquotie
repetitur: in aqua hoc animaduerti, me
liorẽ semper & puriorẽ partẽ primã flue
re & quicquid phlegmatis est, (vel aquæ
mortuæ, vt quidã vocant, quòd inutilis,
noxia, & fere fœtida sit,) postremum se-
qui, quod in capitello vitreo pulchrè di-
gnoscitur. nã dum essentia purior, ignea
scilicet & aërea fluit, nullum in capite si-
gnum

gnum apparet:vbi verò iam phlegma cõ
neat, aquæ ſtriatim fluentis veſtigia ma
nifeſtò apparent, quæ vt primum videri
cœperint, remouendum eſt vas recipiẽs,
& quicquid in cucurbita ſeu ventre reli-
quum fuerit, tanquam inutile effunden-
dum:& altera deſtillatio inchoanda, idq;
repetendum, donec nullũ amplius phle-
gma ſe probat, quod quarta plerunque
aut quinta deſtillatione contingit. Poſt
quam non amplius deſtillatione, ſed cir-
culatione opus eſt, vt liquor rectificetur,
vt illi loquuntur, & in cœlum aut quintã
eſſentiã vertatur. Deſtillata vapore aquę
calentis vires & qualitates plantarũ inte-
grius retinẽt:ſed quia excremẽtoſa ſunt,
parum diu ſeruari poſſunt. Diutius quæ
cinerũ aut ſchoriæ pulueratæ calore de-
ſtillãtur in vaſis lapideis aut vitreis, quã-
tumlibet multis, ſuper lõgam aut rotun
dam fornacem tegulis intectam, quæ ſu-
ſtineant arenas altas plumbo alto circun
datas. Sed vaſa hæc paulatim calfacien-
da & refrigeranda ſunt priuſquam aëri
frigido aperiantur:aliqui mox rumpun-
tur, Syluius.

Vlſtadius deſtillationem quandam in
cineribus fieri iubet igne tã lẽto, vt poſ-
ſis numerare vnũ duo tria p ſingula gut-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tarum interualla.

Fructus quilibet bene maturos, concisos & contritos destillabis in arena igne lento, Vlstadius.

Extemporaneus quidam modus.

Conficitur & repente aqua, dum calefacto aut feruente succo, cyathus superponitur vitreus, in quo fumus transit in guttas. guttæ inde collectæ in aquam coguntur. Sic acetum in aquam facilè vertitur. Vtilis hæc ad oculorum maculas & suffusiones detergendas, maximè si albo aceto ruta incoquatur, Cardanus.

Resinam larignā aliqui in vase ligneo ponunt cuius fundus ad perspicuam, & quàm fieri potest summam tenuitatem à tornatore redactus sit: sic in loco calido purior & tenuior pars destillat.

De rosariis, id est instrumentis, quibus ex rosis & aliis medicamentis liquor stillatitius elicitur, igne subiecto plerunque immediatè, ex carbonibus aut segmentis lignorum.

Ignis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

IGnis in deſtillatione magis aduſtionis odorem communicat aquæ deſtil-
ndę quàm carbones aut aqua, quod vt
aueas arenam imponito patellæ in com
nunibus roſariis: aut potius fac vt arena
nter ignem & patellam ſit, necnon cir-
a patellam, eamq; vitreatã ſi terrea eſt,
am & ex ære fit. Patellę & alembici cõ-
niſſurã luto munies, faſcia ſcilicet lin-
ea luto inducta & aptè circũpoſita, nec-
on vas recipiens cum naſo alembici,
runſuicenſis. Hodie quidam roſarias
ſtas capellas ex ære faciũt, & ſuprà are-
am ponunt herbas deſtillandas: & in cir
uitu patellæ (& infra ipſam quoque, ni
allor) ſpatium vacuum aqua replent, ca
ali vbi infundantur ad id facto. Ignem
utem vel ex carbonibus ſubiiciunt, vel
x lignorum ſegmẽtis breuiſsimis, quòd
gnis flamma propter ambientem aquã
minus poſſe nocere videatur. Sed procul
dubio hæc omnia in vitreis vaſis multò
fœlicius deſtillabuntur, ſiue in Balneo
Mariæ ſiue in cineribus. Acetum de-
ſtillatione candidum redditur, cùm ad
alios chymiſtarum & medicorum vſus,
tum vt ſyrupo acetoſo miſceatur, de quo
Bulcaſis verba adſcribam. Conſtrue ata-
nor ſimile illi in quo deſtillatus aqua
 roſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rosacea.& semper pone vas destillatoriū ex vitro vel ex terra vitreata: & imple tres partes ex aceto bono, vt quarta pars vasis superius sit vacua, ne cum ebulieriū acetum effundatur. Deinde operi vas cū vase aliquo superius, sicut nouisti, habente nasum, vt fit in aqua rosacea: & fac ignem leuem nō fortem: nam si esset fortis, non fieret acetum adeò album. Oportet autē acetū quod destillatur, esse ex vino albo, & acerrimū. Sic albū & purum colliges liquorem, & repones. Eodē modo destillari potest vinū, Hæc Bulcasis. Ego in vitreis vasis in cinerib. aliquando destillaui, quod aliquot hactenus annis seruo odore saporeq; aceto nō destillato simile, colore tn̄ & substātia differēs quibus aquā purā refert. Videtur autem Bulcasis sentire destillandū esse acetum cum igne sine aqua, non in balneo Ma. sed eo modo quē in rosis destillādis, primum & secūdū facit. i. sine aqua cū igne lignorū, aut potius carbonū. Nos in cinerib. optimè destillauimus. Dissoluūtur aceto forti pręsertim destillato, vel succo limonū, margatitę, testę ouorum, lapides renum, vesicę: corallium vtrūque, eàque post siccata promptè friantur: præcepitata & sublimata in cinabrium, & in argentum

viuum

vinum redeunt, Syluius. Aceto destillato metalla resolui chymistæ aiũt item vrina humana destillata. Cannabis folia in farinam versa, quòd caput feriant, potum suauiter inebriantem efficiunt. Cardan. Videtur autem aqua superinfundenda, & cum simul fermentata fuerint, destillãda, similiter vt aqua ardens vel in rosario, aut simili instrumento, vbi ignis immediatè subiiciatur: & fortè bis aut ter repetenda destillatio.

Idem dixerim de auenæ aqua, de qua similiter Cardanus: Aqua (inquit) ex auena destillata vtuntur Moscouitę quod vino careant, nec minus excalefacit aut inebriat quàm vinum. Cùm enim auena crassioris sit substantiæ, necesse est vt ex destillatione incalescat, attenuetur ac exacuetur, & ad naturam aquę ardentis accedat. Hæc illæ. Idem sanè fieri poterit ex quouis potu inebriante, vt zytho, ceruisia, curmi, & apomelitæ, præsertim vetere: & eo qui cum milio decoquitur.

Mel inter destillandum inflari & exundare solet, cùm incalefactum est: hoc cauetur, cùm destillatio fit in rosario cõmuni, sup imposito in patella ligneo cribro (cũ setis equinis.) ita vt mel attingat.

Destilla

Deſtillaturus autem in cucurbita vitrea, puram & bene lotam arenã admiſcebis, & ignem lentũ facies. Aqua prima abiicitur, colligitur verò ſecunda cui color aureus, & ſub finem ruffus. Huius aquæ vſus eſt mulieribus ad capillos, vt augeãtur, molleſcant, & flaueſcant, ea madefacti præſertim in Sole. Defluuia capillorum emendat. Oculis tumidis & lippis medetur: & aquoſas earum tunicas & caliginem diſcutit. angulos oculorum læſos & vlceroſos ſanat. Locis ambuſtis egregiè medetur, præſertim mollib. & teneris, ita vt nulla cicatrix relinquatur. Poſterior aqua, quæ ruffa eſt, expurgat pus & ſaniem in putridis vlceribus, ſi ea lauentur. & imponantur madida inde lintea, & cum ea repurgarit, carnem etiam producit, Ryffius. Vide Vlſtadium.

DE OLEIS DESTILLATIS.

Et primũ genere deinde particulatim:
De Oleis ex plãtis, floribus, herbis, gũmis, reſinis, ſeminibus, corticib⁹, lignis:
De Oleis compoſitis illis quæ balſama (vocant.
De Oleis ex animalibus.
De Oleis metallicis.

Olea

OLea quæ vasis chymisticis siue per descensum, siue per ascensum paran ur, quædam simplicia, quædam compo- ita sunt: horũ quędam ex pluribus com- osita vt balsama, quę artificialia vocãt, liquot: quædam ex paucis. Sunt quæ in- er simplicia & composita media videri osſint, vt illa vbi vni medicamento cõ- rito liquor aliquis additur, quo cùm ma eretur & vnà destilletur, vt per id quasi vehiculum ascendat, postea separatur.

Item quædam ex plantis fiunt earúmue artib. floribus, radicib. seminibus, corti ibus, resinis, gummis, lachrymis. Quę- dam ex animalibus, earúmue aliqua par te, aut excremento. Alia ex metallicis, aut simili. vt ex antimonio, plumbo, suc cino. Nos de singulis loquemur, per tres istas posteriores classes. De cæteris verò oleis quæ alio quopiã modo fiunt, vt ex- preſsione, infusione, &c. infra seorsum tractabimus. Vt oleum benedictum ex lateribus ignitis oleo restinctis destilla- tur per sublimationem, sic ex ladano, ce- ra, liquoribus, gũmis, resinis, oſsibus, me dullis, & aliis pingui humore abundanti bus potest sublimando, trahi oleum, Syl uius. Olei natura rebus mixtis siue à na tura cõpositis omnibus inesse videtur, cũ sali

ſali etiam corpori aridiſsimo inſit, vt Cardanus ſcribit. (Eſt etiam in ſale pinguitudo, quod miremur, Pli.) ſed aliis pl aliis minus. Eſt enim oleoſus & pingui humor qui in mixtis ineſt, non aqueus i le & facilis exiccatu, ſed aëreus qui eti calidus eſt. Vtrique enim elemento ſui generis humiditas eſt. Hunc liquorem in quibuſdam ipſa natura ſeparat, non in plantis tantum per ſuccos ſiue liquores, opoùs Græci dicunt: lachrymas, gummi, reſinas, elæomeli: ſed etiam in corporibus inanimatis, vt in metallicis pinguibus, ſurſure, argento viuo: item in bituminum generibus diuerſis, naphtha, ſuccino, ambra, & petrelæo, cui nomẽ quòd è ſaxis effluat. Manifeſtiſsimè verò in animalibus, tum per alias eorũ partes, tũ præcipuè adipes, medullas, ſanguinẽ & in ijs quæ ſanguine carent congenerem ei pinguẽ aliquem humorem. Idẽ neque excrementis deeſt, alui, veſicæ, ſudori, melli, ouis, &c. In ſolidis quidẽ tum animaliũ tũ plantarũ partibus, iis præcipuè omnibus ineſſe videtur, quę fibras ſeu venas habent manifeſtas, per quas ſcilicet nutrimentum attrahitur. Nutritioni enim dulcia maximè deſtinãtur, quæ quidem facilè in pinguitudinem à mediocri

calo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

lore vertūtur. quin & ipſa pinguia ſub
lcia ſunt. Et ſucci pinguis abundantiæ
iis maximè ſpectatur, quæ dulcibus
ultis aluntur. Pinguia tamen ipſa per
non nutriunt, quod innatent, neque in
aſſæ ſeu chili in vētriculo vnitatem re-
igi poſsint. Iam pinguiuſculus ille
ccus eò plus olei continet, quo in ſoli-
ore aut ſicciore ineſt materia, vt pote
ncerior & minus aquoſus. Guaiacum
idē quod in aqua ſubſidit, eo abundat.
ariora & leuiora ligna pinguē ſuccum
gūmi aut reſinas conuertunt, quam-
brē eo minus abundant ſolidiora den-
oráque & grauiora eundē retinent, vt
uaiacum, iuglans, fraxinus.

Porrò oleū lignis omnibus ineſſe vel
inis oſtēdit. omniū enim cinis pinguitu
inem ſuam habet, quā in lixiuium depo
it. Adeò durabile eſt pingue aëreum &
agis etiam igneum, vt cùm terra com-
uratur, aqua euaporet, illa remanēt, par
im in cinere, partim in fuligine: quan-
tam in vtriuſque etiā illis terræ eſſen-
ia reliqua ſit, vt ſola aqua abſumpta vi-
eatur tota. Sed hæc ad philoſophos
ertinent.

Quo

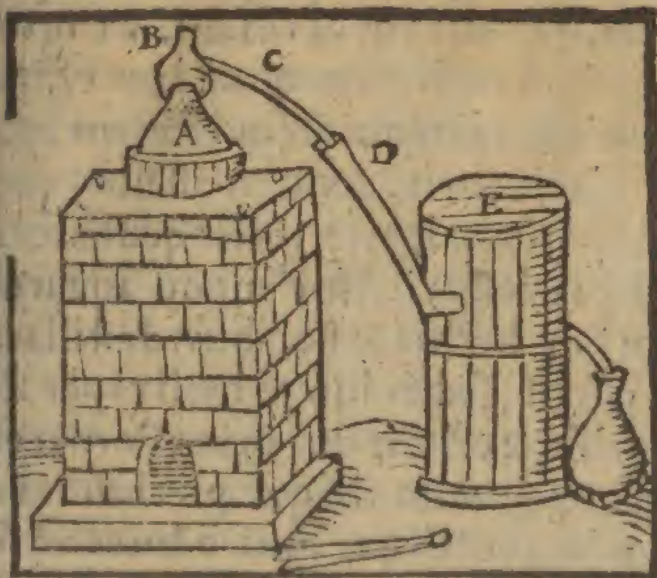
Quomodo extrahendum ſit oleum ex aromatibus, vt caryophyllis, nuce moſchata, croco, macis, & aliis.

ARoma quòdcunque volueris con ciſum, & contritum craſsiuſculè, a qua vitæ rectificata & circulata, medio criter perfunde, & ſimul macerata demi deſtilla igne perquàm lento. Et cum a qua vitæ omni iam detracta, oleum ſtil lare inceperit, materiam aromatum è cu curbita exemptam ſacculo impones di ligenter filis obligato, & in prelo ad id apto exprimes, vtriuſque ferreis preli la minis bene calefactis. Sic expreſſum o leum deſtillare, rectificare & circulare conuenit: vt oleum ſyncerum à craſsiore materia ſeparetur. Fæces deinde rurſus digeri ſeu putrificari poſſunt cum aqua vitæ prius ſeparata, & denuò deſtillari. Et hic modus commodiſsimus vtiliſsimúſque inter cæteros videtur, Ryffius: ſed obſcurius quàm oportebat, nos vt licuit vertimus.

Oleum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

leum quomodo per deſtillationem extrahatur è lignis,& ſimilibus,velut caryophyllis,ex Cardano.

N vitreo vaſe A contrita ponuntur, & quanto leuiore licet igne deſtillan-
ır:& ſi liceat aqua feruente circum vas
oſita oleum elicere , longe erit melius.
ummitati vaſis pileus vitreus B impo-
itur,ac luto ne reſpiret aptatur,cui de
ıore canalis adiacẽt,C cui alter canalis
itreus adiungitur D ita luto ſeptus vt
ıihil poſsit reſpirare.Hic per vas ligneũ
tranſit,quod aqua perpetuò frigidiſsi-
na repletũ habere oportet,cannula de-
rahentes quicquid iam calorem contra-
cerit,aliam nuper hauſtam denuò adden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

do,nam ſic refrigidatur, fumíque no
vtuntur, ſed in aquam vel oleum tran
eunt, cõuerſiq́ue per canalis partem ol
liquam & vltra vas aqua plenum expo
rectam,guttatim in vas cadũt. Vt igitu
vidi,primò turbidum quoddam efflu
ſubſtãtiam rei tenuiorem efferens, po
aqua clarior exit, demum oleum, quo
exuſti potius odorem refert quàm rei i
lius à qua defluxit. Hoc modo aquaru
etiam (ex herbis & floribus) deſtillati
fieri poteſt, ſed is longè melius per de
ſcẽſum fit, &c. Sunt qui iuxta Fornacen
moſchum ponunt aliáque pretioſiora o
doramẽta,retinétque aqua odores nõ ſo
lum proprios, ſed etiam moſchi, & alio
rum quæ apponuntur.

De deſtillatione per deſcenſum. Vlſta
dius capitu.xix.docet de hoc deſtilland
modo in genere: & priuatim de oleis ex
lignis iuniperi,ex vitellis ouorum,ex nu
ce moſchata, & Benedicto: ex quo ego
clarius & breuius rem oſtendere cona-
bor. Docet igitur conſtrui fornacem A
huic deſtillationi aptam, ſimilem foco
qualis apud Germanos fit, ex lateribus
non coctis, altitudine ſeſquicubiti vndi-
que, excepto anteriori latere, (quod hu-
milius fieri poteſt, & lateribus tenuibus

tegi

gi, ad imponendum aliquid vt ferra-
enta, quibus ignis regitur,) latitudine
ium cubitorum quoquo versus. In me-
o huius foci foramen B sit tantum vt
s hominis immitti possit. (Erit autem
c fornax etiam ad alium vsum apta,
pè ad sigillandum sigillos Hermetis,
vocant: cũ cucurbitæ vitreæ os in fora
en furni inditum palmi, id est quatuor
gitorũ longitudine, & si quid amplius
rca ipsum patet eo argilla obstructo,
i incanduit forcipe similiter candente
primatur.) Destillaturus ergo in hac
rnace, cucurbitã C accipe de optima
rra: sin minus de cupro vel orichalco.
ãc imple vsque ad tertiam partem mate
ia destillãda, & include ei operculum D
rreum tenuissimum ex lamina ferrea.
raminibus paruis plenũ. Tũ inuertes,
imponesos vasis in fornacis foramen
d tres vsq; digitos inserẽdo, & quicquid
ircunquaque patet, luto diligẽter exple
is, ita vt nihil quicquam in hoc foramẽ
ecidere possit. In parte autem inferio-
e foraminis curcubitam E vitream sub-
icies (pro qua imponenda eximendaq;,
vt videas quando materia tota destil-
rit, anterior fornacis pars debet esse a-
erta:) cui superioris cucurbitæ os inser-

tum aptetur,) non lutando tamen. Tum ignis fiat superius circa vas quod materiam continet circũquaque. Sed ignis primò exiguus esse debet, & à vase quātum fieri potest remotus: deinde paulatim & maior & vasi proprior excitari.

Sciẽdum est autem quòd à quauis materia, à principio aqua destillat, plus minus, secundum materiæ differentiam. Hæc cùm fluere desierit, & iam oleum destillare cœperit, euacuabis cucurbitā è vitro subiectā, iterúmque subiicies: & ignem augere perges, & eũdem propius vas excitare, donec nihil amplius olei destillet. Tũc enim ignis mox longè remouendus est vt superior cucurbita refrigeretur. Deinde inferiorem, id est excipientem auferes, & oleum seruabis. Cæterum ignis, vt dixi, in principio perexiguus requiritur: paulatim augendus ad quartum vsque gradum, duabus ex causis. Primũ ne nimij caloris subito excessu omnis humiditas, etiam oleosa consumatur: quod præcipuè cauẽdum est, cum ex vitellis ouorum & nucibus moschatis oleũ desideramus. Nam in aliis quibusdã, vt ex lignis iuniperi, repẽtino etiã & magno igne excitato nihil deliqueris. Deinde quia lignũ accẽsum fortè, cucurbitam

itam lædere, vreret, rũperet, aut oleum ıgrato odore afficeret. Porrò in oleo enedicto simplici, augebis ignem saltẽ ı fine destillationis, & destillãdi locum uiusmodi parare poteris. Foueã in terı fodito, longam, latam & profundam ro modo ollæ in eam imponendæ. Sit ıtem olla vitreata, aqua abluta: & super rificium eius ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata, ita t lamina infra summũ ollæ marginem t digiti trãsuersi latitudine. Supra hanc npones aliam ollam quæ materiam deillandã contineat, sic vt orificia coniun antur, & omnia optimè lutentur. Tum iet ignis circa ollam superiorẽ, quæ tota it extra foueam præter orificiũ. Sed seundus hic modus incommodior primo ſt: quoniam aqua ab oleo separari nõ po est: nec facilè cognosci quando tota ma ẽria sit destillata, nisi vsu & consuetudiıe id cognoscatur. Potest etiam fornax ieri in colle præcipiti, vt idem Vlstadius ocet: ego ne sim prolixior, omitto.

Oleum de foliis citri, arãtię, aut limoıis cùm destillatur, primò aqua elicitur: leinde oleum, quorũ vtrunq; separatim eruari debet, oleum quidem imprimis uaue & bonũ est. Fit autem hunc in mo

dum. Folia de quauis prædicta arbore discissa contunde in mortario, & destillando aquam excipe:& cùm videris guttam aliquam diuersi coloris aquę innatantẽ mutato recipiente ignem auge, & oleum collige, id modicè olebit adustionem,q vitium emendatur,si diu Soli expositum relinquatur. Sunt qui iam dicta folia inter duo lintea siccent & conterant, ac iiciantque alia multa odorata,vt zibethũ moschum,ambram, styracem cal. lada num,cinnamomum,benzoum:non quidem substantiam eorum,sed fumum dũtaxat,hæc enim iniiciunt in aquam rosaceam super igne,& vapore eorũ folia imbuũt.His ita diligẽter imbutis, accipiũt aquã rosaceam in qua macerata sint aromata quædam vt charyophylli,galanga, nux moschata,&c.per vnum aut alterum diem: eaque madefactum puluerem foliorum in cineribus igne lento destillant, donec aqueus liquor separatus sit deinde aucto igne oleum excipiũt,quod longè gratissimi, & suauissimi odoris est,Furnerius.

Empiricus quidam mihi retulit, hoc modo commodè oleum separari ab herbis & radicibus.In terebinthina aut larigna resina lota(octies aut nouies)donec

albescat

lbescat, herbas aut radices impone, & in
rena calida relinquæ q.s. Deinde destil-
igne lento, & profluet primò terebin-
ina, mox ab initio, aut si parum mouet
õferta seu vniuersa deinde fluet, primũ
ƈteo ferè colore, deinde flauescens. De
rehendes autem gustu quando liquor
ptatus fluere incipiat: colore mutato,
as recipiẽs quoque mutabis, vt seorsim
xcipias, postremus enim liquor ignobi
ior est, & extra corpus vsurpandus: prior
erò intra corpus, Hæc ille. Ipse mihi vi-
eor oleũ de baccis iuniperi vidisse hoc
nodo paratum.

Olea destillata quæ intra corpus dan-
ur, omnia miscenda sunt cum licore ali-
uo, vino, apomelite, aut syrupo cum a-
ua destillata quapiam, alióue medica-
nento, vt infra etiam inter balsamelæa
licemus, hoc est quod empirici dicunt,
leis vt pote spiritibus, addendum esse
liquod corpus.

De oleis ex floribus.

OLeum ex croco paratur sic. Aspersa
aqua vitæ digeritur materia, & ab-
stracta per destillationem aqua vitæ præ
lo expressus liquor circulatus, vt supra
scriptum est de aromatum destillatione
in genere, ex Ryffio.

Oleum de ſpica, ex Gallico libro fu nerij. Herbam (flores potius) ſpicę aut l uendulæ ad breue tempus inſolato: tu in alembico aquam extrahito. Hæc p æſtatem Soli loco quàm calidiſsimo e poſita, oleum in ſuperficiẽ effundit, q ſubinde ab aqua ſeparatam ſeruabis. N & ſuauiſsime olet, & aduerſus morb varios, præſertim frigidos, vtile eſt: & c lores tollit.

Eiuſdem alter modus. In quanta v lueris copia olei de amygdalis dulcibu flores ſpicæ bene maturos macerabis i vaſe vitreo in fimo equino per dies qu draginta: deinde lento igne deſtilla: p ſtremò in Sole rectifica vaſe diligente obſtructo. Si tamen aduſtionis odor ſi duo aut tria exigua foramina in cooper culo relinques. Sic in Sole purgatum, b num & odoriferum remanebit.

Eiuſdem tertius modus. Floribus ſpi cæ bene maturis vas vitreum imple, ob ſtrue, & quotidie quãtum poteris adiice Hoc facere perges diebus octo: deind vas obſtructum in fimo equino per tre menſes putrificato: tandem deſtillabis in alembico magna diligentia, & extra ctum oleũ inſolabis, ita vt ſemper quic quid clarius eſt, ſepares & reſerues. Sunt

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

qui materiam, vt primum ab igne (sic habet Gallicus liber, sed puto legendum à fimo, scilicet equino in quo macerata est per tres menses) extracta fuerit, Soli exponunt, & innatans aquæ oleum subinde remouent. Vbi verò flores oleum reddere iam desierint, quantum poteris exprimes, & succum expressum in Sole relinques vase inclinato, vt supernatans oleum facilius separetur. Sic oleũ perquã odorum habetur sine omni adustionis vitio, Hucusque Furnerius.

Idem oleum Ryffius fieri ait, vt oleũ de rosmarino, concisis floribus in vino vetere maceratis, destillatisq; ita vt alembici spiritus subinde refrigerentur, &c. Vide supra in Oleo de Rosmarino. Sunt qui hoc spicæ oleum publicè vendant, & balsamũ nominẽt, cum tabulis in quibus facultates eius descriptæ habẽtur. Valdè calidum & siccum est. Noui ego mulierem quæ vnam, & alteram guttam eius non sine periculo intra corpus sumpsit, sed lumbricos inde multos deiecit. Miscetur rebus quàm plurimis, odoris præcipuè gratia. Gutta eius cum multa aqua agitata, totam reddit odoratam. Medici etiam oleis vnguentisque calidis eã admiscẽt, tum odoris gratia, vt vel gratum

augeat & conſeruet, vel celet ingratum: ſuperat enim omnes odores:& fortè nullus liquor reperitur æque ſimul & vehemens & ſuauis odore. Ex ſpica certè longè odoratior quàm ex lauendula fieri videtur.

Oleum roriſmarini quod vicem balſami gerit. Ampulam floribus roriſmarini impletam ſepelito in arena clauſam, panno duplicato ſerato, aut cum cera & coopertorio ita quòd nō reſpiret, Arnoldus: duplici linteo, deinde etiā cera occluſam, Hollerius vſque ad mediā partē:& ſic relinque per menſem aut amplius, donec flores in aquā cōuertātur. Hæc aqua ſeparata & ſoli expoſita per dies decē aut xx.(aliàs xl.) dēſatur inſtar olei. Cor, cerebrum, neruos, & totū corpus roborat. Pannos faciei & maculas delet, iuuentutem cōſeruat. Gutta eius aquæ impoſita, vt balſamum ſubſidit. Prodeſt ad telas & lachrymas (aliàs maculas & alios affectus) oculorum, ſi gutta vna imponatur in oculos, bis aut ter ad ſummum. Membra paralytica vt plurimum recal facit, & ſanat aliquando. Phlegmati ſalſo reſiſtit, fiſtulas & cancrum, quæ aliis non cedūt remediis, perſanat. Ad eadem facit aqua vitæ ex vino in quo decoctus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſit roſmarinus deſtillata, Lullus.

Ego roſmarinum non decoquerem, eua-pórat enim vis vini & quinta eſſentia: ſed in vaſe obſtructo macerarem aut putri-ficarem, deinde in Balneo Mariæ primũ poſt in cineribus aqua ſuper fæces rurſus infuſa deſtillarem. Mecum facit Arnol-dus de Villa noua, qui in libro de vino, (vbi ille de roſmarini etiam oleo eadem ſcribit, quæ iam ex Lullo ſcripſimus, ſi modo Lulli ea ſunt.) Sæpe (inquit) ex-pertus ſum quòd aqua vitæ facta de vi-no in quo remollitus fuerit roſmarinus, curat phlegma ſalſum, ſcabiem, cancrũ, & fiſtulá, quæ aliter ſanari non poſſunt. Sed hoc oleum roriſmarini non aliter fit quàm e floribus verbaſci oleum, non per deſtillationem.

Oleum roſmarini fieri debet ex flori-bus decerptis cũ ſummis turionibus, ſeu ramulis quibus adnati ſunt, contritis, & in optimo vino vetere maceratis ſeu pu-trificatis. Debent autem deſtillari lento igne, ita vt alébici ſpiritus ſubinde refri-gerentur: poſtea circulari, donec quoad eius fieri poteſt omnis craſſa ſubſtantia à ſubtili ſeparetur. Gualtherus Ryffius. Poterit autem deſtillari, vt coniicio, vel in cucurbita, præſertim breuiori, cum

alem-

alembico:vel in retorto cum recipiente diuersæ figuræ, vel potius in duobus retortis,quorum alterum ſit recipiens,vel in vaſis æneis, quæ veſicas vocant pharmacopolæ,vt aqua cinnamomi,aut aqua ardens.

Eodem modo deſtillantur olea,vt idẽ docet,de vernice ſeu gummi iuniperi,de ſpicæ aut lauendulæ floribus,aniſi ſemine,& multis aliis ſeminibus.

Chelidonij quarta eſſentia ſiue ignis qui eſt tanquam liquor olei,&c.quomodo paretur & in quẽ vſum,lege ſupra vbi de quinta eſſentia tractauimus. Licebit autem à pleriſque herbis & aliis medicamentis,oleum duplex, aëreum & igneũ, eodẽ modo quo in Chelidonio illic præſcriptum eſt,extrahere.

Oleum rutaceum. Cardanus lib.ſecũ. de ſubtilitate,venena quædã eſſe ſcribit, quæ ſolo tactu occidãt. Aduerſus hæc inquit,auxiliũ eſt,nõ hærere loco cuiquam donec incaleſcat manus: lotio frequens partiũ cũ aqua tepida,olei quoq; rutacei: nõ illius vulgaris,ſed eius quod eodẽ modo factũ ſit quo & ſpicatũ & caryophyllatũ apud pigmentarios fieri ſolet,inunctio,Hęc ille. De oleo ex ſeminibus rutę, paulò poſt ex Lullo ſcribem⁹:id verò cu-

ius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ius hîc Cardanus meminit, ex ruta ipſa hoc eſt ſummis eius ramulis florentibus parandum exiſtimo.

De oleis ex ſeminibus & fructibus.

OLeum de caryophyllis aliquando in Italia guſtaui, ſupramodũ ſuaue & efficax. Id quo modo extrahatur, docuimus ſupra verbis Cardani. vbi de oleis extrahẽdis in genere ſcripſimus. Item alio modo ex Ryffio, eodẽ ſcilicet quo ex quibuſuis aromatibus, quæ in aqua ardẽte macerata deſtillãtur, donec aqua ardens ſeparetur, & cum primùm cœperit fluere oleum, materia é cucurbita exempta exprimitur, &c. vt ſupra ex Riffio ſcriptum eſt: qui huius etiam olei vires particulatim deſcribit.

Oleum de nuce moſchata quomodo eliciatur, vide ſuperius vbi in genere tractauimus de deſtillatione oleorum per deſcenſum ex Vlſtadio. Oleum de nuce moſchata & inuolucro eius macis, eodẽ modo quo ex caryophyllis extrahitur, Ryffius qui vires vtriuſque ſingulatim deſcribit.

Aniſi oleum extrahitur, (vt ex aliis ſic

cis

cis quæ in plantarum genere sunt,) seminibus contritis optimo vino maceratis, deinde paulatim per ascẽsum destillatis, ita vt spiritus in alembico assiduè refrigerẽtur, &c. & liquore postea circulato. Vires eius Ryffius enumerat, nos omittimus vt & aliorũ ferè vbi nullus peculiaris effect⁹ aquis & oleis attribuitur, quia idem illis etiam à quibus detrahuntur remediis ante destillationem conueniat, nisi quod destillando subtilior & efficacior redditur.

Olea è baccis iuniperi, & è baccis lauri eodem modo fiunt: nempe contrita vino macerata, aut aqua pluuiali, destillantur eodem modo quo aqua ardens, vel in vesica ænea, vt pharmacopolæ nominãt, vel ita vt ex lignis & caryophyllis oleum trahi supra scripsimus ex Cardano, vel vt ex aromatibus ex Ryffio. Non multum enim referre puto, modo spiritus qui per alembicum feruntur, in ipso rostróque commodè refrigerari possint.

Vires oleorum istorum Ryffius recẽset. Solent & agyrtæ apud nos oleum de baccis iuniperi vendere, cum tabellis impressis quæ virium eius catalogum continent. Hoc inter cætera etiam tertianã laborantibus mederi audio.

Oleum

Oleum de frumento quidam faciunt exprimendo inter duas laminas ignitas: alij hoc pacto inutile fieri putant, & parari debere vt oleum de iunipero, nimirum ex lignis iuniperi per descensum. Mesue triticum excorticatum in vase sublimationis etiam destillari ait, vt oleum philosophorum. Curat impetigines, & cutis asperitates à siccitate natas lenit & humectat, & cæteras cutis infectiones emendat. A Rasi etiam in antidotario describitur. Vide infra inter olea non destillata. Posset etiam de hordeo & similibus fieri, tum per sublimationem, tum per descẽsionem, Monachi in Mesuen.

Oleum de ben(id est balano myrepsica)moschatum, quod Furnerius retrabã vel retrahan vocat, pretiosissimi odoris. E fructibus ben(qui Genuæ satis copiose reperiuntur, eodem ferè precio quo amygdalæ) exprimes oleum vt ex amygdalis, sines quiescere, & impones moschisatis bonam copiam: & sic in vase vitreo bene obstructo immittes in caccabum vt aliquandiu bulliat, deinde oleum per destillationẽ excipies, quod suauissimũ & odoratissimum erit.

Olea

Olea quædam ex ſeminibus, quæ reperi in libro de aquis Raymundi Lulli.

HAec olea ſeparatim cõſcribere volui, quòd dubitẽ an author per deſtillationẽ ea fieri voluerit, aut ſimpliciter per expreſsionem, in ſingulis quidem hæc verba adiicit, & extrahatur oleũ ad modum laicorum: quibus innuere videtur, ſimpliciter per expreſsionẽ ſeminũ in torculari, vt vulgus facere ſolet, colligendũ eſſe oleum, præſertim cum ab iiſdem in Sole ſiccatis extrahi velit. Non dubium eſt tamen quin eadẽ ritè deſtillata longè efficaciora eſſent: ſed ad deſtillandũ oporteret liquorem in quo ſemina trita macerantur cum eis relinqui, & putrificationem præcedere, &c.

Semina ſponſæ Solis macera in lactæ muliebri quadraginta diebus: & deinde fac oleum ad vſum (modum) laicorum. Vide ſupra inter liquores coſmeticos.

Oleum ex ſeminibus rutę. Rutæ ſemina trita miſce cum auro foliato, & pone in aceto per diem vnum. Deinde leuiter ad Solem deſicca, & extrahe oleum ad modum laicorum. Id pretioſum eſt

& ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

& venenis resistit, ita vt vomitu reddantur: quòd si quis secundò inde biberit, reliqui etiam humores ab eo infecti eiiciētur: si tertiò, curabitur perfectè intra tres vel quatuor dies. Omnem dolorem oculorum curat ex quacunq; causa, dūmodo pupilla illæsa sit, si oculi bis die hoc oleo lauētur, & gutta vna in oculū infundatur, curabitur enim oculus intra tres vel quatuor dies. Si à ieiuno bibatur, nō sinet venenū appropinquare ad hominē illo die. Quòd si quis etiam lætali vulnere saucius inde biberit ieiunus euadet, modo reliqua cura vulneris fiat vt par est. Item à ieiuno potū, guttam omnem & scabiem depellit: & hydropem ex frigida causa natum, si vel biduo sumatur. Deniq; membra omnia dormientia (paralytica, inunctum scilicet,) excitat & restituit. Ruberta (si rectè legitur, forsan à colore: ego Sperma potius legerim) id est oleum nasturtij. Nasturtium (malim semina nasturtij, vt in reliquis ibidem, ante & post oleum) madefactū acri aceto, sicca in Sole, & extrahe oleum ad modum laicorum.

Hoc mixtum cum aloē & oleo laurino curat omnē scabiem & guttam, locis inunctis. Cum aloē & carbonibus de vl-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mo potum tertianam & quartanam cu-
rat, & omnem rupturam in corpore. C
ptisana coctum & potum, sanguinis flu-
xum sistit, & aluum astringit. Cum sy-
sure coctum & potum omnem guttar
depellit. Oleum de seminibus pimpine
læ. Pone semina in vino rubro per al
quod dies, desicca, tere, & fac oleũ ad m
dum laicorum: Potum hoc oleum à ieiu
no arenam & quemuis calculũ vesicæ,
tiam consummatum ex quacunque m
teria dissoluit, frangit, expellit. Aggr
uata hominis mẽbra alleuiat, Hæc ille.

De oleo ex baccis iuniperi destil-lando, primùm per ascensum, deinde per descensum vt ex amicis accepi.

R. Sextarium vel modium plenum
baccis iuniperi, contusas biduo m
cera in aqua fontana: deinde pone ba
cas illas vnà cum aqua in qua macerat
sunt in cucurbitam aut vesicam, vt v
cant, ex cupro, quam replebis ita vt v
cua remaneat mensura duorum aut tr
digitorum. Tum igne subiecto medi
cri destillabis per omnia tanquam aq

ard

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ardentem, hoc eſt per fiſtulam ſiue cannã quæ tranſeat per vas aqua frigida plenũ.
Redditur autem aqua copioſa, ita vt vas recipiens vnum non ſufficiat.
Tandem oleum ſequitur, quod permittendum eſt in aquã defluere, cui innatabit: ſeparabis autem vaſe, in quo eſt, anguſti colli inuerſo, ita vt aqua permittatur effluere, donec modicũ adhuc ſuperſit, quod deinde oleo in aliud vas tranſfuſo ſeparabitur. Reddit autem baccarum ſextarius, vt in Alſatia vocant, olei circiter quatuor vncias. Alij vt oleum ab aqua ſeparent, imponunt in calicem vitreum cui pes ſit ademptus arte per filum ferreum candens, aut caſu, ita vt exiguum in imo foramen relinquatur. tranſit enim aqua, & cùm ad oleum peruentum eſt obturatur foramen, & effunditur oleum in vas vbi ſeruari debet. Sunt qui ſimpliciter deſtillantes, materiam in deſtillatorio ſępe moueant, ne aduratur. Et ſimiliter aiũt aromata trita, vt caryophyllos, cinnamomum, rectè deſtillari. Aliqui, vt audio, in retorto deſtillãt, non vitreo, ſed ex cupro, ſtanno interius obducto, quod inſeratur in cannam ex cupro oblongam, vt pro aqua ardente ſit.
Alius eiuſdem apparatus per deſcen-

ſum,ab amico quodam qui ipſe parauit tanquam res ſecreta nobis communicatus. Baccas iuniperi bene maturas & ſiccas per autumnum, vel ſub autumnum, inter duos, vt in faſtis aſsignantur, ſacrodiuę Virgini dies colligito ante meridie octaua vel nona hora, in magna copia quæ circiter duos ſaccos impleat, tempore ſereno. Deinde bene contuſas in cilicio, quo piſtores vtuntur, pones non nimis multas vna vice, & ſub prelo exprimes, atque ſic per diem & noctem relinques ſub prelo, vt ſuccus aquoſus interim deſtillet. Hunc per ſe repones in vaſe aliquo, vt vtaris eo tum ad remedia quædam intra corpus, tum extra ad purgãdas partes, (cum aliquo vnguẽto & aqua vitæ, præſertim arthriticas. Facilè autem conſeruatur, neq; facilè corrumpitur hic ſuccus, & ſuauis & efficax eſt. Aliqui humorẽ aquoſum non ſub prelo eximũt, ſed in communi fornace (Balneo Ma.) ſeparant. Reliquam materiam bene ſiccatã tritamq; pone in cucurbita quatuor mẽſurarum capace, non prorſus tamen implebis. In ea luto ſapientiæ, ne quid expiret occluſa putrificabis materiã per dies circiter vigintiocto in fimo equino: aũt ſi hyems ſit in Germania, iuxta forna-

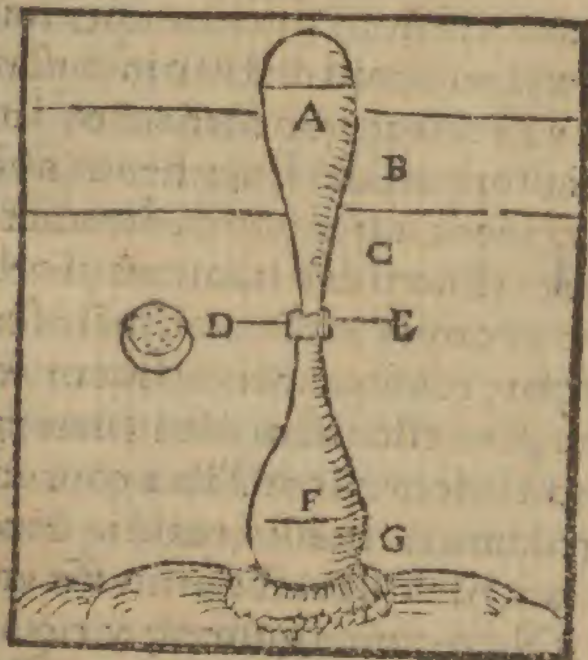
rem. Ad putrificationẽ quidem in fimo equino ſcrobem fieri oportet duos pedes altã, & fimũ ac calcem alternis imponi: aſperges autem aquam calidam quotidie aut altero quoque die. Tandẽ cùm ſatis putrificata & mediocriter liquida apparebit materia, deſtillabis. Vas recipiens eiuſdem ferè magnitudinis eſto, & imponatur circulo ſtramineo. Vtrũque autem vitreũ, & filo cãdente ferreo ſectũ eſſe debet. Ea inter ſe cõmittes mediante lamina ex metallo, potiſsimum argento, frequentibus foraminibus, quæ nõ ſint maiora quàm ſi acu cõmuni pertuſa eſſent. Huius laminę circũferentia ſupra infráque eminere ſeu limum habere debet, vt vaſa in limbos illos immittantur. Primũ igitur vas ſuperius in quo materia eſt, cũ lamina cõmittes & luto firmabis: & foramen quoque fundi circunquaque luto explebis: deinde partem illam vaſis per foramen mediæ fornacis demittes tãtum, vt inferius quoque vas.i.recipiens, inter limbũ laminæ inferiorem inſeri ac luto muniri poſsit. Lutũ ſubactũ eſſe debet cũ aqua ſalſą & tomento: hoc aliqui lutũ ſapientiæ vocant. Fornacis ratio hęc eſt. In medio conſtrui fundum debet cũ foramine, vt diximus. Supra hoc fundum

circa cucurbitā arena ponitur, ferè vsque
ad tertiam cucurbitæ partem: supra are-
nam verò pruna, plus quam tertiā parte
cucurbitæ, nec opus est remoueri cine-
rem, reliqua pars cucurbitæ, quarta for-
tassis, aut paulò minus quàm tertia, va-
cua & libera emineat. Quod si metue-
ris, ne fortè cucurbita superior non sa-
tis vim ignis ferre possit, luto eam lori-
cabis, ea saltem parte, qua pruna circum
ponetur. sed si ignis paulatim, nec subitò
augeatur, non opus erit hac incrustatio-
ne. Fundum in medio fornace ex lateri-
bus construetur, qui ferramentis oblon-
gis imponentur. quà autem foramen or-
biculare relinqui debet, lateres in orbem
excisos esse oportet. Sic instructa forna-
ce destilla, & effluet primū liquor aquo-
sus, in quo vt primùm olei gutta appa-
ruerit, vas recipiens mutabis: & primum
illum liquorem per se seruabis. Hoc sa-
nè oleum per descensum in vase vitreo
extractum, minus adustionis vitio affic
posse mihi videtur. Hactenus etsi sati
clarè rem mihi, vt dictauit amicus, descr
psisse videor: adiiciam tamen figuram a-
liquam, vt quàm clarissimè possum, rem
ob oculos ponam.

A. cucu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

A. cucurbita continens grana.
B. pruna.
C. arena.
D. lamina foraminulenta.
E. fundus ſuper quo arena iacet.
F. cucurbita excipiens.
G. circulus ſtramineus cui recipiens imponitur.

OLeum ex pineis nucleis ad erugandam mulierum cutem deſtillatione per deſcenſum fit, vt oleum é ligno iuniperi, Syluius.

De oleis ex gummis, lachrymis seu liquoribus densatis, & resinis.

OLeum de myrrha. Vide supra inter aquas odoratas Furnerij, vbi vnam descripsimus quę fit cum myrrhæ parte vna, & rosarum succi parte dimidia, longe odoratissima.

Liquores natura densati & quæ gummi vocantur, calidi & sicci temperamenti, vt præparentur ad destillationem, contrita in vase diligenter obstructo (poterit & vinum, ni fallor, modice aspergi) loco frigido & humido infodienda sunt profunde ad hominis staturam, sine vlla materiæ calidæ additione, & satis longo tempore relinquenda: citius tamen resoluētur, si vitellos ouorum ad duritiem coctos addideris. Sic resoluta gummi oleum reddunt turbidum, quod in retorto (vt vocant) destillatum clarius fiet ac purius. Nam omnia gummi, & caphura quoque cum pinguem liquorem album contineant, qui per destillationem eis detrahitur, facile ignis iniuriam & adustionis vitium sentiunt: vt licet in vasis admodum humilibus destillentur, liquor tamen emanat fæculentus, crassus, adu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſtus,& odoris ingrati cuius vſus ne extra quidem corpus placeret, nedum intra: viribus quoque non iiſdem. Sic reſolutam materiam colabis per pannum laneum aut ex pilis contextum, vt quicquid ineſt terreſtræ, arenæ & quiſquiliarum ſeparetur. Deinde quod colatum eſt denuò quot volueris diebus in loco mediocriter calido relinque, poſtremò deſtilla. Sunt autem olea huiuſmodi maximè ſubtilia & efficacia: cũ ipſa natura prius præcipuas ſtirpium facultates, illarum quæ gummi aut lachrymas fundunt, in eis quaſi collegerit. Hæc ferè Ryffius libro primo do deſtillatione. Idem Ryffius in eiuſdem operis tractatu de oleis nullã peculiarem ex gummi extrahendi olei rationem præſcribit: ſed ad librum primum remittit. Sigillatim autem deſcribit vires oleorum ex Ammoniaco, Belzoo, Camphora, Caryophyllis, Euphorbio, Galbano, Ladano, Myrrha, Opopanace, Sarcocolla, Sagapeno, Styrace liquido & calamita. In ſolo de Maſtiche oleo, tritam maſtichen cum vetere vino reſolui & digeri iubet, deinde deſtillari. Et gummi Iuniperi ſimiliter in vino reſolui ac macerari, propter ſubſtantię eius ſiccitatem: poſtea deſtillari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Oleum belzoi. Libram belzoi aut amplius crassiusculè contusam aqua ardente rigabis:& in retorto, supposito recipiente destillabis in cineribus, lento igne primùm, deinde magno. Oleum hoc odorem egregium & suauissimum spirat. Qui effluxerit aqueus liquor seorsim seruari debet, Furnerius.

Oleum de styrace, ex eodem. Styracem calamiten succulentum & pinguem crassiuscule tundes, & aqua vitæ optima irrigabis, tũ destillabis in retorto vt precedens oleum, & aquam seorsim repones. Hoc oleum mira odoris fragratia excellit. Oleum camphoræ: Vide supra in Aqua camphoræ, inter aquas simplices destillatas.

De oleo terebinthinæ siue larignæ resinæ.

RESinæ terebinthi aut laricis libras quatuor pone in capaci retorto siue cucurbita vitrea, & destillando elice oleum ita vt cucurbita aut retorta arenę imponatur: primò autem cum aqua exibit oleum tenue & clarum, secũdò aurei coloris, vltimò fuscum & crassum. horum vnum quodque per se auferto & reponito

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ponito, Valerius Cordus.

Plura de oleo terebinthinæ eiúsque apparatu & viribus Ryffius scribit, quæ nos breuitatis causa omittimus.

[1] Hoc imprimis cauendum, ne dum destillatur, ebulliat, vt in melle quoque. facilè enim turgent & inflantur liquores isti calefacti: quamobrem ignis primò perquam leuis fieri debet, ac paulatim augeri: & alembicum, vt artis est, refrigerari. Sunt qui lateres crassiusculè tritos addant, aut silices albos, aut arenam lotam resiccatamque, aut hederæ folia & modicum vitri crassiusculè contusi, huiusmodi quædam etiam melli destillando adduntur,) vt ebullitionem istam prohibeant.

Ego laterum silicúmue frustula minima oleo vetere, aut aliquo medicato perfusa adderem, vt in oleo Benedicto: vt eadem opera & ebullitio impediretur, & virtus olei augeretur. Mecum ferè facit sequēs descriptio, quam in libro quodam manu scripto reperi. R. Arenam puram, vel silices albos paruos, claros, & pone super ignem in vase donec cādescant, deinde extingue eos in terebinthina, vt bene imbibant, & arenam illam extinctam destilla in alembico.

Oleum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Oleum terebinahinæ aliqui ad lithiasin commendant. Item illa, Terebinthinum oleum è terebinthinæ libra, laterum antiquorum (vel, vt Albucasis, recentium, quia plus olei combibant,) vncia, & mastiches & styracis, vtriusque vncia. Lateres igniti extinguuntur oleo: extincti tritique cæteris commiscentur in alembico vitreo. Tres liquores effluunt, quorũ tertius est optimus, Iac. Hollerius inter olea anodyna ad dolores frigidos.

¶ Aliter ex libro manu scripto. In cucurbita semiplena terebinthinæ, pone vitri triti manipulum, & spongias duas quantitatis digitorum (deest numerus:) & pone secũdum artem alchymistarum tam circa ignem, quàm circa cucurbitas, (videtur legendum, & pone secund. artic. alch. ignem circa cucurbitam.) & fiat ignis per xxiiij. horas. Perfecta prima destillatione, iterum destillato, renouando vitrum, cucurbitam & spongias.

Ad cicatrices delendas, vel potius remittendas & emolliendas, terebenthinum oleum summè proficit, his demptis quas varioli reliquêre. Nam qui ad variolorum quoque stigmata hoc oleum commendant, decipiuntur, Brassauolus.

Oleum

Oleum ex tartaro ſublimatum.

TArtarum (contritum) pone in vaſe (cucurbita vitrea luto inducta, aut fictili) & impoſito alembico vitreo deſtilla. Effluet autem primò aqua, deinde oleum, quod ſeorſim excipies igne paulatim aucto donec fluere deſinat, Codex Germanicus manu ſcriptus. Empirici quidam ſpiritum ſiue quintam eſſentiam tartari aduerſus apoſtemata interna, & morbum regium commendant.

Olea de corticibus.

OLeum cinannamomi fit vt ſupra ex Cardano docuimus, quomodo olea extrahuntur ex lignis & ſimilibus, vt caryophyllis, depictis etiam inſtrumentis, Vel vt ex Ryffio ſcripſimus de oleis ex omni genere aromatũ extrahẽdis. Cinnamomũ circiter dies octo in aqua ardente ſexies deſtillata macerari: tum deſtillari poteſt, vt ex amico audiui. ¶ Huc adſcribam aquæ etiam, vt vocant, cinnamomi parãdæ rationẽ: nam in huius etiã deſtillatione oleum tãdem ſequitur, quanquã paucum & propter aduſtionis vitiũ intra corpus inutile: aqua verò nobiliſsima vtiliſsimáq; eſt cuius deſcriptionem

nuperri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nuperrimè amicus quidē ad me trāſmiſit huiuſmodi. Fornax & inſtrumenta omninò eiuſmodi eſſe oportet, qualia prò aqua ardente habētur, canna per vas aqua frigida plenum tranſeunte, (quæ, niſi fallor, melior erit, ſi bene longa ſit, nēpe ad lōgitudinē quinque pedū Rom. quātam ſe vidiſſe aut etiam longiorē in huius aquæ deſtillatione alius quidā nobis retulit: ſed fortè minus longa opus eſt, cū nō magna aquæ copia deſtillatur.) Poſſet etiam deſtillari in cucurbita vitrea luto incruſtata, vt aqua fortis, eo modo fortaſſis melior futura. Cinnamomi optimi triti, non cribati librā, pone in fundo vaſis deſtillatorij cautè, ne puluis diſsipetur aut lateribus adhæreat, & mox ſeſquimēſurā aquæ recentis affundes, & operculo impoſito, & vaſe recipiēte ſubiecto, ignē ex carbonibus paruum facies. Quæ prima effluit aqua craſsiuſcula eſt, ferè inſtar olei. Curandum autem diligenter vt cū primùm color ſe mutauerit, vas recipiens quoque mutetur. Fluit autem aqua ſecūda albidior: tum rurſus mutatur, alio quoque vaſe excipiēda, & ſic deinceps do nec fæces emanent. Quartæ mutationis aqua clariſsima eſt: quæ cum flaueſcere cœperit, illico auferendum eſt operculū

cum

cũ canna, quòd res iam perfecta ſit, & omnis cinnamomi virtus extracta. Hoc totũ tribus aut quatuor horis fieri poteſt. Sed oportet huic deſtillationi duos homines adeſſe, quorum alter diligẽter obſeruet liquorum mutationem, & ignem curet ne maior ſit iuſtonéue liquor effluens nimis acceleret. Alter curabit vt vas aquæ frigidæ per quod aliquota pars cãnæ trãſit, rectè habeat, & ne canna nimiũ incaleſcat, quare ſubinde mutata aqua frigidiorẽ è vaſe aliquo proximo infundet, & lintea madida ex aqua frigida cannæ circumponet, & operculo ſimiliter, ſi nimis caleat. Plurimum enim iſtarũ partium refrigeratio refert, vt & copioſior liquor & melior fluat. Hanc aquã cinnamomi ipſe vidi guſtauíque, pergratam & ſuauem odore ac ſapore. Erat autem liquor acris quem vidi, lacteo ferè turbido calore: cui ruffę aliquot olei guttę innatabant, quæ inſuauiores erant quàm aqua & aduſtionẽ olebant. Idem ferè Cardanus ſcribit in genere, de liquoribus ex odoratis lignoſis, vt caryophyllis, &c.

Vires hic liquor egregie reficit: reliquas eius facultates Ryffius deſcribit ſed ex ipſa cinnamomi natura cuiuis conſtare poſſunt.

Eodem

Eodẽ modo paratur etiã oleum de cortice nucis moſchatæ quẽ macis vocant, ipſum quoque à Riſſio deſcriptum.

Oleum mirificè odoratum, quo chirothecæ & alia quædã inunguntur, ex Furnerio. Menſe Maio accipies corticum arboris almon (ſic legi inquit Furnerius in libro à quo tranſcripſit, dubitat autem vtrũmne potius an limonem citri genus intelligi oporteat) ſecundorum partes tres, & eiuſdẽ arboris florum partes pinguiores, [les eſpis de la fleur qui ſont graſſes,] æquale põdus. Exiccato in vmbra. Præfertur autem hæc arbor ſi locis non aquoſis naſcatur. His addes tertiam partem baccarum iuniperi recentium, & deſtillabis per deſcẽſum, paruo igne primùm, deinde magis magiſque augendo donec oleum omne deſcenderit in receptorium vas quod vitreum & luto obſeptũ eſſe debet. Poſtea inſolabis, orificio vaſis aperto aliquandiu, aut membrana foraminibus aliquot pertuſa, clauſo, donec aduſtionis odor exhalet. Sunt qui gratiæ odoris augendæ cauſa adiiciunt belzoum, ſpicã nardi, agallochũ, ſcobem cypreſsi, ſtyracem, ambrã, moſchum & pariter omnia deſtillant, ſecundò etiã repetita deſtillatione.

De

De oleis quæ extrahuntur ex lignis.

OLea de lignis omnia per descensum vt vocāt, destillantur. De oleo quidē ex ligno iuniperi parando, supra docuimus ex Vlstadio, vbi de oleorum destillatione per descensum in genere tractauimus. Qui plura cupit, præsertim quod ad vires, requirat ex libro Germanico Ryffij: qui eodem planè modo etiam de Guaiaco oleum elici scribit: nec non ex Rosmarini ligno. Ascribam hîc quod in libro quodam Germanico reperi. Lignum iuniperi pro oleo inde parando, scindi debet initio Maij, vel autumni, quod viride seu recens sit, cortice rubente. Decorticatum diligenter siccabis in furno statim ab extractis panibus, deinde securi dissectū in ollam impones cui fundum sit foraminulentum, & in ollam subiectam aptè inseratur. Ollam superiorem replebis segmētis è ligno iuniperi, & etiā populi illius quam tremulā vocant, cum parte lapidum alborum è quibus calx paratur, deinde cum operculum diligēter luto munieris, inferes inferiori, & ignem circunquaq; excitabis. Hoc oleum etiā solo iuniperi ligno paratum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ferè extra corpus tantùm adhibetur: nam valde vehemens est, & adustionem admodum resipit. Inquinat tamē cutim vt non facilè abluatur. Ego vim eius aduersus scabiem & impetigines egregiā esse noui. Idem aduersus pestilentem morbū Brassauolus commendat. Frigidas causas remouet, & reprimit typum quartanæ. Inunctum ab vmbilico vsque ad muliebria & renes, matricem confirmat, & eius humiditatem desiccat, & ad conceptionem præparat, Rogerius.

Oleum quod destillatur de lignis iuniperi siccissimis, duorū vasorum fictilium orificiis intereſſe oppositis: aut etiam per alembicum vitreum, si retineatur ore, mirabiliter tollit dolorem dentium ex frigido catarrho natum: & similiter prodest contra omnes alios dolores ex frigidis humoribus prouenientes, vt dolores neruorū, articulorum, spasmum, paralysin, & similes, Matthæolus. Oleum iuniperi (inquit Mesues) emendat cutis infectiones, serpiginē, cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibiis & cruribus quorundam, malum mortuum recentiores vocant. Segmentis iuniperi tenuibus vas vitratum oris angusti, reple laminam ferri, tenuem foraminibus multis in cribri

tritice

triticei modum pertuſam,ori toti applica,luta eandem cum ore tum dicti vaſis, tum alterius minoris etiam vitrati oleū excepturi:quod terræ vbi infoderis,igne luculento maius alterū iuniperi fruſtula capiens, circunda horis duabus: ſic oleū in vas minus deſtillabit,Hæc Meſues interprete Syluio.Ibidē Syluius in commētariis,Hac arte(inquit)oleū fit ex pineis nucleis ad erugandam mulierum catē,ex ligno Guaiaci,& potētius ex ligno ſancto ad morbi Hiſpanici dolores ac vlcera(quibus & oleū iuniperi, & geniſtæ & fraxini,& ſimilium prodeſt)& lignis aliis,præſertim pinguibus ac ſucculentis,vt fructibus, baccis ſeminibus. Vas autē maius eſſe poſsit metallicum, aut ſi vitreum eſt vel ſiliceum,probè totū luto ſapientum muniatur: figulinum autem:quia rarum eſt oleo foras exhalāti viam daret, ob id vitratum ſit intus. Infernum autem vas ac receptorium vitreum eſſe poteſt, ambitu non lutatum modò ſit paulo craſsius. Poteſt & metallicū, poteſt denique terreum eſſe modo ſit vitratum : alioqui oleum tenuiſsimum hàc illàc per vaſis poros difflueret, multò minus ; fouea intra terram parietes terra figulari paratos habente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

(quod Me.imperabat)recipi tutò id oleũ posſit. Adde quòd neque minus vas terrę infodere eſt neceſſe, ſi velut area aliqua poſsis carbones& ligna ſuſtinere:quibus vas maius eſt circundandum,Hęc Sylui.

Oleum fraxiniũ ſplenicos iuuat,præter id poteſt quæ oleum iuniperi,& eodẽ fit modo,Meſues. Vbi rurſum Syluius. Id oleum hypochõdrio ſiniſtro illitum, & potum, ſplenis obſtructiones potenter liberat,duritiãq; emollit ac digerit. Hoc oleum(inquit Rogerius)arthritidẽ frigidã reprimit, excoriatis cicatricem inducit:morpheam albam ſoluit, & denigrat eam.

Ioan.Manardus in Epiſtolis 16.4.conſulens valetitudini cardinalis Campegij articularij. Laudo(inquit) & modum & vſum ſpumæ decocti ligni ſancti ſeu Indici ad loca dolẽtia.Efficacius tamẽ eſſe puto, oleum ex eodẽ ligno modo quem chymiſtæ per deſcenſoriũ vocãt,deſtillatũ,inũctis videlicet ex eo locis dolẽtibus & tumidis. Soleo etiam ex ramẽtis igni crudi,in nobiliq; aliquo vino decoctis, addito antiquo oleo, linimẽtum parare, quod dolentibus locis vtiliter illinitur.

R. Lignum teſſeratim conciſum,hoc imple nouũ vas fictile, quod oper-

culo

culo testaceo punctim pertuso obturetur, id diligenter lutatum excipiat altera testa vacua in terra defossa ad os vsque superiori desuper incumbente luto conglutinata, per operculum flammarum vi circumcirca æstuãte, in vacuam quatuor aut quinque horarum spacio defluet oleum. Vbi deferbuerit, aperi & offendes oleum aquæ innatans: quo si papulas, exulcerationes, tubera compagum & neruorum dolores inunxeris, iuuamentum non modicum pręstabis. Aqua etiam illa bibitur mane & sero, per se vel cum Syrupo sequente, &c. Andreas Matthæolus in libro de morbo Italico.

Potest etiã vt ex amico audiui, destillari guaiacum eo modo quo aqua fortis: optimè quidẽ in fictili vase vitrato quod igni resistat, qualia Haganoæ præsertim faciunt. Hoc oleum prodest articulorum vitiis ex Italico morbo, si cũ optima aqua ardente inungatur.

¶ Oleum ex ligno Guaiaco, & potentius ex ligno sancto, ad morbi Hispanici dolores ac vlcera prodest, Syluius. Empiricus quidam aliquando mihi retulit, nõ abiiciendum esse hoc lignum quãuis bis aut ter decoctum, nam sic quoque adhuc oleum optimum ex eo destillari.

Accipe ligna ſicca hæderæ,& grana & gũmi ſi poteris habere. Fruſtatim conciſa ponãtur in vas terreum perforatum in fundo duob. vel tribus locis:& tũc ſuppo natur alia olla. Ponantur in terra:& coniungatur fundum ſuperioris cum orificio inferioris, cum argilla vel paſta, & olla ſuperior tota emineat ſuper terrã. Demũ excitato igne circũquaque deſtillabit oleũ nigrum in vas inferius. Hoc oleũ præ omnibus oleis ſanat arthritidẽ ex cauſa frigida, Rogerius.

Olei capniſti hoc eſt infumati apparatum, quoniam per deſcenſum fit, ſimiliter vt de lignis oleum, hoc loco adſcripſi ex Aetij lib. primo, vbi de oleis agit: vnde Nicolaus Alexandrinus etiam mutuatus eſt in tractatu de oleis. Vnguium aromaticorum nigreſcentium (melánon. Fuchſius Nicolai interpres legit megálon id eſt magnorum,) thuris maſculi, ſtyracis optimi, bdellij puri, coſti, ſingulorũ drachmas quinque, (ſing. vncias duas ſemis, Nicolaus, quod magis placet.) Olei dulcis optimi ſextarios quinq; (ſextarios duos ſemis, Nicolaus.) Hipni quod ſatis eſt, Coſto in craſsiuſculas partes diſſecto, atq; itidẽ ſtyrace & bdellio ſimul commixta in vas fictile (nouum

Nicol

Nicol.) sine ansulis conijcies, cuius orificium hipno obturabis, exteriúsque aspalathi surculis aut quapiam re odorata, aptè circummunibis, ne quid è fictili exci dat. Inde vas aliud fictile sine ansulis quæ rito, collo procero: quod orificium habeat alterius vas aromata continentis orificio aptè conueniens, in quod conii- cies olei dulcis sextarios quinque. Postea effosso solo fictile oleum continens vsque ad collum obrues, ne futuro igne excandescat: inde alterũ aromatum vas in caput resupinabis, & ita vtriusque orificia coaptabis: vt exquisitissimè cohæreant. Deinde vas totum luto circumlinies, vndecũque qua parte orificia conglutinantur, mox circa fictile subiectis carbonibus ignem ventilando accendes. Quo accenso finito aromata tabefieri, vt sensim ignita per fictilis osculum in subiectum oleum euaporent. Cuius rei causa capniston, id est infumatũ vocatur. Postridie oleũ amoueto, & in vitreo vase reponito. Vtuntur hoc mulieres, quibus menses detinentur, imum ventrẽ ac lumbos eo inungentes. Conuenit etiam his quæ à puerperio malè (nimis parum) purgantur, similiter illitum. Præterea vtile est ad thoracem refrigera-

tum,medeturq; tenesmo,si exceptum lana(calida,vt addit Nicol.)cõplicata imo ventri,& lumbis apponatur. Idẽ videtur capnelæum dictum:sed Kiranidũ author naphtham interpretatur, lib.4.in Echeneidis mentione.

Vidi & ex papyro in cuculli formam conuoluto,accensoq; supra discum stanneum,summa eius extremitate per forficem retenta olei nigricantis guttas aliquot defluere,quę ad oculorum maculas siue albugines laudantur.

De balsamo vero,& antibalsamis, id est arte compositis oleis,quæ ueri loco vsurpantur:tum intra, tum extra corpus.

BAlsamum vox est in omnibus propé linguis vsitata, Syriaca proculdubiò, nam in sola Syria & vno duntaxat horto olim nascebat̃. Panag.Hebraicam vocem Exechielis.27 Dauid Kimhi post nonnullos interpretatur locũ proprium Iudææ:alij apharsamon, id est balsamũ. Iudæi recentiores palsamon, scribunt. Græci balsamon, Pausanias palsamon. Nicãder blasamon propter carmẽ.Opobalsamon liquor est: carpobalsamon

semen

ſemen, quod & caſamum aliqui vocant, & ipſo liquore odoratius prædicant: xylobalſamon, rami ſeu ligna. Cogitaui egó aliquãdo balſamum ab excellentia dictum eſſe, quod precioſiſsimum nobiliſsimumque inter aromata eſſet, nam baal dominum & magiſtrum ſignificat Hebræis, ſam verò aroma. Balſamon, aromaticus flos. Varinus. Et ſane decet, vt res ipſa Syriç ꝓpria eſt, ita nominis eius etimologiã ex eadem lingua peti. Forſan & beluin, (alij beniuin, alij belzoum ſcribunt,) ſuauiſsimi odoris liquor eandem ſui nominis originem habet. Non autem ſam ſolùm Hebræis, ſed & boſem aroma ſignificat, vnde Germani moſchũ videri poſſunt appellaſſe[biſem.]

Balſamum noſtra ætate quidam interiiſſe exiſtimant, aureo colore ſuccus ille erat, vulnera ſanabat, & rugas tollebat, & mortuorum faciem à corruptione vindicabat, lapidemque renũ cõminuebat: delebat oculorum maculas venenis reſiſtẽs, maxime aconito, & rigorib⁹ febriũ ipſarum, atque in his omnibus vires balſami excellebant. Nunc verò ex Hiſpaniola genus aliud balſami defertur, colore rubro ad nigrum tendente, ponderoſum, olens exuſtum quiddam: & illicò ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

put ferit, linguam etiã acrius sed serius vt piper: vulnera & ipsum recẽtia celerrimè si quid aliud sanat, & rugas tollit. Crediderim, si non certè ad omnia, ad plurima saltẽ id olei genus esse efficax, atq; accedere balsamũ verũ. Arbos quæ oleum istud parit, Coacomax vocatur, Punicæ forma & magnitudine fermè similis: sed tamẽ folio paulò maiore, tenuioreq́; cortice quasi arido, ligno quod ardet vt tæda: fructu vt vuarum racemi, rarioribus tamen & paulò maioribus acinis, vinosi coloris, qui cum surculis aquæ diu incocti, id olei genus reddunt, Cardanus.

Sunt è mercatoribus qui adserũt hortos balsami interiisse, ex quo tempore Zelymus Turca, præcessor Solymãni occupauit Chayrum, quum Turcæ cultoribus hortorũ iugulatis, non statim subrogassent alios, anno à nato Christo. 1519. Porrò repositum aiunt non contemnendæ magnitudinis balsamũ multis millibus ducatorum conferendum apud celeberrimum virum seculi nostri Lucullum alterum D. Antonium Fuggerum, Ioan. Agricola in commentariis in Galenum de locis affectis 4. 9.

Antibalsama. Balsami veri notas aliquot Dioscorides præscribit. In medi-

camento

camẽtorum quæ inuicem ſubſtitui poſ-
ſunt catalogo, qui cum Galeni operibus
& in fine etiã librorum Aeginetæ habe-
tur, legitimus. Pro balſami liquore ſtilla
titia myrrha, hoc eſt myrrha liquida quę
ſtacte dicitur, ibidem habetur. Pro opo-
balſamo liquor myrti, ſed rectius legen-
dum videtur, liquor myrrhæ. Auicenna
lib.2.cap.de oleo. Loco balſami (inquit)
ponitur myrrha liquida: aut æquale pon
dus olei addij, ſeu aldadi, vel dadi, vt Bel-
lunenſis tranſtulit, Raſis in calce Antido
tarij ſeparati, in oleo Benedicto ſiue de
lateribus. Valet (inquit) ſicut oleum bal-
ſami: ſed eſt ſubtilius, & calidius & maio
ris vtilitatis in affectibus frigidis. Mona
chi in Meſuen. Et paulò poſt. In tracta-
ta quid pro quo qui imprimitur in libris
filij Meſuæ, legitur.

Pro balſamo terebinthina deſtillata vel
oleum laurinum, vel gummi hederæ po-
nitur. Cæterum quid ſit dadi non facilè
dixerim, deſcribitur autem ab Auicenna
capi.213. Bellunenſis quid ſit nec illic, nec
in Gloſsis interpretatur. Granum eſt (in-
quit Auicenna) ſimile hordeo, longius,
ſtrictius, ſolidius, amarum, frigidum
eſt, ad caliditatem declinans, & ſic
cum in ſecundo. Adſtringit ventrem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

venenis resistit,doloribus ani & hæmor-
rhoidibus prodest. Durities resoluit,& c
Ego cisthum siue ladanum esse cõiicio
nam id quoque frigidum est,ita modicè
vt tepidam qualiditatem habeat, secũdũ
Galenum:astringit,aluum sistit:item sic
cat in secundo gradu, calidius autem est
quod in calidioribus locis nascitur: idẽ
que mollit mediocriter & dissoluit & cõ
coquit. Iam in antiballomeatis Græcis
legimus propolim loco tragopogoni,id
est ladani poni,& Auicenna in resolutio-
ne(inquit)duritierum,ponuntur duæ ter-
tiæ ponderis ipsius de kur,id est propo-
li, & medietas ponderis ipsius de abhel.
Dioscorides anodynis medicamẽtis mi-
sceri ait ladanum. Auicenna ani dolori-
bus & hæmorrhoidibus prodesse. Iam
quòd Auicenna habet dadi hordeo simi-
le esse,sed longius,stricti',& cõplene suf-
picor corruptũ esse, ex Dioscoride, qui
ladon(id est fruticem ladani)cistho simi
lem facit,longioribus tantum nigriori-
búsque foliis. Postremò ipsa nomina la-
don & dadi non malè colludunt.

¶ Oleũ ex floribus rosmarini factũ(eo
modo,vt ex floribus verbasci fit,) vicẽ
balsami gerit,& gutta eius in aquam im-
missa similiter subsidit, Arnoldus de
Villa

'illa noua. Balſami veri inter cæteras
otas hãc quoque ponũt. Lac ab eo coa-
ulari: ego cum experiri vellem an idem
eret à balſamo artificiali ex terebinthi-
a & gummis callidis compoſito, non
oagulari, ſed neq; ſcĩdi ab ipſo animad-
erti. Vulgus apuod nos oleum de ſpica
eſtillatum ſimpliciter balſamum nomi
at, propter excellentem nimiũ odoris
uauitatem. Sunt qui & alia quædam o-
orifera balſami nomine appellent, aut
tiam viribus proxime accedere putent,
t Ryffius oleũ de caryophyllis. In anti-
allomenis Græcis legitur pro xylobal-
mo ſubſtitui poſſe radices albarũ vio-
arũ. Antiballomena verò cũ Meſ. operi,
lim impreſſa, ſic habent. Pro xylobalſa
no, lignũ hederę vel leuco radix. Pro cal
obalſamo, fructus hederę vel xylobalſa
num æquali pondere. Eadem & pro ipſo
balſamo gummi hederæ. Sed forſan in
omnibus iſtis errauit interpres, cum nul-
lus ſcriptor hedram vllo modo cum bal-
ſamo comparärit, itaq; cogitaui vel in-
terpretem qui ex Arabico tranſtulit la-
pſum eſſe, vel potius ipſos Arabes ciſſon,
id eſt hederam & ciſthum confundẽdo,
labanum enim ciſthi ſuccus eſt, quẽ Aui-
cenna pro balſamo ſubſtituit.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

In Antibalomenis Galeno adſcripti hæc etiam reperio. Pro liquore balſam liquor carpaſi:& pro liquore carpaſi, li quor myrti: & pro liquore ſalicis, li quor hederæ nigræ quæ Arabes, quibu dã omiſsis aut mutatis in ſua tranſtulê runt, vt coniicio.

¶ Eſt & caſsia quædam balſamodes ai odore dicta. Siſymbrium genus ſylue ſtris menthæ, aquaticum & plerunqu rubens, recentiores multi balſamitan vocitant. Alia eſt balſamina vt Ligure Padani vocant. Hetruſci Hieroſolymit. num pomum, foliis vitis albæ, flore cu cumeris, fructu vtrinque turbinato cucu meris puſilli ſimilitudine, &c. Pomum maturitate diſsilit, inanitáſque contra cto patet, ſemina intus aliquot lenticulæ figura continens, ruberrima, ex quibus oleũ exprimitur ad vulnera præcipuum. Aliqui pomũ oleo prius imbutũ aliquot dies inſolãt, deinde vel fimo vel terra tan tiſper obruunt dum prorſus intabuerit. Sic balſami vires glutinãdis vulneribus adſciſcere pollicentur, inde tractum bal ſamine vocabulum, Ruelius ex Hermo lao. Braſſauolus hoc oleũ de cochiis vo cat:& herbam, quæ fructus illos in theca echinata gerit, cochiã aut momordicã.

Oleum (inquit) variis modis paratur, & per infusionem & sub terra per multos annos defossum, & per coctură: fitq; ex echino, foliis seorsum & seminibus. Quod sub terra cōdit, hæmorrhoidũ doloribus succurrit. In genere, id oleũ oēs dolores sedat. Qui plures & planè mirabiles effectus huius olei & herbæ scire desiderat, legat Mattheoli Senensis in Dioscoridem cōmentarios lib. 4. ca. 184. tot quidem & tantos: vt si veri sint, balsamum ipsum præ eis contemni posit.

Balsamelæon, id est oleũ balsami, plantæ cubitalis, aut bicubitalis, rutæ agræsti similis: cortice cuius partem orientem spectante sacrificato & vulnerato lachrymæ pingues destillāt, ipsius scilicet balsami pinguedo. Alij plantæ huius surculos vere ineūtę in pila terunt, in aqua coquūt, torculari exprimūt, oleũq; balsami vocant. Sunt qui surculos tritos in oleo veteri dies quadraginta insolant, in vase duplici coquunt, exprimunt, surculos nouos tritos immittunt, secundo & tertio colant & recondunt. Mesues interprete Syluio, Vbi Syluius etiā in scoliis. Oleo vetere (inquit) die vno maceretur xylobalsamum & carpobalsamum recentissima. post arte chrymistarum oleum extrahatur,

trahatur, fuerit non ignobile, vel xylo balſamũ recens in oleo veteri diebus quadraginta inſoletur, vaſe duplici coquatur, vires huius olei ab omnibus tam laudati à meſue, taceri mirum eſt. Calfacit enim, humectat, tenuat, digerit, terget, glutinat. Glutinãdi hæc facultas veteribus indicta, facit ipſum hodie pretioſum. Opobalſamum rariſsimum, & ob id pretioſiſsimũ. Quapropter Petrus de Albano, Gulielmus Placentinus, Bartolomæus, Mõtagnana, oleum balſami cõpoſuerũt, viribus vero balſamo nihil ceſſurum. Alij folia, & ſemen & lignum huius plantæ oleo inſolant dies quadraginta, exprimunt, & ſeruant: ſed viribus opobalſamo id multò eſt inferius, Hæc Syluius.

Aegyptij factitiũ opobalſami genus faciunt ex cortice recenti odoratiſsimo, amygdalino oleo ſubferuefacientes, ſingularis odoris cùm recẽs miſcetur, Alexander Benedictus.

Excitat ſubitò comitialiter humi proſtratos, oleum quod balſaminum vulgus vocat, naribus ſubditum olfaciendum, Idem. Videtur autem oleum de ſpica deſtillatum intelligere: id enim multi hodie balſamum vocitant.

De

De balſamis arte compoſitis.

BAlſamis omnib.quod ad facultatem attinet, commune propoſitum eſſe videtur vt vulnera & vlcera glutinēt, idque breui tempore, & mala eorum ſymptomata auertant: vt calfaciant, ſiccent, & partibus ſint tenuibus: hinc eſt quod omnia reſinam terebinthinam habent, quædam & alias reſinas: vt pineã, maſtichen: hinc & gummi adduntur, thus, elemi, gummi hederæ, bdellium, ſarcocolla, mumia, &c. Aliis odoris gratia adiunguntur etiam aromata diuerſa: vnde & polycreſtotera fiũt, & ad varios intra corpus quoque affectus idonea: vt in his magis etiam, quibus inſuper plantæ diuerſæ earúmue partes adiiciũtur. Deſtillantur pleraque, paucis exceptis, quæ extra corpus tantum vt ad vulnera adhibētur. Deſtillantur autem in cinerib. maximè omnia primũ lento igne, vt quod clarius, tenuius aut aquoſius eſt eliciatur, deinde paulatim aucto, vt oleum quod ruffi coloris eſt, excipiatur, deinde etiam maiori, vt oleum rubeat: & tandem ad nigrũ colorē vergat. Qui in medio effluxerit liquor, magis probatẽ ad vſus intra corpus: poſtremus calidior, vehemētior & ingra

tior eſt aptior forinſecus adhibeatur vt vbi maiore vi opus eſt: vt primus, vbi exigua. Primus liquor à terebinthina præcipuè reddi videtur, cui⁹ gratia ne ebulliat laterũ aut ſilicũ fruſtula miſceri poſſunt, &c. vt ſupra de terebinthina deſtillãda diximus. Omnia intra corpus ſumpta propter terebinthinam & gummi, ructus citant, nonnunquã moleſtos, & magis quidẽ medio & poſtremo liquore ſumptis. Vrinam omnia ſuo odore imbuunt. Debent omnia intra corpus ſumi cum aliquo liquore, vino præcipuè mixta, ita vt ad cochlearium liquoris, gutta olei vna aut duæ ad ſummum addantur. Fæces in fundo relictæ inutiles ſunt, niſi quod colophonię loco vſurpari poterunt. Deſtillantem nuper vidi empiricũ neſcio quod balſami genus in patella cum cineribus ſupra lateres impoſita, vt ſupra deſcripſi in mentione deſtillationis per cineres. cucurbita vitrea tã altè in cineres impoſita, vt non ſupra materiam in ea contentam aſcẽderet. Repleta erat ad mediũ capax fortè ſi tota repleta fuiſſet quatuor librarum. Occupabat eum hic labor per quatuor aut quinque dies noctesq́; nõ intermiſſo igne. Separabat autẽ tantũ duos liquores, primum album, qui copioſior

erat

erat:deinde ruffum, qui tertia parte paucior reddebatur. Lutum quo cucurbita, alembicũ & recipiens illinuntur, ne qua perſpirent, cum rimas agit, mox iterum illinendũ eſt:itaq; nocte etiam vigilandum, ne ignis intermittatur. Poſſunt etiã liquores omnes non mutato recipiẽte in vas vnũ excipi,& poſtea ſeparari,nã poſterior priori innatat, tãquam leuior. Hoc oleo ille vtebatur ad plurimos morbos, guttam vnam quotidie propinãdo, & per dies aliquot(vt quatuordecim)interdum continuando, ſic ad febres chronicas prodeſſe dicebat.plerũque aromatum aliquid,vt zinziberis,& ſacchari miſcebat cum vino & olei gutta, vt minus manifeſtum eſſet ægro ſe olei tantum guttam bibere: aliquando nihil miſceri volebat cum vino aliud præter huius olei guttam, præſertim ad emendandum anhelitus fœtentis vitium. Aliquando ex aqua dabat,aliâs offulæ panis inſtillabat. aliquando phlegmaticis & craſsis hominib. cum condimento ſinapi & piperis, inde ſudare iubens: ſæpe verò fieri dicebat vt plurimum pituitæ inde euomerent. Commendabat ad eadem omnia, in quibus thæriacæ vſus eſt: & contra venena etiam magis. item ad omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vulnera, & tumores quosuis prçterquam hydropicos: ad spasmum, ad dentes purgandos, ad confirmandas gingiuas, aduersus comitialem, & venena. Linteo inde madido inuolutum serpentem interimi aiebat. Alterũ liquorẽ, qui rubet, leprosis etiã remedio esse, si nondũ in ei obtinuisset malũ, needũ anhelosi essent. Vterq; liquor in gustu acrimoniã habebat, resinosi odoris, & fumosi quodã modo, magis verò posterior. Semunciã diuitibus septem vel octo drachmis vendebat. Oleũ Gulielmi de Saliceto Placentini, quod in quinto suæ practicæ, cap. de oleis balsami vice supplere ait. Carpobalsami, mirrhç, nucis Indç, singulorum semuncia. Hyperici drachmæ duæ. Omnia crassiusculè contrita relinquantur in vnciis quatuor olei veteris vsque ad mẽses sex: & destillentur. Aliud nobilius quod loco balsami ponitur eiusdem.

Olei sesquilibra, myrrhæ, xylobalsami, opopanacis, bdellij aloës, carpapobalsami, ammoniaci, serapini, nucis Indç, hyperici, macis, gũmi Arabici, thuris, tragacanthæ, sin. vncia. Lateris triti, quẽ nunquam aqua tetitgerit, igniti, & in oleo cõmuni extincti vnciæ tres. Terebinthinæ mũdæ & clarç vnciæ septẽ. Trita singula & simul

& simul subacta in mortario, destillentur vt aqua rosacea. Prodest hic liquor aduersus calculum, admixtus medicinis contra eundẽ. Durities & cicatrices cõplanat. Et ponitur vbiuis loco balsami.

Aliud eiusdem nobilius. Myrrhę, carpobalsami, nucis Indicæ, singul. semuncia, hyperici drachma (aliàs drachmæ duæ.) Trita crassiusculè misceantur cum quinque vnciis olei, & sescuncia terebinthinæ. In fine addantur grana quinque mochi, & tria ambræ, & vncia olei de lateribus. Et destillentur vt supra. Eadem quæ balsamum præstat, & vbique ei substitui potest. Hoc & Nicola. Stokkerus excellens in Germania medicus vtebatur, sed sine terebinthina, si rectè eius descriptionem amicus ad me misit. Relinquebat autem in infusione diebus decem ante quam exprimeret, expresso demum moschum & ambram addebat cum oleo de lateribus, nec destillabat vt puto. Descriptio superior habet in Luminari maiore, vt & sequẽs Montagnanæ. Balsamum compositum Bartolomæi Montagnanæ ex Antidotarij eius capite primo quod est de vnguentis. Terebinthinę libra. Thuris albi vnciæ quatuor, baccarum lauri tantundem. Gum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mi elemi vnciæ ſex. Maſtiches, galāgæ caryophyllorum, cinnamomi zedoariç, nucis moſchatæ, cubebarum, ligni aloës, benetriti ſin. vncia. Omnia ſimul deſtillentur, primò lento igne, & primò defluet aqua balſami dicta. Tum aucto igne aliam aquam ſeparatim colliges. Et ſic fac tertiò. Tunc emanabit balſamum in omni probatione. Erit autem tanto fortius, quanto ſæpius deſtillatum fuerit.

Balſamum Petri Aponenſis in additione eius in librum Meſue, in ſermone de vnctionibus (ad effectus cordis.)

Myrrhæ electæ, aloës hepaticç, ſpicæ nardi, ſanguinis draconis, thuris, mumiæ, opapanacis, bdellij, carpobalſami, ammoniaci, ſerapini, croci, maſtiches, gummi Arabici, ſtyracis liquidi, ſing. vnciæ duç. Ladani electi ſiue caſtorei vnciæ duæ ſemis. Moſchi drachma ſemis. Terebinthinæ ad pondus ſingularum rerum. Tere terenda, & omnia mixta cum terebinthina per alembicum ingenioſè deſtillabis. eſt enim hæc ars ſicut de aqua roſarum. Hæc Petrus, vt Monachi qui in Meſuen ſcripſerūt, ex manu ſcriptis codicib. ſe deſcripſiſſe profitentur, multò emendatius quā in excuſis codici. & Luminari maio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

re habeatur. Mentionem inunctionis ſpinæ (inquit Aponenſis) apud veteres nullam reperimus, fortè non quòd illi rem adeò vtilem & laudabilem ignotauerint, ſed quod occultare voluerint: Eſt enim egregium hoc auxilium præſeruãs ſubiectum vitæ. Nam principiũ oſsium & neruorum eſt nucha, & oritur à cerebro, &c. Itaque hac inuncta confortabis ſubſtantiam velatiuam, (nimirum tunicas cerebri,) & ſubſtantiam ſpiritualem, & neruos, & oſſa vniuerſa, ſubueniens etiam paralyſi & omnibus neruorum affectibus, item ſaltui & tremori cordis, & laſsitudini manifeſtæ: & eſt medicamen omnium medicamentorum in celeri cordis confortatione. (Poſt hæc deſcriptione adiecta, ſubdit. (Hoc oleũ balſamo vicinum eſt: & ſecundum hãc viam ſubtiliſsimi ſophiſtarũ adulterant balſamum: eſt enim inter cæteros modos hic nobiliſsimus. Hoc oleo ſi vnguantur cadauera, non putreſcunt. Cum volueris confortare corpora extenuata, miſcebis aquam roſarum, & vnges ſuper baſis manſionibus, & à nucha vſque ad renes. Si eo modicè tepefacto ante horam paroxyſmorum, inungatur ſpina relinquẽdo ſuper ea veſtigium eius cũ pecia,

repelles rigores erraticarum febrium, & quarumlibet simplicium febrium. Sed quartanis & erraticis subuenit à principio periodi (locus hic cũ sequentibus quibusdam videtur corruptus in excusis codicib.) in syncope quasi extrema perũcta spina: vt eius organum voce loquatur, sub lingua infirmi ex eo parum appones, postea in aurib. & naribus si necessitas vrget. Ex eodẽ dabis cũ postulat necessitas, in suffocatione matricis, & morbo caduco, & aliis plurimis passionibus. Datur pondere tr. (lego, grani) vnius cum vino odorifero. Sic animum & naturam confortat, & multis affectibus medetur. Præcipuè verò prodest melancholicis, tristibus, & quorũ vires & mẽbra languent, ac si cõtusi & per vim debilitati essent. Pro hecticis, admiscebis oleum rosatum aut mastichinum, & vnges spinam eorum apud balneum & sine balneo, Hactenus Aponensis. Idem hanc compositionem loco veri opobalsami miscere suadet Theriacę, Mihtridatio, Diacurcumę, Aureæ Alexandrinæ. Hoc oleo, inquit Epiphanius Empiricus, tanquam matre omnium remediorum ad omnes neruorum passiones vtitur, nucham, dorsum & iuncturas bis die illinẽdo. experimẽtis enim

constat

constat, præcipuè in materia frigida. Idē in balneo Mariæ destillari iubet hoc oleum, quod non probo.

Est & alia Gulielmi Placentini compositio, quam reperio in Luminari maiori in Diacurcuma seu Diacrocu, huiusmodi. R. Terebinthinæ lib. 2. olei communis lib. 3. olei laurini vnc. 16. cinnamomi vnc. 3. euphorbij, caryophyllorū baccarum lauri, gummi hederę, serapini, galbani aromatici, oppopanacis, ana vnciam; thuris mastiches ana vncias duas: Terantur terenda, & destillentur.

Hæc & alia quædam balsama diuersa describit etiam Ryffius in suo de destillatione libro. Aqua viuificans & seni iuuentutem concilians, ex libro Lulli de aquis. Terebinthinæ libra. Mellis selibra. Aquæ vitæ terquatérue destillatæ vnciæ tres. Ligni aloës bene triti, sandali muscatelli, singul. drahmæ tres. Gummi Arabici vncia, (forte drachma.) Nucis moschatæ, ambræ, vtriusque drachmæ duæ. Omnia trita destilla igne lento, donec habeas primam aquam claram. Et cùm secunda inceperit manare, quæ erit similis carboni ignito, ignem auge continuò, & separatim serua. Tum rursus aucto igne, tertiam collige, quæ nigra est

& densa instar mellis, donec liquor omnis effluxerit. Ex his aquis vltima calidior est, quàm prima & secunda. Prima vocatur mater balsami, secunda oleum balsami, tertia balsamum artificiale.

Prima in potu datur cum vino tepido.

Secunda & tertia prosunt ad remouendum mala quę nouiter corrodunt carnes humani corporis. Prima cum vino tepido albo pota, purgat stomachum ab omni malo humore: & aquam prohibet, ne perueniat ad cor aut partes principales, vt frequenti experientia constat. Linteolum tenue madefactum hac aqua cum paruo digito in nares intrusum, cum æger ingreditur lectum, & intus relictũ, curat à rheumate. Mane & vesperi pota anhelitum fœtẽtem quacunque ex causa curat. Dentes inde abluti roborantur & dealbantur: & dolore liberantur: siue is ex humore, siue ex sanguine putrefacto proueniat. Quicquid ei impositũ fuerit integrũ & incorruptum conseruatur linteum ea madidum & vulneribus (inde prius ablutis,) aut fistulæ & aliis impositum (malignis vlceribus.) Quartanæ resistit si spina dorsi per aliquot dies cum ea perfricetur. Scabies inde lota sanatur. Linteum ex ea madidum ad hæmor-

rhoides

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

boides vtiliter imponitur, lana xylina modicè in hanc aquam intincta, contra quamuis surditatem vtiliter immittitur. Inuncta curat faciei ruborem, paralysin linguæ, & omnes frigidos affectus.

Secunda & tertia aqua valent contra noli me tangere: contra regium morbũ, collique & gutturis affectus. Item contra fistulam, & malum morbum, præcipue si recens fuerit: lauando enim & fouendo, & linteum inde madidum superponendo frequenter curatur. Iuuant etiã si quis collisus lapidibus vel fustibus, vel baculo fuerit. Nullum venenum eis appropinquare potest, & contacta inde aranea moritur. Inunguntur vtilissimè ad omnem paralysim. Omnes corporis partes lauando confirmant. Sciendum est autem quòd prima aqua ex his tribus quasi generalis cõtinet omnes virtutes. Ad corrodendũ verò secunda & tertia præferentur, magisq; hæc quã illa. In summa, medentur omnibus morbis qui ex sanguine aut phlegmate putrefacto proueniunt.

Apud eundem Lullum aqua mirabilis sic fit. Caryoph. nucis moschatæ, zinzib. zedoariæ, galangæ, piperis vtriusque, granorum iuniperi, corticum citri, saluiæ, basilici, rosmarini, maioranæ,

menthæ

mentę rotundę, baccarum lauri, pulegij, gentianæ, calaminthæ, florum sambuci, rosarũ, ammeos, spicæ nardi, ligni aloës, cubebarũ † (hic videtur aliquid deesse) tam syluestris quàm domestici, cardamomi, cinnamomi, calami aromatici, stichados, chamædryos, chamępityos, melissę, mastiches, olibani, aloës hepaticæ, seminis & florũ anethi, sem. artemisiæ, singu. vncia. His addes ficus siccas, vuas passas vltramarinas, nucleos dactylorum, amygdalarũ dulcium pinguiũ, singulorum vnciam. Mellis albi veteris selibra. Deinde saccharum duplum ad omnia prædicta. Hæc omnia immites in aquam vitæ quinquies aut sexies per alebicum vitreum destillatam, quæ pondere triplici species omnes superet. Relicta per biduum destillabis lento igne. Aqua prima clarissima est & pretiosa. Secunda colore differt, alio vase excipienda: est autem alba, vtilis ad dealbandum facies mulierum, quibus omnes maculas subito tollit, si vel triduò semel inde lauentur: & odoriferas redddit & claras.
Hæc aqua balsami seu mater balsami, vocatur: debet autem cum aqua vitæ eiusdem ponderis, & in alembico destillari per balneum igne lento. Et effluet primò

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

primò aqua odorifera & mirabilis, quam recipies per ſe: deinde alteram coloris crocei, poſtremò tertiam ſanguinei.

Virtutes primæ & ſecundæ aquæ ſunt hæ. Si altera ipſarum fundatur in vulnus recens non opus eſt alio remedio: ſed intra diem naturalé cum dimidio ad ſummum ſanabitur, modo non ſit mortale. Omne vlcus malignum, vetuſtum, putridum, cancroſum, fiſtula, lupus, noli me tangere, eiſque ſimilia, alterutra de iſtis aquis lauentur, & curabuntur intra paucos dies. Gutta duntaxat inſtillata carbunculum intra tres horas extinguit.

Si oculus laboret lippitudine, vel tela vel vngula, vel carnoſo aliquo tumore innato, tertio quoque die guttam de iſtis aquis inſtilles: & intra nouem dies ſanabitur, niſi omninò deſtructus fuerit. Gutta de eis cum pauco generoſo vino pota calculum in renibus aut veſica, aut in virga obſtructum, vel intra duas horas frangit, & dolore liberat. Carne mortua inde abluta, breui curatur locus.

Si mulier ex vtero laboret, parum de eis ex iure aliquo bibat. Si dolor ſit ex percuſsione vel caſu ſine vlcere, foueatur locus exigua earum portione, & recedet dolor intra tres horas. Simili auxilio

neruus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

neruus contractus, induratus aut aliter malè affectus, restituitur. Reliquas earũ facultates medicus eruditus per se æstimabit. ¶ Tertia & sanguinea aqua, quę sancta & benedicta cognominatur, adeo excellit viribus, vt si quis de ea quindecim diebus medio cochelari vtatur, curetur à lepra, phthisi, asthmate, hydrope, paralysi, ischiade, syncope, morbo caduco, gutta arthritica, hectica, stranguria: aliisque multis morbis, idque intra duos menses. Senibus iuuentutem recuperat, hominem moribundum desperatumque à medicis, restituit, si vnica eius gutta in os instillata degluttiatur, ita vt ad cor perueniat. Quod si quis per annum (quotidie) quantitatem grani frumenti huius liquoris biberit cum cochelari aquę florum borraginis destillatę instar rosaceę, anno exacto carnibus, sanguine & toto corpore, tum forma, tum viribus, quasi renouatus videbitur. Aliud balsamum artificiale, ex eodem lib. Lulli de aquis.

Terebinthinæ sesquilibra, galbani vnciæ duæ, aloës cicotrinæ, mastiches, caryophyllorum, galangæ, cinnamomi, nuci: mosch. cubebarum, singulorum vncia. gummi hederæ semuncia. Omnia bene trita misce & destilla per alembicum

vitreum, igne lento primum, & collige seorſum aquam primam: deinde aucto igne ruffam: & poſtea magis aucto, oleũ rubens, donec nihil amplius deſtillet, recipiente ter mutato. Habet hoc oleum omnes facultates veri balſami, ardet enim in aqua, & lac ſtatim congelat: nam ſi in pinta (menſura) lactis ponatur gutta vna tepida, ſtatim coagulabitur. Primus liquor vocatur aqua balſami, ſecundus oleum balſami, tertius balſamum artificiale. Vtilis eſt primus liquor contra fluxiones aurium, ſi duæ aut tres guttæ mane & veſperi immittantur. Oculis inſtillatus lipitudinem emendat, & lachrymas conſumit. Superfluos in quauis parte corporis humores mirifice reſtringit. Dolorem dentium tollit, ſi lauentur inde, & vermes, ſi qui inſunt, interficit.

Tertius liquor impatiens eſt veneni, araneis & ſerpentibus infeſtus. Duæ vel tres guttæ in morſum venenoſum inſtillatæ, ſtatim ſanat. Si hoc liquore circulũ deſcripſeris in quo includas animal venenoſum, immorietur id potius quã exeat. In ſumma, eadem cum theriaca facit, ſed efficacius omnia. Omne genus apoſtematum infuſus, intra nouem dies ſanat. Et ſimiliter fiſtulã vtcunque malignã, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

noli me tãgere. Affectus omnes ex phlegmate & frigido humore natos, curat, linteo in eum intincto ſupra locum dolentem impoſito. Exterminat paralyſin & omnem tremorem membrorum, neruos mirum in modum confirmat. Calidior eſt primo & ſecundo. Si quis guttam eius in manum ponat, ſtatim penetrat ſine dolore. Denique alia multa efficit, & omnem affectum ex frigida cauſa obortum, ſanat, ſi rectè vſurpetur. Aqua memoria confirmans. Florum roriſmarini, borraginis, chamæmeli, violarũ, roſarum, ſingulorum vncia. Stichadis, foliorum lauri, ſamſuchi, ſaluiæ, ſingulorũ vnciæ duæ. Omnia minuatim conciſa in optimo vino macerabis & deſtillabis per alembicũ. Deinde liquori deſtillato miſcebis terebinthinæ libram, olibani vncias octo, maſtiches, bdelij, anacardorũ, ſing. vnciam. ſingula trita admiſcebis, & iteratò deſtillabis. Deinde rurſus addes, Nucis moſchatæ, macis, galgangæ, cubebarum cardamomi, ſingulorum vnciam. agallochi, ambræ, moſchi, ſingulorum vncias duas (ſi rectè habet codex manuſcriptus:) trita mixtaq; per quinque dies relinquito, ac tertiò deſtillato, aucto igne donec oleum manare deſinat.

Aquas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Aquas vitæ quaſdam balſamis adnumerandas, reperies in cœlo philoſophorum Vlſtadij, capitibus 44. & 52.

Balſamum authoris incerti. Terebinthinæ ſelibra, thuris vnciæ duæ, ligni aloës, croci, vtriuſque vncia. Maſtiches, caryophillorum, macis, galãge, cinnamomi, zeduariæ, cubebarum, nucis moſchatæ, ſingulorum ſemuncia, gũmi hederæ vel elemi vnciæ ſex: tegularum extinctarum in oleo, vt decet, quas aqua nõ tetigerit, vnciæ tres. Terẽda tere, primò ſfluet aqua, ſecundò oleum balſami, tertiò balſamum artificiale.

Balſamum artificiale (inquit Matthęolus Senenſis) in Cõmentariis in Dioſcoridem, quod ad morbos quãplurimos mirè efficax reperi, ſæpe cõpoſui hũc in modũ. R. reſignæ larignæ, lachrymæ abietis puræ & liquidæ (alioqui oleum abietis vocant.) Germani [bulhartz] vtriuſq; libram mannæ thuris, ladani, vtriuſque vnc. octo. ſpicæ drachmã, maſtiches, galangæ, caryophi l. caſiæ odoratæ, zedoariæ, nucis moſch. cubebarum, agallochi ana vnc. tres. gummi elemi. vnc. ſex. aloes hepaticæ, caſtorei, nucleorum dactylorum, ſtyracis calamitæ, myrrhæ, belzoi, ana vnciam. Tere terenda, & mixta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

liquoribus destilla artificiosè. Manebit auté primò aqua clara subtilissima, quæ mirum in modũ ardet, aqua balsami dicta. Tum sequetur oleum flauum, subtile, quod vocant oleum balsami, postremò balsamum artificiale, rubens. Prima aqua, vt expertus sum, ventriculos frigidos mirificè iuuat, & phlegma cõsumit. Liquor secũdus excellenter medetur vulneribus, fistulis, doloribus neruorum & articulorum. Tertius non ad prædicta solùm vtilis est, sed insuper alia complura, quæ breuitatis causa relinquo. Aliud. R. Terebinthinæ libras duas Galbani, gummi hederæ ana libra.ß. rosarum, betegar, rorisma. viridium vnc. 4. ß. Gummina & tere grosso modo, infunde in aqua rosa. post recipe terebinthinã & funde simul, & sperge desuper aquam rosac. post adde flores, & coque omnia simul: & cũ aqua ferè fuerit consumpta, ponantur in alẽbico, & aquam primò destillantem proiice, tum sequetur oleum.

Aliud mater balsami dictum. R. Terebinthinę, li. j. olei laurini vnc. 6. galbani, gummi elemi, ana vnc. 6. gummi hederæ vnc. 2. olibani vnc. 2. Ligni aloës drac. 1. masticis, myrrhæ, aloës, ladani, castorei, rasæ (resinæ) pini ana drac. 2. gummi oli-

uarum arborum lib.1. Garyoph.galangę,cymini,cinnamomi,nucis moſchatę, zedoariæ,cubebarum ana drach.3. Tormētillę,dictamni albi,ana drach.6.Mixta omnia deſtillētur per alēbicū vitreū.

Aliud, Dornſtetteri excellentis apud Germanos medici. R. xylobalſami vnciā.Opopanacis,reſinæ pini,bdellij,galbani,ammoniaci maſtiches, ſarcocolæ, gūmi elemi,olibani,myrrhę,benzoi,ſingulorū ſemunciā. Olei benedicti,laurini,ladani puri ſingulorum ſeſcunciam. Carpobalſami,opobalſami (vel loco ei⁹ balſami ex diſcreptione Gulielmi Placētini,) vtriuſque ſemunciam. Sanguinis draconis drachmas duas. Caſtorei,ſpicæ nardi,galangæ, cubebarū, cinnamomi, cardamomi,granorum paradiſi,corticū citri,ſingu.drachmā.Olei terebinthinæ ad pondus omnium. Macerata ſimul per dies aliquot, deſtillentur in Balneo Mariæ(ego in cineribus malim.)

De balſamis quæ extra corpus vſurpantur.

SVperiora omnia tum intra tum extra corpus vſurpantur, ea verò quæ ſequuntur,extra tantum, aut præcipuè.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Balſamum breuiter ſic fit. Terebinthinę libra, maſtiches, ceræ nouæ, vtriuſque vncia, croci drachmæ duæ. Mixta deſtillentur.

Balſamum ſiue oleum benedictúm ad vulnera paralyſin, &c. Olei terebinthinæ libra. Olei laurini vnciæ duæ. Galbani, gummi, elemi, vtriuſque drachmæ ſex. Gummi hederæ, thuris, maſtiches, ligni aloës, olibani, ſingulorũ drach. duæ, Aloës, myrrhæ, ladani, caſtorei, ſin. drac. tres. Omnia terantur & infundantur in terebintina & oleo ad tres dies. Poſtea recipe galãgæ, cinnamomi, nucis moſc. zedoariæ cubebarum, de ſing. ſemunciã. Dictamni, conſolidæ minoris, vtriuſque drachmas tres. Contrita hæc pone in aquæ vitæ vnciis quatuor ad tres dies. Miſce omnia & deſtilla in cinere cõtinuando ſemper ignẽ die noctúq; donec compleatur, & muta vas recipiens ſecundum mutationẽ coloris eius quod deſtillatur.

Balſamum ad cicatrices, &c. Si ratione percuſsionis (inquit Lullus circa finẽ libri ſecundi de quinta eſſentia) manſerit ſignum magnum in facie vel aliis partibus corporis, hoc remedio illud ſignum remouere poteris, non omninò, ſed vt multò minus appareat. Maſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ches vnciæ quatuor. Corticis malorum granatornm dulcium, gummi, cyperi, carpobalſami, ſingulorum vnciæ duæ. Croci vncia. Terebinthinæ libræ duæ. Olei oliuarum antiquiſsimi vnciæ quatuor. Tere terenda & cribra, & miſce cũ terebinthina & carpobalſamo & vnà cũ oleo deſtilla igne lento. Deſtillatum liquorem pones in fimo vel vinaceis diebus quatuor, deinde vteris, ceu vero balſamo, cuius notas omnes præſtat, & pro eo vendi poteſt.

Aqua mirabilis vel oleum ad ſtrumas gutturis, vnde homines gutturoſi dicuntur. Olei laurini vnciæ ſex. Olibani, maſtiches, gummi Arabici, terebinthinę claræ, ſingulorum vnciæ tres. Miſce in mortario & deſtilla in alẽbico, deinde aquæ extractæ addes cinerem (de la cendre, Galicè: niſi legendum ſit de la cedre, vt cedriam intelligamus.) Tum rurſus deſtillato, & ſecundum iſtum liquorem inſtar balſami ſerua. Sæpiius die broncho celis inunctus, paulatim eas imminuit.

Balſamum artificiale, non deſtillandum, ſed coquendum tantùm, ex libello Gallico Andræ Furnerij. Olibani, galbani, olei de papauere albo, olei de amygdalis amaris, terebinthinæ clarę, ſingu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

lorum vncia Viridis æris in puluerē redacti vnciæ tres, (vn quarteron, Gallicè. sed nimia hæc quātitas videtur.) Olei oliuarum libræ duæ. Oleum in patella plūbata super igne calfacies, & cùm bulire cœperit, galbanum frustulatim immitti to, & ad lentum ignem leniter subinde moueto: deinde masticen & olibanum addito, & moue donec paulatim liquentur. Deinde picem terebinthinam (sed picis mentionem supra omisit.) igne lento ita ne ebulliant. Tum aufer ab igne, & reliqua duo olea adiice, & mouendo cōmisce, & iterum modicè ad ignem pone. Tandem viride æris immitte, permisce, & cola per pannum nouum in vas alterū plumbatum. Cùm verò vti volueris oleo dicto, videndum est prius ne quis neruus aut vena propemodum dissecta sit. Tum vlcere diligenter purgato, modicum huius olei in vasculo aut cochleari ęneo calfacies, & tā calidum quàm ęger tollerare poterit, immittes, ea copia qua vulnus totum satis madefiat. Deinde lanam succidam nigram à genitalibus veruecis impones: aut è cānabi linteum ter aut quater complicatum, & ad horas quatuor illigatū relinques. Quòd si tum dolor non cessauerit, iterum infundes vt supra di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ctum eſt,& ſemper curabis vt purum ſit vlcus, ſic paucis diebus mirabiliter ſaneſcet.

Sunt qui terebinthinam & gũmi quædam in cucurbita vitrea commiſceant, eámque luto clauſam in arena poſitam modicè bullire ſinant:deinde aliquandiu relinquant donec fæces in fundo ſubſidant,indarentúrq;,tum colant.

Balſamo à quibuſdam cõparatur etiã oleum de hyperico,quod quia non deſtillatur, infrà deſcribam.

Aqua educens oſſa,& ne putredo vulneribus accidat,præſeruans.Terebinthinæ puræ & albæ ſed illotæ,zopiſſæ,mellis,ſingulorum libra.Reſinæ pineæ albę ſelibra,Deſtillentur.

Aqua Epiphanij ad fiſtulas compoſita cum terebinthina, gummis quibuſdam & aromatibus &c.ſuprà à nobis poſita eſt,ſecunda ordine inter aquas compoſitas ad externos quoſdam vlceroſos affectus,& rurſus alia ſimilis ordine tertia.

De oleis ex animalium partibus, vel excrementis.

EX oſsibus & medullis poteſt ſublimando trahi oleum,Syluius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Oleum ex vitellis ouorum, alembico destillari potest, vt oleum philosophorũ Mesuæ, Syluius. Vide supra vbi de oleorum destillatione per descensum in genere tractauimus ex Vlstadio.

Oleum de stercore humano, vide supra in Aqua stercoris humani, De sanguinis humani liquore, vide supra in Quinta essentia.

De mellis destillatione, supra scripsimus inter aquas quæ destillantur in Rosariis, &c. Est autẽ huius qui postremus fluit liquor crassiusculus, vt oleũ, puto, nominari possit.

Olea destillata etiam inter se misceri possunt, vt in hoc Epiphanij Empirici remedio, ad lẽtigines & omnem scabritiẽ & maculas faciei commendato. Lactis virginei sesquuncia. Aquæ rosaceæ cum pauco sulphure vncia. Oleorum de tartaro, de frumento, de vitellis, singulorum semuncia, caphuræ scrupulus. Quamuis hæc olea non soleant per destillationem fieri, oleum tamen de frumento & de vitellis, meliora fiunt destillata.

De oleis ex metallis, lateribus, gagate, succino.

AQuæ & olea chymistarũ industria singulari secreta, maximarum sun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

virium,& eſſentię tam tenuis,vt olei cuiuſdam gutta fortuitò illapſa in lectum, ſtragula eius multiplica & culcitras momento penetrarit,aſſerésq; fundum lecti ſternẽtes vſſerit,Syluius. Videtur autem hæç penetrandi vis ad olea ex metallis extracta præcipuè pertinere,quibus magis etiam vrendi vis ineſt.

Aceti deſtillati præcipuè vſum eſſe video pro extrahendis oleis de metallis,vt antimonio,plumbo,ceruſſa. Alij aliis liquoribus acribus & calidiſsimis ad id vtuntur,vt lixiuio acri,aqua ardente,vrina deſtillata,aqua forti.

Lullus canone quinto libri primi de quinta eſſentia,cùm docuiſſet extrahere quatuor elementa à plantis,ſubdit. Et ſic quoque facies cum metallis,prius cũ noſtro menſtruo illa reſoluere facies ſub fimo per hebdomadem,oportet autẽ menſtruum eſſe acutum cum vegetabilibus aliquibus quæ infra in Quęſtionario dicemus. Poſtquam verò metalla fuerint diſſoluta, pone ad deſtillandum in igne primi gradus, & exibit menſtruum, & manebit calx metalli fundo. Poſt hoc verò reitera ſupra fæces metalli,de nouo menſtruo ad pondera metalli,& pone ad putrefaciendum per menſem cùm dimi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

dio,& post hoc destilla sicut fecisti de vegetabilibus, sed qualibet vice addas nouum mẽstruum super fæces. Alias diuersas philosophorum opiniones in extractiones elementorum à mineralibus in lib.tertio explicabimus,Hæc ille.

Oleis metallicis oĩbus cõmune esse puto, quod cæteris oleis grauiora sint, vt Carda.insinuat, & alius quidam guttas olei de vitriolo ponderosas esse scribit.

Oleum destillatum ex auri pigmento aut mysi(seu vitriolo Ro.)arteriis & cordis regioni illitum,hominẽ veneno infectum,etiam acutissimo, & tactu dũtaxat occidẽte,seruare posse existimo,Cardanus. Et mox, At postquam in hos sermones incidimus,haud ab re esse puto illud quærere quonam pacto oleum parari posit,quod illitũ arteriis cogat venenum extẽdi vomitu, aut purgatione,vel sudore,vel vrina. Certũ est metallicum esse oportere,quod validissimum esse debet. Vidi ego quandoq; tale,& solo pondere quod esset metallicũ,haud dubiẽ cõiectaui. Oportet & ex veneni natura illud esse,nam immodica caliditate,vt dictum est, delet prius conceptam malam vim,& similitudine auocat exteri⁹ quod nocet,& contrarietate pellit. Oportet &

discu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſcutientem, illic non paruam eſſe vim, rurſus aduerſus venena ipſa contrarie tē quandam, quæ duo laxeris ſucco cō eniūt. Igitur quæ propellere venenū deēt, oportet metallica eſſe venena, nō tñ erbiſsima, & calidiſsima, & diſcutiētia venenis quodāmodo contraria. Hoīm igitur materia his conſtare poteſt, yſi & auri pigmento, & laxeris ſucco, gentiana, & pinguedine ſerpentiū veenoſorū, & aconito. Quod ſi cuipiā ter ex his (prædictis viribus, vt ſunt diſcu ere, venenis reſiſtere &c.) plura inſint, etractum oleum vi ignis omnium erit ræſtantiſsimum. Et paulò poſt. Ceterū leum quod ſola arteriarū illitione vene um extrudat: non hoc ſenſu prẹſtantiſimum dixerim, vt non etiā prẹter id de n potu, theriacham, aut lac, aut aliud exellens remedium, quin etiā melius proiceret, illud bene auſim dicere, illitionē rteriarum, & admota exterius, eſſe his quæ bibantur præſtantiora ac validiora, oc vino dūtaxat excepto quòd venenū dhuc in ventriculo maneat. Nam his (venenis recenter ſumptis, vt nondum è ventriculo egreſſa ſint) quæ vomitum validum prouocant prẹſtantiſsima ſunt, vt lac, lixiuium, oleum, aqua nucis vo-

micæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

micæ. Igitur in morſibus venenatis, in aculeorum ictibus, in vnguẽtis venenoſis, in potu veneni quod iam ad præcordia penetrauerit, exterius adhibita auxilia validiora ſunt, &c. Hæc ex Cardano pluribus deſcripſi, vt inde etiã magis ratio cõſtaret mirabilis illius de ſcorpionibus, &c. olei, quod quia abſque deſtillatione fit, inferius ſeparatim deſcribam.

Antimonij oleum vtiliſsimum eſt ad omnia vlcera maligna, vt ipſe feliciter experior. Purgatur autem antimonium prius, multoties fuſum & liquatũ igne.

Longè ab hoc differt oleũ de antimonio chymiſtarum, quo argentum illi colore aureo inſignire conantur. Matthiolus in Dioſcoridem.

Oleum de antimonio quomodo fiat, ad vlcera & fiſtulas, ſcripſi ſuperius ex Vlſtadio, in tractatione de quinta eſſen. Sed empirici quidam etiam ad diuerſas intra corpus affectiones oleum ex antimonio parant, quod miris & magnis laudibus extollunt. Parant autem hunc ferè in modum, vt audio. Antimonij ſelibra, tartari calcinati albi tantundem, ſimul tundantur & in tigillo (crucibulo) aurifabri ſuper prunis ſimul liquentur, ſeu ſoluãtur: liquata effundantur in teſtã aliquam

iquam, vbi agitentur miſcendo:& cũ in
naſſam indurVerint, iterum tundantur,
& colẽtur per colum (id eſt ſacculum e-
ius figuræ quæ eſt ſacci pro vino Hippo-
cratico vt vocant) in loco humido (cali-
do & humido) vt in cella vinaria, colo
ſuſpenſo, ſic enim paulatim extillabit o-
leum, quod à nonnullis propter colorem
ſanguineũ Rubedo antimonij vocatur,
& ſimiliter ab aurifabris quibuſdam cõ-
ficitur ad neſcio quam tinĉturam. Ad re-
media verò humani corporis cum quin-
ta eſſentia vini vel aqua ardente præpa-
rari debet, ita vt duplum ferè eius affun-
datur ad prędictã antimonij rubedinẽ:&
in cucurbita diligenter agitentur, mi-
ſceantur, ac ita deſtillentur in cineribus
ter vel quater, donec ſpiritus omnẽ ma-
lum odorem amittat. Semper autem mi-
ſcendæ agitandæq; ſunt fæces cùm aquã
deſtillatam ſuper eas refundis, aut cùm
quintã eſſentiam recentem ſuperinfun-
dis, neq; enim ſatis certus ſum vtro mo-
do fieri debeat. Sunt qui ab initio ſtatim
acetum rubrum acerrimum (deſtillatũ)
cum antimonio & tartaro calcinato ſi-
mul liquandis miſceant. Sed hæc omnia
ſcribo non tanquam certa, verum vt obi-
ter ante annos aliquot ab empirico quo-
dam

dã excepta annotaui. Scio chymiſtas &
aurifabros quoſdam oleum vel quintam
eſſentiã antimonij tanquã theſaurũ per-
fectiſsimum quærere. Hi primũ lixiui
acre cõpoſitũ ex viua calce & cinere cla-
uellato per filtrum deſtillant: & in hoc
lixiuio per horas quinq; antimoniũ ſub-
tiliter tritũ coquunt:& rurſus refrigera-
tum hoc lixiuium per filtrum deſtillant:
& quod de antimonio ſimul tranſierit,
nẽpe puluerẽ coloris lutei reſeruant. De-
inde acetũ acerrimum rubrum deſtilla-
tum infundunt ſupra antimonium in cu-
curbita poſitum, ita vt digitis tribus aut
quatuor emineat:in loco calido per dies
aliquot ponũt,& quotidie decies aut vi-
geſies agitãdo permiſcent, deinde acetũ
in aliud vas vitreum leniter defundunt,
ita vt nihil perturbetur. Hoc quinquies
aut ſexties repetunt,(nouum ſemper ace-
tũ ſuper antimoniũ in cucurbita relictũ
fundendo,)demum acetum omne cõiun-
gunt, & deſtillant per alembicum lento
igne,donec oleum fluere incipiat. Eſt au-
tem hoc oleum,ſiue quinta eſſentia anti-
monij,colore ſanguineo.Hoc Mercuriũ
tingunt, & incomparabilem theſaurum
eſſe aiunt,ſummum chymiæ miſterium:
vt ex libro quodam Germanico manu

ſcrip

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

scripto transtulimus. Oleum ex antimonio elicitur rubrum, acutúmq; valdè sulphur olet, & vim eius (antimonij) retinet: ob substantiæ crassitudinem ad pauca vtile, Cardanus.

Calx integra oleo communi restinguatur, alembico vitreo destilletur, manabit oleum ossi corrupto idoneum, Sylvius. Calcis viuę frustum integrũ infundatur in oleo communi, donec calx in puluerem reducatur, tum destilletur in alembico vitreo, & emanabit oleum calcinum, quod primus descripsit Leonardus de Prædapalea Patauinus. Ioan. Iacobus de Manliis.

De cerussa oleum, vide supra vbi de quinta essentia egimus ex Vlstadio.

Oleum ex gagate sacratum dæmoniacis, epilepticis, paralyticis, spasmicis, tetanicis, arthriticis ab vtero suffocatis saluberrimum conceptúmque adiuuat. Fit ex gagatis lapidibus, quomodo oleum iuniperi (per descensum,) vel sublimatione (vt oleum de lateribus,) Mesues interprete Iacobo Syluio: cuius ex scholiis verba hæc subiicimus. Cum bitumẽ gagatę multò vilius sit, & viribus aut iisdem aut validioribus, tentari posset ex ipso oleũ quod largius fluet, præsertim

si re

si recés est bitumen, cùm ipsum sit terræ velut adeps, & olei vice vtatur accolis lacus Asphaltitæ & locorum aliorum bituminosorum. Deinde an epilepsiam iuuare posſit dubitat, cum odore illo bituminis tetro epilesiam magis prodat. Mihi verò verisimile videtur iuuari ab eo epilepsiam attenuando, digerendo, siccado: quas vires cum & antea nō ignauas obtineat tum multò, magis liquor eius destillatus hæc pręstat. Neque verò ideo nō iuuat hunc morbum: quoniam eundem odoris eius bituminosi suffitu prodi verisimile sit, vt myrrhæ, galbani, & cornuum, vngularū pelliúmq;. capræ & hirci suffitu. Nā & cornua & vngulas diuersorum animalium, aduersus hoc malum medici vsurpant, scobæ eorum intra corpus data: neque enim eadem ratio est siquid suffiatur, & si sumatur simpliciter. Sed his de rebus non tam ex rationibus & coniecturis, quàm experimentis docere debebant medici. Ipse suffitum contriti succini (quod ipsum quoq; bituminis generi adscribitur) pręsertim albi, narib. epileptici admoueri vidi, prunis in cochleari impositum, & mox sedari paroxysmum q; & odore suo tantū poma, vt vocāt, cū moscho vel ambra cōposita prę-
stant

ſtant. Quòd verò de dæmoniacis ſcribit Meſue (inquit Syluius) ſuperſtitioſum eſt, à Chriſtianóque homine alienum.

Sulfur & gagates igni liquantur vt liquores omnes idem.

Oleum philoſophorũ (quod etiã oleũ ſapientiæ, & perfecti magiſterij, & benedictum, & diuinum, & ſanctum quidam vocarunt,) veterum omnium cõſenſu effectibus ſecretis non paucis eſt efficaciſſimum. Nam calfacit, ſiccat, eſſentię tenuitate in altum penetrat, digerit, materiam omnem excrementoſam cõſumit. Ob id epilepſiæ, paralyſi, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, veſicę, vteri, neruorum, articulorum omninò, & reliquarum partium neruoſarum doloribus frigidis maiorem in modum cõfert. Eſt autẽ quoddam naturale ſiue minerale, & aliud marinum, quod ex inſulis ac ſcopulis fluit, (naphtha dictum:) in quo genere præfertur ſubalbum, mediæ bonitatis ſubrubrum eſt: ſubnigrum verò & craſſum, peſsimum. Cęterùm arte ſic fit. Lateres ex terra rubente multum antiquatos in fruſta comminutos carbonibus non fumantibus accẽde, donec igniti rubeant: tum concha, oleo roriſmarini (alchil) vel antiquo claro plena extin-

gue, & quoad eius fieri potest oleo im-
bue, sicca per se in casulis, (caczobis, Mo
nachi in Mesuen: apud quos etiam caczo
la mox pro cucurbita legitur,) Post mi-
nutissimè tere, & vasi per sublimationẽ
destillandũ trade, luto chymistarum ca-
pitello committe, carbonibus in forna-
ce accensis coque, donec oleũ destillet in
phialã vitreã naso imo capitelli agglu-
tinatam (argilla & pilo, Bulcasis,) quod
exactè obstructũ reconde & serua, quan-
tò enim antiquius, tantò valentius fue-
rit, Mesue interprete Syluio, cuius hîc
etiã ex Scholiis verba subscripsi. Oleum
(inquit) de lateribus tam tenue est vt
momento latissimè spargatur: si manui
infundatur, eã cito penetret. Oleo balsa-
mi est multò tenuius, calidius, & in affe-
ctibus frigidis efficacius, vrinam mouet,
lapidẽ frangit: vermes enecat, auriũ tin-
nitiui à flatu crasso, paralysi, spasmo cyni
co, ischiadi, gonagræ, podagrę, & cętera-
rum iuncturarũ doloribus prodest potũ
aut inunctũ: sed praua eius portio aquæ
affectui aptè mista bibatur. Hoc oleum
à Rasi etiã in Antidotario, & Bulcasi in
libro qui seruitor inscribitur, parat: vbi
Bulcasis lateres nouos qui aquã nondum
senserint, præfert, quia oleum melius im-
bibunt

bibunt:& eos in frusta vnciæ vnius diuidit,ac in vase vitreo aut vitrato,probeq; lutato ita componit, vt eius pars tertia maneat vacua. Ignẽ primò leuiorem fieri oportet:sed qui fundũ vasis attingat, paulatim augeri. Primò exibit aqua,deinde oleũ rubẽs,Bulcasis)per se colligendum. Sic terebinthinã,guaiacum,& alia multa destillamus. Oleũ etiã chamæmelinũ,& nardinũ quoq;,benedictũ dicitur Mesuę:sed hoc (de lateribus) præstãtissimũ est,& quibusdã petrelæum vocatur, Hæc Syluius. Fœtidum est hoc oleũ, sed summè penetratiuum. Io.Iac.de Maliis.

Vide quædam supra, vbi de destillatione oleorum per descensum in genere egimus ex Vlstadio. Bulcasis frusta singula vnciæ (drachmæ, Rasis) magnitudine ignita, in oleum antiquissimum immergere iubet, & extincta ab oleo extrahere: & simul omnia crassiusculè trita, in vnum aut plura vasa destillatoria,quæ ventres nominat,ponere,vt duæ vasis partes vel amplius impleantur. Iubet etiam cauere ne ignis appropinquet huic oleo (dum destillatur) facilimè enim accendi,& egrè extingui. Deinde iterum noua frusta laterum, præparata vt prius destillari, donec satis olei colle-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ctum sit, quod in vase stricti orificij diligentissimè obstructũ cũ cera (& terra) seruari iubet facilimè enim exhalare ꝓpter subtilitatem suę substantiæ. Hoc oleo (inquit) vtere in ęgritudinib. frigidis, vt epilepsia, apoplexia, grauitate auditus, & arthride frigida: reliquos eius effectus explicaui in lib. de oleis, est enim res secreta philosophorum. Parandi modum Rasis eundem omninò describit.

¶ Oleum quod balsaminũ vulgus vocat (è spica,) excitat subitò comitialiter humi prostratos, naribus subditum olfaciendũ, aut quod ex lateritio lapide eximũt, à saxo nomen habet, Alexander Benedictus. ¶ Hoc oleum fit etiam aliis quibusdã admixtis, vt in lib. quodam manu scripto reperi, cui⁹ hic verba adiiciã. Lateres rubeos vetustissimos, aut recentes quidem sed ab aqua intactos in frustula confringes, eaq; ignita extingue in oleo oliuarũ, vel quod melius est in laurino. Mox rursus cãdefacies, & extingues vt prius, donec nigrescant. Deinde frusta hæc impones in alẽbicũ vnà cũ oleo in quo extinxisti, si quid eius reliquum est: sin minus: recens affunde ad mensuram digiti. Postea addes castorei, & spicę nardi, vel eius loco rutę: vtriusq; partem vnam

vnam:costi partes duas. Trita hęc misce cum lateribus in cucurbita: quam in fimo equino diebus circiter viginti defodies. Tādem destillabis, aucto paulatim igne. Primus liquor bonus est, secundus melior, sed optimus terti⁹ colore rubeo. Hoc oleum prodest aduersus omnes frigidos affectus vt balsamū, quo quidem subtilius est, & calidius, vtiliusq; in morbis frigidis. Perforat enim manum cito, & spatio lato expāditur. Vesicę lapidem & frigidos affectus eiusdem curat. Vrinam prouocat. Aurium noxis frigidis medetur, & vermes earum interimit.

Vtilissimum est paralyticis, & cynico spasmo inunctum aut potū: item ischiadi, & dolori iuncturarum & dorsi. Emplastrum cum hoc oleo & sale Ammoniaco paratum, splenis apostemata & durities breui tempore dissoluit. Ad epilepsiam valet & narium obstructionem naribus iniectum. Calefacit cerebrum, memoriam cōfirmat, dolorem dentium sedat. Iniectum vtero menses prouocat, Embryon viuum aut mortuum educit. Ora venarum aperit, & sanguinem coagulatum dissoluit. Pulmonem purgat ab humoribus crassis. Guttę eius aliquot cum syropo rosarum potę, anhelos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

iuuant, aquam ad oculos descendentem, id est suffusionẽ, mirè cõsumit. Si piscatores inũxerint inde retia, pisces innumeros illicient. Ferrum eo madidum & igni admotum, statim ardebit. Vermes occidit vbicunque fuerint. In testa oui vel alio vase calefactum, loco dolenti vtiliter guttatim infunditur donec dolor remittat. Venenis frigidis resistit, vt ictui scorpionis & opio & hyoschyamo per os sumptis. Calculos vesicæ pellit, cortice petroselini aut fœniculi admixto, (decoctis nimirum corticibus radicũ in aqua, & modica huius decocti parte cum vna aut altera gutta in potu sumpta.) Sed hæc omnia fermè Rasis in Antidotario simplici oleo Benedicto, hoc est destillato è solis lateribus & oleo, attribuit. Præfertur, inquit Rasis, quod valde rubeum est, fortis odoris, subtilis substantiæ.

Oleum de plumbo: Vide supra vbi Vlstadij verba de quinta essentia recitauimus.

Succinum artificiosa coquendi ratione vertitur in oleũ sui coloris, Ge. Agricola. Fieri nimirum è succino oleum potest eodẽ modo quo è gagate, de quo supra scripsimus. Videntur enim naturæ

non

non dissimilis esse. Germani communi nomine vocant [aggstein:] nigri tantum differentiam addentes gagati. Cardanus camphoram quoque congenerem esse putat, hoc argumento quòd succini suffitus linteolo madido exceptus, camphorę odorem in eo postea reddat, quod tamē mihi experienti non ita visum est.

Sulfur illitum & potū, scabies, lepras, & Cardanicum morbum tollit, sed vehe mentiore vi oleum eius, quod quomodo fiat in libris de morbo nostro docuimus, Cardan. Sed libros eius de morbo Catholico suo nondum æditos puto.

Sal oleum in se continet, si bitumini immisceatur. Vnde Arrian⁹ refert, apud Ichthyophagos, in Indica historia, ex sale oleum illos excipere. Indicium quoq; quod oliuæ littoribus gaudeāt: nam salsum solum etiam nō leuiter pingue est. Sed, vt dixi, oleum omnia sic continent, quod vi ignis detrahi potest. At multum non potest cōtinere, nisi bitumen admixtum habeat, Cardanus.

Ad oleum de sulphure faciendum, eligendū est purum & ignem non expertū. (præcipuè viuū, & cinerei coloris,) Hoc oleum Romæ pluribus modis fit, per sublimationem & per descēsionem, &c.

Valet autem ad multa & pręcipuè ad fistulas, & ad curāda oris vlcera, quę gangręnas appellant, in quibus curādis maximè excellit. Madefacta enim pēnę aut alicuius festucæ extremitate, ipsa vlcera semel aut bis tantum contacta, continuò mortificata sanātur, Monachi in Mesué.

Vitreum vas (vt scribit Matthæolus Sené. in libro de morbo Catholico) tintibunali non absimile, illutum figulari luto, à terra vnius cubiti mensura, ęneo vel ferreo filo suspendes, sub quo metretam vitream maioris circunferentię, in cuius medio inuersus fuerit cyathus statues. Porrò cyathi fundus ferream bracteam digitorum quatuor latitudinis ex igne candentem sustineat, ex qua sulfur accēdatur. Hoc dum comburitur, recentius superaddatur. Inde fiet vt ex fumo ascendente suspensum vas breui temporis interuallo guttatim in inferiorem paropsidem destillet oleum, quod diligenter collectū vitrea conseruabis ampula.

Sulfur ignem non expertum, vel flauissimum, inter vrendum fumum crassum remittit, excipiendum campana vitrea aut silicea. In qua ex vapore crasso oleum concretum destillat in vas planum capax, in cuius medio sulfur vasculo condi

lo condi

lo cõditum vritur. Aliis trito sulfuri per
aquam vitę incensam ignea consumitur
substantia: post reliquum destillatur vt
oleum philosophorum. Alij sulfuris fla-
ui, terebinthinæ, vtriusque vncias tres,
olei rosati libram vnam, coquunt igne
lento, cum vini odori vnciis duab. ad vi-
ni consumptioné, (vt in Luminari maio
ri legitur,) Syluius. ¶ In duabus olei
de semine lini partibus, partem vnã sul-
furis viui immitte, simul optimè tere, &
relinque sub fimo per duos dies in vase
bene obturato, eritque clarum & pul-
chrum. Sed omnia hęc olea videntur
in hoc solum parari vt extra corpus adhi
beãtur, ego empiricos quosdã hodie esse
audio qui etiam intra corpus oleũ quod-
dam de sulfure propinẽt, aduersus comi-
tiales præcipuè: & forsan id cuius ignea
substantia, vt Syluius meminit per aquã
vitę accensam prius consumpta est: de-
inde per sublimationem destillatum, tu-
tius cęteris intra corpus exhiberi posset.
Vitrioli oleum à chymistis pariter &
medicis expetitur, & tanquam res secre-
tissima occultatur. Ego descriptiões ali-
quas ponã quas ab amicis accepi, vel in
libris manu scriptis inueni, & post cęte-
ras efficacissimum quendam & mihi co-
A 5 gnitum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gnitum huius olei modum declarabo, quo Empiricus quidã apud nos ad omne ferme genus morborum curandũ vtebatur,& in multis quidem feliciter,&c.

Vitriolum in calcem rediges, vt nostri: deinde aquã ardẽtem affundes, ita vt modicè excedat. Tum aquã ardẽtem per destillationẽ in phiala, aut retorto, aut cucurbita (in latus inclinata) separato. Ea detracta paulatim spiritus vitrioli vrgeto, ignem magis atq; magis augendo, donec spiritus omnes transierint. Hunc liquorem destillatum impone iterum in vas aliquod ex tribus prædictis,& in caccabo aqua pleno destilla, donec quicquid inest aquosum secernatur, id quod omni industria efficere conaberis, vt omninò aquositas tota separetur, siue per alembicum(rostratum,) siue cæcum, cuius interior margo limbũ habeat cauum instar alembici(s. rostrati.) Da operam vt aqua in caccabo leniter bulliat, (si modo bullire debet. Germanica vox [sieden] æquiuoca videtur:) vt aquositas sola ascendat, & oleum semper in fundo cucurbitę maneat ad hoc efficiẽdum, vt minimum biduo tibi opus est. Deinde relictum in cucurbita oleũ in cucurbitã aut aliud vas ex prædictis luto loricatum immittes &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

destillabis, obseruabisq; nũ aqua aliqua ante spiritus transeat. Nam si quicquam aquosum adhuc permixtũ fuerit, necesse est vt postea in Sole aut loco calido ponas cũ alembico cæco, vt aquositas eleuata in limbo alẽbici remaneat. Hoc si aliquoties repetas, hãc insolationem dico, oleum semper suauius & melius euadet.

Quinetiam olei destillationem secundò aut tertiò repetere poteris, sic enim magis magisq; rectificatur oleũ. Huius olei duas trésve guttas aduersus omne genus morborũ ꝓpinare poteris per se, aut cũ aquis ad singulos affectus idonei. Hoc oleũ ipse gustaui suaue, gratum, & efficax est, colore (si memini) albicans.

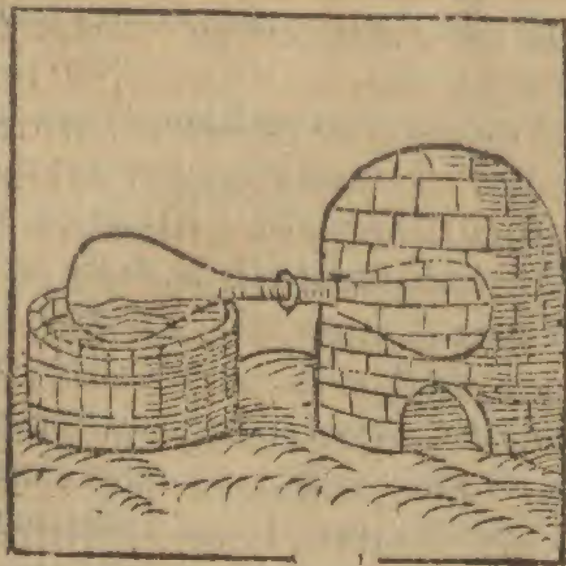
Alius modus. Vitrioli Romani libras quatuor desicca in vase fictili ad rubedinem vsque, deinde contritum pone in cucurbita vitrea diligẽter luto inducta, (vt sit pro aqua forti:) & leni primum igne paulatim gradus ignis augendo destilla, donec fumi albi incipiãt exire de rostro cucurbitę, tunc pones vas receptorium magnum luto munitum: & ignem excitabis cum lignis per duodecim horas semper continuando: & exibunt (tandem) guttę rubeæ & ponderosæ. Cùm verò receptoriũ incipiet esse clarum

clarum, res perfecta eſt: quare deſines, vt vaſa refrigerentur. Poſtea pones in alembico paruo ad ſeparandum phlegma, & reſeruabis reliquũ, inſolabisque per dies nouem. Cùm volueris vti, da cum bono vino albo, vel Maluaſia, ſex vel ſeptẽ guttas, ita vt tribus aut quatuor horis poſtea nihil edatur. conuenit etiam ante ſomnum, ſi nihil ſuperbibatur. Vtilis eſt hic liquor dolẽti ſtomacho, leproſis, calculoſis, vrinę retentioni, febrientibus & in peſte cũ aqua acetoſæ, tepidius, adiecta ſemidrachma de ſpeciebus diamargariton frigidi ſi reperiri poſſunt.

Alius apparatus olei de vitriolo cõtra morbos innumeros. Vitrioli Romani quantum volueris pone in cucurbita ad rubificandum, cum igne qui adhibetur aquę forti per horas vigintiquatuor, quã diu aqua ſine ſpiritibus procedit, & amplius ſi nõ erit rubificatum, ſemper eundem ignem ſeruando. Cùm iam rubificatum fuerit, aufer capellum (alembicũ) & recipientem, & ſerua aquam ad ſecreta dicenda. Poſtea contere vitriolum, & in cucurbita pone cum quinque partibus quintæ eſſentiæ vini, vt vitriolum imbibatur. Debet autem cucurbita in furno tranſuerſa imponi, cui alte-

ram

am(recepturā oleum) forinſecus oppo-
es, cuius fundū impoſitū ſit in vaſe aquę
igidę. Tum ignē furno excitabis, non
inus vehementē, quàm pro aqua forti
t. Sic effluet primū aqua vitæ,& demū
ucto igne oleū vitrioli ſequetur. Dein-
e aquam vitę ab oleo ſeparabis capello
mpoſito cucurbitę cōtinenti vtrunq;,&
ecipiēte foris appoſito, cū igne aquę for
s. Sed vt res clarior fiat figurā qualem-
unq; deliniauimus fornacis in qua oleū
eſtillari debet, trāſuerſo cucurbitę ſitu,
gne circunquaq; excitato, vt oleū ema-

ans refrigeriū prætérquā in recipiente
on inueniat. Vires huius olei innume
e ſunt quarū aliquas hic recēſebimus, vt
liquas medicuseruditus per ſe cōiiciat.

Illis

Illis qui morbum aliquẽ calidum aut frigidum magis tamen frigidũ ſentiunt, dabis quatuor guttas è vino bono vel aqua ardenti ieiunis ſummo diluculo, & ne quid cibi ante quatuor horas ſumant interdices. Aduerſus febrim continuam da octo guttas cum ſemuncia aquæ roſatæ, diluculo, vt dictum eſt, & ſimiliter etiam contra alios morbos cum liquoribus deſtillatis aut decoctionib⁹ idoneis. Quod ad doſin, robuſtis hominibus octo guttas dare poteris, mediocribus quinque, debilibus quatuor &c. In hoc oleo ſi ſolueris marchaſitam aureã, tinget Lunam ad omnes gradus.

Alius modus pro eodem, vt melius & purius fiat. Vitrioli Romani quantum voles pone in cucurbita fictili ex terra crucibulorum, intus vitreata: & in furno, vt ſupra dictum eſt, cum igne aquæ fortis deſtilla: & effluet aqua alba vitrioli, deinde ceſſante illa, augebis ignem, & ſequetur aqua viridis, quæ cum deſierit, ignem fortiſsimum ſupra infraque excitabis, & emanabit oleum rubrum.

Vas recipiẽs mutabis pro liquorũ mutationibus: vel tres illos liquores vaſe vno excipies, & aquas poſtea ab oleo ſeparabis deſtillando, & remanabit in cucurb

curbita oleum. Fit autem hęc separatio cucurbita erecta(cum capello & recipiẽte:)prima verò olei destillatio,cucurbita iacente transuersa,vt dictum est.

Si modicum lanæ xylinæ intingas in aqua vitrioli Romani,& cũ ea tãgas quęuis mala oris,facilè sanabis, Ex libro amici cuiusdam manu scripto. Videtur autem hìc aqua intelligi quę prior fluit, extra corpus tantum vsurpanda, non ipsum oleum vitrioli, quod pretiosius & purius, & aduersus intrinsecos morbos propinandum seruatur.

De viribus olei vitrioli, ex eodem codice manu scripto. Vinum Maluaticum cum modico olei vitrioli bibe,continuando per quinque vel octo dies,obstructionibus liberat, sanguinem purgat,calculum pellit.Malam scabiem curat,si bibatur cum aqua fumariæ & myrobalanis conditis. Renouat hominem cum aqua endiuiæ. Capitis quosuis dolores sanat cum aqua samsuschi, aut buglossi,aut melissę:item vertiginẽ,si modo cõtinuetur. Cum aqua agrestæ omne genus morborũ curat,purgato prius corpore. Restaurat memoria cum aqua acori aut fœniculi. Somnũ cõciliat cũ semine lactucæ aut papaueris. Melencho-

licis

licis prodeſt cũ aqua bugloſsi aut borraginis. Rabidos(inſanos)curat cũ aqua nymphęæ,cõtinuãdo: itẽ apoſtemata calida,& lethargũ cum aqua rutæ agreſtis. Purgat corpus cũ aqua vitę,paralyſin ſanat cum aqua mẽtaſtri vel ſaluię & hyſſopi:ſpaſmũ cũ aqua ſaluię,tremulos cũ aqua baſilici : & diuerſos morbos internos cũ aqua trifolij:omnẽ debilitatẽ oculorum cũ aqua fœniculi,rheuma à capite lilij,catarrhũ cũ aqua adianti & hyſſopi,& tuſsim:ſimiliter morbum lateralẽ cum aqua plantaginis:pleureſin cũ aqua capillorũ Veneris,ſtomachi debilitatem cum aqua menthę.Cũ aqua cydoniorum vomitũ reſtringit:q̃d ſi æger fuerit humidi tẽperamẽti,detur cũ aqua plantaginis vel burſę paſtoris,cum pauco diarhodon.Fluxũ ventris curat cũ aqua plantaginis,colicam cum aqua rutę.Cum aqua abſinthij morſibus venenatis reſiſtit. Sanat omnia apoſtemata,& hydropẽ,cõtinuãdo. Membris reſolutis prodeſt,ſi infricetur cum felle bouis.Cum tamarindis lieni medetur, cũ aqua raphani & tribuli marini,calculos pellit, & renum obſtructiões aperit. Febres omnes ſanat cũ aqua agreſti, & quaſdam ſpecies lepræ, continuando. Hoc verum eſt aurum po-

tabilẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

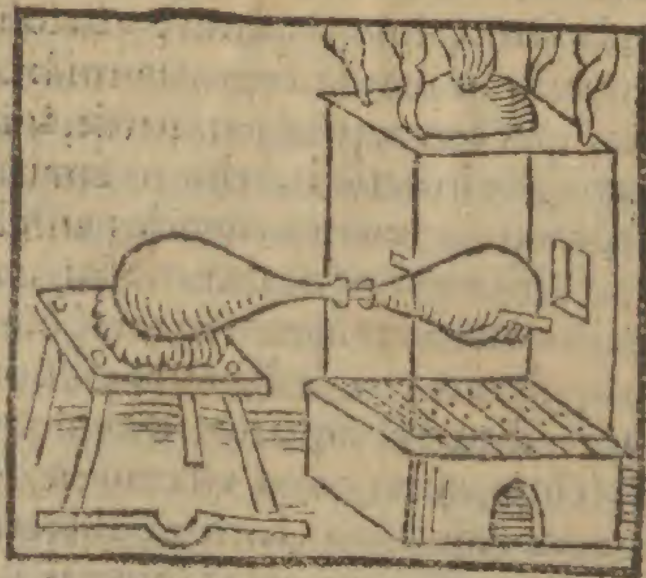
tabile, & vera chelidonia, & amplius, pondere non cedit auro, & easdem totidémque facultates habet quas aurum potabile. Modicum eius cum pauca aqua rosacea potum, sermoné amissum restituit, sanguinem è naribus fluentem cum rosis sistit.

Alius modus olei de vitriolo, quo senex quidã empiricus in Heluetia vtebatur, duas aut tres guttas cum theriaca miscendo, & sudorem ab hoc potu imperãdo in lecto per horas quatuor aut quinque, ita vt ne digitus quidẽ interim exereretur, quo remedio multos ab eo difficiles morbos curatos scio, &c. Eo mortuo oleũ vidi quod colore albicãte aut fusco mihi videbatur, fortè propter argẽti frustula quæ immissa erãt. Gustus erat acerrimus, supra omne acetum fortissimum: ita vt gutta vna linguam instar cauterij subito feriret, non læderet tamen: sed neque fauces deglutita lędebat, sapore alioqui non ingrato, odore ferè nullo, vel nõ nihil recipiente adustionem. Paratur autem hunc in modum. Vitrioli libras tres aut quatuor, aut quãtum libuerit, in amplum vas fictile vitreatũ quod foris vndiquaque luto munitum sit diligenter, & rursus siccatum, impone, & super foco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

accenſis prunis impoſito vaſe, fumum omnem (à quo tãquam venenoſo tibi cauebis) euaporari & exhalare diligenter curabis, agitãdo interim cum baculo & quid inferius eſt ſurſum ſemper mouendo: curãdo pariter ne ebulliendo redundet: & ſic perges donec bullire deſinat, & vapor fumusq; omnis cõſumptus videatur quàm maximè. Tum prunas vitriolo deſuper in ipſo vaſe impones ſatis multas, atque ita relinques, donec vitriolum planè in calcẽ redigatur, nec humiditatis aut vaporis quicquã in eo ſuperſit, & iam rubrum aut flaueſcentẽ colorẽ contraxerit, nec vllus vapor aut ſpiritus amplius ab eo aſcendere videatur. Niſi enim quàm aridiſsimũ fuerit vitriolũ, oleum non ſatis efficax extraheretur, ſed albicante quodã phlegmate permixtũ. Cùm igitur ſatis in calcẽ redactũ fuerit, ignẽ amouebis, & vas paulatim refrigeratum: leniter eximes ne fortè frangatur. Inde vitriolum eximes vt poteris, cultro adacto, vel aliter, quanquã non difficulter à vaſe vitreato diſcedit. Exemptum vitriolum minutatim confringes, & fruſtula impones in cucurbitam terream, quę parata ſit à figulo ex optima terra, & optimè cocta, tam valida vt tribus diebus & no-

noctibus cõtinuis ignem vehemẽtem in fornace ſubſtinere poſsit. Nã ſi frãgeretur, oleum, & operam perderes: licet minima tantũ rima aut fiſſura ei accideret. Itaque vt facilius igni reſiſtat, loricanda eſt luto, cóq; duplici aut triplici, hoc eſt poſt primum ſiccatum alterum inducendum lutum, aut etiam tertium. Fornacis figura huiuſmodi fermé erit.

Hæc fornax cõſtruenda eſt quadrilatera, & in ſummo caminãda ſeu concameranda modicè, in medio ſummę fornacis faciendum eſt foramen, ſeu infumibulũ, ea amplitudine vt ſingulis horis vel quoties opus fuerit, carbones per id in fornacem cõmodè immittãtur, cũ oblõgo ba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tillo ferreo, per quem carbones leuiter delabantur circa & infra cucurbitam, ne fortè cucurbita lædatur. In quatuor angulis etiam ſuperius relinquenda ſunt foramina, ſiue ventilia, vt vulgus vocat, in ſingulis ſingula: & totidem epiſtomia ex luto paranda. Carbonibus iam impoſitis & igne ardente, foramẽ fornacis impoſita ſcutella ferrea, aut ipſo batillo, claudendũ eſt, foramina angulorũ relinquenda ſunt aperta, vt aditus pateat aëri. Cucurbita in medio fornacis collocari debet ſuper ferro, quod parietibus fornacis vtrinque inſertũ ſit, in huius ferri medio cõcauo imponetur cucurbita. Os verò cucurbitæ extra fornacẽ modicè prominere debet, per foramen quod ſtatim luto oppleri & claudi debet, vt nullus illac aëri aditus relinquatur. Deinde cum recipientis vaſis (quod vitreum & bene magnum requiritur, fortè ne diſtentum ſpiritibus rumpatur, vel vt longius à fornace abſit) ore, cucurbitæ os cõmitti debet, vt alterum alteri inſeratur, hãc commiſſurã luto optimo cum albumine oui & linteis circundabis diligentiſsime, ne ſpiritus vſquam exhalẽt. Hoc lutum ſiccari permittendum eſt, antequam rem aggrediaris. Præterea, debent adhuc duo
fora

foramina in duobus fornacis lateribus oppositis fieri, (non in illo per quod cucurbita prominet, nec illi opposito latere, sed reliquis duobus.) Hæc etiam suis epistomiis claudenda sunt, vt calor intus contineatur. Horum foraminum vsus est, vt carbones per summam fornacem demissi, ferramento per hæc foramina inimisso ritè digerantur ac disponantur infra, supra, & circa cucurbitam, vt illa omnino in medio ignis sit. Per eadem foramina curabitur ne craticulę pauimentum carbonibus aut cinere nimium obstruatur, & excludatur aditus aëris, mouendo cum ferramẽto. Quo facto, mox iterum epistomiis suis claudenda sunt foramina. Ab ima etiam parte fornacis hostiolum relinquendum est, mediocriter amplum, vt aër infernè adeat ne suffocetur ignis. Paulò supra hoc hostiolum bacilli ferrei transuersi ordine ponendi sunt, quibus induci oportet ex luto pauimentum, pollicis crassitudine, plurimis, & frequentibus foraminibus peruium, vt accessus aëri, foraminum ea capacitas erit, quæ pollicis in ambitu. Diligentissimè verò curandum vt ignis satis magnus per tres dies noctesque, vt est, continuetur, nec vlla intermissio fiat,

nam ſic quoque oleum, & opera perderentur. Sic rebus omnibus inſtructis & fornace, & cucurbita ſiccatis, incipies deſtillationem, validum cum carbonibus ignem continuando, vt dictum eſt. Tandem in fine tridui exacti, recipiens vas incipit clarum & album fieri igne adhuc in vigore ſuo ardente: atque hoc ſignum eſt perfectionis. Itaque ignem extingui patieris, & fornace refrigerata, deme vas recipiens, & in manibus huc illuc volutando inclinandéque omnes in eo guttas concretas collige, & oleum ſiue liquorem ſic collectum effunde in vaſculum ex optimo vitro Veneto confectum: periculum enim foret, ne vulgare vitrum ab eo exederetur, cõſumit enim & corrodit in ſtar aquæ fortis. Hunc liquorem Empiricus ille, celandi nimirum cauſa, oleum philoſophorum, lapidẽ philoſophorum & leprã nominabat, diſſolui in eo argentum dicebat ſi purum & tenue vel in laminam redactũ iniiceretur, & ſimiliter numos argenteos, ego tamen poſt mortem eius integra in eo argenti fruſta reperi. Cucurbitam terream aliquando ei diſsiliiſſe audio, quare curandum eſt, vt habeat ex terra optima, accerſenda forte Ha

tè Haganoa, aut Colonia agrippina, aut Aquiſgrano, illic enim optima & validiſſima omnium teſtacea vaſa fieri aiunt. Aſſerebat pręterea hunc liquorem in vaſe, quo continetur, creſcere. Conficiendi modum ab aurifabro quodam primum acceperat.

De chalcãthi, id eſt vitrioli, & ſpecierum eius aduſtione ſiue toſtione, eadem ferè Bulcaſis ſcribit libro tertio de medicaminũ præparatione, quæ nos ſupra in præparatione eius ad oleum vitrioli parandum. Sed in quem vſum ita torreatur Bulcaſis nõ meminit. Pręparatur autem ſiue torretur eodem modo zimar quoq; apud eundem. Ipſe quidem inter diuerſos olei de vitriolo modos illum præfero, quẽ iam proximè deſcripſi. Eſt enim eo modo deſtillatus liquor acerrimus omnium, & ſimul acidiſsimus, vt acetum metallicum dici poſsit, quãtum mihi videtur, quã obrem à quibuſdã ſummoperè commendatur ad extinguẽdam ſitim per æſtatẽ, vnica eius gutta in hauſtum vini admixta, ſicut in Germanico quodam libro manu ſcripto reperi, vbi & hoc additur: Vitriolum in cucurbita tranſuerſa luto munita deſtillatur per flammas ignis, fluit autem vix tertio die,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

& primum aqua.

Alius modus ex eodem libro. Vitriolum perfunde aqua forti, quæ pinguedinem eius extrahet, à qua si aquam fortem destillando separes, oleum remanebit. Sed forsan hic modus non satis tutus est, vt intra corpus sumatur liquor olei ita paratus: extra corpus verò & ad oris mala rectè adhibebitur.

Olei aut quintæ essentiæ vitrioli mentionem alicubi apud Lullum in opere de quinta essentia legisse memini. Qua ratione verò parari debeat in nullo hactenus publicato libro, adeò omnes hanc rem veluti secretissimam celarunt. Nam descriptio quam ex Nicolai Masse libro de morbo Neapolitano, subiiciam, intra corpus sumi non potest.

Exusto chalcantho, id est vitriolo, aut misy, id est vitreolo Romano, vi ignis per vitrea vasa oleũ detrahitur acutissimum & calidissimũ, quo si quis iam sauciatas verrucas tãgat, abscedẽt illę. Idem gustatum ferit linguã haud secus quàm candens ferrum. Est tamen illius vsus ad siccãda vlcera interiora deplorata, vbi non multum sordida fuerint, vt in quibusdam contingit phthoë laborantibus absque dolore, facit ad præscindendos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cancros & corrupta mẽbra, ligno oliuæ illito ex eo, Cardanus. Eiuſdem coniecturam ſupra ſcripſimus, quòd oleum ex myſi vel arſenico foris inunctum à venenis liberare videatur.

¶ Spiritus ſiue quinta eſſentia vitrioli laudatur à quibuſdam empiricis aduerſus comitialem morbũ & apoplexiam.

Atramentum ſutorium ſoluit aluum, cùm ipſum in melle & aqua mulſa drachmæ pondere potũ, tum in vino, maximè oleum inde cõfectum, Ge. Agricola lib. tertio de natura foſsilium.

Vitrioli oleum non ſolùm homines, ſed & arbores interficit: ideo in ſeceſſu parandum, vbi nullus habitet. Albucaſis & alij modum conficiendi oſtendunt. Braſſauolus. (Ego non ipſum oleum, ſed fumum vitrioli dũ igne torretur & præparatur ad deſtillationem adeò noxium eſſe dixerim.) Et rurſus, Ex chalcãtho. i. vitriolo oleum fit adeo vrens vt pro igne potẽtiali vtamur, eſt enim cauſticæ naturæ, & cũ pauco dolore incidit mẽbra, ſi ex oleo cultro inuncto tangatur. Dum oleum paratur, fumum cauere oportet, quoniam nõ ſolùm hominem interficit, ſed & vicinas arbores exiccari cogit. Cuius experimentum nouit Franciſcus de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Monte, fractorum ossium & dislocatorum reparator egregius: cui omnes arbores viridarij, per vitrioli fumum periêre dum eius oleum pararet.

Oleum de vitriolo mirabile est, sine dolore cauterizãdo, & sit hoc modo. Vitrioli Romani siue Cyprini vnciæ triginta, salis nitri, aluminis rochæ vtriusque vnciæ quatuor. Omnia trita calcinentur igne secundum artem. Postea pone hoc calcinatum in bocia curua lutata ad ignem fornacis alchymistarum, & per ignem auctum habebis in recipiente oleum: quod est cauterium mirabile, & sine pari in quacunque operatione, & maximè in scrophulis, & verrucis magnis eleuandis. Sed recipiens sit magnum, si vis facere prædictum oleum, Nicolaus Massa in lib. de morbo Neapolitano, & Thomas Philologus, qui vitrioli drach. xx. accipit, aluminis verò & salis ana xxiiij.

Aqua ex metallis diuersis, (ex libro quodam Germanico) ad lepram, maculas, & oculorum caliginem. Limaturæ argenti, cupri, chalybis, auri, æris, quantum habere poteris, die primo pones in vrina calida pueri aut puellæ virginis: postridie verò in medullam panis

calidi

calidi, tertiò in albumen oui, quarto in lac mulieris puellam lactantis, quinto in vinum rubrum. Deinde hæc omnia impone in destillatorium & paruo igne destilla, & serua. Incomparabilis enim eius facultas est. Prodest aduersus lepram & omnes in facie maculas, & nitorem iuuenilem faciei conciliat, facit & visus claritatem. Hæc aliter leges in Additionibus in Breuiarium Arnoldi de Villa noua 1.18.

De aqua forti & similibus.

AQuæ forti similem quandam, ex vitriolo, sale nitri & alumine destillatã paulò ante descripsimus, aduersus magnas verrucas, &c. Sed & communis aqua fortis, & simplex oleum de vitriolo gutta immissa in verrucam prius resectam, tollunt eam, cuius rei in me ipse experientiam feci in verruca sessili in extremo digito, cui nouacula resectæ guttam aquæ fortis immisi: inde tamen non statim, seu post aliquot septimanas Verruca discessit.

¶ Aqua fortis vel separãdi metalla, sic fit. Halinitri pars vna, liquidi aluminis quod rochæ vocãt) partes tres, arenę me

dia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

dia, ſiccata diligẽter & purgata igne deſtillantur vitreis vaſis. Colligitur autem ſeorſim quod prius effluit, cum crocea demum videtur vaſis facies, auctis ignibus alia ſuccedit, quæ priore excipitur plerunque:& tamen ſi aqua fontis excipias, adhuc adeò acris eſt, vt nihilominus argentum diſſoluat, & ipſum ab auro ſeparet. Separatur autem ſic. Aquę extractæ partem modicam accipe: cui argenti puriſsimi pondus oboli, id eſt duodecim granorum impone, ac impoſitam cineribus tam diu permitte donec diſſoluatur argentum. Hæc purgamenta calci tenui ſimilia in imũ vaſis demittes, quibus ſublatis quod reliquum eſt aquæ purioris, toti aquæ à qua iam detraxeras, addes, quæ ſimili exemplo & ipſa purgamenta illis ſimilia in imũ demittes, quibus ſublatis aquam totam puriſsimam, ac magis habebis ad argentum, ac cætera metalla pręter aurum (aurum quoque aqua forti à chymiſtis diſſolui puto, ſed alterius generis) diſſoluendum efficacem. Cùm verò facilé euaneſcat, vaſe vitreo diligenter occluſa tenetur. Vires autem æſtimanti quantas habeat equæ excepta, vt dixi, aqua putei, etiam ſine igne

horis

horis vigintiquatuor, argentũ in aquam redigat, modico autẽ cinerum calore in duabus aut tribus horis, non eſt qui mirã vim vaporibus illis extremis, ac aquæ in quam vertuntur, imò incredibilẽ non tribuat. Eiuſdem generis eſt aqua quæ fit ſalibus, ammoniaco nitroque: tum chalcantho & alumine liquido æquis partibus, addita illis demum æruginis parte quarta, hæc eadẽ arte facta, nec ipſis parcit lapidibus. Si tamen aliquid oſtracitæ lapidis, ſmiridis vocati, quo gẽmas expoliunt, addideris, copioſiorem aquam & meliorem habebis, quia nõ vritur. His igitur experimento acceptis, videamus cur aqua hæc adeò potens euadat, nanque manifeſtum edocet experimentum, ſicciorem partem vt ignis attenuatam, vim igneam ac rodentem accipere. Sed cur non ardet aqua ſeparationis, vt ardens? Quia ardẽs calidior eſt ac tenuior, & minus ſicca: ideo ardere poteſt, non tamen erodere. Illa verò erodere poteſt, nõ ardere, parúmque calefacere. Simili igitur ratione quod é chalcantho oleum vi ignis excipitur, cùm ſicciſsimam partem in humorem vertat, acutiſsimum eſt, atque linguam vt ignis ferit, Cardanus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nus. Non est autẽ quòd aliquis putet hũc liquorem ad aurifabros solùm & chymistas pertinere. Nam ad remedia humani corporis quoque prodest. Verrucis prius sectis instillatur, vt supra dixi. Sunt qui exiguum ligellum extremitate in ipsum intincta, dentis cauitati immittãt, quem sensu doloris priuare & mortificare voluerint. Audiui & oculorum suffusionem in quibusdam huius liquoris vi curatam. Per eundem argentum viuum figitur & præcipitatur, vt iam diximus: & oleum ex chalcantho extrahitur, vt diximus. R. Aquæ fortis semunciam. Rosaceæ sescunciam misce. Hoc liquore madido gossypio alligato summitati radij bis die contingantur vlcera gutturis, palati, gingiuarum & labiorum. Thom. Philologus.

¶ Diuersos quosdam aquæ fortis modos leges inferius, vbi de mercurio sublimato scribemus.

¶ Aqua ardens, vt candela etiam in aqua ardeat. In amphora superius lata & inferius stricta pones sextarium vini vetustissimi, cui addes vncias duas vtriusque sulphuris, hoc est viui & mortui, tantundem aluminis, & salis crassi tantundem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tundem. Decoquantur ſimul donec pars tertia conſumatur. Hoc liquore illita candela vel cereus ardebit in aqua, non minus quàm in aëre. Quòd ſi eo pilum vel pannum aſpergas, appoſita flamma ardebit manifeſte ſine detrimento. Ex li. manu ſcripto. Veriſimile eſt autem deſtillatum, vi ignis ex hac materia liquorem ad eundem effectum longè efficaciorem futurum.

Aqua ad dealban los dentes, qua vtebatur Iſabella de Arragonia, duciſſa Mediolani. Salis purgati & cõtuſi libra, aluminis glacialis vncia, deſtillentur in alembico. Huius aquæ vnciam miſce cum vncia plantaginis: & intincta lana xylina dentes perfrica, eruntq; nitidiſsimi, Farnerius.

Alia ſimilis, ex eodem. Salis ammoniaci, ſalis gemme, vtriuſque vnciæ tres. Aluminis ſaccharini ſeſcũcia. Salis communis vncia. Trita deſtillentur in alembico vitreo. Extracto inde liquore dẽtes cum petra fricentur: deinde abluatur os modico vino albo. Vide ſupra in fine aquarum coſmeticarum eandem deſcriptionem, ſed abſque ſale cõmuni: cuius vſus etiam ſine deſtillatione oſtenditur.

Aqua angelica mirè facultatis ad lippi

tu

tudinem, cancrum, & vſtionem ignis. Vnciæ tres calcis viuæ, & ſelibra aquæ pluuialis, ſimul in vitreo aut ſtanneo aliquo vaſe per tres dies quieſcat. Tũ miſcẽdo agita, & iterum per viginti & tres horas aut amplius reſidere permitte, in vaſe bene operto. Poſtea per linteum leniter cola, donec clareſcat. Deĩde admiſcebis drachmas decem ſalis ammoniaci quàm poteris reperire albiſsimi, & minutiſsimè triti, & longa agitatione cum aqua prædicta liquati.

Deinde cum reſiderit, ſuper ſtantem aquam claram colabis aliquoties, aut per filtrum deſtillabis. Hæc aqua curat pãnum vel maculam (la toile Gallice, id eſt telam) oculorum, tribus guttis ter quotidie inſtillatis, continuando donec ſanetur oculus, lacrymas quoque oculorum & rubedinem ac lippitudinem tollit: item cancrum, & aduſtionem ſi rectè applicetur. Omnes panni tum ſerici tum lanei maculas aufert, ſi ea modicè tepida eluantur. Furnerius.

Vrina humana deſtillata ad reſoluendum aurum chymiſtæ vtuntur: typographi ad atramentum librarium.

Aquas diuerſas, vehementer ſiccantes, acres, erodentes, ad puſtulas morbi

Catholi

Catholici absque vnctione sanandas: lege apud Nic. Massam libro 6. capit. 2. de morbo Catholico.

Aqua ardens quædã cum auripigmẽto, &c. destillata, describitur à Rogerio chirurgo.

De liquoribus gemmarum.

CArdanus libro secundo de subtilitate, inquirens aquam quæ per cathetêrem immissa, calculos vesicæ frangere posśit, suspicatur ex tecolitho, aut lapidibus cancrorum talem excipi posse, &c. vt supra recitauimus, in tractatione de viribus liquorum destillatorum in genere. Ego vt coniecturam coniecturæ addam, siue hos siue alios lapides aut vitrum cum succo parietariæ destillarem.

Spiritum siue quintam essentiam berylli, chymistæ quidam magnificant aduersus renum aut vesicæ calculum.

De solidis quibusdam vt argento viuo præcipitato, & eodem & arsenico sublimatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ADiiciemus hic solida quædam medicamenta, quæ & ipsa in vitreis vasis ad ignẽ sublimantur aut excoquuntur, & si ferè præter institutum cum de secretis tantum, id est separatis à substantia crassiori liquoribus in hoc libro agere propositum sit. Quoniã tamen & pauca sunt hæc remedia, & sublimãtur (hoc est, similibus vt prædicti liquores instrumentis parantur,) & hactenus ferè secreti, hoc est à paucis nota & vsitata, & mirè efficacia, non omittenda duxi.

Argentum (viuum (præcipitatum sic fit, vt scribit Cardanus libro quinto de Subtilitate. Alumen, chalcãthum, æquis partibus sumito, quibus adde salis dimidio plus altero eorũ, destilla hoc totum cum vitreis vasis. Huius aquæ (id est aquæ fortis vulgò dictæ) pondo vnum, argenti autẽ viui tria in vas vitreum pone, inde destilla: & auctis ignibus persevera eousque, donec fumus & vas rubescant, nec aquæ quicquam supersit. Demùm fracto vase collige argentum viuum, quod coire iam videbis instar lapidis hoc tenuissimè terito in porphyritide tabula, & denuò exquoque ac destilla donec siccetur in vase vitreo. Rursus fracto vase materiam quæ superest collige, ac de

ac denuò tere in tabula eandem subtilissimè. Post ipsum in æneo vase repone, suppositoque igne valido, cum æneo baculo misce ac agita per spatium duarum horarum, donec splendorē fermè ac rubedinem minus acquirat, tuncq; exceptum serua vitreis vasis. Hoc inter omnia quæ citra dolorem carnes erodunt, & siccant putrescentia vlcera, si ritè factum fuerit, est præstantissimum: nec vlli alij vsui est quod sciam, Hæc ille.

¶ Dissoluuntur aceto forti, presertim destillato, vel succo limonum, margaritæ, &c. præcipitatum, & sublimatum, & cinnabrium, & in argentum viuum redeunt, Syluius.

Modus conficiendi pulueris rubri, id est argenti viui calcinati siue præcipitati, ex Mariano Chirurgo. Aquæ fortis vnciæ sex, argenti viui vnciæ quatuor: misceantur simul in cucurbita vitrea bene lutata, & imposito capello, cuius rostrum extremum in vas recipiens insinuetur, igne moderato (paulatim augendo) destillentur. Cæterùm aqua fortis, quæ aurum ab argento separat, sic fit. Salis nitri, aluminis rochæ, vitrioli Romani, singulorum libræ duæ, misceatur in mortario, molēdo cum pistillo tandiu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

donec bene miſceantur. Deinde puluis craſsiuſculus iu cucurbita illutata ponatur,& orificiis omnibus obſtructis deſtilletur. Signum autem bonitatis eius eſt, ſi humus in quam partĩ eius ceciderit, ſtatim ebulliat. Huius pulueris rubri virtus eſt mirabilis. Recipe lixiuij è tõſtrina vncias tres, præcipitati ſeſcunciam, mellis roſati vncias duas, miſce diligenter. Hoc remedio proculdubio deſiccabis & absterges vlcus ſordidum & putridum (vnde carnis generatio ſequetur) vbi alia abſterſiua, vt de ſucco apij, de ſucco ſynoglosſi, fruſtra expertus fueris.

Nicolaus Maſſa in lib. de morbo Catholico, Mercurium pręcipitatũ puluerẽ angelicum vocat, propter mirabilem & quaſi diuinam eius in morbo Catholico operationem, quã ipſe nõ rarò expertus ſit, hæc medicina (inquit) exiccat, cum miti quadam & ſine dolore corroſionẽ carnis mollis & ſuperfluę, remouendo ſimul malam qualitatem occultam vlcerum, & maximè morbi Neapolitani, digerit quamcunque ſaniem & purgat, & corroſionem & gangrenas prohibet, diſſoluit ſaniem craſſam, duram & crudam poſt apertionẽ gummarum. Et huic remedio nullum in hoc morbo comparari

poteſt

oteſt. Nam ſi eo vti pergas, vſq; ad perectum, cutis generationem ducit, vt ego epe expertus ſum, & eſt nobilis in virgæ lceribus malignis. Fit autem hoc mo-o. Argenti viui libra in cucurbita para vitrea ponitur, & affunditur tantunem aquæ fortis, deinde cucurbitam in lla pones, & cineres in ſpatio inter cuurbitam & parietem ollæ, vt conſerueur olla, ne ex immediato contactu ignis umpatur. Tum ignis ſubiiciatur, lentus rimùm, & paulatim augeatur modo quodam medio, & ſic cum forti igne dimittatur donec tota aqua cõſumpta ſit, quod cognoſcitur cum nihil amplius à cucurbita euaporat. Sic habebis Mercurium calcinatum rubrum.

Hunc tere, & ſi cum eo aliqua portio argenti viui remanſerit, pone dictũ puluerem in vaſe æreo puro ad ignem: & ſic miſcendo relinque donec tota argẽti viui pars ſit cõſumpta. Hoc puluere vteris ad omnia dicta, & maximè ad vlcera virgæ & aliorum locorum, vbi putredo & ſanies mala prohibet cõſolidationem & in fiſtulis diſſolue ipſum cũ vino, & iniice per æneam fiſtulam, quoniam mirabiliter operatur. Porrò aqua ſeparationis auri ab argento ſic fit.

Vitrioli Romani libr. duæ, aluminis rochæ vnciæ sedecim, salis nitri libra: ponantur in cucurbita curua (retorto) lutata, vel in recta cum capello suo & recipiente. Destilla vt alchymistæ.

Hæc aqua mirabilis est ad remouendas verrucas in quacunque parte, & maximè in ano & vulua: cauterizat etiam vlcera maligna exedentia vbicunque, etiam in gutture: & prohibet vlcera ne serpant vbi sunt, vt puta virgę & vuluæ.

Quod si nimis sit vehemens, cum aqua rosacea diluetur. Et ego sæpe sanaui vlcera mala gutturis tangendo bis in die cum aqua dicta, dimidio aquæ rosatæ admixto: & est de secretis nostris, vide plura apud eundem libri sexti ca. 2.

Cæterùm puluerem istum angelicum habui à sene quodam alchymista, & componebam eum antequam Ioan. de Vigo quicquam de eo prodidisset. Hucusque Massa: & partim Tho. Philologus ab eo mutuatus.

¶ De apparatu & vtilitate pulueris huius rubri, lege Ioannem de Vigo libro 5. Additionum: vbi iubet vt vas recipiens triplò maius sit quàm cucurbita, folio 38.b. Et quod album repertum cum isto puluere, sit argẽtum sublimatũ à rubro:

sicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſicut eſt quid croceum eſt. Item in Copioſa eius, folio 163.a.

¶ Puluis è Mercurio (inquit Matthęolus Senenſis in libro de curandi morbi Italici ratione) cõflatur hoc pacto. R. aquæ qua aurum ab argẽto diuiditur lib. quatuor, argẽti viui ſeſquilibrã. Hæc vaſe vitreo, ore anguſto, collo obtorto, vndique argilla pręmunito, quod ab altero recipiatur, imponãtur cõpages inde vaſorum luto figulino ſedulò obturetur. ad hæc ſubdatur ignis ex carbonibus cõflatus vt ſemper ingraueſcat, eouſq; quò tota deflux erit aqua. Poſt hæc phialam frangas, in cuius fundo reſidentẽ placentulam rubram, leniter extrahẽs quod album inheſerit proiicias: rubrum verò in puluerem redigas. Verũenim vero, quoniam ex puluere iſto plurimæ poſſent cõtingere noxæ ſumẽtib. ipſum, niſi prius ritè præpararet, cõmodum viſum eſt præparendi eius modũ hic ſubiicere, R. vncias duas prædicti pulueris, & macerẽtur per noctem in aqua plantaginis & acetoſæ, vtriuſq; vnciis duab. inde ſummo mane aquas exhauriẽs, & nouas ſuperinfundens, ad ignẽ in vaſe æneo ſiue teſtaceo colloces, feruẽtes ferrea vel lignea ſpatula nõ ceſſes agitare, quouſq; in puluerem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

non difficulter omnia redigãtur, ex quo poteris cum libuerit in morbum Catholicũ tam pituitosum, quàm melancholicum, catapotium tale componere. R. electuarij Cõciliatoris (cõstat hoc ex variis remediis cordialibus vt vocant, & aromatibus, gemmis, margaritis, auro, argento, camphora, ambra, moscho: & describitur ab eo Differentia 169.) scrupulum semis, margaritarum, hyacinthorũ, singulorum grana quinq;, pulueris præcipitati grana quinque, pulueris diamusci, diamargariton, vtriusque scrupulum semis. Fiant catapotia quinque, (deaurẽtur. Thom. Philologus, qui & terræ sigillatæ & boli Armeniæ ana grana iij. addit) quæ hora ante diluculum sumãtur, inde lecto se cõtineat ęger horas quinq;. Breui, mihi crede, Morbi catholici dolores hoc catapotio elidentur. Pituita etiã & atra bilis vomitu, nec nõ alui deiectione euanescẽt. Ad hæc sunt plurima morborum genera quæ curauimus tali puluere, nam non solùm saniem carnemque putridam dolet aspersus, verũetiam non difficulter vlcera ad cicatricem deducit, pestilentiam etiã pauxillo theriacæ addito, succoque tunecis herbæ, quam cardum benedictum vocant, siue electuario

de gem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

de gemmis, ante eius confirmationem, mirum in modum fugat. Multos etiam lymphaticos, melancholicósue (quos à cacodæmonibus incursari vulgò credebãt) eodẽ curauimus. Quid pluribus immoror? Quartana confectos, saccharo buglossato, siue theriacha, Mithridatóue additis, facta digestione aliqua, hora ante accessionem, quinque vel septem granorum pondere, pro ætate & vi corporis affecti, hoc puluere liberauimus.

Quinetiam valet coli & iliorum doloribus adhibitus, nam quosdam stercus per os eiicientes sanauimus, Pauli Aeginetæ monimentis innixi, qui ait medicos quosdam argentum viuum extinctũ dedisse in oleo. Fascino idẽ aduersatur: pluribus ad hæc virtutibus est insignis, quas cum plus otij nactus fuero, sigillatim tibi (ad collocutorem suum inquit) connumerabo: fortasse tunc iucundissimum fuerit etiam explicare, quonam pacto puluerem cum auro viuoque argento, siue aqua superius explantata possis conficere, Hæc ille. Ego non ita pridem audiui medicũ aut chymistam quẽdam apud Athesinos Mercurium præcipitatũ cum auro præparare, auriq; pretio vendere, cui ea facultas sit vt absque

 morsu

morsu erodat. Vide ea quæ circa finem eorum que hic proximè subiiciuntur, referemus.

¶ Quomodo fiat præcipitatum, quod est remedium contra omnes morbos ex humorum putredine nascentes, ex libro quodam manu scripto.

Ex partib. æqualibus vitrioli Rom. & salis nitri, fac aquam cum capello & recipiente, in quo pones sextam ponderis de Mercurio crudo, hoc est, si vitrioli & salis nitri tres libræ fuerint, pone sex vncias Mercurij. Postea permitte vt aqua cum suis spiritibus descēdat in recipientem. Deinde omnia quæ sunt in recipiente euacua in cucurbitam mundam & lutatam: super qua pone capellū cum recipiente, & iterum fac destillare, & cum aqua erit in recipiente, iterum pone in cucurbita in qua remansit Mercurius. Hoc repetes vsque ad Mercurij rubificationem.

Deinde rubefactum Mercurium ablue aquis cordialibus, vt borraginis & melissæ, & huiusmodi. Prius tamen ablues multoties in aqua fontis vel putei destillata. Mercurium sic præparatum dabis ægrotis intra corpus, hoc modo.

Si corpus fuerit robustissimum, da de-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rem grana:mediocri octo: debili, quinque. si puerile, diligenter considerabis quid facto sit opus. Sed omninò miscebis eum cum theriaca, sic dabis ei qui veneno infectus fuerit, hydrope, peste vel alia infirmitate correpto. Si homo sanus semel quot annis aut tertio quoque anno, prout opus videbitur, hoc præcipitato vtatur, cū debita humorum digestione, id est preparatione purgationis, morbos plurimos præueniet. Nota quòd loco Mercurij potes vti amagalma facto ex sex partibus argenti viui, & ex vna parte auri, & sic facies maiora mirabilia. (Hoc amalgama nimirum similiter vt Mercurius solus cum aqua forti rubificari debebit: & si Matthæolus Senēsis, vt paulò ante recitauimus, ex tali mixtura puluerem illum Mercurialem etiam sine aqua forti fieri posse scribat.) Et aduerte quòd potes curare vulnera cū primo vel secundo precipitato, quo vtêre sic. Pone de ipso circa vulnera & intro. Et hoc est magnum secretū. Et scias quòd in quatuor destillationibus hoc perficies: quo facto pone in cucurbita munda in igne, vt spiritus (nimirum hydrargyri sublimati cū præcipitato permixti) quantum fieri potest recedant, deinde fac vt supra.

¶ De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

¶ De sublimatione argenti viui, leges Bulcasin libro tertio, Operis quod Seruitorem nominat. De vsu vero eius in cauteriis & ad morbũ catholicũ, Nico. Massam libro sexto ca.ij. & eiusdem libri capite quarto quomodo ad cauteria adhibeatur, tum alia, tum vt nullo vel pauco cum dolore fiat cauterium. Vtuntur eo hodie quidam ad scabiem malignam & impetigines, &c. tũ in hominibus tũ in equis. Argentum viuum (inquit Cardanus) sublimatur hoc modo. Argẽtum viuum & sutorium attramentum in mortarium pari pondere coniice, & aceto albo acerrimo eo vsque misce, donec argẽtum viuũ videri desierit: inde vitreo vase luto oblito excoque donec concrescat. Si quid subterfugerit ne coëat, iterum in mortario addito aceto terito, & denuò excoquito. Argento viuo sic excocto ad fucum vtuntur, dealbat enim & splendorem addit mulierum vultib. Sed dentes elidit, & fœtorẽ gignit oris. Cæterùm ad argenti vsum & aurifabrorum artem in non paucis conducit. De sublimatione Mercurii, marchasitæ, magnesiæ & tutiæ, vide Gebrum Summæ perfectionis primum quartum & quadragesimum quintũ, & deinceps. Item de sulfuris

furis & arſenici ſublimatiõe caput quadrageſimũ tertiũ. Sublimatum, præcipitatum & cinabrium, aceto forti, præſertim deſtillato, diſſoluuntur, & in argentum viuum redeunt, Syluius.

Arſenici ſublimati Auicenna meminit. Arſenicum ſiue auripigmẽtum, (inquit Albertus Magnus in libro de metallis) eſt de genere lapidum, citrinum & rubeum, quem lapidem vnũ de ſpiritibus vocãt chymici. natura ei ſulfuris in calefaciendo & deſiccãdo. Igne calcinatum nigreſcit, & ſtatim ſublimatione efficitur albiſsimũ. Ter quatérue ſublimatum tantam adurendi vim acquirit, vt æs perforet, & exurat vehementer omnia metalla præter aurum. Aëri appoſitum tranſmittat ipſum in album colorem: quamobrem vtuntur eo falſarij, vt æs ſimile argento reddant: in qua re plurimum poteſt.

Medicamenta quæ ad cancrum exulceratum adhibentur, valentis admodum facultatis eſſe debent. Inter cætera autẽ præſtantiſsimum ac tutiſsimum auxilium in hoc affectu Guidonis à Cauliaco prædicatur, arſenicum ſublimatum, cuius egregias dotes ſuprà iam crebrò cõmemorauimus, & in ſequentibus adhuc
cele

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

celebrabimus. Hoc (inquit Theodoricus) cancrum, lupum, esthiomenum (hoc est sphacelum, seu syderationem) noli me tangere, fistulam, & omnes tales pessimos morbos, prima die occidit & extirpat. Cæterùm magna locorum circunstantium, interim dum admouetur, cura semper habenda est, ne scilicet ea ipsa inflammatione, atque humorum cõfluxu, occupentur. Quod incommodum facilè deuitabis, si partes illas vicinas & carcinoma cingentes, bolo Armenia, & id genus aliis illeueris. Sed & modo legitimo seu iusta quantitate (quam coniectura tantum artificiali rationalis definit medicus) adhibendum est arsenicum ipsum sublimatum, &c. Io. Tagautius institut. chirurg. 3. 19. Zinzifar, id est Cinnabrium quomodo fiat per sublimationem, vide apud Bulcasin & Cardanum libro 5. de Subtilitate.

Auripigmenti calcinatio, vt colorem rubrum trahat apud Io. de Vigo in Antidotario, folio 163.

Tartarum, id est fex arida vini, quomosto acuatur, vt miras ad remedia quędam facultates habeat, (per destillationem aquæ ardentis,) docet Lullus lib. 2. de quinta essentia.

Lapidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Lapidem cyaneum, id eſt lazuli, empiricus quidam mihi retulit ita ſe pręparare, vt & efficacius & tutius atram bilem educeret à melancholicis hominibus & inſanis. Et primò, ſi rectè memini, dicebat oportere illum calcinari, deinde ſublimari: aut prius aquam vitę optimam ſuper eo in cucurbita poſito deſtillari, deinde ſublimari, & aqua vitæ ſexies deſtillata rigari, ſiccariq́ue.

Sal vt purior vel cibis vel remediis addatur: aqua permiſtus deſtillatur per filtrum, & rurſus ad aquę conſumptionem decoquitur. Idem purgatus in crucibulo aurifabrorũ magno igne liquatur & funditur. Sic liquatus miſcetur cum ſale alcali, (aut eius loco felle vitri albo [nam & nigrum habetur] quod aliqui ſagimẽ vitri vocant, alij zoza, vt audio,) & ſale gemmæ. His tritis vtuntur pro chryſocolla, aut etiam chryſocollæ partem admiſcent. Sed mixtura hæc nimium acrimoniæ habet, & aliquid auri conſumit: quare ad rudiora tantum opera eam adhibẽt: ad ſubtiliora verò borace ſolo vtũtur. Sunt qui boracem, ſalẽ cõmunem fuſum, & ſalẽ alcali miſcẽt, partibus æqualibus, & in ſecretis habent pro borace. Sed hæc extra rem medicam ſunt.

Fuligo

Fuligo ex pice & butyro quomodo colligatur, leges apud Dioſcoridem & Bulcaſin.

De aliis quibuſdam non alchymicis, hoc eſt non deſtillatis aut ſublimatis remediis, ſed per alios diuerſos modos ingenioſè præparatis.

QVæ hactenus deſcripta nobis ſunt remedia, omnia liquorũ nomine comprehendũtur, quod nihil terrenum ſibi admixtum habeãt, ſed vel aqueæ, vel aëreæ, vel igneæ ſunt naturæ, ſiue aquæ, ſiue olea, ſiue tertium quoddam genus liquorum. Omnia vaſis quibuſdam alchymicis, & vi caloris parantur. Sed quoniã ſcopus illorum (nempe vt quod in vnoquoque remedio optimum & præcipuũ eſt, id à terrena, craſsiore & impuriore materia abſtractum, purum liquidumq; habeatur,) latius patere, & ad alias quoque nonnullas medicamentorum præparationes, apparatus, aut compoſitiones extendi videtur: viſum eſt Corollarij inſtar, hic quædam adiungere, quæ non

non omnino trita,nec paſsim obuia forent. Nemo autem plenam aut exactam & in genere componendi rationem à nobis hìc expectare debet:quum pauca tantum,& quę obiter occurrerint,atque hęc omnia tanquam parerga ſimus tradituri. Si qui verò plura & plenius de diuerſis parandi pręparandiq́ue remedia generibus & modis deſiderat,is Iacobi Syluij & aliorum hac de re libros adeat. Olea odorata & pretioſa pleraque in vaſe duplici coqui video.

De oleis diuerſis.

OLeum odorem ac vires plantæ referens, in his que oleum abundè continent facile exprimitur: aut fructibus eorum in aqua incoctis colligitur. At in quibus oleum non habundat,tribus modis odorē ac vires oleo exprimere ſolemus. Vulgatiore illo atque antiquiore Dioſcoridis,in purum oleū flores quatriduo infundebantur,exponebantúrque in Sole,inde expreſſo oleo diligētiſsime,tantundem florum recentium addebatur, ac rurſus ſub torrente Sole exponebatur, totiéſque id facere licebat, donec odorem oleum combiberet, ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

debantur & ſpiſſamenta pro vnguentis, vt ex melle tum aliis odoratis. Secundus modus expreſsione conſtat, in quibuſdam abſque artis auxilio, vt in myro balano, & in aliis quæ ſicca ſunt, & ſponte odorata, vt myriſtica nuce læui in vino macerata, & torculari expreſſa. Sic ex aromatibus oleum licet ſubſtrahere. At quæ odorata ſunt, ſed olei carent ſubſtantia, vt flores, hoc exemplo reddunt. Flores ſuper amygdalas conſpergito ac ſub ipſis, alternáque diſpone florum & amygdalarum folia, compreſſaq; tandiu tene donec florū odor euaneſcat, quibus abiectis, pro eis alios flores ſuppone eadem ratione, & hoc toties repete (nam nō vna eſt ratio in omnibus) donec amygdalæ maximum contraxerint odorem, inde illas torculari ſubiicito. Oportet autem prius cortice nudare eas, & paululum torrere. Hoc modo plus contrahit vitrium oleum, & minus corruptioni obnoxium fit, quòd ſucci (aquei) nihil in eo relinquatur.

Tertius modus deſtillatione fit, (de quo ſupra dictum,) Cardanus.

Oleis pleriſque ad ignem coquendis, vini nōnihil additur quo minus aduſtionem oleant, & ad eius conſumptionem

coquuntur. Sed flores & quæ tenuis substantiæ sunt, præstat non coqui in oleo, aut saltem non bullire in eo, &c. Plus autem vini addendum est, si multæ sint species quæ oleo miscentur, & diutius coquendæ: ita vt aliquando sub duplum sit vinum ad oleum. Quędam in vino prius macerantur, deinde succus expressus additur oleo, & simul incoquitur, vel per se, vel cum parte terebinthinæ: vt in oleo de hyperico fit.

Iasminum fit ex vnciis duabus florum iasmino dies quinque insolatis in libra olei, quod deinde lento igne coquitur.

¶ Oleum ex amygdalis dulcibus, caryophyllis integris additis per octo dies insoletur, mire odoratum fiet. Cæterum exprimendi de amygdalis olei diuersōs modos apud Mesuen leges, & in scholiis Syluij in eundem, qui ad alios etiam plerosque fructus & semina à quibus oleum exprimitur, accommodari poterunt.

¶ Oleo ex amygdalis amaris vtimur loco olei de nucleis persicorum: sed hoc quàm illud exiccat magis, Brassauolus.

Oleum ego parare soleo ex seminibus & siliquis rubētibus capsici, siue car-

damomi Arabici: aut siliquis eius solis, in oleum iniectis, quod pro oleo de piperibus, aut etiam de euphorbio substitui potest, si minore copia iniiciatur: pipere enim longe vehementius est. Apud nos (piper rubrum vocant, vulgò aliqui non rectè siliquastrum) paucæ siliquæ maturescunt, proptar frigus autumni præproperum. Sed immaturę etiam siliquę in hypocaustis aliquot diebus suspésæ siccatæq;, ad oleum rectè addentur. Satis enim acrimoniæ habent. Quam in tota planta nullam esse vsquam, cum & radicis fibræ minimæ & sine sapore sint, & folia caulisque incipida: in siliquis verò tam excellenté, res digna admiratione est. Sunt qui propter vehementé eius caloré venenis feré adnumerent: vt Cardanus, quod ego non laudo. Neque igné aliquis venenatum dixerit, quantumcunque vrat: cùm nullam præterea qualitatem venenosam habeat. Capsici quidem huius tum seminibus, tum siliquis etiam ipse sine noxa vsus sum in iusculis, sed perexigua quantitate.

E cerasorum nucleis oleũ, faciem abstérgit, maculas & lentigines aufert: vtile etiam arthritidi, & calculo renũ & vesicæ. Fit auté vt ex amygdalis dulcibus,

Eur

Furnerius.

Oleum de fœno sic fit. Accēdatur fœnum,& extinguatur:& post ponatur super carbones:& cũ resoluitur in fumũ su perpone laminam ferream:& adhærebit quædam vnctuositas, que dicitur oleum de fœno. Hoc oleum per plumam illinatur impetigini & serpigini, Rogerius.

Oleum de frumento inter duas laminas ferreas mediocriter ignitas, (vel vt Rasis habet, inter marmor & laminam ferream crassam) fit, sed multò melius. vt audio per destillationem, commendatur ad asperitatem cutis & impetigines, Furnerius & alij. Sunt qui etiam ad fistulas,& cutis fissuras seu rimas prodesse prę dicent, Matthæolus. Vide supra, inter olea destillata.

Oleum de baccis hederæ, similiter vt è baccis lauri extractum, iuuat contra ar trhritidem ex frigida causa, vel obstructione:& membra torpida ac paralytica restaurat, Rogerius.

Oleum de hyperico mirabile. Summitatum hyperici vnciæ tres infundantur triduo in vino odorifero quantum sufficit, pòst coque in vase duplici bene obstructo, fortiter exprime. Hypericum nouum similiter macera, coque, ex-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

prime, adde terebinthinæ vncias tres, olei antiqui vncias sex. croci scrupulum. Coque ad vini consumptionem. Hoc oleum (inquit) Syluius incerti est authoris. Galenus tamen vinum austerum, in quo folia androsæmi vel ascyri (quæ species sunt hyperici) cocta sint, vulnera etiam grandia glutinare scribit, & hypericum calidũ siccum tenuium partium ischiadicis vtiliter bibi quibusdam. Ex quibus & reliquorum hic mistorum viribus collige id oleũ roborare, digerere, & tenuare. Ex substantiis enim contrariis componitur, Syluius in Mesuen.

Eandem descriptionem ponit Brassauolus in examine simplicium capite 519. Sunt (inquit) qui in vitreatum vas flores simpliciter ponant, vt per se vi Solis oleũ educatur, alij sub terra condunt, alij infundendo parant, siue ex solis floribus, siue pluribus admixtis, (vt iã verbis Syluij docuimus.) Sic paratum in vitreato aut vitreo vase seruant. Sed hæc à Mesue & recentioribus clarè exponuntur. Hæc Brassauolus. Sunt qui lumbricos addant & per mensem vel amplius in cella vinaria relinquant, in olla luto aut pasta obstructa, deinde paulatim in eadem circiter decem horas coquunt, per saccum

collant

collant & exprimunt. Eſt auté optimum quod primò colatur. Color olei ferè puniceus, ſapor ſubacris. Vſus ad vulnera, puncturas, & quaſuis offenſiones, & natos inde tumores. Quidam & malignis crurum vlceribus adhibent.

Alia cōpoſitio olei de hyperico, quod vulnus quoduis, magnum aut paruum, intra vigintiquatuor horas curat, ex libro quodam Gallicè impreſſo ſine authore. Hyperici manipulum. Olei communis libras duas. Axungiæ colatæ purgatæ libram. Terebinthinæ Venetæ trientem. Croci drachmam,

Omnia ſubtiliter incides, & mixta in magna phiala vitrea, quam cera & aliter optimè obſtruxeris, fimo immerges ad pedes duos aut amplius: in loco quem Solis radij mane & veſperi maximè feriāt, Anno demum euoluto exime phialam, in qua reperies oleum balſamo ſimile. Eo vti oportet quàm tollerari poteſt calidiſsimum.

Oleum fit etiam è iuniperi baccis per expreſsionem, vt aliis ex ſeminibus Braſſauo.

Oleum è baccis lauri & iuniperi vino maceratis extenditur mola, coxariis & frigidis articulorum vitiis ac doloribus

vtile, Iac. Hollerius.

Oleum laurinum. Baccæ lauri virides tritæ decoquantur in oleo & colentur. Aliter: Baccas lauri maturas tere cum foliis, decoque & cola. Aliter: Baccæ tritæ infundantur in vino, & maceratę per triduum, exprimantur in torculari. Vel recentes, & maturæ contritæ ponantur in sacculo, & oleum extrahatur.

Vtile est contra colicam, iliacam, & ischiadem, Rogerius.

Oleũ e nuce myrepsica incude & candenti ferro pressa extringitur, Iacobus Hollerius.

Olea ad mitigãdos dolores ex herbis quibusdam cõquassatis & oleo incoctis fiunt, vt e calendula, roremarino, maiorana & aliis, Iac. Hollerius.

Oleũ ex nucibus myristicis siue moschatis, diuide eas in parua frusta, & triduo in cretico vino infusas siccato in vmbra per biduum, inde in sartagine calefacito moderate, inspergésque interim rosaceam aquam, atque sub torculari exprimito, Cardanus.

Audio aliquos non macerare in vino, sed ipsas per se nuces cõtusas calfactasq; exprimere. Ipse nuper hoc modo paraui optimum, à Gallo quodam edoctus.

Nucum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſucum moſchatarum vncias ferè quinque per noctem in vino craſsiuſculè tritis poſui in vaſe vitreo, ita vt vinũ mensura digiti emineret. Poſtridie hanc materiã in ſacculo linteo incluſi, extremitate ligata ne poſſent excidere, deinde filis paſsim obductis cõſtrinxi, ne poſſent ſimul in vnũ aceruari, ſed in patella prius calfacienda eſt materia, non nimium, ſed quantum adhuc tolerare digitus poteſt, atque ita in ſacculum transfuſa mox obliganda, exprimendáque eſt torculari ligneo paruo, cũ exiguo lacu ligneo fistulam habente quę deorſum vergat, impoſito ſacculo, &c. Exprimitur autem fere octaua pars ponderis nucum, ita vt vncia nucum drachmam olei reddat, ſi modo nuces ſucculẽtę ſatis fuerint. Licebit etiam denuò eandem materiam calefactam, vt prius exprimere: ſed perpaucum & minus bonum ſecũda vice oleum exprimetur. Prętat igitur materiã iſtam relinquere, & in ſacculo ſiccare: qui cùm opus fuerit ventriculo aut eius ori applicetur. Hoc oleum ſtatim expreſſum ſolidiuſculum eſt, & quaſi per grumos ſeparatum, qui omnes è vino diligenter colligendi ſunt, & vino ab eis colato per linteum in vnam maſſam redigendi, digitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

comprimendo ipſam lanam in quam expreſſa eſt materia, vt vinum omne diligentiſsimè ſeparetur. Subſtãtia quidem & color ceræ ſimilis apparet.

Lentis aut piſi magnitudine ori ventriculi inunctum, mire eum corroborat.

Audio quoſdã inunctione eius ad Venerem excitandam vti. Deglutitum calefacit mediocriter ventriculum, & anhelitum commendat.

¶ Audio præterea quoſdam nuces contuſas aliquandiu coquere, (neſcio in vino an aqua,) & quod ſupernatat pingue colligere. Memini etiã aliquando videre ferreum inſtrumentum forcipis effigie, cuius ferramẽta duo extrema hemiſphęriis conſtabãt cauis, ita vt compreſſa nucem moſchatam caperẽt, vel paulo minus, vt cõpreſsionis occaſio eſſet. Hemiſpheriũ alterũ circiter quatuor aut quinque exiguis foraminibus pertuſum erat, vt oleũ poſſet effluere, ferramentis moderatè ignitis compreſsis. Inueni & hanc deſcriptionem in libro quodam manu ſcripto. ℞. nucis moſchatæ libras duas. Vini Maluatici vnc. tres, quibus nuces moſchatæ (craſsiuſculæ nimirum tritæ) rorentur. Addatur olei cõmunis electi ſelibra. Mixta omnia calidè in torculari expriman-

tur

r. Sed noster modus, quē ipse expertus
pra descripsi, præ cæteris mihi placet.
Rosaceum oleum parandi plures sunt
odi. Fit autē vel cum oleo & rosis ma-
ris vel vtrisque immaturis, vel maturo
tero, altero immaturo, & sic quatuor
nt differentiæ. Sunt qui pro oleo com-
uni amygdalinum accipiant. Rasis in
ntidotario separato, ponit tres modos.
rimum R. olei communis loti libram,
ui impones quartam partem rosarum
iridium in vase vitreato (vitreo potius)
uod Soli expones per tres (imò quadra-
inta, vt Aegi. habet) dies. Deinde cola
k in vitro repone. Hic modus cæteris
ræstat. Secundum Rosaceum oleum &
osas vt supra, & vas suspende in puteum,
ta vt tangatur ab aqua, & post duos men-
ses exime, cola, ac reserua. Tertium.
Oleum & rosas vt supra, pone in vase
vitreo intus melle illito, quod obstru-
ctum dimittes in profundo terræ, vbi
non tangatur ab aqua nec alia humidita-
te, per duos menses. Hoc oleum odora-
tius fit superioribus. Hæc Rasis ex Aegi-
neta vt apparet. Iubet autem Aegineta
lib. septimi capi. vicesimo: ad sextarium
olei omphacini, addi vncias tres rosarum
rubrarum detractis vnguibus per ho-
ras

ras vigintiquatuor aëri expositarum, de inde oleum diebus quadraginta sub diu insolitum reponi non in pauimento, sed assere. Mesue capite 411. quatuor modos describit. Primum vt rosæ rubeæ recentes in oleo insolentur per dies septem: deinde in vase duplici coquantur per horas tres: deinde (expressis rosarum foliis) aliæ imponantur, & insolentur & coquantur, vt supra. Quod cum tertiò factum fuerit, adde oleo aquam infusionis rosarum (quam inquit, præscripsimus in capite de syrupis,) sicut quartam olei. (scilicet partem, vt habent Monachi. Syluius vertit, quantum est oleum, quod minus placet.) Ita per dies quadraginta insolatum, cola, & iterum diu insola. Secũdum, oleo loto admiscẽdo succum rosarum, & aquã infusionis earum, & folia contusa: tum insolando & permutando vt supra, &c. Tertium vt cum amygdalis dulcibus purgatis exactissimè tritis in pila, folia rosarum iterum terantur, inde fac offas, ásque in aëre calido horis vigintiquatuor serua. Deinde iterum tere & subige in mortario quàm exactissimè: affusa pauca infusionis rosarum calente.

Eandem torculari exprime oleum, vasi

vitreo impositum opercula, & insola. uartum vt cum sesamo excorticato si- eodem modo qualiter cum amygda- . Sed rosis immaturis aptiora sunt a- ygdala, maturis, sesama. Hæc Mesue, a- d quem Syluius, Prima (inquit) com- ositio ex quatuor iam dictis, multis est vsu: Pariesibus autem compositio Ni- olai, in ipsius Antidotario dicenda. Et arsus, Oleum rosatum audio fieri odo- atissimum, putrefactis mense vno rosis ib fimo in vase bene operculato. Eadé atione ex mastiche vulgari, & rosis in- arnatis & moschatis, & similibus fieri osse confido odoratissimum sine vllius olei mistione.

¶ Rosas, absinthium, vel aliud odoratũ coque in aqua cum quarta parte olei, do- nec aqua tota absumatur, & oleum habe bit vires illas. Sic ex tempore paraueris oleũ ex quaque re. Cardan' ex Symeone.

¶ Sunt qui rosis cõtusis, & in aqua sim plici decoctis, Spuma pinguem innatare dicat, quę colari vel pẽnna colligi possit.

¶ Alius quidam mihi retulit, folia rosa- rum recencia in aqua ad spissitudinẽ fere mellis coqui oportere, deinde cochleari comprimi vt oleum vel spuma in id in- grediatur, miscebitur autẽ simul etiam

aquæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aquæ aliquid, proinde in vitrea ampul collectus liquor Soli exponitur, & ole supernatans separatur.

Oleum de floribus sambuci, complanat & abstergit cutim, neruos corroborat, & doloribus eorum succurrit, Furnerius.

Oleum de spica podagricis vtilissimum, quod medicus quidam mihi nuper communicauit. Floribus spicæ nardi in vmbra torrefactis, vas vitreum imple, & superfunde oleum oliuarum, ita vt digiti mensura excedat. Insolatum triduo, sex aut septem ebullitionibus ad prunas in caccabo bullire fac, & cola fortiter exprimendo: tum alios flores siccatos superinfunde, insola diebus sedecim vel amplius. Sic habebis (inquit ille) oleum anodynum auro dignum, vt frequenti experientia cognoui. Linteola in eo madefacta dolori appone, fallit rarissimè etiam humore peccante non considerato. Vide plura in Antidotario Arnoldi de Villan.

Oleum è floribus verbasci fit, insolatis in vase vitreo (vt etiam é floribus rosmarini:) ad podagricos, & alios dolores præsertim calidos laudatissimum.

Oleum violatum fit quomodo rosatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

um, ſed ex oleo viridi vel amygdalino
el ſeſamino, Meſue. Paulo Aeginetæ fit
oc oleum ex violis purpureis, vel cro-
eis, vel leucoio. inſolat autem exactè o-
erculato vaſe, vt tranſpiret, tantùm dies
ecem, violis interea ter mutatis, addit-
ue demum violas ſiccas.

De oleo tartari.

OLeum tartari Petri Argillatę, ad fa-
ciem tergendá & erugandam. Tar-
arum dolij lateribus adherés, album po
ius quàm rubrum puluerifatum, aceto
naceretur, poſt inuoluatur panno lineo
leinde ſtuppis aqua humectatis, ponatur
ſub cineribus, deinde tribus diebus ſcu-
ellæ imponatur decliui, deſtillabit hu-
mor quidam ſubrufus.

Nicolai oleum tartari lateribus dolio
rum adhærentis. Tartarum id ex vino ge
neroſo tritum, linteolo inuolutum, ace-
to albo forti bene madefac: ſub cineri-
bus calidis coque (vre) dum nigreſcat: ite
rum tere, in vaſe inclinato ſerua dies
octo loco frigido, donec in oleum reſol-
uatur. Id ſi non fit, exprime & ſerua.
Eodem modo facit Meſues oleum ouo-
rum, Satius eſt calcinatum tartarum ma-
nicæ Hippocra. vt vocant, impoſitum, &
loco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

loco frigido locatũ ſinere, donec in va-
ſubiectum fluxerit oleũ, Syluius. Alium
quendam modum inuenio apud Furne-
rium in libro Gallico de decoratiõe, vbi
tartarum vſtum & calcinatum quantum
duabus manibus capi poteſt, in linteo
ſtricte ligatum vri & calcinari iubet in
camino vitri, calcis, aut laterum: deinde
in bona copia aquæ infundi cum alumi-
ne ad magnitudinem nucis, & multum
agitari: deinde cum quieuerit horis vi-
gintiquatuor, colata hanc aquã (eo quod
in linteo remanet, abiecto) in patella co-
ques: donec nihil quam alba quædã cru-
ſta remaneat, &c. videtur hic locus muti-
lus, quam (in ſacculo ſuſpẽſam) prope ter-
ram, intra triduum videbis cõuerſam in
liquorem: qui aliquoties colandus eſt, do-
nec clarus euadat.

¶ Sunt qui tartarum calcinandum in
olla noua ponant in figuli fornace, & va-
ſis demum omnibus coctis eximant.
Sed melius, & purius calcinari puto in
cineribus feruidis ſeu pruna, vt poma
aſſari ſolent, obruendo etiam prunis.
Satis autem vſtum fuerit, quum album
iam apparebit, nec amplius nigrum.
ſic vſtum in ſacculo ſuſpendunt in acu-
tum deſinente, ſuprema parte à baculi
fiſſura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

issura, à quo pendet intercepta & compressa, supposita phiala vitrea cum infundibulo. ¶ Alius modus. Tartari & salis nitri partes æquales tritas in olla ampla adure: tum ferro ignito teres, & pones in sacculo in cella vinaria, vt destillentur.

¶ Alius. Tartari & nitri partes æquales tunde, misce & accende vt nitrum consumatur. Tartarum quod remansit, in vesica positum suspendes in aqua calida, & resoluetur statim in oleum.

Alius. Tartarum bene ablutum à fecibus, & optimè desiccatum, calcinabis donec albescat. Tum tritum cribratumq; cum aqua pluuiali destillata calida solues, solutum destillabis per filtrum, deinde coagulabis, coagulatum rursus calcinabis vt amplius albescat. Ita demum in sacculo, qualis est Hippocratis manica, suspendes loco humido: latū aliquid, pro operculo imponēdo, ne quid impuri incidat: & ollam vitreatam supponendo. ¶ Sunt qui in alembico vitreo destillent (in cineribus nimirum) vnde aqua primùm fluit: deinde aucto paulatim igne oleum. ¶ Vsus. Valet ad omnē scabiem & impetigines: cutim albam, claram & iuuenilem reddit. Vidi qui ad manantia capitis vlcera vterentur: ad quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

vtilius puto id quo cum nitrum pariter exustum est. Cuprum quoque & argentum dealbat, & delet maculas in pannis lineis. Additur & coloribus, vt splendidiores reddat, ni fallor: vt scriptorio colori bresilici ligni, & alijs.

Oleum de tartaro parare docet etiam Rogerius. 4.9. Hoc (inquit) pãnos & maculas de causa melãcholica post partum remanentes abstergit, & faciẽ repurgat.

De oleis ex vitellis ouorum, lumbricis, scorpionibus.

OLeum ouorum, ex Rasi. Ouorũ vitellos pone in caldario ferreo super prunas donec comburãtur, & oleũ quod manat, serua in vitro. Vtile est dolori ani eius pasſioni, & dolori aurium & dentium. ¶ Hoc oleum (inquit Mesues) experientia plurima probatũ est cutim expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, vlcera maligna & fistulosa curare. Vitelli ouorum elixando duratorum triginta aut circiter manibus friati, in sartagine terrea plumbata fricantur igne mediocri, mouẽdo cochleari ligneo aut terreo, donec rubescant, & oleum ab

his

his resoluatur, quod pressi cochleari largius remittent.

Vel ijdem vitelli elixando indurati, mola frangantur, deinde in offas tundantur, & torculari exprimantur quale in oleo amygdalino explicuimus, & oleum destillabit. Vel ipsi vitelli in cucurbitam positi cum alembico destillentur ignis vi, vt de oleo philosophorum dicetur, Hæc Mesues. Vbi Sylvius in Scholiis, Cutis fœditatem mirè aufert, ac cicatrices, præcipuè in ambustis relictas, ferè autem grauiter olet, minus tamen postremum sublimando destillatum. Pilos auget Serapioni in antidotario.

¶ Oleum ouorum Nicolai. Vitellos ouorum elixorum frige igni lento prunarum in patella ferrea, semper mouendo rude ferrea, donec probè assentur, calidissimo linteo forti, oleo amygd. dul. madefacto exprime. Sed Satius est (inquit Sylvius) vitellos crudos frigere, cochleari assiduè mouere, donec assati, & cochleari pressi, vase inclinato reddant oleum quod phiala conditum etiam diu integrum seruatur. Ex viginti vitellis extrahes horis duabus vncias quatuor aut circiter. ¶ Mathæolus in dioscoridem scribens hoc oleũ commendat ad a-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſperitatem cutis,ad impetigines, ad fiſſuras labiorum, manuum, pedum & ani: item ad dolores vlcerum,articulorum & omnium locorum neruoſorum:denique ad dolores & vlcera auriũ. Præterea vtile eſt(inquit)locis aduſtis igne, & in mẽbranis cerebri partes contuſas à ſanis mirabiliter ſeparat: quod non ſine magno honore meo & vtilitate ægrorũ ſæpe expertus ſum in chirurgia. ¶ In vulnere ſuper pericraneo infundito oleũ ouorum, quod faciet ad ſedationem dolorum, vt docet Abhomeron Abinzoar, quod nos quoque experti ſumus & bene ſucceſsit, Marianus Sanctus. ¶ Oleum ad puerorum vlcera. Ouorum lutea elixa ſedecim,myrrhæ vnciam, ellebori nigri grana quatuor, in patella ferrea coniuncta leui pruna commiſcentur ferrea ligula, tum lutea comprimito, & oleum eximito, donec deſpumeſcere incipiat: in vas vitreum oleũ coniicito, & ad vſus ſeruato,bis die vlcera illinito, & cruſtæ ſponte cadent, Alexander Benedictus lib. triceſimo qui experimentorum eſt.

¶ Ego hoc oleum duobus modis fieri vidi: primò,vitello in ſartagine frigẽdo donec rubeſcant,& oleum remittant:ſecundò, multò diutius coquendò, donec nig

nigri appareant, & planè iam omni humiditate exhausti, tandem enim subitò oleum reddunt: quod statim amota ab igne sartagine & vitellis cochleari compressis, separatur: hoc aliqui efficacius putant ad loca igne vsta: videtur sanè magis siccare. ¶ Hoc oleum subtiles cicatrices facit, serpiginem & impetiginem soluit, Rogerius. Sed Brassauolus scribit pharmacopolas falsò huic oleo cicatrices delendi vim tribuere, vt oua à fatuis detrahant. Plura de viribus eius leges in Antidotario Arnoldi, Aliqui frixos sic vitellos in linteo includunt, & sub prelo exprimunt.

¶ Oleum de lumbricis siue intestinis terræ, laudatur ad mittigandos dolores, přesertim neruorũ & articulorum quosuis etiam morbo Catholico ortos. Fit autem lumbricis repurgatis ab excrementis terreis, siue digitis leniter exprimenda excrementa illa, siue potius sinendo eos viuentes in aliquo vase, vbi fœnum sit, repete: deinde cum modico vino coctis in oleo & colatis: aut antequam coquantur insolatis. Sunt qui eos in aqua coquant, & innatantem pinguedinem colligant.

¶ Aliqui cannis eduli maioribus & fir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

mioribus medullam eximunt,& lumbricos affuso oleo imponunt.sic obstructas in furno per horam circiter dimidiam relinquunt. deinde oleum auferunt & seruant.

Oleum ex scorpionibus(inquit Mesues)lapidem renum & vesicæ frangit & expellit,lumbis, pubi, perinæo illitum, aut per meatum vrinarium iniectum. Fit ex scorpionibus viginti vel paulò pluribus, aut paucioribus in olei amygdal. amararum libris duabus insolatis mēse vno in vase vitreo probè obstructo. Vel aristolochiæ rotundæ,gentianæ, cyperi, corticum radi. capparis, singulorum vncia. in olei amygdal. amararum sextario diebus viginti insolentur in vase vitreo operculato. deinde scorpiones à decem ad quindecim oleo inijce: obtura, insola iterum mense vno. Egressus è balneo aut in sessu calculosus, illo vngatur in tribus dictis partibus, & in meatum vrinarium inijciatur portio eius exigua horis singulis. Est mirabile. Quidam priore:alij posteriore ceu efficaciore vti malunt, Hæc Mesues. Syluius verò in Scholijs, Paratur etiam nunc (inquit) oleo antiquo additis simplicibus medicamentis contra venena laudatis: fitq;

ſtq́ue oleum mirandarum virium cõtra venena omnia & peſtilentiã. Scio hominem hoc ſolo munitum quantũuis ſæuã peſtilentiam nihili facere, ſed cũ te ſeruos ſuos vnà ſecum viſentes peſtillentia affectos, incolumes ſeruari: & ſola vnctione quoſdã à ſęuiſsimis venenis potis liberatos. Prius ob ſcorpiones frigidum eſt: poſterius ob aromata calidũ & efficacius, non ob horum calorem & eſſentiæ tenuitatem (quib. aperit, incidit, tenuat, terget, perrumpit,) ſed etiam totius ſubſtantiæ ſcorpionũ proprietate, & (vt loquuntur) forma ſpecifica, qua vtrunque calculũ renum & veſicæ frangit illitum tantum lũbis, ſi in renibus eſt: ſi verò in veſica, pubi, perinæo, & iniecta etiã tum pauca in meatum vrinarium, Hucuſque Syluius. In Secretis Varignanæ legimus, oleo de ſcorpionibus inũctos quoſdam à quotidiana febri mox liberatos.

Oleum de ſcorpionibus, cuius mirabilis effectus eſt contra venena pręcipuè ſerpentium & aliorum animalium, & peculiariter cõtra napellum, ſcriptum à Matthæolo Senenſi lib. 6. commentariorũ eius in Dioſcoridem Italicè æditorũ, vnde nos in Latinum ſermonem cõuertimus. Hoc oleũ (inquit) inunctum pul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ſatilibus venis vbi maximè apparent, vt temporum, manuum & pedum, & in loco cordis, ita vt tertia quaque hora vnctio repetatur, ſecurè liberat ab omnibus venenis intra corpus ſumptis, quibus corrodendi vis non ineſt: & ſimiliter à morſibus viperarum, aſpidum, & cuiuſuis alterius animalis venenoſi. Huius compoſitio talis eſt, quam quidem euulgo, vt totus orbis liberalem animi mei candorem agnoſcat. Initio Maij accipe oleum commune centum annorum, aut certe antiquiſsimi omnium quod reperiri poteſt, libras tres. Hyperici recentis (cum herba & floribus) manipulos tres. Oleum pone in cucurbitam vitream duplò capaciorem quàm pro eius menſura, & hypericum modice contuſum ſuperiice. Deinde vas obſtructum, in ſubtiliſsimam arenam parte dimidia immittes, vbi toto die calefiat à Sole per dies decem aut duodecim. Poſtea pones in Balneo Mariæ horis vigintiquatuor. Tum exprimes oleum ab herba: & addes, hyperici, chamędryos, calaminthæ, cardui ſancti, ſingulorum manipulum, modicè contuſorum: ac rurſus pones in Balneum per tres dies. Deinde excolabis & exprimes: & adiectis tribus
man

manipulis florum hyperici, qui à cauliculis bene purgati sunt, & bene contusi, iterum per tres dies in balneo Mariæ pone, & exprime vt prius. Idem hoc repetes ter aut quater, donec oleum colorem sanguinis instar rubentem traxerit.

Postea accipe cymarũ hyperici semina, siue vascula generis hordei similia, in quibus semina latent, ea copia quæ tres manipulos abunde æquet. hæc contunde, aspergendo aliquantulum vini albi, & infunde in oleum prædictum. Deinde in sole sepelies in arena per octo dies, & mox in balneũ per dies tres. Cola & exprime vt prius. Et hoc ter aut quater nouas hyperici cymas infundendo repete, donec omnino sanguinis obscuri color in eo relinquatur. Post hæc accipe scordium recens, calamintham, centaurium minus, carduum sanctum, verbenam, dictamnum Creticũ, singulorum manipulum semis. Contusa immitte in oleum: & pone in balneum per biduum. Cola & exprime vt prius. Deinde accipe zedoariæ, radicis dictãni albi, gentianæ, tormentillæ, aristolochię rotũdæ singulorũ drachmas tres: scordij recentis manipulum. Cõtusa infunde, & tribus diebus in Balneo relinque, cola, exprime.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Ac iterum inijce oleo, ſtyracis calamitæ, belzoi vel laſerpitij, vtriuſque drachmas ſex. baccarum iuniperi drachmas quatuor, nigellæ drachmas tres. caſiæ odoratæ drachmas nouem. ſantalorum alborum drach. quatuor. ſchœnoanthi, cyperi, vtriuſque ſeſquidrachmam. Contuſa infunde, & pone in Balneum per tres dies. cola, exprime. Poſtea trecentos ſcorpiones viuos, in diebus canicularibus collectos, in cucurbita vitrea ſuper cinere calido pone, & quum videris eos præ calore ſudare, & humorem emittere, infunde ſupra eos totum oleum ſupradictum calidum (non tamen ita feruidum vt vas ab eo rumpi poſsit,) & ſubito obſtrue os vaſis, & pone in Balneo per triduum. Deinde cola, exprime, & abijce ſcorpiones iam coctos. Et in oleum inijce rhabarbari electiſsimi, myrrhæ communis, aloës hepaticæ, ſingulorum drachmas tres. ſpicæ nardi drachmas duas. croci drachmam. theriacæ electæ, Mithridatij perfecti, vtriuſque ſemunciam. Trita infunde & pone in balneo per triduum: nec amplius deinde colabis, ſed repones, & balſami inſtar ſeruabis. Eſt enim ſummæ admirationis remedium contra venena ſupra dicta, &

maxi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

aximè contra napellum, quo infecti
ierunt duo illi Corsici latrones, quo-
im historiã recitauimus lib.4. in men
one Aconiti, ad quem locum lecto-
em remitto, Hæc Matthæolus.
¶ Cardanus putat oleum quod foris
duersus venena illinatur pulsibus & cor
is regioni, metallicum esse oportere, vt
x auripigmẽto aut mysi detractum, vi-
e supra ab initio tractationis de oleis
estillatis metallicis. De oleo ex serpen-
bus ceu viperis nigris, item de oleo ex
inis, lege Mesuen, &c. Oleum de ca-
oreo componitur cum multis aliis aro
natib. & gummis calidis, &c. vt Syluius
i Mesuẽ describit, potest & simplex cõ-
oni, & pro solida castorei parte pingui-
ido adhærẽs addi, vel potius vtrunque,
t ipse consulo. Sulfur in œnostagma-
e (aquam ardentem intelligo) feruefit,
um enatet lentor quidam (oleum appel
int) quem concha excipere oportet, ali-
uoties commutanda aqua, dum satis
lei collectũ sit, quo demersum corpore
ydrargyron foras elici voluerunt, sta-
im illito à balneis, Iac. Hollerius. Vide
ipra inter olea destillata.

De fomen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De fomentis & suffitibus.

FOmenta nominantur, pyriamat[a] Græcis, quæcunq; corpori foris appl[i]cantur calida, vel ad mitigandũ dolorẽ vel ad materiam euocandam tum aliã tum ad discutiendos tumores: hoc fort[e] sicca fomẽta magis præstant, illud humi[]da. Est quãdo sicca & humida alternar[e] velim, vt in podagricis & arthriticis do[]loribus, & aliis, vbi periculum est ne te[]nuiori materia extracta crassior relin[]quatur indureturq; magis. Videntur au[]tem humida fomenta materiam præpa[]rare siccis, attenuare, molire, digerere euaporare, quædã fortè nihil horum pr[o] materię diuersitate. Arida vero siccare & euocare & calefacere magis. Humida sunt, vel liquida. Vt aqua simplex aut sal[]sa, oleum lac per se, vel cum melle: herbę & flores in aqua aut vino aliòue liquore coctæ, & in linteo aut sacculo superposi[]ti, aut in vesicam immissæ, aut spongia inde madida, aut linteum, aut lana, aut filtrũ. Vesicę vel vtriculi calida vel oleo pleni. Possunt & cataplasmata hîc ad[]numerari quæ calida adhibentur, nempe herbæ decoctæ, & contusæ, super lin-

tec

o appositæ. Sicca sunt, vt milium, sal, arena, furfur, auena, calefacta illa in accabo, & agitata, in linteū vel sacculū dduntur. Celsus alicubi salis calidi sucum commendat: & sale humido fouere ibi vtilissimū esse ait. Oportet autē, vt pse interpretatur, sacculum cum sale in quā calidā immittere, & loco affecto ca dū imponere, immittēdo subinde spalam ferreā ignitā in sacculū, dū super co dolēte positus est, & aquā leuiter apergēdo, itaque spatulas duas in prōptu abere oportet, vt dum altera spatula in cculum immittitur, altera igniatur: in rano ceruicis morbo (inquit Celsus) pus est fomēto humido & calido. Itaq; eriq; calida multa ceruices subinde erfundunt. Id in presentia leuat, sed opportuniores neruos frigori reddit, quod tiq; vitādū est. Vtilius igitur est cerato quido primùm ceruices perūgere: deide admouere vesicas bubulas, vel vtrilos oleo calido repletos, vel ex farina alidum cataplasma, vel piper rotūdum um fico cōtusum: Vtilissimū tamen est umido sale fouere. Apud eundē mirabi fomentū ad dentem legimus. Mentarum in peluim ponitur, & aqua affunitur vt modicè emineat: deinde silices
canden

candentes immittuntur, æger ore hiante
vaporem excipit. Ego nuper à dentiũ do-
lore diuturno liberatam audiui mulier-
culam, quę vaporẽ filices nigri (quo vic
sternuntur) vino perfusi hians exceperat.
Idem Celsus nares vlceratas foueri iu-
bet solius aquę vapore è vase oris angu-
sti. Hic vapor etiã ad hæmorrhoides ca-
lidas dolentesq; adhibetur. Mulier quę-
dam cũ diu laborasset ex paronychia vel
maligno vlcere erodẽte in digitis pedis
iam ossiculis quibusdã exemptis & mul-
tis remedijs frustra tẽtatis, fomentũ ad-
hibuit è musco iuglãdis decocto in vino
ita vt locũ affectũ in vapore illo aliquan-
diu teneret: deinde musci partẽ calidã su-
per illigaret, & mox curata est. Est & ti-
tio exustus pãniculo (madẽti) inuolutus,
loco calidi fomẽti apud Celsum. Nos ca-
ri aut cumini semẽ contritum in sacculo
aqua ardẽte calida madefacto, colicorũ
vmbilico frequẽte successu imposuimus.
Ex eadẽ ardẽte & accensa in loco balnei
seu sudatorio angusto vndiq; clauso, aër
calescit, in quo nerui, articuli, & aliæ par-
tes refrigeratę vtiliter fouentur, & si fie-
ri potest, & sudant. Ad sudorem mouen-
dum & locũ balnei calefaciendũ vapore
aquæ calidę, vulgus in sudatoria sua cac-
cabo

abos magnos aqua feruente plenos im-
ponit, vnà cũ paleis (quæ calorem diu cõ
seruãt) & aliquãdo herbis odoratis. Alij
ollam feruẽtem extra balneũ habent, cũ
aqua & impositis herbis aut medicamẽ-
tis aliis, inde vapor per canalem balneũ
ingreditur ab inferiore parte, hoc alij
aliis instrumentis & vasis efficiunt, vt ve
teres in Italia suas zetas calfaciebãt. Bal
neo iam calefacto pruna in ollam indi
posset. & sicca medicaméta inspergi quo
rum suffitus desideraretur, cũ aliàs tum
præcipuè ad muliebrem vsum ad diuersa
vteri vitia, suffitu per canalem admisso.
Hipocrates ad hoc peculiare quoddam
vas describit. Caput interim exerant,
quibus id imbecillius est, aut de quibus
timetur ne in syncopen aut nimiam si-
tim incidant, &c. Aliqui in balneis la-
teres ignitos, aut ferri scoriam, aut lapi-
des perfundunt aqua aut vino, simplici
medicatóue. Sudor in lecto prouoca-
tur, lateribus ignitis inuolutis in lintea
humida, & appositis: aut lagenis stanneis
aqua calida plenis: aut sacculis in quibus
herbæ decoctæ adhuc feruentes impo-
nantur, & melius quidem latere etiam
feruente immisso. Leniter simul & repri
mũt & molliũt, lana succida ex aceto, vel
vino

vino, cui oleum adiectum est, contritæ palmulæ, furfures in salsa aqua vel aceto decocti. Simul reprimunt & refrigerãt, vinum, acetum: & ex horum aliquo magis, madẽs vel panis vel farina, vel spongia, vel cinis, vel lana succida, vel etiam linteolum, Celsus. Aliqui cinerem feruentem vel prunas potius in vase ligneo ponunt, ad dimidium replentes reliquũ eius implent quibus visum fuerit herbis, vt absynthio, mentha, ad confortandum ventriculum, vel per se, vel modico vino aspersis: deinde superilligato linteo imponunt parti affectæ: præsertim vbi calefacere, siccare, discutere, & validius extrahere opus est. Conuenit partibus refrigeratis, & arthriticis cum artemisia tantum vel etiã chamæmelo: & vteri vitiis cum matricaria. Poterit autem hoc fomentum fieri cum duobus vasis alternatim applicandis. Celsus alicubi lanam sulfuratam, hoc est surfuris fumo imbutam partibus affectis circundari iubet.

Huc referri possunt, quæcunque recẽtiores, Fuchsius & alij, de fomẽtis, epithematis, embrochis, sacculis, & insessionibus scribunt. Græcis æoncîn significat desuper irrigare & superfundere, siue id fouendi gratia fiat, nimirùm cum calore: siue

re:siue alia de causa. Galenus ad scirrhos tollendos suffitum pyritis lapidis aut molaris aceto perfusi commendat.

Suffitus varios ad morbum Gallicum qui omnes fiunt cum cinabrio quod fit ex argento viuo, aliqui etiam cum auri pigmẽto & marchasita, &c. reperies apud Nicolaum Massam, & alios quosdam qui huius morbi curationem tradiderunt. Tussilaginis folia sicca suffita, ita vt fumus aperto ore hauriatur, aridam tussim & orthopnœam iuuant, & abscessus in pectore rumpunt. Idem & radix suffita præstat, Dioscorides.

De succis quibusdam.

SVcci herbarum quarundam expressi coquuntur ad ignem, vel in Sole desiccãtur, vt Bulcasis docet singulatim de succo ex hamsig, plantagine, lactuca, semperuiuo, portulaca rostro porcino, cariola, fœniculo, apio volubili, lapatho & aliis.

Mirabilis modus extrahendi succum ex elleboro nigro, quo quidẽ tanquam mysterio vtuntur, cuius vtilitatem ipse etiã expertus cęlare nolui, ne quid egre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

gium videar inuidisse posteritati. Hunc modum quis primus inuenerit nescio, ego ab intimis quibusdam amicis accepi. Elleborum nigrum intelligo illum quem vulgò omnes in Germania sic vocant cõsigilini similem, plerique in hortis alunt: sed præstat montanus ex Heluetia nostra petendus. Licebit autem eundem modum experiri in colocynthide, esula, laureola, &c. Ellebori nigri radices puræ & lotæ bulliant leuissimè in aqua infusæ prius in ea per noctem aut amplius, concisæ minutatim. Curabis auté vt & in hac & cæteris decoctionibus, spumam omnem innatantem, tanquam venenatum, diligenter abstergas, hanc aquam seruabis, & rursus aliam affundes tepidam, & modicè aliquandiu feruefacies mutando aquã toties, donec nihil aut perparum amplius amaritudinis radices retineát: quod fiet vbi septies aut nouies mutaris aquam. Interea verò dum mutas aquas priores semper destilla per filtrum, & tandem omnes pariter decoque lento igne, vel prunis potius, ita ne bulliant, semper tamen prope bullitionem sint, vsque ad spissitudinem mellis in olla terrea vitreata, aut ærea stannata, vase tecto, aut parum aperto.
Cùm

Cùm verò pauca iam aqua superest, circa finē coctionis, rude leniter subinde agitabis, ne succus aduratur, & eodem tempore pro libra radicū ellebori, mastiches tritę duas drachmas adiicies, nec desines agitare, vel cōtinuò; vel per breuissima interualla, donec omninò succus iam satis densatus videatur, id quod subito fortè continget: & quò minus aduratur materia, quo propior fini & densationi est succus eò minori igne vrgebis, nec te pigeat temporis, habebis enim præstatissimum & exquisitum remediū ad diuersos morbos præcipue melancholicos. Colore euadit ruffo obscuro, sapore amarissimo, cū acrimonia penetrante, qualis assari & caryophillorum est, sed efficaciore, imò caustico vt gustanti videretur: re vera tamen causticus non est, nimirum propter tenuitatem partium; vt ipse experiri volui. Datur ciceris magnitudine hora vna post cœnam, in omnib. morbis quibus elleborus niger conueniit, & vbi aluum citari vtile est. Catapotiū vnum qua dixi magnitudine, quater plerunq; aluum deiicere aiunt. Sed audio quosdam cùm plusculum sumpsissent, magnitudine forsan fabæ, per aluum vomitumque sæpius inanitos & valde debilitatos esse.

 Quod

Quod ego vt cauerem, in consilium erudito quodã medico adhibito, non ipsum elleborum solùm, sed cum aliis diuersis medicamentis, vt mox ostendam, infusum decoctumque, ad succum redigere volui. Radices virides an aridæ sumantur, parum referre video. Debet autẽ vt minimum libra radicum accipi. Lullus & alij (Cardanus) meminerunt quintæ essentiæ ellebori, qua ego hunc succum nihilo ferè inferiorem esse puto. Hoc equidem admiratione dignum est, quomodo succus tandiu decoctus, nõ modo nihilo inferior fiat, sed etiam multis modis efficacior. Videtur enim, vt ex coniectura dicam, pars vna huius succi decuplo & amplius validior quàm elleborus ipse esset, nec tamen nocentior, sed vis sine noxa augetur. Et quanquam ipse medicamentis pluribus additis vim eius remittere volui, simplicem tamen istum iam descriptum modum, vbi nihil prẹter exiguam mastichen postremò adiicitur, magis laudarim in difficiliorib⁹ morbis, vbi remediis etiam extremis opus est: & pro maniacis aliisque insanis aut deliris, qui cum ad nulla medicamenta sumenda cogi possint, tam parua dosi, vt vnius ciceris, facilius decipiuntur

tur

tur. Quinetiam extra corpus ad morsus venenatos, & neruos læsos, præstantissimam vim eius esse crediderim. Apud authores nullum hoc modo paratum reperio succum, aliquid cum eo similitudinis habet succus de acacia & de berberi apud Bulcasin. Colatura enim tātum decoquitur non expressa, item galbani succus & liquiritiæ, sed aqua in illis non mutatur. Reliqui verò succi omnes per expressionē fiunt, & coquūtur donec coagulētur, vt chelidonij, papaueris, absynthij, solani, vuæ acerbę, memithæ, eupatorij, hæpocisthidis, corticū radicum mandragoræ. Idem Bulcasis aliis etiam quibusdam succis expressis, qui per se ad ignem coquuntur, addere iubet parum gummi, vt partes eorum melius cohæreant, vt succo absynthij & gasi, id est eupatorij: item centaurij, & gentianæ (qui ex decocto collato fit.) Verum mastiche ellebori succo, non hac tantum gratia, sed etiam vim eius venenosam & stomacho contrariam emendandi, admiscetur. Iam in cæteris quibusdam remediis, vbi medicamēti alicuius vim in liquore aliquo deponendam augere libet, non liquorem, sed medicamentum mutamus: priore scilicet colato nouū semper me-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

dicamentum in eundem liquorem infundentes, vt in decoctionibus nonnullis & oleis, hic verò (in ſucco ellebori) cõtra facimus: iiſdem enim ellebori ſeruatis radicibus liquorẽ ſubinde mutamus. Cauſam dixerim, quoniam ellebori radix, ſi qua alia, validiſsimas habet vires, non in ſuperficie tantum, ſed in tota ſubſtantia vehemẽter ac tenaciter impreſſas, quamobrem diutiſsimè etiam omnium ſeruari poteſt, ipſe quidem poſt decennium vſus ſum adhuc vigente. Et vulgares quidam empirici vinum in qua eius portio per noctem maduerit, poſtridie colatum bibi iubent ad aluum mouẽdam, radices iterum ſiccari: nihilò enim aut parum infirmiores fieri: etſi ſæpius ad eundem vſum repetantur reſiccenturque. Sed de ipſo elleboro, & quæ de eo experiẽtiæ noſtræ ſint, alias fortè aliquando dabitur ſcribendi locus. ¶ Catapotia ex elleboro nigro, vel ſucco eius potius ſeptimo quoque die ſumẽda in curatione morbi Gallici melancholici, vt Matthęolus Senẽſis cõſulit. Radicum nigri veratri recẽtis drachmæ tres, dauci, aniſi, piperis, ſingulorum drachma: florum bugloſi ſemidrachma, moſchi grana ſex, epithymi ſcrupuli duo, cõ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

tundantur hæc omnia leniter, inde diem noctemque ex vini Cretici lib. quinque (erratum librarij videtur: nimia enim hæc mensura est) macerata, potenter exprimantur. Huius expresionis drachmas tres, pulueris pilularum fumariç, cochiarum, aurearum, singulorum drach. duas semis, simul subigas, inde permittas exiccari. Porrò siccas & iterũ in puluerem redactas: ex eodé vino Cretico macerabis, vt supra, & hoc quater, Catapotia auté singillatim sumenda sunt drachmæ pondere.

Succus ellebori noster compositus. Radicum ellebori nigri recentium incisarum libras duas, liquiritiæ rasæ & conquassatæ pistillo libram, macera per noctem in aqua satis copiosa.

Postridie lento igne coque ad sesquihoram, aut duas horas, defunde colando, & affunde aliam aquam tepidam: (quç in vase iuxta ignem in hunc vsum seruetur.) Hoc septies vel amplius repete. Tum abiectis radicibus aquã vniuersam colatam, aut filtro destillatã, paulatim coque, & vbi pauca adhuc superfuerit, affunde hoc decoctum: Betonicæ manipu. septem, agrimoniæ manipulos duos; anisi vncias tres, macera in aqua,

& decoque ad consumptionem tertiæ partis. exprime, cola bis aut ter, tandem adde Agarici electi minutatim concisi vncias quinque: iridis vncias duas semis: cinamomi drachmas sex. zinziberis semunciam, quoque ad dimidias, exprime, & cola vt supra. Deinde affundito hoc decoctum, ellebori decocto bullienti modicè: & simul ad spissitudinem mellis coquatur. Paulo ante finem, adde pulueris mastiches drachmas quatuor, scammonij drachmas duas: hęc simul dissoluta in pauco decocta elle-bori, vt fiant mellis consistentia, non multò ante finem decoctionis affundes (cum succus iam mediocriter densatus fuerit, aut densari cœperit,) agitabisque donec consumetur succus. Experieris autem subinde guttam succi instillando in orbem stanneum: & cùm ita densus fuerit, vt ferè non amplius defluat orbe inclinato vel erecto, perfectus erit succus. Sed per horam aut amplius ante finem subinde ad lentum ignem agitabis, ne aduratur. Ex hoc decocto vncias succi ferè vndecim habui: vix quartam partem puto habiturus si elleborum solum decoxissem. Hoc succo iam aliquoties vsus sum: nam & epilepti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

pileptico iuueni feciliter dedi, qui mul
iam tempore, Deo gratia, bene
bet, multis tamen etiam aliis reme-
is, venæ ſectione, ſudoribus adhi-
tis, &c. Et alter quidam per trien-
um aſcaridibus infeſtatus, multis
mediis fruſtra tentatis, hoc ſucco
mel ſumpto, & per dies aliquot po-
a cornu ceruino vſto, reſtitutus eſt.
atapotia ciceris magnitudine à duo-
s ad quinque exhiberi poſſunt à cœ-
:hoc eſt à ſcrupulo dimidio circiter ad
rupulum vnũ. Sed hæc progreſſu tem-
ris experiri melius licebit. Hoc mo-
erim medicos parum exercitatos, ne
mere eo vtantur, ſed diligenti conſide-
tione adhibita, eſt enim vehemens re-
edium. Videtur & febri quartanæ non
plius crudæ, & aliis diuerſis morbis
gnis aut diuturnis conuenire, & præ-
ue ſcabiei ex bile atra. Quartanario
idam nuper quinque catapotia cice-
m magnitudine dedi, vnde ille ma-
am percepit anguſtiam, & vomitu
tùm purgatus eſt, nihil deiecit, neq;
atus eſt morbo. Cauſam in hominis
emperentiam reiicio. Ipſe catapo-
duobus cicerum inſtar à cœna ſum-
s, poſtridie non parum anguſtię circa

ſtomachum ſenſi, aliquoties deieci, non vomui. Tutius dabitur iis qui ſatis carnoſi vel obeſi ſunt, ventriculo humido, & ſtomacho non exquiſiti ſenſus.

Iterum de ſucco ellebori nigri: deque extrahendis uiribus ex medicamentis purgantibus: & aliis quibuſdam vt ab amico quodam accepi.

EXcogitata eſt hæc extractio pro delicatis & nauſeabundis, & illis qui magnam ſoluentis pharmaci doſim non ferentes, minimo pondere ſoluuntur.

Extractio ellebori nigri. Radicum ellebori nigri veri recentium libræ quatuor, lauentur cito, deinde minutatim inciſis ſuperinfunde colaturam huiuſmodi ſucci bugloſæ, borraginis, vtriuſq; libræ duæ, depurentur & collentur diligentiſsimè vt auri claritatem acquirant, & reponantur ad tempus. Tum recipe

radicum

licum fœniculi, cichorij, aſparagi pe-
troſelini ſingulorum vncias quatuor.
Iiubarum, ſebeſten, vtriuſque vn-
cias duas. Seminum melonum, cucu-
merum, cucurbitæ, citruli: ſingulo-
rum vnciam: decoque ſecundum ar-
tem in aquæ pluuialis libris ſedecim.
Colaturæ infunde quatuor prædictas
libras ſuccorum, ſine ebullire paulu-
lum ad ignem: poſtea inciſi & con-
tuſi ellebori radices iniice: & coque le-
niter paulatim vſquequo radices emi-
neant. Deinde exprime rurſus per fil-
trum, cola, colaturam coque vſque ad
mellis ſpiſsitudinem lento igne, adhibita
continuè cura ne aduratur. Poſtea de-
pone, & vtere, faciendo periculum in doſi
ſcrupulo medio vſque ad integrum aut
ultra.

Datur autem ad mouendam aluum,
madefacto azymo inuolutum, vna aut
altera olei aniſi gutta miſtum.

Extractio rhabarbari. ℞ habarbari ele-
cti fragmentorũ libram minutim incide,
& craſsiuſculè tere, & affunde ſucci depu-
rati borraginis & buglosſi, vtriuſq; libras
duas, relinque per horas 24. Poſtea coque
ad lentum ignem, donec extet & emi-
neat rhabar. Exprime deinde fortiter
&

& expressam decoctioně per laneum colatorium transmitte,& exprime,vt substantia in colatorio maneat. Colaturam coque ad mellis cōsistentiam,adiecta sachari optimi vncia. Quidam in Balneo Mariæ ad spissitudinem coquunt,ne aduratur quod præstat, quemadmodum & in duplici vase. Purgando ad deglutiendum cum gutta olei cinnamomi & anisi mixtum,& azimo inuolutum, faciendo in dosi periculum à scrupulo vsque ad duos. Quidam,quoniam rhabarbarum per se non valde purgat, acuunt totam extractionem cũ modico dacrydij optimi,quod nihil obest.

Extractio pilularum.

Rec.quancũque volueris pilularum massam, diligentissimè & ex optimis medicamẽtis cōpositã, confractã in minutas partes macera per dies octo in aquę pluuialis,succi borraginis,succi fœniculi æqualibus partibus. s.q. Deinde coque in vitreo duplici vase per integrũ diem,deinde exprime per laneum pannũ mũdissimum, qui nullos pilos remittat, & iterum in balneo & duplici vase ad iustam spissitudinem diligenter coquito, & forma pilulas minutas, quarum dabis

scru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

rupulos duos, aut circiter. Hoc modo
tracta materia purifsima eſt, admodũ
nera, & facilè in manu liqueſcit. Simi-
ter poſſunt etiam reliquorum medica-
inũ purgantium vires extrahi. Sed a-
imaduertendum, vt ſemper admiſcean
r in decoctione leniẽtes & lũbrici ſuc-
,quales prædicti ſunt, & melius multò
erit; ſi omnia in duplici vaſe coquãtur.
Deſcriptio electuarij extracti purgan
s, quo eximius quidã medicus Norim
ergæ vtebatur. Colocynthidis drach-
ias tredecim, veratri nigri, ſenæ Alexã-
rinæ, vtriuſque ſemunciam, agarici al-
iſsimi vnciam, rhabarbari electi ſemũ-
iã, aut ſi minus præſtans fuerit rhabar-
arum vnciam, diacrydij drachm. qua-
uordecim, turbith (ſi rectè lego) ſticha-
los Arabi. vtriuſque vncias duas ſemis,
Cinnamomi drachmas duas, roſarum
ubearum, ligni aloës, maſtiches, myr-
hæ rubeæ, aſari, ſpicæ nardi, ſtyracis li-
quidi ſingulorum ſcrupulos quinque.
Omnia infunde & digere vel putrefac,
vt loquuntur per dies decem, aut qua-
uordecim in aqua vitæ ter deſtillata ca-
lida. Succus inde expreſſus vniatur cum
tribus vnciis aloẽs præparatæ. Cæte-
rum aloẽn hoc modo præparabat. Aloẽs
libr

libra, plus minus in peluim, caccabum vel ollam immittitur, addendo aceti rosacei, & aquæ rosatæ quantum sufficit: ita tamen vt aceti rosarum plus sit quàm aquæ rosarum. Bulliant simul lento igne duabus vel tribus ebullitionibus: deinde colato fortiter exprimendo. Colatum iterum bulliat lento igne ad consistentiam aloës cum spatula agitando continue. Vbi refrixerit, seruetur ad vsum. Species supra commemoratæ primum tenuiter inciduntur, deinde tritæ, infusæ in aqua vitæ, quantum sufficit relinquuntur in infusione calida in Balneo Mariæ vel arena, diebus xiiij. frequenter interea agitando quotidie, deinde fortiter exprimuntur per pannum lineum grossum, deinde ponuntur in alembico, & cum igne extrahitur humiditas aquea, vsque ad consistentiam diacydonion dicti medicamenti. Quòd si adhuc superfit aliqua humiditas, ponatur super carbones ardentes in vase aliquo quantum sufficit.

De succo iridis & rapi &c.

IRis nostra in hydrope efficacior mihi videtur quàm Florentina: in qua sen-

tentia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

entia etiam amicus quidam noſter eſt, nedicus perquàm eruditus qui nuper ex- erimenta hæc ſua de iridis radicis & ra- i ſucco ad me miſit. Recipe, Ouum gal- inæ, & effuſo liquore albo, ſuccum iridis nfunde, & miſce cum vitello diligenter: cum modicum ad cineres caleſeceris, ro hauſtu matutino exhibe, qui per ſeceſ im ſupramodum aquam intercutaneam uacuabit.

Hoc etiam (inquit) inter ſecreta habeo ro hydropicis qui ſudare nequeunt. Suc- um e rapo rotundo in pila cõtuſo & ex- reſſo, conditum ſaccharo vel cinnamo- no, vt aliud quippiam quàm rapum gu- anti referat, mane exhibebis ægro be- e operto, & ſudabit.

Portulacæ, ſedi, cotyledonis, & alio- um ſimiliter glutinoſorum ſuccus, præ- ntore nimio per ſe non poteſt exprimi. um omphacio probe trita herba expri- nitur. Alij tritas igni lento calfaciunt. lij tritas loco frigido, vt cella vinaria, imineo vaſi impoſitas in catinum ſub- ectum deſtillare permittunt, Syluius, pud quem plura leges de parandis & eruandis ſuccis, in libro de præparatione implicium.

Ex ligno ſancto & alio quocunque la

chry

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

chrymam extrahimus quę preciosior e
ipso ligno, hoc modo. Secatur lignu
in frusta digiti crassitudine, quę igni e
ponuntur. inde colligitur quicquid ine
lachrymæ in ligno, Cardanus.

¶ Lac ex esula & chelidonio colligitu
summis ramulis incisis & super vas al
quot inclinatis, exprimendo (emulge
do) ramulos singulatim. Sic collectu
liquorem in Sole siccabis. Succus ver
colligitur herbis tritis & expressis, Bu
casis.

¶ Gummi purgantia & alia, si quis re
cuset catapotiorum forma deglutire, in
funde in aquam bullientē, dissoluantur
cola: & infunde oleum amygd. dulcium
& da in potu cum Rob.

¶ Pone in aqua vel vino medicamen-
tum aliquod purgās forte, deinde in eo-
dem liquore macera pruna sicca, caricas
vuas passas, donec turgeant, tū ablue vi-
no. Hi fructus intra corpus sumpti mira-
biliter sine molestia aluum soluunt, Ar-
noldus in libro de vino.

Passularum vncias quatuor coque cū
aqua violarum per mediam horam, cola
per cribrum: deinde insperge drachmas
duas scammonij, exiccentur. Inde tri-
ginta cūvolueris, aut quadraginta dabis
ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

nec plures, cum panatella, Epiphanius Empiricus.

Aliqui anserem pinguem medicamentis, felibus paruis bonæ habitudinis, minutatim concisis, farciũt, cũ sale & paulatim in veru assantes, destillantem inde liquorem colligunt, vt membra arthritica mungant, Ioã. Goëurotus. Empiricũ quendam nuper audiui murib. minutatim incisis farctum anserem assauisse, & collectum inde liquorem ad inunctionem gibberis in dorso dedisse.

De decoctis.

DEcocta vocamus liquores, aquam, vinum, aut acetum: in quibus medicamenta aliqua ad ignem coquuntur: deinde colantur, &c. de quibus breuitatis studio in præsentia nihil dicemus, nisi quod admonebimus cõcisa aut trita per aliquod tempus macerari prius debere, quæ decoquenda sunt, in vase diligenter clauso. Ex viridibus quidẽ plantis gratior fit decoctio quã aridis: quamobrem arida cõtusa macerataq; diutius quam recentia colari & exprimi possunt, deinde per se, vel cum melle aut saccharo decoqui, &c.

Decoctio in aceto cõtra pestem. Che-

lidonij maioris manipulos duos cum herba & radicibus coques in aceti optimi libris quatuor semis, super prunas, in olla vitreata cum operculo cuius ore luto sint munitæ, per sesquihoram, ad tertiæ partis consumptionem. Deinde colatum acetum in phiala vitrea repones. Huius tria cochlearia plena dabis correpto peste, & si reuomuerit, iterum da, & sudorem præcipe, Innominatus in libro Germanico manu scripto. Alij cum chelidonio tantundem rutæ sumunt, & parant vt supra & peste deprehenso cochlearium dant bibendum cum modico theriacæ, cuius auxilij salutarem experientiam tum ipse habeo, tum ab aliis plurimum cõmendari audiui. Et nuper in libro quodam Gallicè scripto empirici cuiusdam idem fermè remedium legi: & superioribus annis cùm pestis hic præluderet, amicus quidam similem descriptionem ad nos misit. Plerique chelidonium in aceto coqui volunt, sed alij alia addunt: quidam vt dixi, rutam tantum: alij etiam saluiam nobilem, rorismarinum, iridis folia nõ radicem, zedoariam, & in olla bene operculata coquũt: inde paucas guttas ad præseruandum dant: correpto autem cochleare cum

the

theriaca,& iubent sudare. Aliqui eadem ferè in vino macerant in phiala bene obstructa, agitant aliquoties, deinde destillant, dant ad præseruandum, vel correpto, vt supra: & eo sumpto non sudare, sed ambulare iubent quàm fieri potest longissimè, & si opus sit, duci à duobus hominibus.

Aliter. R. Absynthij, rutæ, turionum rubi ana partem vnam, chelidonij partes tres. Decoque in aceto albo q.s. in olla lutata, ad cõsumptionem tertiæ partis, detur quàm primum homo infectus fuerit, pòst sudet.

Aliter. R. Radicum chelidonij libram sulfuris, croci, tormentillæ, vnciam, theriacæ vnc. duas. pimpinellæ, gentianæ, ana sescunciam, pilosellæ cum radicibus rutę vtriusque manipulum, saluiæ pugillum. Coque in olla noua bene lutata, cum ij. mensuris aceti albi, ad consumptionem tertiæ partis. In hoc decocto dissolue electuarium de ouo (vel theriacum) ad quantitatem fabæ, detur patienti vt scis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

De vinis factitiis & medicatis.

POstremo hîc quędã de vinis factitiis docebimus, non omnibus tamen ex professo, quod prolixũ foret. Qui plura vinorum genera factitia, eorùmque con positiones & vires desiderat, Dioscoridẽ adeat, & Aetium libro vltimo, & Arnoldi Villanouani librum de vinis.

¶ Vina medicata diuersis modis fiunt. Primo, decoquendo medicamenta cum musto, plerunque ad tertiæ partis cõsum ptionem, despumando interim, & colando postea. Sunt qui vinum per se decoquunt, alij donec tertia pars cõsumatur, alij multò minus: deinde in sacculo medicamenta in eo suspendũt crasiusculè contusa. Et amara quidem medicamenta pręcipuè in vino decocto (sic enim dul cescit) immitti debent in sacculo, vel vnà coqui, vel vtrũque. Sic fiunt vina cũ absinthio, cum zedoaria, cũ inula, item cum borragine & melissa apud Arnoldum. Aliqui mustum recens aliquantulũ decoquunt, & refrigeratum infundunt super herbis in vase. Secundo herbas ipsas vel medicamenta arida ponendo in musto antequam ferueat, vt per eius fer-

rorem in vase, medicamenti vis ei commisceatur: sic plerique vinum de absynthio apud nos parant, & per hyemem in vase relinquunt, semper implendo iterũ vasa, si quid inde hauserint: veris initio herbas eximunt, alij per æstatem quoque relinquunt, sed tamen facile corrumpitur, mucet, acesit, præsertim vase non pleno. Quidam epistomijs vasorum intus laminam ex ferro stannato multis foraminibus per viam opponunt, ne medicamentis impositis obstrui posit. Licet & quauis anni parte absynthium aliásue herbas, in vino vetere in vascula ponere præsertim in cellis frigidioribus: aut in amplo vase vitreo bene obstructo. qđ si caryophyllata radix arida addatur, diutius conseruabitur vinum. Aliqui simpliciter medicamentum cuius vim in vinum transire voluerint, cum vino coquunt, quouis anni tempore: sed vina cocta pleraque exhalant prorsus & subacida fiunt. ergo magis probarim medicamenta contrita in vino vnà cum melle despumato aut saccharo aliquot horis macerari: deinde aliquoties per manicam Hippocratis coliari. Sic ex iridis radice vinum hydropicis vtile aliquando paraui, anhelis ex inula, &c. Poterit &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cum ſuccis herbarum depuratis miſceri percolariq́; vinum: vel ex iis quæ in ſacculo arida trita in eo ſuſpenſa fuerint per aliquot dies, exprimi ſuccus, & percolatus admiſceri: & in ſacculum recentia addi, &c. Nam ſi ita ſæpius exprimatur materia, & addatur recens, efficacius erit vinum, & vaſculũ ſubinde implebimus in locum exhauſti, quod ſi aliter faceres, vinum ſubinde infirmius fieret.

Vina medicata (vt diximus) fieri poſſunt, medicamẽtis in ſacculo, aut ſimpliciter in muſto impoſitis, vt ſimul ferueant, relinquendo: aut in vino ad ignem bulliendo. Sed prior modus præfertur, quòd per eum non reſoluatur vis medicamentorum, nec alteretur aut infirmetur. Debet autem foramen vaſis ſeu vegetis ſcutella parua tegi, vt feruor modicè exhalare poſsit, nec odor tamen nimium euaporet. Si tamen in vino ad ignem coquere viſum fuerit, fiat ignis lentiſsimus & cõtinuatus ſine fumo, vaſe operto ne exhalet, & ad certum tẽpus decoquatur (maiori minoriue igne, prout cuiuſque rei ſubſtantia requirit, Arnoldus in libro de vino,) præſtaret quæ coquere libuerit, in duplici vaſe vel in balneo Mariæ coqui.

Aromati

Aromatica vina factitia per tres aut quatuor dies clara seruari possunt, postea turbantur. Vinorum e medicamentis simplicibus diuersis confectiones docet Plinius. 14. 16.

¶ Vinum de absynthio quomodo fiat, iam supra dixi. Sunt qui cum solo absynthio parent: alij alias diuersas herbas, pręsertim calidas, admiscent: vt hyssopum, rutam, saluiam, carduum benedictum, pulegium, costum hortensem, phyllitidem, flores sambuci, cortices fraxini. Ego interdum in phiala vitrea ex tempore paro, absinthij comis aridis superinfusis pari mensura vino Cretico, & aqua ardente ter destillata, hoc diu seruari potest, exigua eius mensura vino multo addita, totum in absinthij qualitate imbuit. Stomacho frigido prodest, flatus discutit, colicam phlegmaticam & ex flatibus natam sanat, scabiem curat illitum. Arnoldus in libro de vinis. Melior modus conficiendi est, inquit, quòd contundatur absinthium viride vel siccum, & coletur vinum calidum aut frigidum super ipsum aliquoties, donec saporem & vim eius recipiat, & sacharo vel melle condiatur. Præstat autem hic modus conficiendi hoc vinum, quoniam

vis omnis absynthij in superficie est, quę hoc modo optime extrahitur. Deinde prolixus est in recensendis eius viribus, poterit simul etiam addi galanga & anisum, aut siquid aliud videbitur.

¶ Artemisites vinũ fit vt absinthites. Vinũ de alkekengi seu halicaccabi grauis eodẽ modo fit, super ijs contritis vinum colado pro dosi vna accipies à quinque ad decem, educit materiam calculosam à renibus & vesica manifeste, & vrinam retentam ducit, (vide Arnoldum in libro de vino) cuius & ipse nuper periculum feci, colato simul aniso, radice carlinæ. persicorum nucleis, & lapillis cancrorum, vnde vrina iã diu retenta intra horam secuta est. Sunt qui (integra) halicaccabi grana in mustum ponant vase paruo, vt simul bulliat, & ad vsũ seruant.

Vinum ex betonica ad stomachi dolores prodest, Alex. Benedictus.

Vinum buglossatum, e radicibus buglossi in vino maceratis, mire commendatur ab Arnoldo contra atribillarios affectus, cũ historia mulieris cuiusdam eius potu curatæ, quæ per iracundiam sæpe fatua reddebatur.

Vinum buglossatum, in quo radices buglossi bene lotæ extiterint per diem

ac no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cnoctem: vel syrupus eius, affert lætitiam, & melancholicis prodest.

Vsu eius (vini) curati sunt quidam ab mentia & permixtione & alienatione ationis, Arnoldus de conseruanda iuuentute, cap. 3.

¶ Aliud vinum compositum cum radicibus & floribus buglossi, cum sena aut absque ea, leges apud Arnoldũ in libro de vino, hac inscriptione: Vinum mirabile pro melancholicis, cardiacis, &c.

Vinum borraginatum fit, si in musto nouo ponantur borraginis flores, vsque ad perfectam depurationem, vel si in vino nouo diaborraginatum aut conserua dissoluatur, & reseruetur ad vsum, Arnoldus in libro de conseru. iuuentute.

Vini compositio contra humores adustos, & pro colericis & maniacis, conferens lætitiam. R. radicum buglossi mundatarum libram. Rosarum rub. florum violarũ, borraginis & buglossi, ana. lib. semis. been albi, & rubri vtriusque vnciam. Conquassata pone in sacculo, & sacculum in vase continente tres sarcinas boni vini (musti puto) recẽs expressi albi & clari quam reperiri potest maximè. Huius vini pars dimidia cum dictis speciebus bulliat, & altera dimidia

per ſe bene deſpumando. Deinde cola illud vbi ſpecies ſunt,in vas:imple de altero, donec receſſerit feruor, & ſatis clarum fiat. Debet autem eius vſus eſſe aſsiduus, Arnoldus de conſer.ſanit.

Vinum inulatum. Inulæ radices teſſellatim inciſas in olla fictili noua vitreata coques in muſti ſextariis duobus aut amplius, donec partes aliquot conſumantur. Deinde muſti optimi dulcis ſextarios viginti quatuor aut amplius, in caccabo decoques donec dulceſcat: poſtea inulæ radices vnà cum muſto in quo deferbuerunt, affundes, & cũ adhuc aliquantulum ſimul bullierint, depones ac ſeruabis.

¶ Aliter. In muſto dulci deſpumato & ad tertiæ partis conſumptionẽ decocto, cùm iam ferè ſatis coctum fuerit inulæ radices iniicies,(pro cõgiis viginti quinq;, vel circiter, vncias nouem :) & cùm modicé adhuc bullierit muſtum, depoſitum & refrigeratum ſerua : & inulæ radices(eaſdem ſcilicet, colando ſeparatas) in ſacculo intra vas ſuſpẽde. Debent autem radices colligi mẽſe Octobri creſcente Luna, aut ineunte æſtate, & ſiccari in Sole, Hæc ex manu ſcripto quodam libro Germanico tranſtuli. Vide Dioſcori

ſcoridem, qui hoc vinum Nectarite nuncupat.

Vinum arceuthites. Pro muſti congiis viginti aut circiter, iuniperi baccarum dimidium quadrantem (quadrantem vocamus modij Heluetici, ſed is quoq; variat, quartam partem) accipe: Fundum vaſis primò conſternes tenuibus ſegmentis è fraxini ligno dolato, ne baccæ epiſtomij aditum obſtruere poſsint, deinde dimidiam partẽ baccarũ ſuperinſternes: tertiò reliqua ſegmenta, quartò reliquas baccas, vna cum manipulo artemiſiæ, & linguæ ceruinæ vulgò dictæ dimidio: poſtremò vas replebis optimo & dulci muſto, vt ſimul ferueat. Huius vini vſus et cõtra venena & multos morbos homiẽ preſeruet, debet autẽ bibi hauſtus eius vnus aut alter ab initio prandij: & vnus poſt cœnã ante ſomnum, Innominatus.

Noſtri vinum cõficiunt per æſtatem, nigra ceraſa acida, quæ viſula vocant, integra imponendo in vas, quartã partem relinquendo vacuam, ſuperfuſo vetere vino albo, quod breui rubeum colorem trahit, citius quidem, ſi pediculi omninò adempti fuerint: tardius, ſi ita reſecti vt pars adhuc hæreat, ſed ita diutius ſeruant colorẽ. Solẽt autem cũ aliquid inde hauſe

hauserint. mox iterũ vas implere. Cor & stomachũ roborat, sitim mitigat, refrigerat, siccat, astringit. Alij non integra, sed trita imponũt, aut in sacculo suspendunt, vnde odoratius vinum fit, nucleorũ ratione, minusq; astringit, & magis ducit vrinam. Potest & quouis anni tempore ex aridis fieri, Aliqui succum ex his cerasis per se in vase ponunt, & cum deferbuerit, obstruunt, ac pro vino vtuntur: vel per se, vel modicum eius copioso vino miscentes. Idem succus coquando densatur: & cerasa ipsa saccharo condiuntur.

Vinum è prunis syluestribus ijsdem modis fit per autumnum, vbi iam satis mollia & bene matura fuerint.

Vinum raspatitium (nostri vocant) [rappis] id est linguam quadam acuta stypticitate mordens, prouocat appetitum villos stomachi astringendo. Medetur corpori ob calorem dissoluto, potissimum æstate, cholericis, & sanguineis vtile. fit autem sic. Ponantur aliquæ vuæ acerbæ cum maturis in torculari vt simul exprimantur. Vel quod melius est, referuentur vuæ & conterantur vnà cum raspacijs suis, & immittatur vasi cum musto. contrahet autem mustum illud à suc

co raſpaciorum (ſcāporum, Galli grappes vocant, noſtri [rappen,] vnde vino nomen) illorum. & vinaceorum in vuis, que ſunt acetoſa, ponticitatem quandam & aſtrictionem, Arnoldus de villa noua. Noſtri aliter parant. racemis integris bene maturis dolia implent, & vinum vetus ſuperinfundunt, & quotieſcunq; vinum inde hauſerint, rurſus implēt. Sunt qui alternis racemos, & folia ſaluiæ imponant. Stomachum recreat, ſitim remittit. Dyſentericam potionē quandā Nic. Myrepſus in D. litera ca. 85. parari iubet cū rhaſpe bono aut marathrato aut eleiſphacato puro vino. Fuchſius pro rhaſpe forte, inquit, legendum rhoites vel rhodites. Apud eundem antidotus quingenteſima fit cum vino bono rubeo aut raſpe: & ſimiliter vltima antidotus. Ego vinum raſpatitiū intelligo, quod plerūq; ſemper cum ſaluia fit, &c. & rubeum ſemper.

Sunt qui raſpatitio vino etiam aromata addant: qualia ſunt: R. galangæ vncias quinque. cinnamomi, caryophyllorum. ana drach. duas zedoariæ ſemunciam: coriandri vncias tres. fiat puluis craſsiuſculus. Vinum paſſulatum, quod mellitum vocat Arnoldus, fit caſſulis in vino

(vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

(vel musto) decoctis donec dulcescat quod mox in vase conditur: & passulæ cōtusæ in idem coniiciuntur, subsidunt autem illæ in faces.

Sed idem Arnoldus aliud quoque describit egregium, quod passulatum vocat, passulis cum cinnamomo decoctis in musto non multo: quod deinde reliquo musto in vase condito affunditur.

De vinis aromaticis.

Aromatica vina fieri solent dupliciter, vel aromatibus tantum in sacculo suspensis, in vase quod in cella vinaria relinquitur: vel melle etiã addito, vt ex tempore tantum fiat quantum desideramus, & specieb. cōtritis simul per colatorium vel manicã Hippocratis laneam, vt vocant, aliquoties colatis, hoc vinum mulsum, vel mellitum vocari potest, vulgò claretum & nectar nominat, & melicratum impropriè, cũ vino albo. Quòd si pro melle saccharum addant, cum vino rubro, Hippocraticum vocant. Fient autem in pharmacopolis vina hæc aromatica plerunque ea proportione, vt ad aromatum siue specierum drach. septem mellis vnciæ tredecim addantur, & vini

albi

albi odoriferi libræ quatuor. Vel ad drachmas sex specierum, sacchari purissimi selibra, vini rubri libræ quatuor, aut minus. alij multò plus sacchari admiscent, vt specierum quoque. Aliquãdo croci semidrachma vel multò minus additur, tingẽdi causa, præcipuè mulsis. Antequã verò coletur vinum, per horas aliquot, viginti quatuor ad summum, loco calido vel in hypocausto relinqui debet cum speciebus infusum.

Vinum hippocraticum factitij generis est, facili ratione. Gallis maximè transalpinis gratissimum. Cinnamomũ, saccharum, & carpesium terũtur in fiscum, ex eo vinũ linquatur, vt transeundo qualitates eas combibat. Datur hoc epulis principalibus cum escharite pane bellariorum vice, qui mos, sed in alio vino, peculiaris Atheniensibus fuisse legitur.

Hermolaus Barbarus Corollarij libr. quinto capite de vua œnanthe.

Aliud. Corticum cinnamomi interiorum drachm. sex. zinziberis albi integri semunciam, nucum moschatarũ electarum drach. duas. Caryophyllorum, granorum paradisi, vtrorũq; drach. cardamomi, piperis, calami arom. coriãdri præp. singulorũ scrupulum, misce & tere

crass-

crasſiuſculè. Vini libras octo, mellis deſpumati vncias viginti ſex, miſce omnia, & cola ſecundum artem. Sunt qui vina hęc aromatica cum lacte amygdalarum clarificent.

Aliud, ad cardiacos, deſcriptum Alexādro Benedicto lib. de com. ℞. vini auſteri odorati ſextarium. ſacchari albi ſelibrā. cinnamomi, zinziberis ana ſemunciam, galangæ drachmam.

Aliud eiuſdem ad imbecillitatem ſtomachi. ℞. Cinnamomi ſemunciam. zinziberis albi drachmas duas. Caryophyllorum. piperis longi, glandis moſchatæ ana obolos quatuor. Bene tuſa cum albi ſacchari ſelibra, in meri albi congio cōmiſceto, ac percolabis, ſummum enim diſſolutis ſtomacho remedium eſt.

Aliud. ℞. cinnamomi vnciā. zinziberis ſemunciam. galangæ drach. duas. caryophyllorum drachmam. granorū paradiſi drachmas duas. ſacchari albi vncias octo. vini optimi q. ſ.

Aliud Cinnamomi ſecunciam. zinziberis ſemunc. caryophyllorum drachm. duas. granorum paradiſi, galangæ, vtriuſque drachmā. Sacchari ſeſquilibram. Vini rubri menſuras duas, (id eſt libras quatuor) miſce, fiat Hippocraticum.

Aliud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Aliud. Interioris cinnamomi vncia, zinziber.al.ſemuncia. granorum parad. drachmæ tres, caryophyl.moſchocaryi. vtriuſque drachm.duæ, macis, galangæ, vtriuſque ſeſquidrach.piperis lõgi drachma, ſpicę nardi, folij, vtriuſq; ſemidrachma, fiat puluis. Huius ſingulas vncias ſingulis vini menſuris addes, cum libra ſacchari, & torneſolo, (ſic dicto genere lanæ purpureo) ad colorandum q.ſ.

Aliud quod ad thoracis & pulmonis vitia accõmodatum videtur.

Recip.cinnamomi optimi à craſſo cortice abraſi vnciam, caryophyllorum ſeſquidrachmam, aniſi, fœniculi, vtriuſque drachmam, glycyrrhizæ drachmas tres, macis, cardamomi, ireos, ana drachmam ſemis. Sacchari albiſsimi vncias tres.

Singula diligenter trita infundantur cum ſequentibus. Recipe Vini maluatici vncias nouem, aquæ borraginis libram. roſaceæ, ſeſcunciam. aquæ meliſſæ, vncias tres. Per tres horas iuxta fornacem relicta, tandem ſæpius per ſaccũ filtri colato. fiat Hippocraticum vinum clarum.

Hippocraticum laxatiuum. Vinum quod quartanam, quotidianam, & tertianam notham concoquit, & præparat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

humores,& eosdem mox per aluum educit. Recipe esulæ libram, epithymi drachmas sex, polypodij, cinnamomi, passularum, ana drachmas quatuor, mastichæ, zinziberis, zedoariæ, caryophyllo. singulorum vnciam. Sacchari quantum sufficit, Arnoldus.

Nectar apud Arnoldum. Pro sextario vini accipe zinziberis electi excoriati, cariophylla. cinnamomi excoriati, ana drachmas duas, granorum paradisi drachmam. Fiat cum optimo vino, vel Græco, quod melius est, & loco mellis ponatur saccharum cum grano moschi, & est nobilissimum. Sirupus vel iuleb de vino ad conseruandam valetudinem & iuuentutẽ fit, in tribus libris boni vini ponendo duas libras sacchari, fiat syrupus, cuius vsus est cũ aqua. Gerit autem vicem cibi & potus, & recreat naturam, Arnoldus in libro de conseruanda iuuentute.

Vinum saccharatum decoctum, senibus, frigidis & debilibus cõuenit, & quibus humor natiuus & calor naturalis imminuuntur, nutrit enim, & sanguinem generat, & replet partes principales spiritibus. R. Vini optimi de Vernacia, vel Græci, aut similis libras tres, sacchari albi

tibi Caffetini libram. Coquantur ad lentum ignem more syrupi. serua & vtere cum duabus partibus aquæ, vel aliter vt vsus postulabit. Hoc vinum (siue potius ex vino syrupum) Rabi Moyses in libro de victus ratione senum & conualescentium approbat.

De vinis mulsis aromaticis.

DE saccharatis vinis aromaticis iam supra dictũ est, & simul in genere de mulsis quoque siue mellitis aromaticis. Licet autem & in superioribus compositiõibus omnibus loco sacchari mel ponere, & pro rubro vino album, in sequẽtibus vero contra. Sic ex Hippocratico vino claretum siue clarum feceris, & ex claro Hippocraticum. Sunt qui coloris vini differentiam non faciant. Mel quidem semper cum modica aqua prius decoqui, & despumari debet diligenter. Sunt qui illis etiam vinis quæ cum multo saccharo fiunt, modicum mellis addant, ad maiorem dulcedinem: alij multum. Vide aromatites vinũ in Dioscoride, Alchandicum est vinum decoctum cum aromatibus, & zuccaro aut melle. apud quosdam Italicos dicitur Clarea,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

cuius deſcriptio habetur in libro ſimplicium Ebeneſis.

Species clareti. Zinziberis, galangæ: vtriuſque vnciam, cinnamomi vncias duas, caryophyllorum drachmas duas, granorum paradiſi, piperis longi, vtriuſque drachmam. Mellis ſeſquilibram. Sacchari libras duas. Vini albi menſuras quatuor, (libras ſedecim.) Alij cum ſolò melle parant, & aliquid ſpicæ, & nucis moſchatæ addunt, & cum albumine oui clarificant.

Claretū quod Philippus Vlſtadius in Cœlo philoſophorum deſcribit, cap. 57. Rec. Vini albi optimi libras quatuor, ſacchari albi duri vncias quatuor, cinnamomi vnciam, coriandri præpar. drachmas tres, caryophyllorum drachm. duas, granorum paradiſi, zinziberis albi ana ſeſquidrachm. piperis longi ſcrupul. duos. zedoariæ drachmam ſemis. Omnia trita ſubtiliſsimè & colata, reſeruentur in vaſe ſtanneo.

Vinum ſeneſcentium, hyemali tempore vtile melancholicis, & plegmaticis: renes & totum corpus calefacit, tumorem hæmorrhoidum tollit, concoctionem iuuat, bonum colorem facit, lumen clarificat, ingenium acuit, canitiem

tiem retardat:& eadem præſtat quæ hiera picra, niſi quòd amaritudine caret, & ventrem non ſoluit. Recipe Spicæ, cinnamomi, carpobalſami, xylobalſami, zinziberis, galagæ, calami aromatici, aſari, myrtillorum, ana drachmã, maſtiches drachmas duas, liquiritiæ, paſſularum, ſingulorũ ſemuncia, ſacchari pro arbitrio. Fieri poteſt per decoctionem, vel ſine ea inſtar clareti, ponendo ſpecies in ſacculo largo, & ſacculum in colatorio, & toties colando: donec vis ſpecierum tota in vinum tranſiuerit, quod per guſtum cognoſcetur, Arnoldus in libro de vino.

Aliud. Recipe zinziberis drachmas duas, cinnamomi ſemunciam, caryophyllorum drachmam. Vini albi menſuras tres. Mellis vnciam, ſacchari albi ſelibram. Fiat claretum ſecundum artem.

Aliud laxatiuum. R. Galangæ drachmas ſex, cinnamomi vnciam, turbith, eſulæ, catapotiæ; hermodactylorum, ana drachmam ſemis. Tere, fiat claretum cum melle & ſaccharo.

Aliud. R. zinziber. vncias duas, cinnamomi quatuor, caryophyllorũ duas, galangæ tantundem, granorum paradiſi

vnam. Singula ſubtiliter trita cribrataque miſceantur. Deinde croci orientalis vnciam bene tritam ſeorſim ſeruabis. Claretum facturus, mellis libras duas ad ignem in fictili nouo feruefacies, & quũ bullire cœperit, aufer ab igne, & parua mora interpoſita deſpumato.

Deinde menſuras duas (circiter octo libras vini) accipies, quod eo melius erit quò dulcius & clarius fuerit, & admiſcebis ei de ſpeciebus prędictis vncias duas, & croci drachmam aut amplius, deinde per ſacculũ collabis, cuius pars ſuperior (ferè ad duas tertias totius lõgitudinis) linea ſit, inferior lanea per vnã tertiam totius ſacci aut paulo plus. Cùm vinum ſatis colatum fuerit, fæces infundere poteris in hydromeli ſiue apomeli vt vulgò paratur, vt quod reliquum viriũ eſt, in id deponat. Hoc vino ſi mulier vti debeat, vt delicatus aliquis, pro melle ſaccharum pones. Ex Germanico libro manuſcripto.

Aliud tempore peſtilenti præſeruans. Recipe vini optimi menſuram, angelicę ſemunciam, Boli Armeniæ drachmam. nucis moſchatæ drachmas duas, galãgæ, piperis longi, coriandri, ana drachmam ſemis, zinziberis ſeſquidrachmã, cinnamo

nomi drachmas sex, sacchari selibram.

Ex libro quodam manu scripto Latinè compositiones aliquot nectaris siue clareti, quum maiorem eius copiam in barili aut vase ligneo, seruandam in cella vinaria desideramus.

Lotum, vt videtur, certæ mensuræ vini apud Belgas quæ duas continet pintas.

CLaretum vel nectar bonũ sic facies. Cinnamomi libram, galangæ, zinziberis. carda. granorum para. caryoph. cubeba. macis singulorũ vnciã. Piperis longi, & nigri si volueris, vtriusq; semunciam. Spicę nardi, nucis mosc. schœnoanthi, sin. drac. tres. Croci drach. Terantur omnia minutissimè, & misceãtur. Sic habes species pro medietate oneris vnius equi, id est pro barili vno, (libris fortè centũ viginti octo.) Nectar autem sic facies. Pone vinũ totũ in vasis, deinde species pone in aliquo pãno lineo satis amplo: & in barili, in quo nectar facere volueris, pannum intromitte cũ speciebus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

ita quòd latera panni super emineãt aliquantulum supra os barilis. Postea in aliquo vase pone quatuor libras mellis & fortiter cum vino misce, ita vt totum satis clarum sit. Tum vinum super species colando infunde, & postremo Vinũ cum melle. Demum clauso barili species in eo relinque cũ panno per biduũ. Tandem aufer fortiter comprimendo: & habebis nectar optimum.

Si vero pro principe aut prædiuite aliquo parare volueris: adde supradictis ligni aloës optimi, folij, vtriusque semunciã, moschi drachmã semis, & loco mellis pone saccharũ minutissimè tritum in mortario: deinde solutum in vino.

Aliud nectar optimum, cum eisdem speciebus, sed ponderibus diuersis.

Recipe Cinnamomi vncias duodecim semis. Zinziberis, galangæ, granorũ paradisi, caryophyllorum, cubeb. macis, cardamomi, ana drachmas duas, piperis longi scrupulum, spicæ nardi, schœnoanthi, nucis moschatæ, ana scrupulum semis, croci ad pondus (denarij) Turonensis, vel paulo plus. Hæc omnia minutissimé trita misce, & habebis species abundè pro loto nectaris ciuitatis, Burgensis.

Dein

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Deinde accipe libram mellis cum pin aquæ fontanæ decocti vſque ad conmptionem aquæ: & refrigerandam ſe one. Tunc accipe circiter lotum boni ini, & ſacco cum prædictis ſpeciebus in is immiſſo, vinum percolando, infunito paulatim, vel etiam cum vini parprius mixtum paulatim infundendo, a vt ſuccus non comprimatur. Quod preciosius facere voles, ſaccharum pro nelle pones in vino diſſolutũ, ſimiliter ondere libræ aut amplius. Percolabis utem ter vel quater, vt fortius & melius uadat vinum. Addes etiam prædictis gallochi optimi, folij, ana grana duo, & z moſchi aliquantulũ. ¶ Aliter. ſuſpene ſpecies in ſacculo in vino mixto cum melle vel ſaccharo, & poſt duos aut tres dies extrahe bene comprimendo, ſed ſuperior modus melior, & pulchrior eſt.

Ad faciendum nectar, modi tres, quorum duo priores. Gratia Dei vocantur, tertius manus Dei, ex codice manu ſcripto.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

R.Cinnamomi drachmas nouē.zinziberis drachmas quatuor, nucis moſchatæ, piperis longi ana drachmas tres, galangæ, granorum paradiſi, macis vel folij, cubebarū ana drachmas duas, caryophyllorum drachmam, ſpicę nardi ſcrupulum integrū, croci dimidium, ſacchari librā, vel mellis pintam quod bullierit in pauca aqua ad conſumptionem aquæ, bene deſpumati. Miſce in ſeſquilotum vini. Aliqui addunt cardamomi & carui, ana drachmas duas. Et hoc eſt melius claretum.

Ad idem. R. Ariſtolochiæ rotundæ, cinnamomi, vtriuſque vnciam, zinziberis ſemunciam, galangæ, granorū paradiſi. caryophyllorū, cubebarum, macis, nucis moſchatę, ana drachmas duas, piperis longi drachmas tres, ſpicæ nardi ſcrupulū, croci dimidiū, ſacchari libram, vini lotum. Quòd ſi pro diuite fuerit, adde agallochi optimi grana duo, & moſchi dimidium granum. Vel, ſecūdum alios. R. Cinnamomi electi vncias duas, zinziberis vnam, granorum paradiſi, piperis longi, vtriuſq; ſemunciā, nucis moſchatæ, caryoph. macis, ana drach. duas, cubebarū cardamomi, ana drachmam. ſpicæ nardi, ſchœnoanthi, calami aromatici,

ana

na scrupulũ. Trita cõmisce cum tribus bris mellis, & loto vini, vt dictum est.

Potus qui dicitur Manus Dei. R. Cinnamomi sescũciã, zinziberis drach. tres, ardamomi drach. duas, folij, galange, na semidrachmam, piperis longi vel niri drachmas quatuor. Si fiat pro diuitius, adde caryoph. nucis moschatæ, mais, granorum paradisi, ana drach. duas, Mellis despumati pintã. Vini boni lotũ ourgense. Et si potes, loco mellis pone acchari librã. Si rectè paretur hic potus tilis erit aduersus multos affectus præcipuè frigidos, & in senibus, ac illis qui mbecilliores sunt ad Venerem.

Conueniet phlegmaticis, & melancholicis mirificè, vt meritò Manus Dei vocetur. Tristitiam soluit, lætitiam confert. Splenis & hepatis obstructiones aperit. Hydropem curat: & lapidem de renibus potenter educit, si addatur parum saxifragæ & lapidis lyncis.

Species pro vino zedoartico. R. Zedoariæ, cinnamomi, vtriusque semunciam, galangæ drachm. duas, misce fiat puluis.

Ad vinum quod à scapis denominatur [zú einem rappis.] R. zædoariæ semunciam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

munciam, coriandri vncias tres, galan
gæ vncias quinque, cinnamomi, caryo
phyllor. ana drachmas duas, fiat pului
crassiusculus.

Aliter, pro zedoartico vino species,
quæ sufficiant pro mẽsura vini quę om
vulgò Argentinæ vocatur.

Cinnamomi vncias tres, caryophyllo
rum nucis moschatæ, granorum paradi
si, cardamomi, ana semunciam, zedoariæ
drachm. sex. cubebarum, piperis longi
ana drachmas duas. Contunde crassius-
culè, misce pro sacculo.

Ad idem. Cinnamomi vnci. duas, zin-
ziberis semunciam, caryophill. piperis
longi. cardamomi, cubebarũ, zodoariæ,
ana drachm. vnam, galangæ, granorum
paradisi, ana drachmam semis. Trita
crassiusculè misce pro sacculo.

De vinis aromaticis cum aqua ardente.

AQuam ardentem facilè cum alio-
rum medicamẽtorum tum aroma-
tum odorem & vim omnem imbibere si
paucis horis trita in ea maducrint, & exi
guum eius deinde vino simplici affunda
tur, & posse hoc modo varia odore & sa-
pore vina ex tempore parari, supra scri-
psimus

ſumus ex Arnoldo in aquę ardentis ſimplicis deſcriptione.

Apparatus vini quod Hippocraticum vulgò vocãt. In aquæ ardẽtis ter quaterque aut amplius deſtillatæ vncias duas cinnamomi iniicito, & gingiberis dimidiã: granorũ paradiſi, piperis, ana ſeſquidrachmam caryoph. drac. nucẽ moſchatam dimidiam. Trita omnia in vas bene clauſum per quatuor dies indito, & bis aut ter quotidie agitato: demũ colato & reſeruato, poteſt autẽ longo tẽpore ſeruari; huius mediocre cochleare plenum immittes in generoſi vini rubei mẽſurã: & ſacchari librã addes. Si tamẽ vinũ dulce ſit, ſaccharo opus non eſt, Furnerius.

Maluatici modus. R. galangę optimę caryoph. zinziberis, macis, ana drachm. Hæc omnia craſsiuſcule trita in vaſe ligneo bene operculato infuſa in aqua ardente relinques horis vigintiquatuor. Deinde in linteo ſuſpẽdes à filo in vas capax ſummę, vt vocant, aut dimidiæ ſummæ vini clari per tres dies. Et habebis vinum tam bonũ & forte quàm ipſum natiuũ Maluaticum aut Traminiũ eſt. Liber manu ſcriptus Germanicus.

Vinum ſapore Rhætici, in vaſe vitreo vel fictili vitreato, linteolum aromatibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

bus iam dicendis plenum suspende,& reple aqua ardēte, diligenter obstrue:& relinque, saltem per horas duodecim. Cùm vti volueris, linteolum exprime in magnum aliquod poculum vitreum, cui infundendum est vinum, ita vt latera poculi aromatica illa aqua ardēte conspergãtur: aut liquor in fundum expressus, inclinato poculo latera vndiq; madefaciat, deinde vinum infunde quod habebit saporem Rhætici. Aromata hæc sunt. Cinnamomi, zinziberis, caryophyllorum, de singulis semidrachma. crassiusculè trita misceantur, linteolo illiganda.

Eodē modo fit sapor moschati vel muscatelli vini, accipe nucem moschatam cum pauco macis, trita misce vt supra.

Caryophyllatum. Caryophyllorum semidrachmam cum pauco cinnamomo tere,& in linteolo liga, vt supra.

Alsatici sapor, Saccharum candi in linteolo liga vt supra. Aut mel diligēter despumatum cum aqua ardente misce in vasculo bene obstructo:& cùm vti volueris, linteolum hoc liquore intinctum in poculum exprime.

Hæc omnia ex libro quodam Germanico manu scripto mutuati sumus.

De

De aliis quibusdam vinis aromaticis præsertim quæ fiunt sacculo in vase suspenso.

VInum caryophyllatum fit caryophyllis in sacculo suspensis in vase cum musto. Multum desiccat, dissoluit, consumit, attrahit, iuuat asthma antiquum, & tussim, in senibus cum humorũ corruptione: vtile etiam in epilepsia & syncope, concoquendi & retinẽdi vim confirmat, anhelitum reddit odoriferũ. Multum autem de siccitate eius remittunt saccharum & glycyrrhiza, Arnoldus in libro de vino.

Eodem modo quælibet aromata (& remedia) tum frigida tum sicca in sacculo suspendi possunt, & vino vel musto immitti, quod eorum vi & qualitate imbui volumus, Ibidem.

Aromaticum vinum fit ad iuuentutis conseruationem, si in sacculo lineo immittantur species non tritæ, sed particulatim scissæ, ita quòd substantia specierũ sit in sacculo vaga, & ponatur in vino ore vasis diligenter obstructo, Arnoldus de conseruanda iuuentute.

Alius aromatici vini modus, ad cõfirma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

matiorem temperamenti, & iuuentutis
Cubebarum, caryoph. nucis mosch. pas-
sularum, de singulis drachmę tres, in sac-
culo bulliant in boni vini libris tribus
vsque ad tertiæ partis consumptionem:
adde saccharum, & inde mane ac vesper
propina vncias singulas, plus minus. Vel
fiat sicut claretum, Arnoldus ibidem.

Vinum crocatum lætitiam affert, &
aufert melancholiam, Arnoldus de con-
seruanda iuuentute ca. 3. Eius verò com-
ponendi modū docet eiusdē libri tracta-
tu secundo, his verbis. Pone modicū cro-
ci bene siccum in sacculo amplo de pan-
no ligni subtilissimi rari, & sacculus po-
natur in collatorio de staminea vel pan-
no lineo, & superfundatur vinum (vel e-
tiam oleum pro oleo crocato) ad modū
lixiuij. & repetatur donec placeat colo
& sapor. Possunt & aliæ species admisce-
ri pro arbitrio.

De vinis artificiosis quæ saporem peregrinorum referunt, propter aromata, & species in sacculi intra vas suspensas.

VAria aromatica vina quomodo fi-
ant, & peregrinorū quorundam s
po

or fictitius cum aqua ardente & aroma
b. superius ostensum est: hic addemus
uomodo peregrina quædam vina homi
es industrij absq; aqua ardente imiten-
ur: non vt imposturas inde addiscant ho
nines auari, sed vt medici ægrotis præ-
ertim delicatioribus, simul & gratifica-
i interdum & prodesse poſsint. Decer-
ſimus autem quæ ſequuntur omnia, ex
Germanico libro manu ſcripto.

Græcum vinum ſic fit. Zinziberis,
Galangæ, vtriuſque ſelibram. granorum
paradiſi, caryophyllorum, ana vnc. tres.
n ſacculo ſuſpende in dolio vini medio-
cri, [in ein fuder.]

Vinũ maluaticũ. R. Moſchi, agallochi
vtriuſq; drach. Cinnamomi, cardamomi
(ſi rectè lego) caryophyllorum, ana dra.
duas. ſacchari candi ſemunciam.

Vinum de Romania.

Recipe, ſucci glicyrrhizæ cinnamo-
mi, vtriuſque drachmas duas. aniſi
drachmam. macis drachmã ſemis, ſac-
chari drachmas tres.

Vinum muſchatellum. R. polypodij,
liquiritiæ, aniſi, ſingulorum drach. duas.
nucis moſchatæ drach. tres calami ar.
drachmam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Muſcatellum rubrum ſic facies. Florum ſambuci vnciæ quatuor. cinnamomi ſemuncia, bulliant in muſto rubeo Muſcatelli odorem facere putantur quæcunque moſchum referunt odore ſuo, & quæ à moſcho denominantur, ut nux moſchata, & cortex eius qui macis vocatur. item flores ſambuci præcipue, & coriandrum.

Multi & ſclaream herbam in vino ſuſpendunt, nimirum folia cum floribus cuius odor vehemens & nō ingratus eſt aliqui tamen inſalubrem eſſe, & caput grauare putant. Sed compoſitiones huiuſmodi infinitę fieri poſſunt: & ſatis eſt homini induſtrio, & ſimplicium medicamentorum aromatum, & condimentorū naturæ gnaro, paucas aliquot velut formas preſcriptas habere, quas ipſe multis modis pro occaſione & variis circumſtantijs variabit. Nos Deo immortali gratias agentes, à quo omnis remediorum ſucceſſus pendet, huic libro in præſentia finem imponimus.

*

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

INDEX EORVM

quæ in Thesauro Philiatri nota tu digna tractantur, litera r. remedium significat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Argen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Coit

Cosm[e]

D

Den

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Om

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Rha

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
2784/A

FINIS.